ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ / HELLENIC REPUBLIC
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ
HELLENIC COMPETITION COMMISSION

Κλαδική Έρευνα στις Τραπεζικές Καταθέσεις

ΤΕΛΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Αθήνα,
Νοέμβριος 2026

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ..... 6

1.1 Σκοπός της κλαδικής έρευνας..... 6

1.2 Αντικείμενο της κλαδικής έρευνας.....11

1.3 Μεθοδολογία..... 14

1.4 Δημοσίευση της Ενδιάμεσης Έκθεσης και δημόσια διαβούλευση 15

2 Η ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΓΧΩΡΙΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΚΛΑΔΟΥ 17

2.1 Η λειτουργία των τραπεζών..... 17

2.2 Η αγορά των τραπεζικών καταθέσεων στην Ελλάδα 18

2.2.1 Εισαγωγή 18

2.2.2 Η εξέλιξη των καταθέσεων την περίοδο 2019-2024.....19

2.2.2.1 Υπόλοιπα καταθέσεων ιδιωτών και επιχειρήσεων – συνολικά μεγέθη..... 19

2.2.1.2 Υπόλοιπα Καταθέσεων Ιδιωτών 23

2.2.2.2 Υπόλοιπα Καταθέσεων Επιχειρήσεων 26

2.2.2.3 Συμπεράσματα 29

2.3 Καταθετικά και επενδυτικά τραπεζικά προϊόντα 31

2.3.1 Κατηγορίες διαθέσιμων καταθετικών προϊόντων 31

2.3.1.1 Καταθέσεις σε πρώτη ζήτηση (όψεως και ταμιευτηρίου) 31

2.3.1.2 Προθεσμιακές καταθέσεις 34

2.3.2 Προϊόντα μη καταθετικού χαρακτήρα.....36

2.3.3 Καταναλωτικές τάσεις κατά την πενταετία 2019-2024.....37

2.4 Το ισχύον ρυθμιστικό πλαίσιο 43

3 ΤΑ ΕΠΙΤΟΚΙΑ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ..... 47

3.1 Η διαμόρφωση των επιτοκίων καταθέσεων..... 47

3.2 Τα επιτόκια καταθέσεων των ελληνικών τραπεζών κατά την πενταετία 2019-2024 55

3.2.1 Τα επιτόκια των καταθέσεων σε πρώτη ζήτηση (όψεως και ταμιευτηρίου)...55

3.2.2 Τα επιτόκια των προθεσμιακών καταθέσεων 59

3.2.2.1 Προϊόντα 3μηνης διάρκειας..... 59

3.2.2.2 Προϊόντα 6μηνης διάρκειας..... 61

3.2.2.3 Προϊόντα 12μηνης διάρκειας..... 64

3.2.3 Συμπεράσματα 67

3.2.3.1 Η περίοδος του αρνητικού DFR [11/6/2014-26/7/2022]..... 67

3.2.3.2 Η περίοδος της αύξησης του DFR [27/9/2022-11/6/2024]..... 68

3.2.3.3 Η περίοδος της μείωσης του DFR [12/6/2024- σήμερα]..... 71

3.2.3.4 Σύγκριση επιτοκίων μεταξύ 3μηνων, 6μηνων και 12μηνων προθεσμιακών 73

3.3 Οι επιμέρους παράμετροι που επηρεάζουν τα επιτόκια καταθέσεων 75
3.3.1 Εισαγωγή 75
3.3.2 Τα επιτόκια πολιτικής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας 76
3.3.3 Επίπεδο εισοδήματος στην οικονομία 84
3.3.4 Κεφαλαιακή επάρκεια 88
3.3.5 Ρευστότητα – Χρηματοδότηση 92
3.3.6 Επίπεδο κερδοφορίας – Δείκτες αποδοτικότητας – Δείκτης Αποτελεσματικότητας – Πιστωτικός Κίνδυνος 96
3.3.7 Οι απόψεις των τραπεζών 103
3.3.7.1 Ως προς τους παράγοντες που επηρεάζουν και λαμβάνονται υπόψη στη διαμόρφωση των επιτοκίων 103
3.3.7.2 Ως προς την αναλογία δανείων προς καταθέσεις..... 105
3.3.7.3 Ως προς το κόστος χρηματοδότησης..... 108
3.3.7.4 Ως προς τη δομή της εγχώριας καταθετικής βάσης 110
3.3.7.5 Ως προς το επιτοκιακό περιθώριο 113
4 ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΎ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ116
4.1 Η ολιγοπωλιακή δομή της αγοράς τραπεζικών καταθέσεων στην Ελλάδα 116
4.1.1 Η έννοια του ολιγοπωλίου 116
4.1.2 Μερίδια αγοράς.....116
4.1.3 Ανταγωνιστικές συνθήκες.....118
4.1.3.1 Εμπόδια Εισόδου.....118
4.1.3.2 Ομοιογένεια προϊόντων 119
4.1.3.3 Διαφάνεια 120
4.1.3.4 Αντισταθμιστική ισχύς καταθετών 121
4.1.3.5 Κόστος μεταστροφής 121
4.1.3.6 Ασυμμετρία πληροφόρησης 122
4.1.3.7 Πίστη στο σήμα..... 123
4.1.3.1 Οι απόψεις των τραπεζών 123
4.2 Ο βαθμός κινητικότητας των καταναλωτών μεταξύ τραπεζών 126
4.2.1 Περιορισμένη τάση προς αλλαγή παρόχου.....126
4.2.2 Έρευνα καταναλωτών 132
4.2.2.1 Ως προς τους λογαριασμούς πρώτης ζήτησης 132
4.2.2.2 Ως προς τις προθεσμιακές καταθέσεις 134
4.3 Αιτίες της ασύμμετρης μετακύλισης των επιτοκίων 135
5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΎ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ..... 137
5.1 Ενίσχυση του ανταγωνισμού μέσω νέας εισόδου/ επέκτασης..... 137

5.1.1 Η πρόταση της Υπηρεσίας....137
5.1.2 Οι απόψεις των συμμετεχόντων στη δημόσια διαβούλευση 138
5.2 Δημιουργία κρατικών λογαριασμών 139
5.2.1 Η πρόταση της Υπηρεσίας....139
5.2.2 Οι απόψεις των συμμετεχόντων στη δημόσια διαβούλευση 140
5.3 Προσφορά καταθετικών προϊόντων με γνήσια αποταμιευτικά χαρακτηριστικά .. 141
5.3.1 Η πρόταση της Υπηρεσίας....141
5.3.2 Οι απόψεις των συμμετεχόντων στη δημόσια διαβούλευση 142
5.4 Ενίσχυση της κινητικότητας των καταθετών μεταξύ τραπεζών 143
5.4.1 Η πρόταση της Υπηρεσίας....143
5.4.2 Οι απόψεις των συμμετεχόντων στη δημόσια διαβούλευση 144
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ 147
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 – Η Διαμόρφωση των Επιτοκίων Πολιτικής της ΕΚΤ.... 147
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 – Επιτόκια Καταθέσεων Ευρωζώνης.... 149

ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

Γράφημα 1. Περιθώριο Επιτοκίου Νέων και Υφιστάμενων Δανείων και Καταθέσεων Ελληνικών Τραπεζών 7
Γράφημα 2. Ποσοστό Μετακύλισης Επιτοκίων Πολιτικής.... 9
Γράφημα 3.Ο Ισολογισμός μίας τράπεζας.... 17
Γράφημα 4. Υπόλοιπα Καταθέσεων Ιδιωτών και Επιχειρήσεων.... 22
Γράφημα 5. Αναλογία Καταθέσεων Ιδιωτών και Επιχειρήσεων (ΜΧΕ και ΧΕ, συνολικά) ... 23
Γράφημα 6. Υπόλοιπα Καταθέσεων Α΄ Ζήτησης και Προθεσμιακών Καταθέσεων Ιδιωτών . 25
Γράφημα 7.Αναλογία Καταθέσεων Α΄ Ζήτησης και Προθεσμιακών Καταθέσεων Ιδιωτών... 26
Γράφημα 8.Υπόλοιπα Καταθέσεων Α΄ Ζήτησης και Προθεσμιακών Καταθέσεων Επιχειρήσεων 28
Γράφημα 9.Αναλογία Καταθέσεων Α΄ Ζήτησης και Προθεσμιακών Καταθέσεων Επιχειρήσεων (ΧΕ και ΜΧΕ, συνολικά) 29
Γράφημα 10.Σύγκριση επιτοκίων απλών λογαριασμών ταμιευτηρίου 55
Γράφημα 11.Σύγκριση επιτοκίων προνομιακών λογαριασμών ταμιευτηρίου.... 57
Γράφημα 12. Καταθέσεις πρώτης ζήτησης – σύγκριση μέσου επιτοκίου συστημικών και λοιπών τραπεζών.... 58
Γράφημα 13.Προθεσμιακές Καταθέσεις τρίμηνης διάρκειας – σύγκριση επιτοκίων ελληνικών τραπεζών.... 61
Γράφημα 14.Προθεσμιακές Καταθέσεις εξάμηνης διάρκειας – σύγκριση επιτοκίων ελληνικών τραπεζών.... 62
Γράφημα 15. Προθεσμιακές Καταθέσεις ετήσιας διάρκειας – σύγκριση επιτοκίων ελληνικών τραπεζών.... 65
Γράφημα 16.Μεσοσταθμικά Επιτόκια καταθέσεων πρώτης ζήτησης και προθεσμιακών καταθέσεων Ιδιωτών – σύγκριση συστημικών και λοιπών ελληνικών τραπεζών 71
Γράφημα 17. Μεσοσταθμικά Επιτόκια καταθέσεων α' ζήτησης και προθεσμιακών καταθέσεων Επιχειρήσεων – σύγκριση συστημικών και λοιπών ελληνικών τραπεζών 71
Γράφημα 18. Σύγκριση επιτοκίων προθεσμιακών καταθέσεων τρίμηνης, εξάμηνης και ετήσιας διάρκειας των τεσσάρων συστημικών τραπεζών 74

Γράφημα 19. Επιτόκια Πολιτικής της ΕΚΤ 79
Γράφημα 20. Επιτόκια Πολιτικής της ΕΚΤ και Euribor 81
Γράφημα 21. Κατά Κεφαλήν Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (2000-2024) 85
Γράφημα 22. Κατά Κεφαλήν Ακαθάριστο Διαθέσιμο Εισόδημα σε όρους αγοραστικής δύναμης (2013-2024) 86
Γράφημα 23. Key Performance Indicators – σύγκριση ελληνικών συστημικών τραπεζών και μέσου όρου ευρωζώνης 99

ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 1. Δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας 89
Πίνακας 2. Δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας Συστημικών Τραπεζών – Σύγκριση Ελλάδας και μέσου όρου ευρωζώνης 91
Πίνακας 3. Δείκτες Χρηματοδότησης – σύγκριση ελληνικών συστημικών τραπεζών και μέσου όρου ευρωζώνης 94
Πίνακας 4. Δείκτης Χρηματοδότησης Δανείων προς Καταθέσεις – σύγκριση ελληνικών συστημικών τραπεζών, συνόλου ελληνικού τραπεζικού συστήματος και μέσου όρου ευρωζώνης 96
Πίνακας 5. Key Performance Indicators – σύγκριση ελληνικών συστημικών τραπεζών, συνόλου ελληνικού τραπεζικού συστήματος και μέσου όρου ευρωζώνης 98
Πίνακας 6. Ύψος Ενεργητικού Ελληνικών Τραπεζών – Μερίδια Αγοράς 116
Πίνακας 7. Υπόλοιπα Καταθέσεων – Μερίδια Αγοράς 117
Πίνακας 8. Υπόλοιπα Χορηγήσεων – Μερίδια Αγοράς 118

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Σκοπός της κλαδικής έρευνας

1. Στις 18.07.2024 η Επιτροπή Ανταγωνισμού (ΕΑ), λαμβάνοντας υπόψη τη δομή του εγχώριου τραπεζικού κλάδου και την παρατηρούμενη διατήρηση σε χαμηλά επίπεδα των επιτοκίων καταθέσεων των ελληνικών τραπεζών σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, αποφάσισε την έναρξη έρευνας στον κλάδο των επιτοκίων καταθέσεων, βάσει του άρθρου 40 του ν. 3959/2011. Ειδικότερα, σημειώνονται τα ακόλουθα:

2. Ο χρηματοπιστωτικός κλάδος στην Ελλάδα **έχει τα χαρακτηριστικά ενός ολιγοπωλίου**: κυριαρχείται από τέσσερεις τράπεζες, οι οποίες χαρακτηρίζονται ως «συστημικές»[1] («Τράπεζα Πειραιώς Ανώνυμος Εταιρεία», «Εθνική Τράπεζα Της Ελλάδος Α.Ε.», «Άλφα Τράπεζα Ανώνυμη Εταιρεία», «Τράπεζα Eurobank Ανώνυμη Εταιρεία») και οι οποίες εποπτεύονται απευθείας από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), ενώ σε αυτόν δραστηριοποιείται ένας αριθμός μικρότερων τραπεζών, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται (μη συστημικές) εμπορικές τράπεζες, συνεταιριστικές τράπεζες, καθώς και υποκαταστήματα πιστωτικών ιδρυμάτων με έδρα σε άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης («ΕΕ») ή τρίτες χώρες.

3. Η διαφορά του μέσου επιτοκίου **νέων δανείων και καταθέσεων** στην Ελλάδα είχε αυξηθεί κατά περίπου 58% σε διάστημα περίπου 2,5 ετών (από 3,72 εκατοστιαίες μονάδες τον Ιανουάριο 2021 σε 5,89 εκατοστιαίες μονάδες τον Αύγουστο 2023) αν και κατά το τελευταίο τετράμηνο του 2023 παρουσίασε μικρή σταδιακή μείωση της τάξης των 0,30 μονάδων[2]. Μάλιστα, καθ' όλη σχεδόν τη διάρκεια του 2022 και του 2023 το περιθώριο επιτοκίου διαρκώς αυξανόταν (με σποραδικές εξαιρέσεις) με αποτέλεσμα από τον Ιανουάριο του 2021 έως τον Δεκέμβριο του 2023 να παρουσιάζει αύξηση κατά 1,84 μονάδες (ήτοι κατά περίπου 50%).

4. Τον Μάιο του 2024 το περιθώριο επιτοκίου μεταξύ των νέων καταθέσεων και δανείων αποκλιμακώθηκε, διαμορφούμενο σε 4,98 εκατοστιαίες μονάδες, έχοντας προηγουμένως προσεγγίσει τον Αύγουστο του 2023 τις 5,89 εκατοστιαίες μονάδες. Κατά τη διάρκεια του 2024 και 2025 (έως τον Απρίλιο του 2025) παρουσιάζεται αντίστοιχη αυξομείωση του περιθωρίου επιτοκίου το οποίο κατά την διάρκεια του γ΄ τριμήνου του 2024 αυξάνεται σταδιακά σε 5,31 εκατοστιαίες μονάδες τον Αύγουστο του 2024 και εν συνεχεία βαίνει μειούμενο έως και τον Απρίλιο του 2025 όπου διαμορφώνεται σε 4,42 εκατοστιαίες μονάδες.

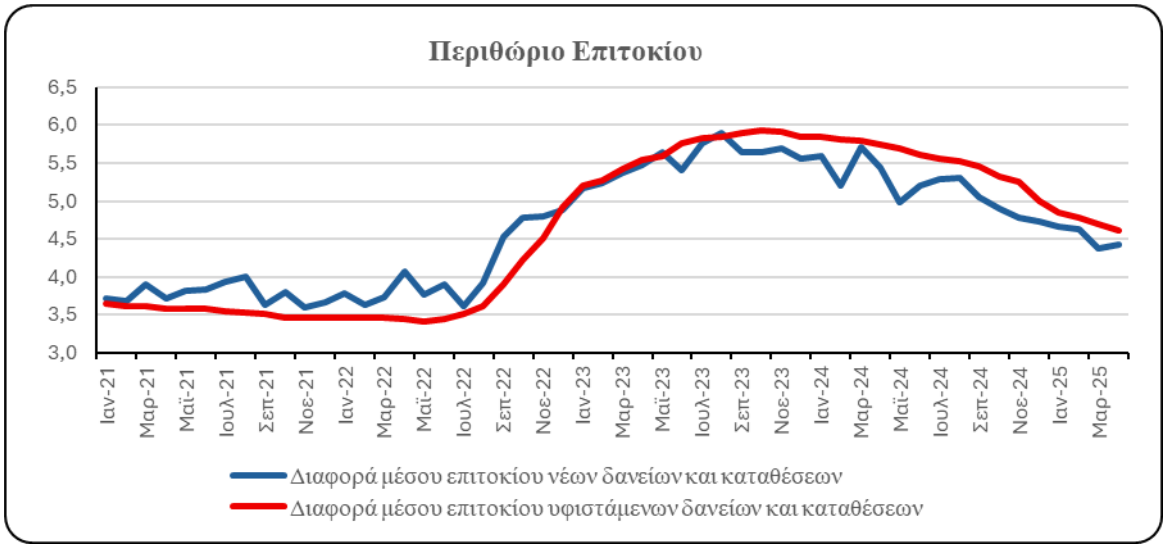
---

[1] Για τα κριτήρια χαρακτηρισμού μίας τράπεζας ως συστημικής (ή, ακριβέστερα, «σημαντικής» – *significant bank*) βλ. https://www.bankingsupervision.europa.eu/framework/supervised-banks/criteria/html/index.el.html.

[2] https://www.bankofgreece.gr/statistika/nomismatikh-kai-trapezikh-statistiki/epitokia-katathesewn-kai-daneiwn. Διευκρινίζεται ότι τα αριθμητικά δεδομένα που ακολουθούν βασίζονται σε δημοσιευμένα στοιχεία της ΤτΕ αναφορικά με τα μέσα σταθμισμένα επιτόκια καταθέσεων και χορηγήσεων όπως αυτά είχαν δημοσιευτεί **τον Ιούνιο του 2025**. Τα εν λόγω στοιχεία υπόκεινται σε αναθεωρήσεις – επικαιροποιήσεις και ως εκ τούτου τα παρατιθέμενα στην παρούσα αριθμητικά δεδομένα ενδεχομένως παρεκκλίνουν από τις τρέχουσες δημοσιεύσεις.

5. Αντίστοιχη εικόνα παρουσιάζει η διαφορά μέσου επιτοκίου **υφιστάμενων δανείων και καταθέσεων** η οποία διαμορφώθηκε κατά το ανωτέρω διάστημα από 3,65 εκατοστιαίες μονάδες τον Ιανουάριο του 2021 σε 5,85 εκατοστιαίες μονάδες τον Αύγουστο του 2023 σημειώνοντας αύξηση της τάξης του 60%. Σημειώνεται ότι κατά το διάστημα που προηγήθηκε του Ιανουαρίου 2021 έως και τον Μάιο του 2022 η διαφορά του μέσου επιτοκίου υφιστάμενων δανείων και καταθέσεων εμφανίζεται μειούμενη ενώ στη συνέχεια σταδιακά αυξάνει. Σύμφωνα με πιο πρόσφατα στοιχεία, τον Μάιο του 2024 το περιθώριο επιτοκίου μεταξύ των υφιστάμενων καταθέσεων και δανείων μειώθηκε σε 5,69 εκατοστιαίες μονάδες έχοντας προηγουμένως προσεγγίσει τον Οκτώβριο του 2023 το 5,93[3]. Κατά τη διάρκεια του 2024 και 2025 συνεχίζεται η σταδιακή μείωση του περιθωρίου επιτοκίου το οποίο τον Δεκέμβριο του 2024 διαμορφώνεται στις 5,01 εκατοστιαίες μονάδες και τον Απρίλιο του 2025 στο 4,62[4].

Γράφημα 1. Περιθώριο Επιτοκίου Νέων και Υφιστάμενων Δανείων και Καταθέσεων Ελληνικών Τραπεζών

Πηγή: ΤτΕ [https://www.bankofgreece.gr/statistika/nomismatikh-kai-trapezikh-statistiki/epitokia-katathesewn-kai-daneiwn]

6. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (**ΕΚΤ**), κάθε έξι περίπου εβδομάδες, καθορίζει τρία επιτόκια πολιτικής (*key interest rates* ή *policy rates*) τα οποία αφορούν στις καταθέσεις που δέχεται από τις τράπεζες και στα δάνεια που χορηγεί σε αυτές (αναλυτική αναφορά γίνεται

[3] Βλ. το από 04.12.2023 Δελτίο Τύπου της ΤτΕ «Τραπεζικά Επιτόκια Καταθέσεων και Δανείων: Οκτώβριος 2023», διαθέσιμο σε: https://www.bankofgreece.gr/enimerosi/grafeio-typoy/anazhthsh-enhmerwsewn/enhmerwseis?announcement=784a2a5d-04e3-4143-ad22-c6454d72d12f.

[4] Σύμφωνα με συμμετέχοντες στη δημόσια διαβούλευση η ασύμμετρη αυτή αύξηση των επιτοκίων χορηγήσεων σε σχέση με τα επιτόκια καταθέσεων εκδηλώθηκε/οδήγησε σε αυξανόμενη κερδοφορία των τραπεζών, μέσω των υψηλών περιθωρίων επιτοκίου, των υψηλών καθαρών επιτοκιακών εσόδων (NII) και των υψηλών καθαρών επιτοκιακών περιθωρίων (NIM). Σημειώνεται σε κάθε περίπτωση ότι, όπως αναλύεται και στη συνέχεια της παρούσας Έκθεσης, αντικείμενο αυτής είναι τα επιτόκια τραπεζικών καταθέσεων. Ως εκ τούτου, αν και δεν αμφισβητείται η σκοπιμότητα της από κοινού εξέτασης των επιτοκίων καταθέσεων και χορηγήσεων, ωστόσο η ανάλυση των επιτοκίων χορηγήσεων – και, κατά συνέπεια, της διαφοράς με τα επιτόκια καταθέσεων – εκφεύγει του πεδίου της παρούσας.

στην Ενότητα 3.3.2) . Ειδικά αναφορικά με τις καταθέσεις, η ΕΚΤ καθορίζει το «επιτόκιο διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων»[5] (*deposit facility rate ή DFR*), δηλαδή το επιτόκιο με το οποίο οι τράπεζες καταθέτουν κεφάλαια στην ΕΚΤ για μία ημέρα. Από τον Ιούλιο 2022 έως τον Σεπτέμβριο 2023, η ΕΚΤ προχώρησε σε διαδοχικές αυξήσεις του συγκεκριμένου επιτοκίου, το οποίο με τον τρόπο αυτό έφτασε από το 0% στο 4% μέσα σε διάστημα λίγο μεγαλύτερο του έτους. Ήδη από τον Ιούνιο 2024, έχει ξεκινήσει μια διαδικασία διαδοχικών μειώσεων του επιτοκίου διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων, η οποία συνεχίστηκε έως τον Ιούνιο του 2025, διατηρώντας έκτοτε σταθερό[6].

7. Κατά τον χρόνο σύνταξης του παρόντος, τα επιτόκια των καταθέσεων στην Ελλάδα είναι κατά πολύ υψηλότερα σε σχέση με τα τέλη του έτους 2022[7], απέχουν όμως αισθητά από τα επίπεδα των επιτοκίων της ΕΚΤ (και εν προκειμένω του DFR). Αξιοσημείωτο είναι ότι, σύμφωνα με ανάλυση της S&P[8], υπάρχει σημαντική διαφοροποίηση στο ποσοστό μετακύλισης μεταξύ των κρατών-μελών της Ευρωζώνης, όπου, για διάστημα ενός έτους από Ιούνιο 2022 έως Μάιο 2023, στην Ελλάδα μετακυλίεται μόλις το 10% των μεταβολών των επιτοκίων της ΕΚΤ. Από τη συγκεκριμένη μελέτη συνάγεται ότι, καίτοι υπάρχουν χώρες με χειρότερες επιδόσεις στη σχετική μέτρηση (Μάλτα, Κύπρος, Ισπανία, Σλοβενία και Ιρλανδία), παρόλα αυτά το ποσοστό μετακύλησης στην Ελλάδα υπολείπεται σημαντικά του ευρωπαϊκού μέσου όρου (20%).

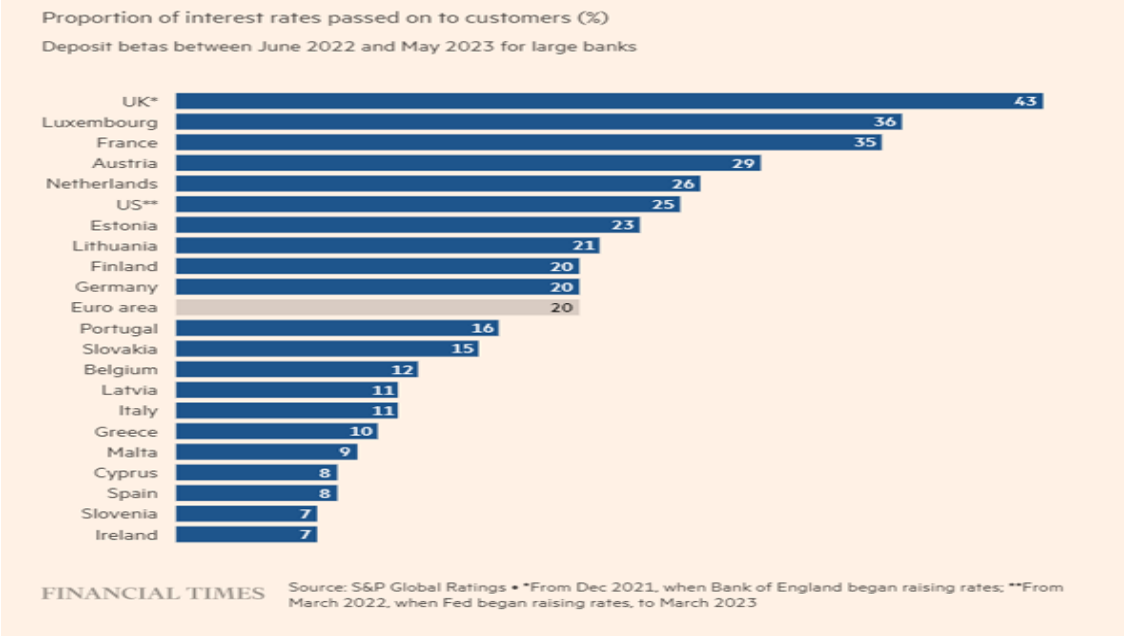
[5] https://www.bankofgreece.gr/enimerosi/epeksigiseis/ti-einai-to-epitokio-ths-dieykolynshs-apodoxhs-katathesewn

[6] www.ecb.europa.eu/stats/policy_and_exchange_rates/key_ecb_interest_rates/html/index.en.html.

[7] Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΤτΕ όπως αυτά δημοσιοποίηθηκαν τον Ιούνιο του 2025, κατά τη διάρκεια του **2022** το μέσο σταθμισμένο επιτόκιο **νέων καταθέσεων** των νοικοκυριών κυμαινόταν μεταξύ του 0,04%-0,14% και των επιχειρήσεων μεταξύ του 0,00%-0,21%. Κατά τη διάρκεια του **2023** κυμάνθηκαν μεταξύ του 0,17%-0,47% και 0,24%-0,93% για τα νοικοκυριά και τις ΜΧΕ αντίστοιχα, ενώ κατά τη διάρκεια του **2024** κυμάνθηκαν μεταξύ του 0,39%-0,47% και 0,67%-0,91% αντίστοιχα για νοικοκυριά και επιχειρήσεις, με πτωτική τάση ωστόσο για αμφότερες τις δύο κατηγορίες καταθετών. Ως προς τις **υφιστάμενες καταθέσεις** τα αντίστοιχα επίπεδα επιτοκίων διαμορφώθηκαν κατά τη διάρκεια του **2022** μεταξύ του 0,04%-0,06% για τα νοικοκυριά και μεταξύ 0,01% -0,17% για τις επιχειρήσεις (ΜΧΕ), ενώ κατά τη διάρκεια του **2023** διαμορφώθηκαν αντίστοιχα μεταξύ του 0,08%-0,41% για τα νοικοκυριά και του 0,21%-0,83% για τις ΜΧΕ. Κατά τη διάρκεια του **2024** διαμορφώθηκαν μεταξύ 0,43%-0,47% για τα νοικοκυριά και μεταξύ 0,63%-0,82% για τις επιχειρήσεις με πτωτική τάση για τις δύο κατηγορίες. Σημειώνεται ότι η πτωτική τάση παρουσιάζεται και εντός του 2025 τόσο για τις νέες και υφιστάμενες καταθέσεις των νοικοκυριών (0,32% και 0,36% αντίστοιχα τον Απρίλιο του 2025) όσο και των επιχειρήσεων (0,54% και 0,51% αντίστοιχα τον Απρίλιο του 2025).Βλ. https://www.bankofgreece.gr/statistika/nomismatikh-kai-trapezikh-statistiki/epitokia-katathesewn-kai-daneiwn («Πίνακας 1 και 1α: Τραπεζικά επιτόκια νέων καταθέσεων και δανείων κατοίκων της ζώνης του ευρώ» και «Πίνακας 2: Τραπεζικά επιτόκια στα υφιστάμενα υπόλοιπα των καταθέσεων και δανείων κατοίκων της ζώνης του ευρώ», όπως είχαν δημοσιευτεί τον Ιούνιο του 2025.

[8] Βλ. άρθρο «UK banks lead global rivals in passing on interest rate benefits to savers». Το άρθρο δημοσιεύτηκε στους Financial Times στις 23.07.2023 (https://www.ft.com/content/1d2949d6-00d1-4c18-af81-01439fa7cfc5). Η σύγκριση της S&P περιλαμβάνει και χώρες εκτός ΕΕ, όπως τη Μεγ. Βρετανία (όχι πλέον μέλος της ΕΕ) αλλά και τις ΗΠΑ.

Γράφημα 2. Ποσοστό Μετακύλισης Επιτοκίων Πολιτικής

Πηγή: Financial Times, UK banks lead global rivals in passing on interest rate benefits to savers (βλ. υποσημ. 8)

8. Ενόψει της καθυστέρησης στη μετακύλιση των αυξήσεων, τον Δεκέμβριο του 2022, ο τότε Υπουργός Οικονομικών απηύθυνε έκκληση προς της ελληνικές συστημικές τράπεζες να προχωρήσουν σε αύξηση των επιτοκίων καταθέσεων, μειώνοντας παράλληλα τα επιτόκια χορηγήσεων. Συγκεκριμένα, σε συνέντευξη του σε τηλεοπτικό σταθμό, ανέφερε ότι «*[τ]ο μέσο επιτόκιο των νέων καταθέσεων είναι 0,05% σταθερό. Το μέσο επιτόκιο των νέων δανείων τον Οκτώβριο αυξήθηκε κατά 0,26% και είναι 4,86%, απαράδεκτο. Θα πρέπει να κάνουν αύξηση επιτοκίων καταθέσεων άμεσα και σημαντικά, και να μειώσουν το επιτόκιο στα νέα δάνεια*». Όπως επεσήμανε, «*[υ]πάρχουν τραπεζικά ιδρύματα στην Ελλάδα, όχι οι συστημικές τράπεζες, με πολύ υψηλότερο επιτόκιο καταθέσεων*». Προανήγγειλε δε συνάντηση με εκπροσώπους των τραπεζών για το συγκεκριμένο θέμα[9].

9. Η σχετική συνάντηση πραγματοποιήθηκε την 1η.12.2023, κατά την οποία συζητήθηκαν μεταξύ άλλων (α) η αύξηση των επιτοκίων καταθέσεων και μείωση των αυξημένων επιτοκίων χορηγήσεων ως αποτέλεσμα της αύξησης των επιτοκίων της ΕΚΤ, και (β) η επαναξιολόγηση του κόστους προμηθειών των τραπεζών στις απλές τραπεζικές συναλλαγές

[9] https://www.ot.gr/2022/12/03/oikonomia/staikouras-pros-trapezes-ayksiste-amesa-kai-gennaia-ta-epitokia-katatheseon/.

(η ελληνική κυβέρνηση παρουσίασε λίστα 12 σχετικών προμηθειών). Από τις τράπεζες ζητήθηκε να κινηθούν «διακριτά και ανεξάρτητα»[10].

10. Λίγους μήνες μετά τη συνάντηση αυτή, τα επιτόκια των προθεσμιακών καταθέσεων παρουσίασαν σταδιακή αύξηση, από 0,33% τον Δεκέμβριο του 2022 σε άνω του 1% από τον Φεβρουάριο του 2023.

11. Περαιτέρω, αναφορικά με την παρατηρούμενη αδράνεια στη μετακύλιση των αυξήσεων του επιτοκίου της διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων της ΕΚΤ, σημειώνεται περαιτέρω ότι, κατά την εμπειρική ανάλυση που διεξήγαγε η ΤτΕ κατά την τρέχουσα περίοδο της ανοδικής πορείας των επιτοκίων της ΕΚΤ και με συγκριτικά στοιχεία της περιόδου 2005-2008 (πριν ξεκινήσει από την ΕΚΤ η μείωση των επιτοκίων πολιτικής), «[…] *φαίνεται ότι κατά τον προηγούμενο ανοδικό κύκλο* ***υπήρχε μεγαλύτερη ενσωμάτωση των διαδοχικών αυξήσεων*** *της ΕΚΤ στα επιτόκια καταθέσεων προθεσμίας των νοικοκυριών στην Ελλάδα* [...].. *Αντίθετα, στον κύκλο που διανύουμε, η επακόλουθη αύξηση των επιτοκίων καταθέσεων των νοικοκυριών είναι* ***σημαντικά μικρότερης έκτασης και πιο αργή****, παρά τη ραγδαία και απότομη αύξηση του επιτοκίου πολιτικής από την ΕΚΤ. Όσον αφορά τα επιτόκια καταθέσεων μίας ημέρας,* [...] *στην παρούσα φάση* ***η μετάδοση της ανόδου των επιτοκίων πολιτικής στα επιτόκια καταθέσεων μίας ημέρας είναι μηδενική***»[11].

12. Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω χαρακτηριστικών της αγοράς, της φύσεως των ζητημάτων που έχουν εντοπισθεί (υψηλό επιτοκιακό περιθώριο, χαμηλός βαθμός μετακύλισης), και των γενικότερων παρατηρήσεων περί ανάγκης για ενίσχυση του ανταγωνισμού μεταξύ των ελληνικών Τραπεζών[12], αποφασίστηκε η διενέργεια κλαδικής έρευνας, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 40 ν. 3959/2011, σύμφωνα με το οποίο , «*[ό]ταν η διαμόρφωση των τιμών ή άλλες περιστάσεις δημιουργούν υπόνοιες για πιθανό περιορισμό ή στρέβλωση του ανταγωνισμού, η Επιτροπή Ανταγωνισμού μπορεί να διεξαγάγει έρευνα σε συγκεκριμένο κλάδο της οικονομίας ή σε συγκεκριμένους τύπους συμφωνιών ή σε μεθόδους διαμόρφωσης εμπορικής συμπεριφοράς, συμπεριλαμβανομένων αλγοριθμικών μεθόδων, σε διάφορους κλάδους, εφόσον υπάγονται στην αρμοδιότητά της*».

13. Αναφορικά με τα **επιτόκια καταθέσεων**, λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες που επικρατούν στην ελληνική αγορά κατά τα ανωτέρω εκτεθέντα, και ειδικότερα: **(α)** την αύξηση του περιθωρίου επιτοκίου μεταξύ νέων καταθέσεων και δανείων (ιδίως μετά τα μέσα του 2022), **(β)** το διαπιστωθέν χαμηλό ποσοστό μετακύλισης των αυξήσεων στο επιτόκιο καταθέσεων της ΕΚΤ προς τους Έλληνες καταθέτες και **(γ)** το γεγονός ότι η αύξηση των επιτοκίων των

[10] Βλ. τα από 1.12.2023 και 16.12.2022 Δελτία Τύπου με θέμα «Συνάντηση του Υπουργού Οικονομικών κ. Χρήστου Σταϊκούρα με εκπροσώπους του χρηματοπιστωτικού συστήματος» και «Ομιλία του Υπουργού Οικονομικών κ. Χρήστου Σταϊκούρα στην Ολομέλεια της Βουλής για τον Κρατικό Προϋπολογισμό του οικονομικού έτους 2023», τα οποία υποβλήθηκαν με την υπ' αρ. πρωτ. 11576/21.12.2022 απαντητική επιστολή του τ. Υπουργού Οικονομικών στην υπ' αρ. πρωτ. ΕΜ62/04.01.2023 επιστολή του τ. Προέδρου ΕΑ, διαθέσιμα και στην ιστοσελίδα https://cstaikouras.gr/synantisi-toy-ypoyrgoy-oikonomikon-me-ekprosopoys-toy-chrimatopistotikoy-systimatos-1-12-2022/ και https://cstaikouras.gr/proypologismos-2023-i-omilia-toy-ypoyrgoy-oikonomikon-stin-olomeleia-16-12-2022/.

[11] Βλ. ΤτΕ, Ενδιάμεση Έκθεση Νομισματικής Πολιτικής (Δεκέμβριος 2023) Πλαίσιο VI.1 σελ 120.

[12] Βλ. https://www.sofokleousin.gr/trapezes-dinoun-toko-033-stis-katatheseis-daneizoun-18-fores-akri.

προθεσμιακών καταθέσεων των συστημικών τραπεζών συντελέστηκε μετά από παρέμβαση του Υπουργού Οικονομικών τον Δεκέμβριο του 2022, ενδεχομένως καταδεικνύοντας την αδράνεια των τραπεζών ως προς τη μετακύλιση τυχόν αυξήσεων, εκτιμάται ότι πληρούται η προϋπόθεση της δημιουργίας υπόνοιας για πιθανό περιορισμό ή στρέβλωση του ανταγωνισμού στον υπό εξέταση κλάδο.

1.2 Αντικείμενο της κλαδικής έρευνας

14. Μέσω της παρούσας κλαδικής έρευνας, η ΕΑ διερευνά τις συνθήκες ανταγωνισμού στην αγορά των τραπεζικών καταθέσεων κατά την περίοδο **από το 2019 έως τις αρχές του 2025**, προκειμένου να διαπιστώσει τυχόν στρεβλώσεις και να υποβάλει προτάσεις για την ενίσχυση του ανταγωνισμού στην αγορά, προς όφελος των καταθετών (νοικοκυριών και επιχειρήσεων[13]).

15. Για τους σκοπούς της παρούσας ανάλυσης, επισημαίνεται ότι η έννοια της «τραπεζικής κατάθεσης» συνδέεται με την έννοια του «τραπεζικού λογαριασμού ωστόσο είναι διαφορετική. Η κατ' επάγγελμα αποδοχή καταθέσεων χρημάτων ή άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων από το κοινό επιτρέπεται μόνο σε πιστωτικά ιδρύματα[14]. Κατά την κρατούσα άποψη, η τραπεζική κατάθεση αποτελεί μορφή ανώμαλης παρακαταθήκης, κύριος σκοπός της οποίας είναι η ασφαλής φύλαξη των χρημάτων του καταθέτη. Με τη σύμβαση τραπεζικής κατάθεσης, ο πελάτης χορηγεί στην τράπεζα την εξουσία να χρησιμοποιεί τα χρήματά του, αναλαμβάνοντας την υποχρέωση να τα αποδώσει οποτεδήποτε της ζητηθεί (ΑΚ 830, 806, 827)[15,16]. Η τραπεζική κατάθεση είθισται να συνδέεται και να εξυπηρετείται από έναν τραπεζικό λογαριασμό, ο οποίος όμως συστήνεται δυνάμει διακριτής σύμβασης μεταξύ τράπεζας και πελάτη, προκειμένου να λειτουργεί ως η «*λογιστική απεικόνιση των συναλλαγών του πελάτη με το πιστωτικό ίδρυμα με την μορφή χρεωστικών/ πιστωτικών*

---

[13] Διευκρινίζεται για λόγους πληρότητας ότι σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση της Τράπεζας της Ελλάδος οι επιχειρήσεις διακρίνονται σε α) χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις (ΧΕ) στις οποίες συγκαταλέγονται οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις, ταμεία επαγγελματικής ασφάλισης και λοιπά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και β) μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις (ΜΧΕ). Οι τελευταίες (ΜΧΕ), συμπεριλαμβάνονται στο αντικείμενο της παρούσας Έκθεσης.

[14] Άρθρο 9 παρ. 1 ν. 4261/2014 (ΦΕΚ 107/τ.Α΄/2014).

[15] Βλ., αντί πολλών, ΑΠ 2118/2014.

[16] Το άρθρο 3 παρ. 1 ν. 4370/2016 ορίζει ως κατάθεση «*το πιστωτικό υπόλοιπο που προκύπτει από κεφάλαια κατατεθειμένα σε λογαριασμό ή από προσωρινές καταστάσεις απορρέουσες από συνήθεις τραπεζικές συναλλαγές και το οποίο το πιστωτικό ίδρυμα οφείλει να επιστρέψει βάσει των ισχυόντων νόμιμων και συμβατικών όρων, περιλαμβανομένων των καταθέσεων προθεσμίας και των καταθέσεων ταμιευτηρίου, αλλά εξαιρουμένων των καταθέσεων ως προς τις οποίες:*

α) η ύπαρξη του πιστωτικού υπολοίπου μπορεί να αποδειχθεί μόνον με χρηματοπιστωτικό μέσο, όπως ορίζεται στο άρθρο 5 του ν. 3606/2007, εκτός εάν πρόκειται για αποταμιευτικό προϊόν που βεβαιώνεται με πιστοποιητικό κατάθεσης στο όνομα συγκεκριμένου προσώπου και το οποίο υφίσταται ήδη σε κράτος - μέλος στις 2 Ιουλίου 2014,

β) το κεφάλαιο του πιστωτικού υπολοίπου δεν είναι επιστρεπτέο στο άρτιο,

γ) το κεφάλαιο του πιστωτικού υπολοίπου είναι επιστρεπτέο στο άρτιο μόνον δυνάμει ειδικής εγγύησης ή συμφωνίας που παρέχεται από πιστωτικό ίδρυμα ή τρίτο μέρος.

Στην έννοια των καταθέσεων δεν εμπίπτουν: (i) οι συμφωνίες πώλησης με σύμφωνο επαναγοράς (repos), οι απαιτήσεις εκ των οποίων καλύπτονται κατά τα οριζόμενα στις διατάξεις των άρθρων 16 έως 19 για τις επενδυτικές υπηρεσίες και (ii) το ηλεκτρονικό χρήμα, όπως ορίζεται στο άρθρο 10 παρ. 1 του Ν. 4021/2011 (Α΄ 218) και τα ποσά που λαμβάνονται έναντι του ηλεκτρονικού χρήματος, σύμφωνα με το άρθρο 16 παρ. 3 του Ν. 4021/2011».

κονδυλίων σε χρονολογική σειρά»[17]. Μολονότι στο πλαίσιο της παρούσας Έκθεσης ενδέχεται οι όροι «κατάθεση» και «λογαριασμός» να χρησιμοποιούνται εναλλάξιμα, στόχευση της κλαδικής έρευνας είναι αποκλειστικά οι τραπεζικές καταθέσεις, επί των οποίων, άλλωστε, εφαρμόζονται τα τραπεζικά επιτόκια.

16. Στην παρούσα έρευνα εντάσσονται το σύνολο των καταθετικών προϊόντων (καταθέσεις όψεως, ταμιευτηρίου και προθεσμίας) τα οποία απευθύνονται σε ιδιώτες και επιχειρήσεις. Από το σύνολο των καταθετικών προϊόντων που απασχολούν την παρούσα έρευνα, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις προθεσμιακές καταθέσεις καθώς, όπως επεξηγείται στην ενότητα 2.3.1.1, ως το βασικό αποταμιευτικό προϊόν που διατίθεται από τις ελληνικές τράπεζες. Άλλωστε, εδώ και πολλά χρόνια, εν αντιθέσει με άλλες χώρες της ευρωζώνης, οι καταθέσεις ταμιευτηρίου ομοιάζουν με τις καταθέσεις όψεως και τρεχούμενους λογαριασμούς ως προς το ότι λειτουργούν ως λογαριασμοί πληρωμών και όχι ως αποταμιευτικοί. Ως εκ τούτου δεν είναι σκόπιμη η αξιολόγηση των επιτοκίων τους καθώς λόγω αυτού του χαρακτηριστικού τους προσεγγίζει το μηδέν, με εξαίρεση κάποιους λογαριασμούς που υπό συνθήκες προσφέρουν προνομιακό επιτόκιο (βλ. αναλυτικά Ενότητα 2.3.1.1 παρ. 69 επ. και Ενότητα 3.2.1 παρ.130 επ.)

17. Παρά το γεγονός ότι μεταξύ των εναυσμάτων της παρούσας είναι και το υψηλό επιτοκιακό περιθώριο (η διαφορά δηλαδή μεταξύ επιτοκίων καταθέσεων και επιτοκίων χορηγήσεων) που χαρακτηρίζει τον ελληνικό τραπεζικό κλάδο, αντικείμενο της παρούσας δεν αποτελούν οι χορηγήσεις, καίτοι το μέσο επιτόκιο δανεισμού στην Ελλάδα βρίσκεται σταθερά πάνω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο για μεγάλο χρονικό διάστημα[18]. Οι λόγοι της εξαίρεσης των επιτοκίων δανεισμού από το πεδίο του παρόντος είναι οι ακόλουθοι:

18. Καταρχάς, για τον καθορισμό των επιτοκίων των στεγαστικών και επιχειρηματικών δανείων λαμβάνονται υπόψη σειρά εξατομικευμένων και εξειδικευμένων παραγόντων όπως, ενδεικτικά, το ύψος του δανείου, η πιστοληπτική ικανότητα και η πιστοληπτική ιστορία του δανειολήπτη, η ευρύτερη σχέση του με την τράπεζα, ο χρόνος αποπληρωμής του εκάστοτε δανείου, η ύπαρξη ή μη εξασφαλίσεων και η αξία αυτών. Ειδικότερα δε για τα επιχειρηματικά δάνεια λαμβάνονται υπόψη και στοιχεία όπως ενδεικτικά ο κύκλος εργασιών της επιχείρησης, δείκτες κερδοφορίας, ρευστότητας κ.α.

19. Η παράλληλη συνδρομή των ανωτέρω παραγόντων και ο υψηλός βαθμός εξατομίκευσης δεν επιτρέπουν την εξαγωγή γενικών συμπερασμάτων σχετικά με τις πρακτικές των τραπεζικών ιδρυμάτων που να έχουν εφαρμογή στο σύνολο ή σε σημαντικό τμήμα των χορηγητικών προϊόντων.

20. Ειδικότερα δε, όσον αφορά στα στεγαστικά δάνεια, οι κρατικές παρεμβάσεις που έχουν διενεργηθεί τα τελευταία έτη, με στόχο την ενίσχυση και στήριξη των δανειοληπτών, επιδρούν τόσο στο ύψος του επιτοκίου όσο και στην ελεύθερη διαμόρφωση της ζήτησης για

[17] Ρόκας, Χρ. Γκόρτσος, Α. Μικρουλέα και Χ. Λιβαδά, *Στοιχεία Τραπεζικού Δικαίου* (Νομική Βιβλιοθήκη 2016), σελ. 510.
[18] https://www.euro-area-statistics.org/bank-interest-rates-loans?cr=eur&lg=en&page=0&template=1.

στεγαστικά δάνεια. Αφενός το πρόγραμμα «Σπίτι μου» και «Σπίτι μου ΙΙ»[19] με το οποίο εξασφαλίζεται άτοκο ή χαμηλότοκο τουλάχιστον το τμήμα της κρατικής χρηματοδότησης (η οποία υπερβαίνει το 70%), το οποίο οδήγησε σε αύξηση της ζήτησης για οικιστικά ακίνητα[20], ενώ και αφετέρου οι παρεμβάσεις για «πάγωμα των επιτοκίων βάσης» που λαμβάνονται υπόψη για την διαμόρφωση του κυμαινόμενου επιτοκίου των στεγαστικών δανείων[21], θα οδηγούσαν την αξιολόγηση στο πλαίσιο της παρούσας σε μη αξιόπιστα συμπεράσματα.

21. Σημειώνεται ότι οι ανωτέρω δύο προαναφερθείσες κατηγορίες χορηγήσεων (στεγαστικά και επιχειρηματικά δάνεια) καταλαμβάνουν συντριπτικό ποσοστό (περί το 90%) επί του συνόλου των χορηγήσεων[22] (88,51% τον Ιανουάριο του 2019 και άνω του 92% τον από τα τέλη του 2022 έως και σήμερα[23]. Ειδικότερα, τον Ιανουάριο του 2019 τα **επιχειρηματικά δάνεια** αποτελούσαν το 48,67% επί του συνόλου των χορηγήσεων[24] και ειδικότερα οι χορηγήσεις προς Μη Χρηματοπιστωτικές Επιχειρήσεις (ΜΧΕ) αποτελούσαν το 45,04% επί του συνόλου των χορηγήσεων, ενώ τον Δεκέμβριο του 2024 οι χορηγήσεις προς το σύνολο των επιχειρήσεων υπερέβαιναν το 68% και προς τις ΜΧΕ υπερέβαιναν οριακά το 60% του συνόλου των χορηγήσεων. Αν στα ανωτέρω ενταχθούν και τα δάνεια προς ελεύθερους επαγγελματίες, αγρότες και ατομικές επιχειρήσεις τα ποσοστά αυτά αυξάνονται σε 55,31%

---

[19] Το πρόγραμμα «Σπίτι μου» (εφεξής «το Πρόγραμμα») έχει αντικείμενο τη χορήγηση χαμηλότοκων ή άτοκων δανείων από πιστωτικά ιδρύματα σε νέα άτομα ή νέα ζευγάρια με σκοπό την απόκτηση πρώτης κατοικίας με συγχρηματοδότηση από τη Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (Δ.ΥΠ.Α.). θεσπίστηκε το Δεκέμβριο του 2022 με τον ν. 5006/2022 (ΦΕΚ Α' 239/22-12-2022). Σύμφωνα με τους όρους του Προγράμματος, το δάνειο χρηματοδοτείται κατά εβδομήντα πέντε τοις εκατό (75%) από τη Δ.ΥΠ.Α. Για το ποσοστό του δανείου που χρηματοδοτείται από τη Δ.ΥΠ.Α. δεν οφείλεται τόκος, ενώ για περιπτώσεις ζευγαριών με τρία ή περισσότερα παιδιά το δάνειο είναι άτοκο στο σύνολό του. Το δάνειο δεν υπόκειται σε εισφορά του ν. 128/1975. Η διάρκειά του δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τριάντα (30) έτη, ενώ δύναται να καλύπτει έως και το 90% της εμπορικής αξίας του ακινήτου, όπως αυτή αποτυπώνεται στο συμβόλαιο αγοράς. Επίσης, οι δανειακές συμβάσεις που καταρτίζονται στο πλαίσιο του Προγράμματος εξαιρούνται από τον ν. 4438/2016 (ΦΕΚ Α' 220/28-11-2016, σχετικά με τις συμβάσεις πίστωσης για καταναλωτές για ακίνητα που προορίζονται για κατοικία). Βλ. σελ. 22-23 Έκθεσης Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤτΕ) Νοέμβριος 2023 καθώς και σελ. 24 επ. Έκθεσης Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤτΕ) Απρίλιος 2024.

[20] Βλ. σελ 20 υποσημείωση 23 Έκθεσης Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας ΤτΕ Νοέμβριος 2023 «*Η παροδική αύξηση της ζήτησης στεγαστικών δανείων το β΄ τρίμηνο του 2023 μπορεί να οφείλεται στο Πρόγραμμα χορήγησης στεγαστικών δανείων «Σπίτι μου»* και σελ. 23 Έκθεσης Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας ΤτΕ Νοέμβριος 2023 «*Το Πρόγραμμα, λόγω του μεγέθους του και του σύντομου χρονικού ορίζοντα υλοποίησής του, ενδέχεται να επηρεάσει τη ζήτηση για οικιστικά ακίνητα που πληρούν τις προϋποθέσεις του, καθώς και να ενισχύσει τις εκταμιεύσεις στεγαστικών δανείων εντός του 2023*». Βλ. σχετικά και σελ 19Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας ΤτΕ, Μάιος 2025 «*Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της Έρευνας Τραπεζικών Χορηγήσεων για το α΄ τρίμηνο του 2025, η ζήτηση για στεγαστικά δάνεια αυξήθηκε το α΄ τρίμηνο του 2025 λόγω της έναρξης του προγράμματος "Σπίτι μου ΙΙ"*», καθώς και σελ 23-24 και 110. .

[21] Βλ. ενδεικτικά https://foronews.gr/index.php/forologika/epikairotita/1097-stegastika-daneia-oi-trapezes-pagonoun-gia-enan-xrono-ta-epitokia και https://www.protothema.gr/economy/article/1357740/oi-trapezes-pagonoun-gia-enan-hrono-ta-epitokia-sta-stegastika-daneia/

[22] Εξαιρουμένων των χορηγήσεων προς την Γενική Κυβέρνηση.

[23] Βλ. «Ανάλυση Χρηματοδότησης κατοίκων εσωτερικού πλην ΝΧΙ από τα εγχώρια ΝΧΙ (εκτός της Τράπεζας της Ελλάδος», όπως είχε δημοσιευθεί τον Ιούλιο του 2025 (.https://www.bankofgreece.gr/statistika/nomismatikh-kai-trapezikh-statistiki/xrhmatodothsh-ths-ellhnikhs-oikonomias).

[24] Εξαιρουμένων των χορηγήσεων προς τη Γεν. Κυβέρνηση

(και 51,68% για τις ΜΧΕ) το 2019 και 71,56% τον Δεκέμβριο του 2024 (και 63,87% για τις ΜΧΕ). Αντίστοιχα τα **στεγαστικά δάνεια** τον Ιανουάριο του 2019 αποτελούσαν το 33,20% του συνόλου των χορηγήσεων (εξαιρουμένων των χορηγήσεων προς την Γεν. Κυβέρνηση) ενώ τον Δεκέμβριο του 2024 το 21,60%.

22. Μία επιπλέον κατηγορία τραπεζικών προϊόντων που δεν περιλαμβάνεται στο αντικείμενο της παρούσας, είναι οι **προθεσμιακές καταθέσεις οι οποίες συνδυάζονται με επενδυτικά προϊόντα**, κυρίως αμοιβαία κεφάλαια (Οργανισμοί Συλλογικών Επενδύσεων σε Κινητές Αξίες – «ΟΣΕΚΑ») ή άλλα επενδυτικά προϊόντα και, ως εκ τούτου, δεν αποτελούν αμιγώς καταθετικό/ αποταμιευτικό προϊόν. Τα συγκεκριμένα προϊόντα προσφέρονται στους καταθέτες σε ποικίλες αναλογίες προθεσμιακής-αμοιβαίων κεφαλαίων (50%-50%, 70%-30% ή 80%-20%), όπου, π.χ., το 80% του ποσού τοποθετείται σε προθεσμιακή κατάθεση (συνήθως για ένα έτος) με προνομιακό επιτόκιο και το υπολειπόμενο εν προκειμένω 20% σε κάποιο επενδυτικό προϊόν το οποίο ωστόσο ενέχει κίνδυνο.

23. Επί της ουσίας, το προνομιακό επιτόκιο που προσφέρεται στο προθεσμιακό τμήμα της συγκεκριμένης τοποθέτησης «επιδοτείται» από το επενδυτικό τμήμα , το οποίο έχει μεν έχει υψηλή απόδοση, ωστόσο ούτε το επενδυμένο κεφάλαιο ούτε η απόδοση είναι πάντα εγγυημένα. Περαιτέρω, ο καταθέτης-επενδυτής δεσμεύεται να το διατηρήσει για σημαντικά υψηλότερο χρονικό διάστημα από αυτό του καταθετικού τμήματος. Πιθανή δε αποχώρηση από το επενδυτικό τμήμα της κατάθεσης – επένδυσης πριν την παρέλευση του χρόνου δέσμευσης ενδέχεται να υπόκειται σε χρεώσεις οι οποίες απομειώνουν την τελική εν δυνάμει απόδοση των συγκεκριμένων μικτών προϊόντων.

1.3 Μεθοδολογία

24. Για την σύνταξη της παρούσας Έκθεσης, απεστάλησαν ερωτηματολόγια α) προς δραστηριοποιούμενες της αγορά των καταθέσεων τράπεζες, συμπεριλαμβανομένων των τεσσάρων συστημικών τραπεζών, δύο μη συστημικών και μίας συνεταιριστικής, β) προς την Τράπεζα της Ελλάδος και γ) προς αλλοδαπό πάροχο υπηρεσιών πληρωμών με παρουσία στην ελληνική αγορά.

25. Τα δεδομένα και οι πληροφορίες που συνελέγησαν αξιολογήθηκαν και αναλύθηκαν ενώ περαιτέρω ανάλυση διενεργήθηκε σε εσωτερικά έγγραφα των ανωτέρω υπό α) τραπεζικών ιδρυμάτων.

26. Διεξήχθη έρευνα σε σχετική βιβλιογραφία (επιστημονικά άρθρα) καθώς και σε εκδόσεις και ιστοσελίδες εποπτικών φορέων του τραπεζικού κλάδου, όπως η Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ), η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), Κεντρικές Τράπεζες της Ευρωζώνης, Eurostat κ.α. Αναζητήθηκαν και αξιολογηθήκαν δημοσιεύματα σχετικά με τον κλάδο και το ζήτημα των επιτοκίων.

27. Διενεργήθη από συμβεβλημένη εταιρία έρευνα αγοράς (δημοσκόπηση) σχετικά με τις συνήθειες, επιλογές και προτιμήσεις ικανού δείγματος καταθετών (ιδιωτών και επιχειρήσεων), τα ευρήματα της οποίας αξιολογήθηκαν και εντάχθηκαν στην παρούσα.

28. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού συνεργάστηκε με τον ειδικό εμπειρογνώμονα Καθηγητή του Πανεπιστημίου του Μάντσεστερ, Μάρκο Ζαχαριάδη (Professor and Chair in Financial

Technology (FinTech) & Information Systems, Alliance Manchester Business School) , δυνάμει του άρθρου 21 παρ. 7 του Ν. 3959/2011. .

29. Η παρούσα Έκθεση αποτελείται από πέντε ενότητες :

- η πρώτη ενότητα παρουσιάζει τον σκοπό και το αντικείμενο της κλαδικής έρευνας,
- η δεύτερη ενότητα παρουσιάζει, σε αδρές γραμμές, τη λειτουργία των τραπεζών γενικά και τα διαθέσιμα καταθετικά προϊόντα ειδικότερα.
- η τρίτη ενότητα επικεντρώνεται στην εξέταση των διακυμάνσεων των επιτοκίων καταθέσεων γενικότερα αλλά και επιλεγμένων καταθετικών προϊόντων κατά την πενταετία 2019-2024, καθώς και στις παραμέτρους που συντελούν στη διαμόρφωσή τους
- η τέταρτη ενότητα εξετάζει τις συνθήκες ανταγωνισμού στην αγορά τραπεζικών καταθέσεων
- η πέμπτη ενότητα παρουσιάζει τα συμπεράσματα και προτάσεις για την ενίσχυση του ανταγωνισμού προς όφελος των καταναλωτών.

1.4 Δημοσίευση της Ενδιάμεσης Έκθεσης και δημόσια διαβούλευση

30. Στις 18 Δεκεμβρίου 2025 δημοσιεύτηκε η Ενδιάμεση Έκθεση της κλαδικής έρευνας και κηρύχθηκε η έναρξη δημόσιας διαβούλευσης, κατά την οποία δόθηκε η δυνατότητα σε κάθε ενδιαφερόμενο να διατυπώσει τις θέσεις του επί του δημοσιευμένου κειμένου. Κατά τη διάρκεια της δημόσιας διαβούλευσης, υποβλήθηκαν στην ΕΑ τέσσερα υπομνήματα από τους ακόλουθους συμμετέχοντες: τη ΣΤ1, τη ΣΤ3, δύο μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας (με κοινό τους υπόμνημα), καθώς και έναν καταναλωτή.

31. Περαιτέρω, στο πλαίσιο της διαβούλευσης, η ΕΑ διοργάνωσε στις 26.02.2026 ημερίδα κατά την οποία παρουσιάσθηκαν και συζητήθηκαν τα βασικά ευρήματα της Ενδιάμεσης Έκθεσης, με έμφαση στην την ολιγοπωλιακή δομή της αγοράς τραπεζικών καταθέσεων, στις παραμέτρους που ενδέχεται να στερούν από τις τράπεζες το κίνητρο να ενσωματώνουν πληρέστερα και ταχύτερα τυχόν αυξήσεις των επιτοκίων πολιτικής της ΕΚΤ και στην αδράνεια των καταναλωτών ως προς την αναζήτηση και ενδεχόμενη αλλαγή παρόχου. Επίσης, παρουσιάστηκαν οι προτάσεις της Ενδιάμεσης Έκθεσης για την ενίσχυση της διαφάνειας, της συγκρισιμότητας των καταθετικών προϊόντων και της κινητικότητας των καταθετών, καθώς και της αποτελεσματικότερης μετακύλισης των μεταβολών της νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ[25]. Οι ομιλητές που παρουσίασαν τις θέσεις τους στο πλαίσιο της ημερίδας, συμβάλλοντας στην ανάπτυξη ενός γόνιμου δημόσιου διαλόγου, ήταν οι κ.κ. Ιωάννης Τσικριπής, Γενικός Διευθυντής Προληπτικής Εποπτείας και Εξυγίανσης, Τράπεζα της Ελλάδος, Μάρκος Ζαχαριάδης, Καθηγητής, Chair in Financial Technology (FinTech) & Information Systems, Alliance Manchester Business School, University of Manchester, Χαρούλα Απαλαγάκη, Καθηγήτρια Νομικής Σχολής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Acting Γενική Διευθύντρια Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, Παναγιώτα Καλαποθαράκου, Πρόεδρος Ε.Κ.ΠΟΙ.ΖΩ, και Νικόλαος Φίλιππας, Καθηγητής,

[25] Διαθέσιμο σε https://www.epant.gr/enimerosi/deposits.html.

Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Πρόεδρος Ινστιτούτου Χρηματοοικονομικού Αλφαβητισμού.

32. Τα σχόλια που υπέβαλαν οι συμμετέχοντες στη δημόσια διαβούλευση με τα υπομνήματά τους και – εφόσον κρίθηκε σκόπιμο – τυχόν απαντήσεις της Υπηρεσίας επ' αυτών, έχουν ενσωματωθεί στην παρούσα Τελική Έκθεση. Πέραν τούτου, κατά την εκτίμηση της Συντακτικής Ομάδας, υπό το φως των υποβληθέντων σχολίων, δεν κρίνεται απαραίτητη περαιτέρω τροποποίηση του περιεχομένου της Έκθεσης.

2 Η ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΓΧΩΡΙΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΚΛΑΔΟΥ

2.1 Η λειτουργία των τραπεζών

33. Βασική και πρωταρχική λειτουργία των πιστωτικών ιδρυμάτων είναι η διαμεσολάβηση για τη μεταφορά κεφαλαίων από τις «πλεονασματικές» οικονομικές μονάδες (αποταμιευτές) προς τις «ελλειμματικές» οικονομικές μονάδες (επενδυτές/ καταναλωτές) με την οποία ενισχύονται η επενδύσεις και η ανάπτυξη[26]. Ειδικότερα, οι τράπεζες αντλούν τα πλεονασματικά κεφάλαια των αποταμιευτών υπό μορφή καταθετικών προϊόντων και τα διοχετεύουν προς τις ελλειμματικές οικονομικές μονάδες, υπό μορφή δανεισμού. Με τον τρόπο αυτό, το τραπεζικό σύστημα λειτουργεί ως πηγή χρηματοδότησης ιδιωτών και επιχειρήσεων, παράλληλα με την άμεση προσφυγή των τελευταίων στην κεφαλαιαγορά[27].

34. Υπό αυτό το πρίσμα ο ισολογισμός μία τράπεζας χαρακτηρίζεται, μεταξύ άλλων, από μία σημαντική διαφοροποίηση σε σχέση με τον ισολογισμό μίας άλλης επιχείρησης. Οι καταθέσεις που δέχεται αποτελούν τμήμα του Παθητικού της καθώς αποτελούν υποχρέωση που οφείλουν να αποδώσουν στους καταθέτες είτε άμεσα (*overnight* – μίας ημέρας ή πρώτης ζήτησης που περιλαμβάνουν τους λογαριασμούς όψεως/ τρεχούμενους και ταμιευτηρίου[28]) είτε σε συμφωνημένο χρόνο (*term* – προθεσμιακή). Αντίστοιχα οι χορηγήσεις που έχει δώσει αποτελούν – ως απαίτησή της έναντι των δανειοληπτών – τμήμα του Ενεργητικού της.

Γράφημα 3.Ο Ισολογισμός μίας τράπεζας

Πηγή: ΕΚΤ (https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/banking-supervision-explained/html/hold_capital.el.html)

[26] Βλ ενδεικτικά «Monetary policy, credit institutions and the bank lending channel in the euro area», Altavilla, Andreeva, Bouchina, Holton, European Central Bank (ECB) Occasional Paper Series, No 222 / May 2019, Updated June 2019 (σελ. 3 και 19).

[27] Π. Αλεξάκης και Φ. Καλφάογλου, *Το Κανονιστικό Πλαίσιο Λειτουργίας των Τραπεζών* (Νομική Βιβλιοθήκη 2024), σελ. 4.

[28] Για το τι περιλαμβάνεται στους λογαριασμούς μίας ημέρας ή πρώτης ζήτησης ή overnight deposits βλ ενδεικτικά και ΤτΕ, Νομισματική Πολιτική 2022-2023 σελ 108.

35. Στο πλαίσιο του διαμεσολαβητικού τους ρόλου, τα πιστωτικά ιδρύματα αποδίδουν στους καταθέτες τόκο για τα χρήματα τα οποία υπό μία έννοια έχουν δανειστεί από αυτούς και αντίστοιχα εισπράττουν τόκο από τους δανειολήπτες για τα χρήματα που τους έχουν δανείσει. Τα επιτόκια εκφράζουν αυτό το κόστος της τράπεζας για το ποσό που έχει λάβει ως κατάθεση (απόδοση για τους καταθέτες) και την απόδοση για το ποσό που έχει χορηγήσει ως δάνειο (κόστος για τους δανειολήπτες)[29].

36. Συνεπώς, ένας εκ των βασικών παραγόντων που διαμορφώνουν τα επιτόκια είναι η προσφορά και ζήτηση κεφαλαίων. Το επιτόκιο είναι, όπως προαναφέρθηκε, στην ουσία η τιμή του χρήματος που οι δανειολήπτες θα δώσουν για να λάβουν πίστωση, αλλά και αντίστοιχα η ίδια η τράπεζα θα δώσει στους καταθέτες για να «δανειστεί» τις καταθέσεις τους[30]. Το επιτόκιο καταθέσεων αντανακλά την προσφορά (από τους αποταμιευτές) και την ζήτηση (από τις τράπεζες) των κεφαλαίων τους. Όταν, επί παραδείγματι, οι τράπεζες θέλουν να χρηματοδοτήσουν χορηγήσεις (λόγω αυξημένης ζήτησης) ή να αυξήσουν τη ρευστότητά τους, προσελκύουν καταθέσεις μέσω της αύξησης των επιτοκίων καταθέσεων και έτσι εντείνεται ο ανταγωνισμός και παρατηρείται υψηλότερη μετακύλιση των επιτοκίων πολιτικής της ΕΚΤ προς τους καταθέτες. Αν, από την άλλη, υπάρχει υπερβάλλουσα προσφορά κεφαλαίων (υψηλές καταθέσεις), οι ανταγωνιστικές πιέσεις που αντιμετωπίζει μία τράπεζα για να αυξήσει το επιτόκιό της είναι χαμηλότερες και αντίστοιχα χαμηλότερη θα είναι και η μετακύλιση.

2.2 Η αγορά των τραπεζικών καταθέσεων στην Ελλάδα

2.2.1 Εισαγωγή

37. Κατά τη διάρκεια της προηγούμενης δεκαπενταετίας ο αριθμός των δραστηριοποιούμενων στην ελληνική αγορά τραπεζικών ιδρυμάτων συρρικνώθηκε σημαντικά ιδίως ως απόρροια εξυγιάνσεων (θέση σε ειδική εκκαθάριση)[31] και αποχωρήσεων από την εγχώρια αγορά[32]. Ως αποτέλεσμα, από 62 πιστωτικά ιδρύματα με δραστηριοποίηση στην Ελλάδα[33] – εκ των οποίων 18 εμπορικές και 16 συνεταιριστικές τράπεζας με έδρα στην Ελλάδα, καθώς και 22 υποκαταστήματα πιστωτικών ιδρυμάτων με έδρα άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής

[29] Σημαντικό για τους δανειολήπτες και για τους αποταμιευτές δεν είναι μόνο το ποσό που καταβάλλουν ή λαμβάνουν σε ονομαστικούς όρους (ονομαστικό επιτόκιο), αλλά και η ποσότητα των αγαθών, των υπηρεσιών ή οτιδήποτε άλλο θα μπορούσαν να αγοράσουν με το ποσό αυτό. Αυτό αποκαλείται από τους οικονομολόγους αγοραστική δύναμη του χρήματος. Αυτή συνήθως μειώνεται με την πάροδο του χρόνου καθώς οι τιμές αυξάνονται λόγω του πληθωρισμού. Το πραγματικό κόστος δανεισμού και η πραγματική απόδοση επί των αποταμιεύσεων φαίνονται όταν λαμβάνουμε υπόψη τον πληθωρισμό. Το πραγματικό επιτόκιο υπολογίζεται ως εξής: Πραγματικό επιτόκιο = ονομαστικό επιτόκιο – πληθωρισμός. https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/tell-me/html/nominal_and_real_interest_rates.el.html

[30] «We have raised interest rates. What does that mean for you?» (2022), διαθέσιμο στο https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/tell-me-more/html/interest_rates.en.html).

[31] Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις ΕΑ [Πειραιώς- ΑΤΕ, Eurobank – ΤΤ, Eurobank-Νέα Proton, Εθνική Τράπεζα- Αχαϊκή Συνεταιριστική, Εθνική - Probank

[32] Βλ. σχετικά αποφάσεις ΕΑ [Alpha Bank – Εμπορική (Credit Agricole), Πειραιώς- Γενική (Societe Generale), Πειραιώς- Κυπριακές (Marfin-Τρ Κύπρου-Ελληνική Τράπεζα σε συνεχεία εκκαθάρισης στην Κύπρο), Πειραιώς – Millenium, AlphaBank- Citibank]

[33] Υπό διαφορετικά εποπτικά καθεστώτα αναλόγως της χώρας στην οποία εδρεύουν. Βλ. σχετικά σελ 13 https://www.hba.gr/UplFiles/Ereunes-meletes/EllinikoTrapezikoSistima2011.pdf.

Ένωσης και 5 με έδρα τρίτες χώρες, καθώς και το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων – σήμερα στην ελληνική τραπεζική αγορά δραστηριοποιούνται μόλις 35 πιστωτικά ιδρύματα και συγκεκριμένα 9 εμπορικές τράπεζες (εκ των οποίων οι τέσσερεις είναι συστημικές[34]), 4 συνεταιριστικές[35] με έδρα στην Ελλάδα, καθώς και 21 υποκαταστήματα ιδρυμάτων με έδρα εκτός Ελλάδος, τα οποία, ωστόσο, στην πλειονότητά τους παρέχουν εξειδικευμένες υπηρεσίες, καθώς και το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων[36].

38. Τα τελευταία χρόνια στην ελληνική αγορά χρηματοοικονομικών υπηρεσιών έχουν εισέλθει εταιρίες που ανταγωνίζονται ευθέως τα παραδοσιακά τραπεζικά ιδρύματα σε πληθώρα υπηρεσιών (όπως, επί παραδείγματι, η Revolut), τα οποία έχουν γνωστοποιήσει το ενδιαφέρον τους για διασυνοριακή παροχή υπηρεσιών ως πιστωτικά ιδρύματα στην ελληνική αγορά, έχοντας ήδη καταλάβει σημαντική θέση στις καθημερινές συναλλαγές των Ελλήνων καταναλωτών[37]. Ωστόσο, δεδομένου ότι τουλάχιστον επί του παρόντος δεν φαίνεται να προσφέρουν έντοκα καταθετικά προϊόντα στην ελληνική αγορά, δεν εξετάζονται στο πλαίσιο της παρούσας.

2.2.2 Η εξέλιξη των καταθέσεων την περίοδο 2019-2024

2.2.2.1 Υπόλοιπα καταθέσεων ιδιωτών και επιχειρήσεων – συνολικά μεγέθη

39. Οι αποταμιευτικές συνήθειες καθώς και οι γενικότερες ανάγκες των καταναλωτών (π.χ. για πίστωση) δεν μένουν ανεπηρέαστες από το ευρύτερο μακροοικονομικό περιβάλλον, καθώς αυτό επιδρά στην οικονομική τους κατάσταση, στο πραγματικό τους εισόδημα και στις προσδοκίες που διαμορφώνουν (για αύξηση ή μείωση του πραγματικού τους εισοδήματος, διατήρηση ή μη της εργασίας τους κ.α.)[38]. Για παράδειγμα, σύμφωνα με σχετική μελέτη της ΕΚΤ[39], κατά τη διάρκεια της υγειονομικής κρίσης το 2020 και ως αποτέλεσμα των περιορισμών που επιβλήθηκαν στη λειτουργία των καταστημάτων και τις μετακινήσεις, παρατηρήθηκε αύξηση των αποταμιεύσεων, η οποία αποδόθηκε σε δύο πιθανές αιτίες.

---

[34] Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, Alpha Bank, Τράπεζα Πειραιώς και Eurobank. Τα υπόλοιπα πέντε πιστωτικά ιδρύματα είναι οι: CrediaBank (πρώην Attica Bank), Optima Bank, Aegean Baltic, VivaBank και Snappi. Ως προς την Snappi σημειώνεται ότι πρόκειται για την πρώτη ελληνική neobank που έλαβε άδεια από την ΕΚΤ (https://www.snappibank.com/el/sxetika-me-emas/) και ανήκει στον Όμιλο της Πειραιώς Holdings (Τράπεζα Πειραιώς). Βλ. https://www.piraeusholdings.gr/-/jssmedia/Com/Consolidated-Companies/2023/Snappi.pdf.

[35] Συνεταιριστική Τράπεζα Ηπείρου, Συνεταιριστική Τράπεζα Χανίων, Συνεταιριστική Τράπεζα Καρδίτσας και Συνεταιριστική Τράπεζα Θεσσαλίας.

[36] Μεταξύ των υποκαταστημάτων πιστωτικών ιδρυμάτων με έδρα εκτός Ελλάδος, τα 19 είναι υποκαταστήματα τραπεζών με έδρα σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα 2 υποκαταστήματα τραπεζών με έδρα σε τρίτες χώρες. Βλ. ΤτΕ «Πίνακας Πιστωτικών Ιδρυμάτων σε λειτουργία» διαθέσιμος στο: https://www.bankofgreece.gr/kiries-leitourgies/epopteia/epopteyomena-idrymata

[37] Βλ. ενδεικτικά και «10. ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ, ΚΑΤΑ ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ (ΕΔΡΑ), ΠΟΥ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΑΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΓΙΑ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΧΩΡΙΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (Οδηγία 2013/36/ΕΕ, Ν.4261/2014 και Οδηγία MIFID, Ν. 3606/2007) Η ΜΟΝΟ (Οδηγία MIFID, Ν. 3606/2007)» https://www.bankofgreece.gr/kiries-leitourgies/epopteia/epopteyomena-idrymata

[38] FCA σελ 16 και υποσημ. 10 με αναφορές στο Office of National Statistics (ONS) της Μεγ. Βρετανίας και στην ΕΚΤ.

[39] ECB (2020), «Covid-19 and the increase in household saving: precautionary or forced?» https://www.ecb.europa.eu/press/economic-bulletin/focus/2020/html/ecb.ebbox202006_05~d36f12a192.en.html

Αφενός, οι περιορισμοί που επιβλήθηκαν δεν επέτρεψαν στους καταναλωτές να προχωρήσουν στις συνήθεις αγορές (αναγκαστική αποταμίευση) και, αφετέρου, η αβεβαιότητα που προκλήθηκε για το εισόδημα και την απασχόληση τους οδήγησε σε συντηρητική αγοραστική συμπεριφορά ως μέσω προφύλαξης (*precautionary saving*)[40].

40. Πράγματι και στην Ελλάδα, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΤτΕ, κατά την διάρκεια του 2020 παρατηρήθηκε αύξηση των καταθέσεων των νοικοκυριών καθώς και των μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων (ΜΧΕ), με ταχύτερους ρυθμούς από ό,τι στο διάστημα που προηγήθηκε, παρά την έντονη επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας[41]. Η αύξηση αυτή αφορούσε ιδιαιτέρως τις καταθέσεις με διάρκεια μίας ημέρας (των ΜΧΕ), αλλά και των επιχειρηματικών καταθέσεων προθεσμίας.

41. Η αύξηση των καταθέσεων τόσο των νοικοκυριών όσο και των επιχειρήσεων συνεχίστηκε και κατά το 2021, αλλά όχι στην έκταση που είχε καταγραφεί το 2020, λόγω της συγκράτησης της πιστωτικής επέκτασης και του περιορισμού των δημοσιονομικών μέτρων στήριξης κατά την επανεκκίνηση της οικονομίας[42], σε κάθε περίπτωση πάντως με ρυθμό σημαντικά υψηλότερο σε σχέση με την περίοδο πριν την πανδημία (2016-2019)[43]. Σύμφωνα με την ΤτΕ ένας επιπλέον παράγοντας ήταν και «[…] *η επιτάχυνση του πληθωρισμού η οποία βρίσκεται υπό εξέλιξη αποθαρρύνει εν γένει τη διακράτηση χρήματος με οιαδήποτε μορφή εκτός εάν αντισταθμιστεί από αύξηση των επιτοκίων καταθέσεων, το οποίο δεν είναι δυνατόν υπό τις παρούσες συνθήκες*»[44].

42. Το 2022 οι τραπεζικές καταθέσεις ιδιωτών και επιχειρήσεων εξακολούθησαν να ενισχύονται, με ρυθμό όμως που συνέχισε για δεύτερο έτος να αποκλιμακώνεται[45]. Άλλωστε το 2022 δεν σημειώθηκε σημαντική αύξηση των επιτοκίων καταθέσεων σε ονομαστικούς όρους, η οποία θα ήταν ικανή να ενισχύσει τα κίνητρα των καταθετών για αποταμίευση, παρά τον υψηλό ρυθμό ανάκαμψης της οικονομίας και των εισοδηματικών ενισχύσεων που δόθηκαν το 2022 (λόγω των ανατιμήσεων στην ενέργεια και τα τρόφιμα)[46] αλλά και της ενίσχυσης της πιστωτικής επέκτασης και ονομαστικής αύξησης του κύκλου εργασιών των τουριστικών εισπράξεων[47]. Σε αντίθεση με τα νοικοκυριά, ο πραγματικός ρυθμός αύξησης

---

[40] Βλ και Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2020 (Απρίλιος 2021) σελ. 100. Η αύξηση αυτή αποδίδεται κυρίως στην αναγκαστική μείωση της κατανάλωσης, αλλά εν μέρει αποδίδεται και σε λόγους πρόνοιας εξαιτίας της ανησυχίας των νοικοκυριών για την οικονομική τους κατάσταση συνεπεία της πανδημίας. Σύμφωνα με την Έκθεση, η ενίσχυση των καταθέσεων κατά το 2020 αντανακλά και την αναστολή πληρωμής των δανειακών και φορολογικών υποχρεώσεων και τη συμμετοχή νοικοκυριών και επιχειρήσεων στα προγράμματα στήριξης που τέθηκαν σε εφαρμογή συνεπεία της πανδημίας (σελ. 103). Βλ. και σελ 113 επ. της ανωτέρω Έκθεσης για του 2020 (Πλαίσιο IV.2). Σημειώνεται ότι οι καταθέσεις είναι το τμήμα του χρηματοοικονομικού πλούτου που συνδυάζει ασφάλεια και άμεση ρευστοποίηση (σελ. 113 Πλαίσιο IV.2).

[41] Βλ Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2020 (Απρίλιος 2021) σελ 210.

[42] Βλ Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2021 (Απρίλιος 2022), σελ 224 και 235.

[43] Βλ Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2021 (Απρίλιος 2022), σελ 26, 224 και 235. Ειδικότερα, αναφέρεται «[…], *το 2021 οι καταθέσεις του εγχώριου ιδιωτικού τομέα σημείωσαν σωρευτική αύξηση κατά 16,2 δισεκ. ευρώ (ή 10%), η οποία έφθασε τα 3/4 περίπου της ροής του 2020 (20,6 δισεκ. ευρώ), ενώ ήταν υπερδιπλάσια συγκριτικά με τη μέση ετήσια ροή της περιόδου 2016-19 (βλ. Διάγραμμα VI.6)*».

[44] Βλ Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2021 (Απρίλιος 2022), σελ 225.

[45] Βλ. Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2022 (Απρίλιος 2023), σελ 193.

[46] Βλ. Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2022 (Απρίλιος 2023), σελ 194.

[47] Βλ. Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2022 (Απρίλιος 2023), σελ 194.

των επιχειρηματικών καταθέσεων, αν και υποχώρησε σημαντικά στη διάρκεια του 2022, κατά το δεύτερο εξάμηνο του έτους διατηρήθηκε κατά μέσο όρο ελαφρά θετικός[48]. Συνολικά, ο ρυθμός ανόδου των επιχειρηματικών καταθέσεων συνέχισε να υποχωρεί το 2022 και στις αρχές του 2023 από τα υψηλά του 2020, αλλά διατηρήθηκε ελαφρά βελτιωμένος σε σχέση με το 2019[49].

43. Το 2023 οι τραπεζικές καταθέσεις ιδιωτών και επιχειρήσεων εξακολούθησαν να ενισχύονται, με ρυθμό όμως που συνέχισε να αποκλιμακώνεται[50]. Οι καταθέσεις των νοικοκυριών αυξήθηκαν κατά τι λιγότερο σε σχέση με το 2022, ενώ η αύξηση των επιχειρηματικών καταθέσεων κατά το 2023 ήταν πολύ υποδεέστερη αυτής που είχε καταγραφεί το 2022. Η επιβράδυνση της ανόδου των καταθέσεων προήλθε από τις καταθέσεις διάρκειας μίας ημέρας. Αντίθετα, ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής των καταθέσεων προθεσμίας έγινε ξανά θετικός μετά από τριάμισι έτη[51].

44. Στην επιβράδυνση του ρυθμού ανόδου των (ονομαστικών) καταθέσεων των νοικοκυριών συνέβαλαν ο χαμηλότερος ρυθμός αύξησης του πραγματικού διαθέσιμου εισοδήματος το πρώτο εννεάμηνο του 2023 (σε σύγκριση με την αντίστοιχη ποσοστιαία μεταβολή το 2022) και οι υψηλές καταναλωτικές δαπάνες των νοικοκυριών, δεδομένου και του επιπέδου του πληθωρισμού. Το κόστος ευκαιρίας των τραπεζικών καταθέσεων το 2023 ήταν πολύ υψηλό και για το λόγο αυτό καταγράφηκε **ενίσχυση των τοποθετήσεων των νοικοκυριών σε εναλλακτικές τοποθετήσεις**, όπως τα έντοκα γραμμάτια του Ελληνικού Δημοσίου και τα μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων που προσέφεραν αισθητά υψηλότερες αποδόσεις. Επιπρόσθετα, **το 2023 το πραγματικό (μεσοσταθμικό) επιτόκιο για το σύνολο των καταθέσεων των νοικοκυριών παρέμεινε αρνητικό**, με αποτέλεσμα να μην ενισχυθεί το κίνητρο για αποταμίευση[52].

45. Οι τραπεζικές καταθέσεις ιδιωτών και επιχειρήσεων συνέχισαν να αυξάνονται το 2024, με ταχύτερο ρυθμό σε σύγκριση με το 2023[53]. **Η αύξηση των καταθέσεων προήλθε κυρίως από τις επιχειρηματικές καταθέσεις[54].** Οι **καταθέσεις των επιχειρήσεων** αυξήθηκαν σημαντικά, αντανακλώντας την ενίσχυση της πιστωτικής επέκτασης προς τις ΜΧΕ και την αύξηση του κύκλου εργασιών τους[55]. Πιο συγκρατημένη ήταν η αύξηση των **καταθέσεων των ιδιωτών**, οι οποίοι στράφηκαν προς εναλλακτικές επενδυτικές επιλογές, όπως έντοκα γραμμάτια του Ελληνικού Δημοσίου και μερίδια επενδυτικών κεφαλαίων, που προσέφεραν υψηλότερες αποδόσεις[56].

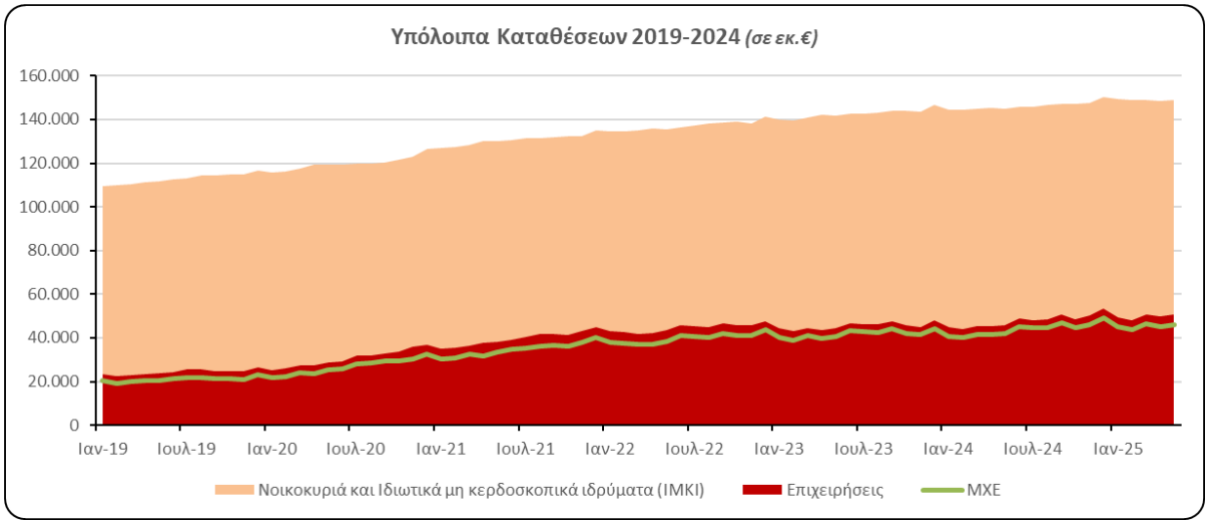
---

[48] Βλ. Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2022 (Απρίλιος 2023), σελ 195.
[49] Βλ. Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2022 (Απρίλιος 2023), σελ 194.
[50] Βλ. Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2023 (Απρίλιος 2024), σελ 226.
[51] Βλ. Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2023 (Απρίλιος 2024), σελ 207-208.
[52] Βλ. Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2023 (Απρίλιος 2024), σελ 227.
[53] Βλ. Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2023 (Απρίλιος 2024), σελ 27. Ως ποσοστό του ΑΕΠ, οι καταθέσεις του εγχώριου ιδιωτικού τομέα ανήλθαν στο 85%, ξεπερνώντας το μέσο όρο της περιόδου 2003-2008. Πάντως, ο κύριος όγκος της καταθετικής βάσης των τραπεζών εξακολουθεί να απαρτίζεται από ρευστά διαθέσιμα που τηρούνται σε λογαριασμούς διάρκειας μίας ημέρας (75% των καταθέσεων του ιδιωτικού τομέα)
[54] Βλ. Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2023 (Απρίλιος 2024), σελ 27.
[55] Βλ. Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2023 (Απρίλιος 2024), σελ 27.
[56] Βλ. Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2024 (Απρίλιος 2025), σελ 27-28.

46. Το 2024 το απόθεμα των καταθέσεων ιδιωτών και επιχειρήσεων κατέγραψε αύξηση λόγω της σημαντικής ανόδου των επιχειρηματικών καταθέσεων, η οποία συνάδει με την ενίσχυση της πιστωτικής επέκτασης προς τις ΜΧΕ και την αύξηση του κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων κατά το εξεταζόμενο έτος. Η αύξηση των καταθέσεων των νοικοκυριών ήταν πιο περιορισμένη λόγω της στροφής προς άλλες αποταμιευτικές επιλογές που προσέφεραν καλύτερες αποδόσεις τα δύο τελευταία έτη[57].

47. Σύμφωνα με τις προβλέψεις του 2024, το 2025 η ζήτηση των καταναλωτών για καταθετικά προϊόντα αναμένεται να συμβαδίσει με την εξέλιξη του ΑΕΠ και του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών. Από την άλλη πλευρά, η στροφή των αποταμιευτών σε άλλα περιουσιακά στοιχεία θα εξακολουθήσει να περιορίζει την άνοδο των καταθέσεων, ιδίως αν διατηρηθεί ή και διευρυνθεί η διαφορά μεταξύ των αποδόσεων των στοιχείων αυτών και των επιτοκίων καταθέσεων[58].

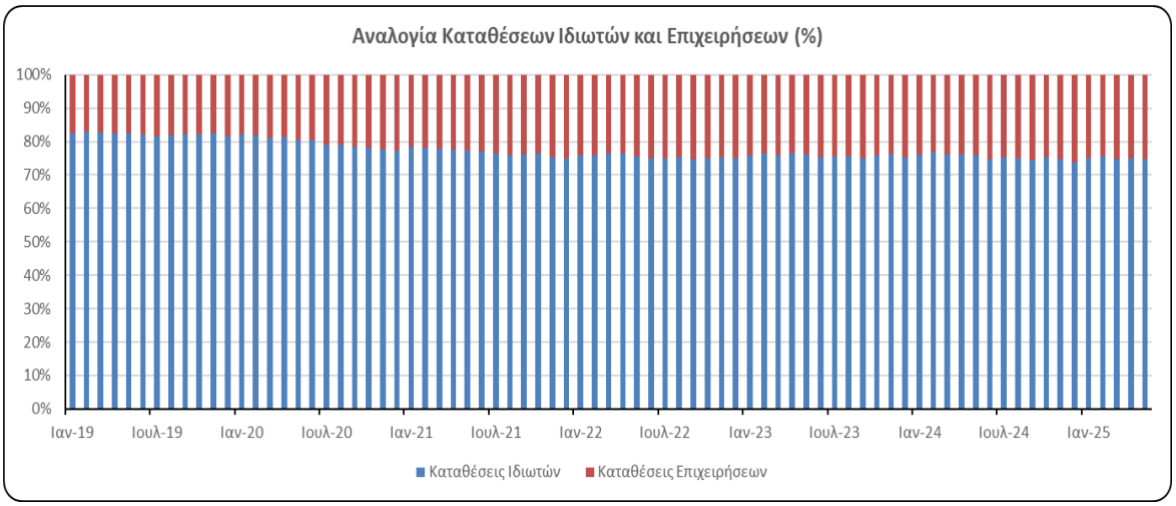
Γράφημα 4. Υπόλοιπα Καταθέσεων Ιδιωτών και Επιχειρήσεων

Πηγή: Υπολογισμοί της ΓΔΑ βάσει στοιχείων της ΤτΕ (https://www.bankofgreece.gr/statistika/nomismatikh-kai-trapezikh-statistiki/katatheseis-twn-pistwtikwn-idrymatwn)

[57] Βλ. Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2024 (Απρίλιος 2025), σελ 203.
[58] Βλ. Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2024 (Απρίλιος 2025), σελ 32 και 203.

Γράφημα 5. Αναλογία Καταθέσεων Ιδιωτών και Επιχειρήσεων (ΜΧΕ και ΧΕ, συνολικά)

Πηγή: Υπολογισμοί της ΓΔΑ βάσει στοιχείων της ΤτΕ (https://www.bankofgreece.gr/statistika/nomismatikh-kai-trapezikh-statistiki/katatheseis-twn-pistwtikwn-idrymatwn)

2.2.1.2 Υπόλοιπα Καταθέσεων Ιδιωτών

48. Ειδικότερα, ως προς τις καταθέσεις των νοικοκυριών σύμφωνα με τους υπολογισμούς της Υπηρεσίας, βάσει των στοιχείων της ΤτΕ[59], κατά τη διάρκεια του 2020, για τους λόγους που αναφέρθηκαν ανωτέρω, οι καταθέσεις των νοικοκυριών σημείωσαν σημαντική αύξηση κατά 9,6 δισ. Ευρώ (έναντι αύξησης 7,3 δισ. κατά το 2019), καταλήγοντας στα τέλη του έτους (Δεκέμβριος 2020) στα περί τα 126 δισ. Ευρώ (έναντι 116,7 δις τον Δεκέμβριο του 2019 και 109,4 τον Ιανουάριο του 2019), με το 68,76% να είναι τοποθετημένο σε καταθέσεις πρώτης ζήτησης και το υπόλοιπο 31,24% σε καταθέσεις προθεσμίας (συμπεριλαμβανομένων και των καταθέσεων υπό προειδοποίηση). Ειδικότερα, οι καταθέσεις πρώτης ζήτησης (υπενθυμίζεται ότι όσον αφορά στους ιδιώτες πρόκειται για τους τρεχούμενους λογαριασμούς και καταθέσεις ταμιευτηρίου) αυξήθηκαν κατά το 2020 περί τα 15,4 δισ. ευρώ (21,58% από 71,4 δις. τον Δεκέμβριο του 2019 σε 86,8 δισ. τον Δεκέμβριο του 2020), ενώ αντιθέτως οι προθεσμιακές καταθέσεις παρουσίασαν μείωση κατά 5,8 δισ. (-12,82% από 45,3 δισ. τον Δεκέμβριο του 2019 σε 39,5 δισ. τον Δεκέμβριο του 2020).

[59] Βλ. Πίνακα excel «*Ανάλυση Καταθέσεων ανά Τομέα*», διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της ΤτΕ https://www.bankofgreece.gr/statistika/nomismatikh-kai-trapezikh-statistiki/katatheseis-twn-pistwtikwn-idrymatwn. («*Στοιχεία για την περίοδο από το 2019 και μετά*»), **όπως δημοσιοποιήθηκε τον Ιούλιο του 2025**. Ενδέχεται κάποια από τα εδώ αναφερόμενα στοιχεία να διαφοροποιούνται σε σχέση με μεταγενέστερες επικαιροποίησεις του εν λόγω Πίνακα και ιδίως την τρέχουσα επικαιροποίησή του. Σημειώνεται επιπροσθέτως ότι ενδέχεται να υπάρχουν μικρές διαφοροποιήσεις μεταξύ των υπολογισμών της Υπηρεσίας (βάσει του ανωτέρω πίνακα του Ιουλίου 2025) και των παρατιθέμενων στις εκδόσεις της ΤτΕ, λόγω διορθώσεων και αναταξινομήσεων οι οποίες εφαρμόζονται στα στοιχεία του εν λόγω πίνακα καθώς και λόγω διαφορετικής χρονικής περιόδου που λαμβάνεται υπόψη για τις συγκρίσεις. Σε κάθε περίπτωση ωστόσο τα όποια συμπεράσματα δεν διαφοροποιούνται.

49. Η αυξητική πορεία των καταθέσεων των ιδιωτών συνέχισε και το 2021 με συνολική αύξηση στη λήξη του έτους να υπερβαίνει τα 8,8 δισ. (7% αύξηση από 126,3 δισ. τον Δεκέμβριο του 2020 σε 135,1 δισ. τον Δεκέμβριο του 2021)[60] με συνέχιση της στροφής των καταθετών προς τις καταθέσεις πρώτης ζήτησης, οι οποίες αυξήθηκαν κατά 18,6 δισ. (αύξηση κατά 21,41% από 86,8 δισ. τον Δεκέμβριο του 2020 σε 105,4 δισ. τον Δεκέμβριο του 2021), ενώ και πάλι οι προθεσμιακές καταθέσεις εμφανίζονται μειωμένες σε σχέση με τη λήξη του 2020 κατά 9,7 δισ. (μείωση κατά 24,6% από 39,5 δις τον Δεκέμβριο του 2020 σε 29,7 δις τον Δεκέμβριο του 2021).

50. Ηπιότερη εικόνα παρατηρείται το 2022 με τις συνολικές καταθέσεις των ιδιωτών να συνεχίζουν την ανοδική τους πορεία, εμφανίζοντας αύξηση κατά 6,2 δισ. (4,56% από 135,1 δισ. τον Δεκέμβριο του 2021 σε 141,3 δισ. τον Δεκέμβριο του 2022) η οποία και πάλι οφείλεται κυρίως στις καταθέσεις πρώτης ζήτησης, οι οποίες αυξήθηκαν κατά 9,5 δισ. (αύξηση κατά 9% από 105,4 δισ. τον Δεκέμβριο του 2021 σε 114,9 δισ. τον Δεκέμβριο του 2022), παρουσιάζοντας ωστόσο πτωτική τάση[61]. Σταδιακά φαίνεται πως ξεκινάει μία στροφή των καταθετών προς τις προθεσμιακές καταθέσεις οι οποίες ναι μεν συνεχίζουν την πτωτική τους πορεία αλλά με σημαντικά μειωμένο ρυθμό έναντι του προηγούμενου έτους καθώς παρουσιάζουν μείωση κατά 3,3 δισ. (μείωση κατά 11,2% από 29,7 δισ. τον Δεκέμβριο του 2021 σε 26,4 δισ. τον Δεκέμβριο του 2022 έναντι μείωσης κατά 24,6% το 2021).

51. Κατά τη διάρκεια του 2023, συνεχίζεται η αυξητική πορεία των καταθέσεων των ιδιωτών, ενώ γίνεται πλέον όχι απλά εμφανής αλλά και έντονη η στροφή των νοικοκυριών προς τις προθεσμιακές καταθέσεις. Στην λήξη του 2023 οι συνολικές καταθέσεις των ιδιωτών παρουσιάζουν αύξηση κατά 5,3 δισ. (αύξηση κατά 3,76% από 141,3 δισ. τον Δεκέμβριο του 2022 σε 146,6 δισ. τον Δεκέμβριο του 2023)[62] και οι προθεσμιακές κατά 11,8 δισ. (αύξηση κατά 44,89% από 26,4 δισ. τον Δεκέμβριο του 2022 σε 38,2 δισ. τον Δεκέμβριο του 2023). Αντιθέτως, οι καταθέσεις πρώτης ζήτησης παρουσιάζουν μείωση κατά 6,5 δισ. (μείωση κατά 5,7% από 114,9 δισ. τον Δεκέμβριο του 2022 σε 108,4 δισ. τον Δεκέμβριο του 2021).

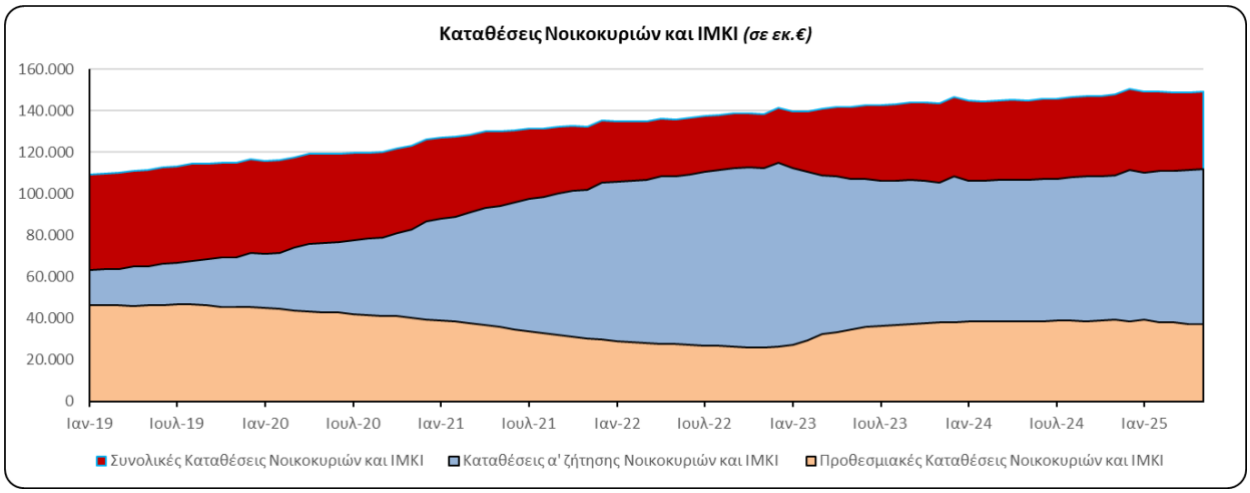
[60] Σύμφωνα με την Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2021 (Απρίλιος 2022), σελ 235 «*Ο ετήσιος ρυθμός ανόδου των καταθέσεων των νοικοκυριών διατηρήθηκε υψηλός σε όλη τη διάρκεια του έτους –στα υψηλότερα κατά μέσο όρο επίπεδα από το 2010 και μετά– αν και τους τελευταίους μήνες του έτους εμφάνισε ενδείξεις επιβράδυνσης (Δεκέμβριος 2021: 6,7%, Δεκέμβριος 2020: 8,6%, βλ. Διάγραμμα VI.7)*».

[61] Σύμφωνα με την Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2022 (Απρίλιος 2023), σελ 193 «*Οι καταθέσεις των νοικοκυριών αυξήθηκαν κατά 6,0 δισεκ. ευρώ το 2022, έναντι 8,5 δισεκ. Ευρώ το 2021. Ο ετήσιος ρυθμός ανόδου των καταθέσεων των νοικοκυριών, που είχε αρχίσει να επιβραδύνεται από το δ΄ τρίμηνο του 2021, συνέχισε να υποχωρεί στη διάρκεια του 2022 και την περίοδο Απριλίου-Δεκεμβρίου κυμάνθηκε γύρω στο 4%, δηλ. χαμηλότερα από τις προ πανδημίας τιμές το 2019. Τον Ιανουάριο του 2023 ο εν λόγω ρυθμός επιβραδύνθηκε περαιτέρω σε 3,7%*».

[62] Σύμφωνα με την Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2023 (Απρίλιος 2024), σελ 227 «*Την επισκοπούμενη περίοδο, οι καταθέσεις των νοικοκυριών αυξήθηκαν κατά 5 δισεκ. ευρώ, έναντι αύξησης κατά 5,4 δισεκ. ευρώ το 2022, ενώ ο ετήσιος ρυθμός ανόδου τους σημείωσε κάποια επιβράδυνση (μέσος όρος έτους 2023: 3,6%, έναντι 4,4% το 2022) και διαμορφώθηκε σε 3,5% το Δεκέμβριο του 2023 (βλ. Διάγραμμα VI.10). Πάντως, εφόσον ληφθεί υπόψη η εξέλιξη του πληθωρισμού, το 2023 ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής των καταθέσεων των νοικοκυριών σε πραγματικούς όρους υποδείκνυε ως επί το πλείστον μικρότερη υποχώρηση σε σύγκριση με το 2022 (μέσος όρος έτους 2023: -0,6%, έναντι -4,9% το 2022), καθώς το Νοέμβριο του 2023 αλλά και την περίοδο Ιουνίου-Σεπτεμβρίου 2023 παρατηρήθηκε θετικός ρυθμός μεταβολής σε πραγματικούς όρους*»

52. Το 2024[63] οι συνολικές καταθέσεις των νοικοκυριών αυξήθηκαν κατά 3,7 δισ. (2,54%, από 146,6 δις τον Δεκέμβριο του 2023 σε 150,4 δις τον Δεκέμβριο του 2024)[64] και ειδικότερα κατά 3,2 δισ. οι καταθέσεις πρώτης ζήτησης (αύξηση κατά 2,97% από 108,4 δισ. τον Δεκέμβριο του 2023 σε 111,6 δισ. τον Δεκέμβριο του 2024) και κατά 0,5 δισ. οι προθεσμιακές (αύξηση κατά 1,31% από 38,2 δισ. τον Δεκέμβριο του 2023 σε 38,7 δισ. τον Δεκέμβριο του 2024). Τον Δεκέμβριο του 2024 οι καταθέσεις των ιδιωτών κατανέμονται κατά 74,2% σε καταθέσεις πρώτης ζήτησης και κατά 25,8% σε προθεσμιακές καταθέσεις (συμπεριλαμβανομένων των καταθέσεων υπό προειδοποίηση).

Γράφημα 6. Υπόλοιπα Καταθέσεων Α΄ Ζήτησης και Προθεσμιακών Καταθέσεων Ιδιωτών

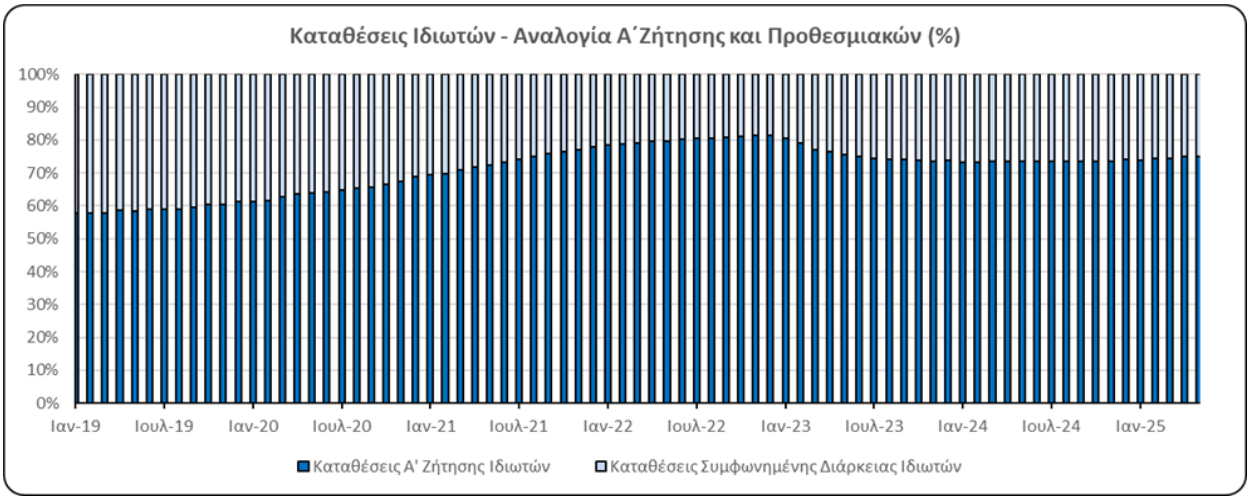

Πηγή: Υπολογισμοί της ΓΔΑ βάσει στοιχείων της ΤτΕ (https://www.bankofgreece.gr/statistika/nomismatikh-kai-trapezikh-statistiki/katatheseis-twn-pistwtikwn-idrymatwn)

[63] Βλ. υποσημ. 59. Υπενθυμίζεται ότι οι υπολογισμοί έχουν γίνει επί του δημοσιοποιημένου στην ιστοσελίδα της ΤτΕ Πίνακα excel «*Ανάλυση Καταθέσεων ανά Τομέα*», **όπως δημοσιοποιήθηκε τον Ιούλιο του 2025**. (βλ. https://www.bankofgreece.gr/statistika/nomismatikh-kai-trapezikh-statistiki/katatheseis-twn-pistwtikwn-idrymatwn. («*Στοιχεία για την περίοδο από το 2019 και μετά*»).

[64] Σύμφωνα με την Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2024 (Απρίλιος 2025), σελ 223 «*Ειδικότερα, το 2024 οι καταθέσεις των εγχώριων νοικοκυριών αυξήθηκαν κατά 3,5 δισεκ. ευρώ, έναντι αύξησης κατά 5,0 δισεκ. ευρώ το 2023. Ο ετήσιος ρυθμός ανόδου τους επιβραδυνόταν έως τα μέσα περίπου του έτους, αλλά ανέκαμψε έως ένα βαθμό στη συνέχεια (Ιανουάριος 2025: 3,1%, Δεκέμβριος 2024: 2,4%, Δεκέμβριος 2023: 3,5%, βλ. Διάγραμμα VI.10). Πέρα από την πίεση που δέχθηκαν οι οικογενειακοί προϋπολογισμοί λόγω της αύξησης του κόστους διαβίωσης, η συγκρατημένη άνοδος των καταθέσεων των νοικοκυριών συνδέεται και με τη στροφή, τα δύο τελευταία έτη, προς άλλες αποταμιευτικές επιλογές, οι οποίες προσέφεραν καλύτερες αποδόσεις συγκριτικά με τις καταθέσεις*»

Γράφημα 7.Αναλογία Καταθέσεων Α΄ Ζήτησης και Προθεσμιακών Καταθέσεων Ιδιωτών

Πηγή: Υπολογισμοί της ΓΔΑ βάσει στοιχείων της ΤτΕ
(https://www.bankofgreece.gr/statistika/nomismatikh-kai-trapezikh-statistiki/katatheseis-twn-pistwtikwn-idrymatwn)

2.2.2.2 Υπόλοιπα Καταθέσεων Επιχειρήσεων

53. Ως προς τις επιχειρηματικές καταθέσεις, σύμφωνα με τους υπολογισμούς της Υπηρεσίας βάσει των στοιχείων της ΤτΕ[65], κατά τη διάρκεια του 2020 οι συνολικές καταθέσεις των επιχειρήσεων παρουσίασαν αύξηση κατά 10,5 δισ. Ευρώ (39,7% από 26,4 δις τον Δεκέμβριο του 2019 σε 36,9 τον Δεκέμβριο του 2020) έναντι 2,9 δισ. (αύξηση 12,5%) που είχαν σημειώσει από τον Ιανουάριο έως τον Δεκέμβριο του 2019[66]. Τα 36,9 δις των επιχειρηματικών καταθέσεων τον Δεκέμβριο του 2020 ήταν τοποθετημένα κατά 80,3% σε καταθέσεις πρώτης ζήτησης και 19,7% σε προθεσμιακές καταθέσεις. Ειδικότερα ως προς τις καταθέσεις πρώτης ζήτησης (καταθέσεις όψεως εν προκειμένω εφόσον αναφερόμαστε σε επιχειρήσεις) αυξήθηκαν κατά το 2020 περί τα 8,8 δισ. (αύξηση κατά 42,3% από 20,8δις τον Δεκέμβριο του 2019 σε 29,6 δις τον Δεκέμβριο του 2020), έναντι αύξησης κατά 2,7 δισ. (αύξηση 12,5%) από Ιανουάριο έως Δεκέμβριο του 2019. Αντίστοιχα οι προθεσμιακές καταθέσεις παρουσίασαν αύξηση κατά 1,7 δισ. (29,9% από 5,6 δισ. τον Δεκέμβριο του 2019

[65] Βλ. Πίνακα excel «*Ανάλυση Καταθέσεων ανά Τομέα*», διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της ΤτΕ https://www.bankofgreece.gr/statistika/nomismatikh-kai-trapezikh-statistiki/katatheseis-twn-pistwtikwn-idrymatwn. («*Στοιχεία για την περίοδο από το 2019 και μετά*»), **όπως δημοσιοποιήθηκε τον Ιούλιο του 2025**. Σημειώνεται ότι ενδέχεται να υπάρχουν μικρές διαφοροποιήσεις μεταξύ των υπολογισμών της Υπηρεσίας (βάσει του ανωτέρω πίνακα) και των παρατιθέμενων στις εκδόσεις της ΤτΕ, λόγω διορθώσεων και αναταξινομήσεων οι οποίες εφαρμόζονται στα στοιχεία του εν λόγω πίνακα καθώς και λόγω διαφορετικής χρονικής περιόδου που λαμβάνεται υπόψη για τις συγκρίσεις. Σε κάθε περίπτωση ωστόσο τα όποια συμπεράσματα δεν διαφοροποιούνται.

[66] Αντίστοιχα ως και προς τις μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις (ΜΧΕ) οι συνολικές καταθέσεις των οποίων αυξήθηκαν κατά 9,1 δισ. το 2020 (αύξηση 39,2% από 23,2 δισ. τον Δεκέμβριο του 2019 σε 32,4 δισ. τον Δεκέμβριο του 2020), έναντι 2,8 δισ. (14%) κατά την διάρκεια του 2019. Ομοίως και ως προς τις καταθέσεις πρώτης ζήτησης οι οποίες αυξήθηκαν κατά 8,3 δισ. (44% από 18,8 δισ. τον Δεκέμβριο του 2019 σε 27,14 τον Δεκέμβριο του 2020 όπως και οι προθεσμιακές κατά 0,8 δισ. (18,4% από 4,4 δις τον Δεκέμβριο του 2019 σε 5,2 δισ. τον Δεκέμβριο του 2020). .

σε 7,3 δισ. τον Δεκέμβριο του 2020) έναντι αύξησης κατά 0,2 δισ. (3,68%) από Ιανουάριο έως Δεκέμβριο του 2019.

54. Η αυξητική πορεία των επιχειρηματικών καταθέσεων συνέχισε και το 2021 με συνολική αύξηση στη λήξη του έτους να υπερβαίνει τα 7,9 δισ. (21,5% αύξηση σε σχέση με τον Δεκέμβριο του 2020, και συγκεκριμένα από 36,9 δισ. τον Δεκέμβριο του 2020 σε 44,8 δισ. τον Δεκέμβριο του 2021) οφειλόμενη στη στροφή προς τις καταθέσεις πρώτης ζήτησης οι οποίες αυξήθηκαν κατά 9,3 δισ. (αύξηση κατά 31,4% από 29,6 δισ. τον Δεκέμβριο του 2020 σε 38,9 δισ. τον Δεκέμβριο του 2021), ενώ μειωμένα κατά 1,4 δισ. εμφανίζονται τα υπόλοιπα προθεσμιακών καταθέσεων σε σχέση με τα τέλη του 2020 (μείωση κατά 19% από 7,3 δισ. τον Δεκέμβριο του 2020 σε 5,9 δισ. τον Δεκέμβριο του 2021)[67].

55. Αντίστροφη εικόνα εμφανίζεται στα τέλη του 2022, με τις συνολικές καταθέσεις των επιχειρήσεων να αυξάνουν μεν κατά 2,6 δισ. (5,7%, από 44,8 δισ. Ευρώ τον Δεκέμβριο του 2021 σε 47,4 δισ. ευρώ τον Δεκέμβριο του 2022), ωστόσο, η αύξηση αυτή οφείλεται στις προθεσμιακές καταθέσεις οι οποίες παρουσιάζουν αύξηση 3,5 δισ. (αύξηση κατά 59,4% από 5,9 δισ. τον Δεκέμβριο του 2021 σε 9,4 δισ. τον Δεκέμβριο του 2022), ενώ, αντιθέτως, οι καταθέσεις πρώτης ζήτησης παρουσιάζουν μείωση κατά 0,9 δισ. (-2,4% από 38,9 δισ. τον Δεκέμβριο του 2021 σε 38 δισ. τον Δεκέμβριο του 2022)[68].

56. Η ανοδική πορεία των επιχειρηματικών καταθέσεων, αν και με έντονα πλέον πτωτικό ρυθμό, συνεχίζει και το 2023, και πάλι λόγω της αύξησης των προθεσμιακών καταθέσεων. Συγκεκριμένα, οι συνολικές καταθέσεις των επιχειρήσεων παρουσίασαν αύξηση κατά μόλις 0,74 δισ. (1,6%, από 47,4 δισ. ευρώ τον Δεκέμβριο του 2022 σε 48,2 δισ. ευρώ τον Δεκέμβριο του 2023), με τις καταθέσεις πρώτης ζήτησης να έχουν μειωθεί κατά 3 δισ. (μείωση κατά 8% από 38 δισ. τον Δεκέμβριο του 2022 σε 35 δισ. τον Δεκέμβριο του 2023) ενώ οι προθεσμιακές καταθέσεις να έχουν αυξηθεί κατά 3,8 δισ. (40% από 9,4 δισ. τον Δεκέμβριο του 2022 σε 13,2 δισ. τον Δεκέμβριο του 2023)[69].

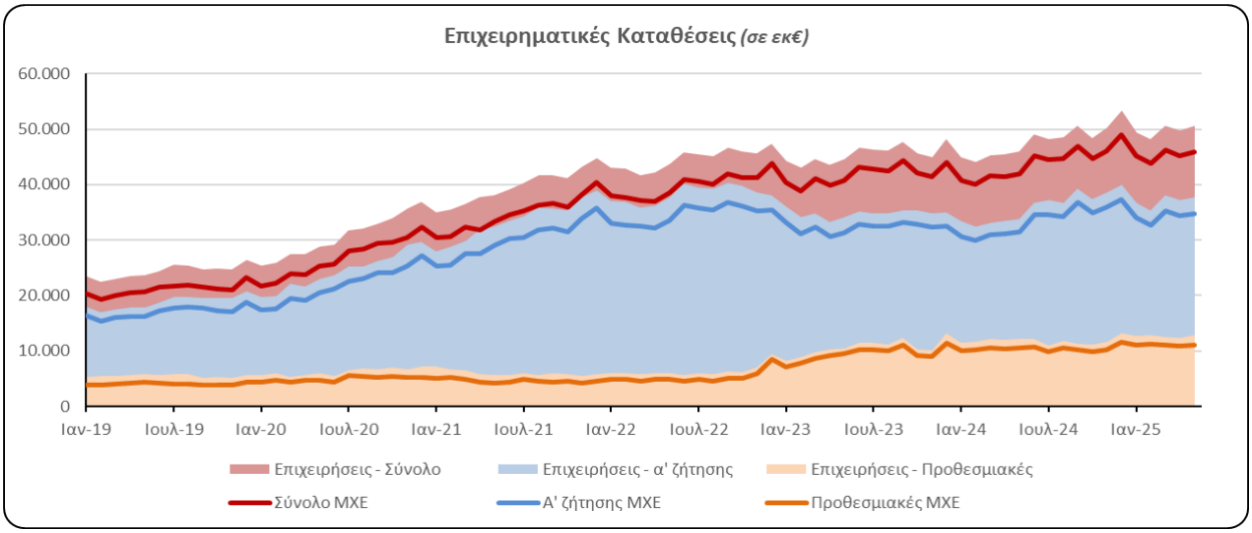
[67] Οι αντίστοιχες μεταβολές για τις ΜΧΕ για το 2021 αφορούν αύξηση συνόλου καταθέσεων περί τα 8 δισ. (24,7% από 32,3 τον Δεκέμβριο του 2020 σε 40,3 δισ. τον Δεκέμβριο του 2021), αύξηση καταθέσεων πρώτης ζήτησης κατά 8,6 δισ. (31,8% από 27,1 τον Δεκέμβριο του 2020 σε 35,8 δισ. τον Δεκέμβριο του 2021) και μείωση προθεσμιακών καταθέσεων κατά 0,6 δισ. (-12,1% από 5,2 τον Δεκέμβριο του 2020 σε 4,6 δισ. τον Δεκέμβριο του 2021).

[68] Αντίστοιχη είναι και η εικόνα των μεταβολών για καταθέσεις των ΜΧΕ το 2022 και συγκεκριμένα αύξηση του συνόλου καταθέσεων κατά 3,4 δισ. (8,5% από 40,3 δις τον Δεκέμβριο του 2021 σε 43,8 δισ. τον Δεκέμβριο του 2022), μείωση καταθέσεων πρώτης ζήτησης κατά 0,4 δισ. (-1% από 35,8 δισ. τον Δεκέμβριο του 2021 σε 35,4 δισ. τον Δεκέμβριο του 2022) και αύξηση προθεσμιακών καταθέσεων κατά 3,8 δισ. (αύξηση κατά 83,8% από 4,6 δισ. τον Δεκέμβριο του 2021 σε 8,4 δισ. τον Δεκέμβριο του 2022).

[69] Αντίστοιχα και ως προς το σύνολο των καταθέσεων των ΜΧΕ οι οποίες αυξήθηκαν το 2023 κατά 0,25 δισ. (0,6% από 43,8 δισ. τον Δεκέμβριο του 2022 σε 44 δισ. τον Δεκέμβριο του 2023), με τις καταθέσεις πρώτης ζήτησηςνα μειώνονται κατά 2,8 δισ. (-8% από 35,4 δισ. τον Δεκέμβριο του 2022 σε 32,5 δισ. τον Δεκέμβριο του 2023) και τις προθεσμιακές να αυξάνουν κατά 3 δισ. (36,6% από 8,4 δισ. τον Δεκέμβριο του 2022 σε 11,5 δισ. τον Δεκέμβριο του 2023). Υπενθυμίζεται ότι όπως σημειώθηκε ανωτέρω (βλ. υποσημ. 59) ενδέχεται να υπάρχουν μικρές διαφοροποιήσεις μεταξύ των υπολογισμών της Υπηρεσίας (βάσει του ανωτέρω πίνακα του Ιουλίου 2025) και των παρατιθέμενων στις εκδόσεις της ΤτΕ, λόγω διορθώσεων και αναταξινομήσεων οι οποίες εφαρμόζονται στα στοιχεία του εν λόγω πίνακα καθώς και λόγω διαφορετικής χρονικής περιόδου που λαμβάνεται υπόψη για τις συγκρίσεις. Σε κάθε περίπτωση ωστόσο τα όποια συμπεράσματα δεν διαφοροποιούνται. Σύμφωνα με την Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2023 (Απρίλιος 2024), σελ. 227 «*Οι επιχειρηματικές καταθέσεις αυξήθηκαν μόλις κατά 0,3 δισεκ. ευρώ το 2023, έναντι αύξησης κατά 3,5 δισεκ. ευρώ το 2022. Ο ετήσιος ρυθμός ανόδου των επιχειρηματικών*

57. Το 2024 παρατηρείται στροφή των επιχειρήσεων προς τις καταθέσεις πρώτης ζήτησης οι οποίες αυξάνουν σε σχέση με το 2023 κατά 5 δισ. (14,4% από 35 δισ. τον Δεκέμβριο του 2023 σε 40 δισ. τον Δεκέμβριο του 2024), όπως και οι προθεσμιακές καταθέσεις κατά 0,057 δισ. (0,43% από 13,16 δισ. τον Δεκέμβριο του 2023 σε 13,22 δισ. τον Δεκέμβριο του 2024) οδηγώντας τις συνολικές καταθέσεις επιχειρήσεων στα τέλη του 2024 σε αύξηση κατά 5,1 δισ. (10,6%), ήτοι σε 53,3 δισ. Ευρώ τον Δεκέμβριο του 2024 (έναντι 48,2 δισ. τον Δεκέμβριο του 2023)[70]. Τον Δεκέμβριο του 2024 οι καταθέσεις των επιχειρήσεων κατανέμονται κατά 75,2% σε καταθέσεις πρώτης ζήτησης και κατά 24,8% σε προθεσμιακές καταθέσεις

Γράφημα 8.Υπόλοιπα Καταθέσεων Α΄ Ζήτησης και Προθεσμιακών Καταθέσεων Επιχειρήσεων

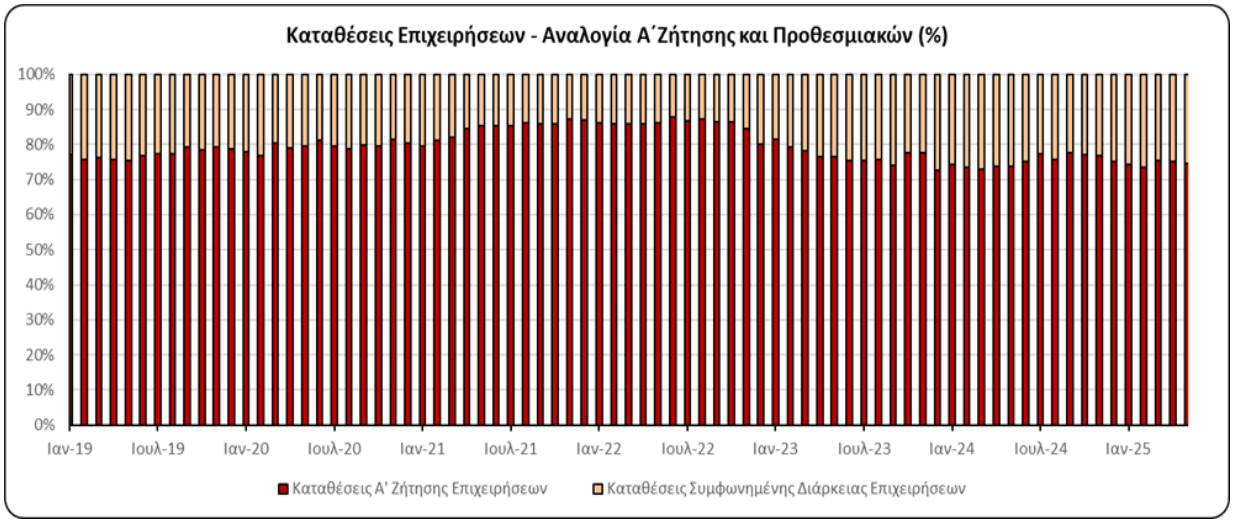

Πηγή: Υπολογισμοί της ΓΔΑ βάσει στοιχείων της ΤτΕ (https://www.bankofgreece.gr/statistika/nomismatikh-kai-trapezikh-statistiki/katatheseis-twn-pistwtikwn-idrymatwn)

καταθέσεων εξακολούθησε γενικά να επιβραδύνεται (μέσος όρος έτους 2023: 5,3%, έναντι 14,9% το 2022) και διαμορφώθηκε σε 0,7% το Δεκέμβριο του 2023 (βλ. Διάγραμμα VI.10), αντανακλώντας και τη μείωση του ρυθμού πιστωτικής επέκτασης προς τις ΜΧΕ την επισκοπούμενη περίοδο» και «*Το μερίδιο των καταθέσεων των ΜΧΕ στο σύνολο των καταθέσεων του εγχώριου ιδιωτικού τομέα παρέμεινε αμετάβλητο έναντι του 2022 (μέσος όρος έτους 2023: 22%), αλλά σε υψηλότερα επίπεδα σε σύγκριση με το 2019, το τελευταίο έτος πριν την ταχεία επέκταση των νομισματικών και πιστωτικών μεγεθών η οποία συνδέεται με την πανδημία (μέσος όρος έτους 2019: 15%), ενώ το αντίστοιχο μερίδιο των νοικοκυριών αυξήθηκε ελαφρώς (μέσος όρος έτους 2023: 76%, έναντι 75% το 2022), παραμένοντας όμως σε χαμηλότερα επίπεδα σε σύγκριση με το 2019 (μέσος όρος έτους 2019: 82%). Το μερίδιο των ασφαλιστικών επιχειρήσεων και των λοιπών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων (εκτός των τραπεζών) σημείωσε μικρή υποχώρηση (μέσος όρος 2023: 2%, έναντι 3% το 2022)*».

[70] Ως προς τις καταθέσεις των ΜΧΕ, αυτές αυξήθηκαν το 2024 κατά περί τα 5 δισ. (11,3% από 44 δισ. τον Δεκέμβριο του 2023 σε 49 δισ. τον Δεκέμβριο του 2024) με τις καταθέσεις πρώτης ζήτησης να έχουν αυξηθεί κατά 4,8 δισ. (14,9% από 32,5 δισ. τον Δεκέμβριο του 2023 σε 37,4 δισ. τον Δεκέμβριο του2024) και τις προθεσμιακές κατά 0,143 δισ. (1,25% από 11,49 δισ. τον Δεκέμβριο του 2023 σε 11,63 δισ. τον Δεκέμβριο του 2024). Σύμφωνα με την Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2024 (Απρίλιος 2025), σελ. 224 «*Οι επιχειρηματικές καταθέσεις αυξήθηκαν κατά 5,1 δισεκ. ευρώ το 2024, έναντι μικρής ανόδου κατά 0,8 δισεκ. ευρώ το 2023 (βλ. Διάγραμμα VI.9). Συγκεκριμένα, μετά την επιβράδυνση που παρατηρήθηκε το τελευταίο τρίμηνο του 2023, ο ετήσιος ρυθμός ανόδου των επιχειρηματικών καταθέσεων ανέκαμψε σταδιακά στη διάρκεια του 2024 (Ιανουάριος 2025: 11,2%, Δεκέμβριος 2024: 11,5%, Δεκέμβριος 2023: 0,7%, βλ. Διάγραμμα VI.10), εξέλιξη που συνάδει με τη σημαντική ενίσχυση της πιστωτικής επέκτασης προς τις ΜΧΕ (βλ. την προηγούμενη ενότητα) και την αύξηση του κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων κατά το επισκοπούμενο έτος*».

Γράφημα 9.Αναλογία Καταθέσεων Α΄ Ζήτησης και Προθεσμιακών Καταθέσεων Επιχειρήσεων (ΧΕ και ΜΧΕ, συνολικά)

Πηγή: Υπολογισμοί της ΓΔΑ βάσει στοιχείων της ΤτΕ (https://www.bankofgreece.gr/statistika/nomismatikh-kai-trapezikh-statistiki/katatheseis-twn-pistwtikwn-idrymatwn)

2.2.2.3 Συμπεράσματα

58. Συμπερασματικά, η άνοδος των καταθέσεων τόσο των ιδιωτών όσο και των επιχειρήσεων από το 2020 και έπειτα αφορά αποκλειστικά τις καταθέσεις με τον υψηλότερο βαθμό ρευστότητας, δηλαδή καταθέσεις με διάρκεια μίας ημέρας (απλό ταμιευτήριο, όψεως και τρεχούμενους λογαριασμούς), Σύμφωνα με την ΤτΕ «*[π]έρα από την επίδραση των μέτρων στήριξης της ρευστότητας στους τραπεζικούς λογαριασμούς των δικαιούχων, η προτίμηση για διακράτηση των πιο ρευστών μορφών καταθέσεων συνεχίστηκε το 2021, και λόγω της αυξανόμενης ζήτησης καταθέσεων ως μέσου συναλλαγών, η οποία ενισχύθηκε περαιτέρω την περίοδο της πανδημίας*»[71].

59. Η ενίσχυση των καταθέσεων πρώτης ζήτησης έναντι των προθεσμιακών, τουλάχιστον κατά τα πρώτα έτη της εξεταζόμενης στην παρούσα Έκθεση περιόδου, είναι επιπλέον συνέπεια της «*[…] σχεδόν μηδενικής διαφοράς του επιτοκίου τους έναντι των καταθέσεων με συμφωνημένη διάρκεια στο περιβάλλον χαμηλών επιτοκίων που επικρατούσε μέχρι πρόσφατα*»[72].

60. Από τα τέλη του 2021 ο ρυθμός ανόδου των καταθέσεων με υψηλότερη ρευστότητα φαίνεται να ακολουθεί τάση συνεχούς επιβράδυνσης, ενώ προς τα τέλη του 2022 άρχισε να λαμβάνει χώρα μεταστροφή των καταθέσεων από καταθέσεις μίας ημέρας προς καταθέσεις με συμφωνημένη διάρκεια (προθεσμίας), η οποία συνεχίστηκε έως και τις αρχές του 2023[73].

[71] Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2021 (Απρίλιος 2022), σελ 237.
[72] Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2022 (Απρίλιος 2023), σελ 195.
[73] «*Προς τα τέλη του 2022 άρχισε να λαμβάνει χώρα μερική αναδιάρθρωση των διαθεσίμων των ΜΧΕ και των νοικοκυριών από καταθέσεις μίας ημέρας προς καταθέσεις με συμφωνημένη διάρκεια (προθεσμίας), η*

Όπως αναφέρθηκε στην Ενότητα 1.1 της παρούσας, τον Ιούλιο του 2022 το **επιτόκιο διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων (DFR)** της ΕΚΤ έπαψε να παρουσιάζει αρνητικές τιμές στις οποίες ήταν για πολλά έτη και από τον Σεπτέμβριο του 2022 έλαβε θετικές τιμές[74]. Ειδικότερα, όπως άλλωστε προκύπτει και από την ανωτέρω ανάλυση, σύμφωνα με την ΤτΕ «*[ο] ετήσιος ρυθμός μεταβολής των καταθέσεων με συμφωνημένη διάρκεια παρέμεινε το 2022 συνολικά αρνητικός για τα νοικοκυριά, αλλά μετά τους πρώτους μήνες άρχισε να προσεγγίζει το μηδέν. Οι ΜΧΕ κατέγραψαν αντίστοιχα θετικό ρυθμό μεταβολής των προθεσμιακών καταθέσεων –διακόπτοντας μια ακολουθία αρνητικών μεταβολών από το 2021 – που επιταχύνθηκε σημαντικά προς τα τέλη του έτους*»[75].

61. Τον Φεβρουάριο του 2023 ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής των προθεσμιακών καταθέσεων έγινε ξανά θετικός, μετά από τριάμισι έτη, και στη συνέχεια επιταχύνθηκε, αντανακλώντας κυρίως την πορεία του υπολοίπου των καταθέσεων προθεσμίας των νοικοκυριών αλλά και την σταθερά θετική μεταβολή των καταθέσεων προθεσμίας των επιχειρήσεων[76]. Όπως αναφέρεται στην Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ[77] η ανωτέρω τάση προς προθεσμιακές καταθέσεις παρατηρείται «*[…] λόγω των σχετικά υψηλότερων αποδόσεων που προσφέρουν ως απόρροια του μεγαλύτερου βαθμού ενσωμάτωσης των αυξήσεων των επιτοκίων πολιτικής στα επιτόκια καταθέσεων […]*».

62. Πάντως, ο κύριος όγκος της καταθετικής βάσης των τραπεζών εξακολουθεί να απαρτίζεται από ρευστά διαθέσιμα που τηρούνται σε λογαριασμούς διάρκειας μίας ημέρας (74% των καταθέσεων του ιδιωτικού τομέα)[78].

63. Το 2024 η τάση μετακίνησης από καταθέσεις μίας ημέρας προς καταθέσεις προθεσμίας ανακόπηκε, καθώς η διαφορά επιτοκίου μεταξύ τους συρρικνώθηκε[79] και ο ετήσιος ρυθμός αύξησης των καταθέσεων με συμφωνημένη διάρκεια (προθεσμίας) των επιχειρήσεων και

οποία συνεχίστηκε και τον Ιανουάριο του 2023». Βλ. Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2022 (Απρίλιος 2023), σελ 195.

[74] Αναλυτικά για την περίοδο του αρνητικού DFR βλ. Ενότητες 3.3.1 και 3.3.2. Συνοπτικά σημειώνεται ότι το DFR είναι το επιτόκιο με το οποίο οι τράπεζες καταθέτουν ποσά στην ΕΚΤ για 1 ημέρα και έχει αναγνωριστεί από την ΕΚΤ ως **το βασικό επιτόκιο** που προσδιορίζει την κατεύθυνση της νομισματικής πολιτικής και τα επέκταση των επιτοκίων των τραπεζών προς το κοινό (βλ. παρ. 186). Ως τη σημασία του αρνητικού DFR στα επιτόκια καταθέσεων βλ. κυρίως παρ. 179.

[75] Βλ. Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2022 (Απρίλιος 2023), σελ 195.

[76] Βλ. Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2023 (Απρίλιος 2024), σελ 227-228.

[77] Βλ. Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2023 (Απρίλιος 2024), σελ 227-228 «*Οι μεταβολές αυτές είναι ενδεικτικές της αναδιάρθρωσης των ρευστών διαθεσίμων των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών προς καταθετικούς λογαριασμούς προθεσμίας, λόγω των σχετικά υψηλότερων αποδόσεων που προσφέρουν ως απόρροια του μεγαλύτερου βαθμού ενσωμάτωσης των αυξήσεων των επιτοκίων πολιτικής στα επιτόκια καταθέσεων (βλ. Διάγραμμα VI.11).7 Η ενίσχυση των προθεσμιακών καταθέσεων στις εγχώριες τράπεζες το διάστημα αυτό αποτελεί ισχυρή ένδειξη εμπιστοσύνης στο εγχώριο τραπεζικό σύστημα μετά τις πρόσφατες αναταράξεις που εκδηλώθηκαν ιδίως τους πρώτους μήνες του 2023 σε τραπεζικά συστήματα στο εξωτερικό*».

[78] Έκθεση Διοικητή 2023 (σελ 227-228)

[79] Βλ. Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2024 (Απρίλιος 2025), σελ 27-28. «***Το 2024 η τάση μετακίνησης από καταθέσεις μίας ημέρας προς καταθέσεις προθεσμίας ανακόπηκε, καθώς η διαφορά επιτοκίου μεταξύ τους συρρικνώθηκε****. Ο ετήσιος ρυθμός αύξησης των καταθέσεων προθεσμίας επιβραδύνθηκε σημαντικά, με τις καταθέσεις προθεσμίας των επιχειρήσεων να αυξάνονται οριακά και εκείνες των νοικοκυριών να καταγράφουν πολύ μικρότερη αύξηση σε σχέση με το 2023[79]. Αντίθετα, οι καταθέσεις διάρκειας μίας ημέρας παρουσίασαν σημαντική άνοδο τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για τα νοικοκυριά, αντιστρέφοντας τη μείωση που είχε σημειωθεί το προηγούμενο έτος*».

των νοικοκυριών συνέχισε να αποκλιμακώνεται κατά τη διάρκεια του έτους[80]. Έως τα τέλη του 2024 είχε πλέον «*[…] ανασχεθεί η τάση για υποκατάσταση καταθέσεων ταμιευτηρίου/ διάρκειας μίας ημέρας με καταθέσεις προθεσμίας που καταγράφηκε λόγω της προηγηθείσας αύξησης των επιτοκίων πολιτικής από την ΕΚΤ την περίοδο Ιουλίου 2022-Σεπτεμβρίου 2023*»[81].

2.3 Καταθετικά και επενδυτικά τραπεζικά προϊόντα

2.3.1 Κατηγορίες διαθέσιμων καταθετικών προϊόντων

2.3.1.1 Καταθέσεις σε πρώτη ζήτηση (όψεως και ταμιευτηρίου)

64. Οι καταθέσεις όψεως (για επιχειρήσεις) και οι τρεχούμενοι λογαριασμοί (για ιδιώτες)[82] αποτελούν το πλέον σύνηθες καταθετικό προϊόν το οποίο επιτρέπει στους δικαιούχους τη διενέργεια συναλλαγών και πληρωμών, ενώ επιπροσθέτως παρέχουν και τη δυνατότητα υπερανάληψης[83] και έκδοσης μπλοκ επιταγών.

65. Η έτερη κατηγορία καταθέσεων σε πρώτη ζήτηση, τα προϊόντα ταμιευτηρίου, απευθύνεται παραδοσιακά σε ιδιώτες αν και, όπως προκύπτει από τα στοιχεία που παρείχαν οι ερωτηθείσες τράπεζες, ενδέχεται να υπάρχουν κάποια προϊόντα ταμιευτηρίου που απευθύνονται και σε κάποιες κατηγορίες επαγγελματιών/ επιχειρήσεων.

66. Εκτιμάται ότι, εδώ και αρκετά έτη, σε σημαντικό βαθμό (αλλά όχι ολοκληρωτικά) τα συγκεκριμένα προϊόντα ταμιευτηρίου προσφέρονται στην ελληνική αγορά με χαρακτηριστικά που ομοιάζουν με των καταθέσεων όψεως/ τρεχούμενων λογαριασμών (εκτός της χορήγησης μπλοκ επιταγών και της δυνατότητας υπερανάληψης) δηλαδή καλύπτουν τις καθημερινές συναλλακτικές ανάγκες των καταθετών και δίνουν δυνατότητα, χωρίς περιορισμούς, στο δικαιούχο για την εκτέλεση εντολών πληρωμών, άμεσων χρεώσεων, πάγιων εντολών και μεταφορών πίστωσης προς τρίτους εντός και εκτός του ίδιου

---

[80] Υπενθυμίζεται ότι τον Ιούνιο του 2024 εκκίνησαν οι μειώσεις του DFR από την μέγιστη τιμή που είχε λάβει τον Σεπτέμβριο του 2023.

[81] Βλ. Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2024 (Απρίλιος 2025), σελ 224 με παραπομπή στο Διάγραμμα VI.11. Όπως ενδεικτικά αναφέρεται στο σημείο αυτό στην ανωτέρω Έκθεση για το 2024 *«[…] η διαφορά επιτοκίου μεταξύ των καταθέσεων με συμφωνημένη διάρκεια (έως ένα έτος) και των καταθέσεων διάρκειας μίας ημέρας των νοικοκυριών συρρικνώθηκε το 2024 κατά 18 μ.β., έναντι αύξησης κατά 150 μ.β. το προηγούμενο έτος, ενώ για τις καταθέσεις με συμφωνημένη διάρκεια άνω του ενός έτους η εν λόγω διαφορά επιτοκίου μειώθηκε το 2024 κατά 50 μ.β., έναντι αύξησης κατά 81 μ.β. το 2023*»

[82] Συναφώς, αναφέρεται ότι οι λογαριασμοί όψεως αποσκοπούν στην εξυπηρέτηση των εμπορικών συναλλαγών, ενώ οι τρεχούμενοι λογαριασμοί στην εξυπηρέτηση των αστικών συναλλαγών· βλ. Ρόκας, Χρ. Γκόρτσος, Α. Μικρουλέα και Χ. Λιβαδά, *Στοιχεία Τραπεζικού Δικαίου* (Νομική Βιβλιοθήκη 2016), σελ. 542.

[83] Σύμφωνα με το άρθρο 3 της ΚΥΑ Ζ1−699/2010 (ΦΕΚ 917/τ.Β΄/2010), ως δικαίωμα υπερανάληψης ορίζεται η «*έγγραφη ή επί άλλου σταθερού μέσου σύμβαση πίστωσης με την οποία πιστωτικός φορέας καθιστά διαθέσιμα σε καταναλωτή κεφάλαια που υπερβαίνουν το τρέχον υπόλοιπο του τρεχούμενου λογαριασμού του καταναλωτή*». Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι, σε περίπτωση που η σύμβαση κατάθεσης προβλέπει δικαίωμα υπερανάληψης, ενδεχόμενη χρήση του δικαιώματος αυτού καθιστά το υπόλοιπο του λογαριασμού χρεωστικό σε βάρος του καταθέτη (ισοδυναμεί, δηλαδή, με χορήγηση πίστωσης από την τράπεζα προς τον καταθέτη)· βλ. σχετικά Ν. Ρόκας, Χρ. Γκόρτσος, Α. Μικρουλέα και Χ. Λιβαδά, *Στοιχεία Τραπεζικού Δικαίου* (Νομική Βιβλιοθήκη 2016), σελ. 510.

τραπεζικού ιδρύματος[84,85]. Στο πλαίσιο αυτό, παρατηρείται ότι από τον Ιανουάριο του 2022 η Τράπεζα της Ελλάδος δεν δημοσιεύει ξεχωριστά τις καταθέσεις ταμιευτήριου και τις καταθέσεις σε τρεχούμενους λογαριασμούς, αλλά μαζί υπό την κατηγορία «Μίας Ημέρας – Overnight»[86].

67. Αξίζει να σημειωθεί ότι σε άλλα κράτη – μέλη φαίνεται, όπως προκύπτει από τις αντίστοιχες με την παρούσα κλαδικές έρευνες των αρχών ανταγωνισμού του Βελγίου και της Ολλανδίας, αλλά και άλλες πηγές[87], πως η δυνατότητα διενέργειας συναλλαγών μέσω του λογαριασμού ταμιευτηρίου δεν αποτελεί συνήθη πρακτική. Η δυνατότητα αυτή φαίνεται πως περιορίζεται στους αντίστοιχους λογαριασμούς όψεως/τρεχούμενους (*current accounts*) τους οποίους, σε κάποιες περιπτώσεις, οι καταθέτες είναι υποχρεωμένοι να τηρούν, υπό τη μορφή συνδεδεμένου λογαριασμού, εφόσον επιθυμούν να έχουν κάποιον αποταμιευτικό λογαριασμό[88,89].

68. Οι λογαριασμοί ταμιευτηρίου (αποταμιευτικοί – *savings*) στις χώρες αυτές λειτουργούν – σύμφωνα άλλωστε και με το όνομά τους – στη λογική της αποταμίευσης προσφέροντας

---

[84] Σύμφωνα με σχετικό άρθρο που δημοσιεύθηκε στο Δελτίο Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου-Μαρτίου **2007** της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών (βλ σελ 99 επ. «Καταθετικά-επενδυτικά προϊόντα. Η στροφή από τον αποταμιευτή στον επενδυτή» διαθέσιμο στο https://www.hba.gr/Publications/PressDetails/71) *«[...] όπως αναφέρουν τραπεζικά στελέχη, τα τελευταία χρόνια οι λογαριασμοί ταμιευτηρίου έχουν μετατραπεί σε 'εργαλείο διαχείρισης του οικογενειακού προϋπολογισμού'. Η πλειονότητα των μισθωτών και των συνταξιούχων εισπράττει πλέον τα εισοδήματά της μέσω πίστωσης τραπεζικού λογαριασμού, ενώ ταυτόχρονα έχει συνδέσει την πληρωμή περιοδικών εξόδων της με αυτόν. Πιστωτικές κάρτες, στεγαστικά ή καταναλωτικά δάνεια, λογαριασμοί ΔΕΚΟ, κινητής τηλεφωνίας, ασφαλίστρων, καθώς και άλλες υποχρεώσεις, όπως καταβολές φόρου και εισφορών σε ασφαλιστικά ταμεία, έχουν τη δυνατότητα να εξοφληθούν με αυτόματη πληρωμή μέσω λογαριασμών ταμιευτηρίου. Κατά συνέπεια το ταμιευτήριο δεν λειτουργεί πια ως μέσο αποταμίευσης, αλλά έχει μετατραπεί σε εργαλείο διευκόλυνσης της καθημερινότητας*».

[85] Σημειώνεται ότι από τα διαθέσιμα στοιχεία δεν είναι απολύτως σαφές εάν οι περιπτώσεις κατά τις οποίες επιτρέπονται οι πληρωμές και μεταφορές, αυτές υπόκεινται σε τυχόν περιορισμούς, συχνότητας ή/και αξίας συναλλαγών. Βλ και https://www.tovima.gr/2008/11/24/finance/logariasmoi-tamieytirioy-i-trexoymenoi/, https://www.insurancemarket.gr/money/pages/logariasmoi-tamieuthriou-trexoumenoi/index.html, καθώς και https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9A%CE%B1%CF%84%CE%B1%CE%B8%CE%AD%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82

[86] Βλ. ενδεικτικά Στατιστικό Δελτίο Οικονομικής Συγκυρίας (ΣΔΟΣ) Πίνακα IV.11.1 της έκδοσης Ιανουαρίου- Φεβρουαρίου 2022 σε αντιδιαστολή με τον αντίστοιχο Πίνακα της έκδοσης Νοεμβρίου-Δεκεμβρίου 2021.

[87] Πρόκειται κυρίως για ιστοσελίδες οδηγιών προς αλλοδαπούς που προγραμματίζουν να εγκατασταθούν σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες. Βλ. ενδεικτικά για Γαλλία, Γερμανία και Ισπανία:
https://www.euraxess.fr/france/information-assistance/french-banking-system
https://www.goethe.de/prj/mwd/en/indeutschlandleben/leb/finanzen.html
https://www.bafin.de/EN/Verbraucher/Bank/Produkte/Sparkonto/sparkonto_node_en.html#:~:text=German%20savings%20accounts%20are%20investments,used%20for%20daily%20payment%20transactions
https://www.bancosantander.es/en/blog/ahorro-inversion/tipos-cuentas-bancarias

[88] Στην Ολλανδία οι μικρότερες τράπεζες προσφέρουν λογαριασμούς ταμιευτηρίου χωρίς την υποχρέωση τήρησης λογαριασμού όψεως οι οποίοι έχουν τις δυνατότητες των λογαριασμών όψεως/τρεχούμενων, ενώ αντιθέτως οι μεγαλύτερες τράπεζες θέτουν ως προαπαιτούμενο την τήρηση και λογαριασμού όψεως (σελ 25 τμήμα 3.3.1, σελ. 34 Τμήμα 4.3.1 καθώς και σελ. 6 Σύνοψης της Έκθεσης της Ολλανδικής Αρχής).

[89] Παρόμοιες συνθήκες φαίνεται πως ισχύουν και στο Βέλγιο, όπου η πλειονότητα των βελγικών τραπεζών συνδέουν το άνοιγμα ενός «ρυθμιζόμενου» λογαριασμού (ταμιευτηρίου) με το άνοιγμα ενός τρεχούμενο λογαριασμούς (βλ. Έκθεση Βελγικής Αρχής σελ. 37 παρ 134 Τμήμα V.3.0, σελ 48-49 παρ. 203-205 Τμήμα VI.2.1.b).

συνήθως περιορισμένες δυνατότητες συναλλαγών, διατηρώντας ωστόσο τη δυνατότητα ελεύθερης ανάληψης. Επιπλέον των ανωτέρω, οι αποταμιευτικοί λογαριασμοί τροφοδοτούν τους τρεχούμενους/ όψεως μέσω των οποίων οι καταθέτες προχωρούν στις απαραίτητες συναλλαγές για την εκπλήρωση των οικονομικών τους υποχρεώσεων.

69. Ως προς την τρέχουσα κατάσταση, ήτοι εντός του 2025, σημειώνεται ότι από τα διαθέσιμα στοιχεία οι ελληνικές τράπεζες προσφέρουν κάποια προϊόντα ταμιευτηρίου με αποταμιευτικό χαρακτήρα τα οποία υπόκεινται σε συγκεκριμένους περιορισμούς στις επιτρεπόμενες συναλλαγές, είτε πλήρη είτε μερικό, με συνεπακόλουθη επίπτωση στο ύψος του επιτοκίου σε περίπτωση παραβίασης των περιορισμών αυτών.

70. Συγκεκριμένα, όσον αφορά στις συστημικές τράπεζες, κατά τον χρόνο σύνταξης της παρούσας Έκθεσης, σύμφωνα με την έρευνα της Υπηρεσίας προσφέρονται κάποια σχετικά προϊόντα, απευθυνόμενα στο ευρύ κοινό[90], με σημαντικές διαφοροποιήσεις α) ως προς τον αριθμό προϊόντων που προσφέρει η κάθε τράπεζα, (από έναν έως τέσσερις λογαριασμούς με περιορισμούς στις συναλλαγές και από κανένα έως ένα προϊόν ταμιευτηρίου χωρίς περιορισμούς) και β) ως προς τις διαβαθμίσεις των τυχόν περιορισμών (διαφορετικοί αριθμοί συναλλαγών που επιτρέπονται, ευχέρεια ή μη ανάληψης εντός συγκεκριμένου ανά τράπεζα χρονικού διαστήματος, δυνατότητα ή μη μεταφοράς σε λογαριασμό τρίτου εντός της ίδιας ή άλλης τράπεζας, κ.ο.κ.).

71. Ως προς τις μικρότερες – μη συστημικές τράπεζες που συμπεριλαμβάνονται στην παρούσα Έκθεση, σύμφωνα με την έρευνα της Υπηρεσίας, εμφανίζεται επίσης διαφοροποίηση, με χαμηλότερο αριθμό προϊόντων (από κανένα έως ένα προϊόν με περιορισμούς στις συναλλαγές και αντίστοιχα για προϊόντα ταμιευτηρίου χωρίς περιορισμούς).

72. Εν αντιθέσει με την ανωτέρω εικόνα, κατά το διάστημα 2019-2022 στην ελληνική τραπεζική αγορά προσφέρονταν επιπλέον προϊόντα ταμιευτηρίου τα οποία δεν υπόκειντο σε περιορισμούς συναλλαγών και πληρωμών. Ειδικότερα, από τις συστημικές τράπεζες, δύο (ΣΤ3 και ΣΤ4) φαίνεται πως κατήργησαν εκάστη τουλάχιστον τρεις λογαριασμούς ταμιευτηρίου αυτής της κατηγορίας και μία (ΣΤ1) φαίνεται πως η πλέον πρόσφατη κατάργηση ενός προϊόντος στην οποία προχώρησε ήταν το 2019. Ως προς τις μικρότερες τράπεζες δεν προκύπτει από τα διαθέσιμα στοιχεία κάποια κατάργηση προϊόντος χωρίς τουλάχιστον αντικατάσταση του από κάποιο άλλο. Σε κάθε περίπτωση, η τάση προς κατάργηση προϊόντων ταμιευτηρίου κατά τα προηγούμενα έτη, ενδεχομένως να καταδεικνύει ότι δεν ανταποκρίνονταν σε συγκεκριμένες ανάγκες του καταναλωτικού κοινού, ιδιαίτερα στο μέτρο κατά το οποίο δεν εμφάνιζαν στην πράξη σημαντική διαφοροποίηση από τις καταθέσεις όψεως.

73. Επισημαίνεται ότι οι ανωτέρω αναφορές περί λογαριασμών που καταργήθηκαν ή δεν προσφέρονται πλέον δεν συνεπάγεται κατ' ανάγκη ότι υφιστάμενοι λογαριασμοί τροποποιήθηκαν αλλά ότι δεν προσφέρονται πλέον σε νέους ενδιαφερόμενους. Καταθέτες που ήδη είχαν αυτούς τους λογαριασμούς εκτιμάται ότι δύναται να τους έχουν διατηρήσει.

[90] Σε αντιδιαστολή με προϊόντα προς ειδικές επαγγελματικές κατηγορίες.

74. Με βάση τα στοιχεία που προσκόμισαν οι ερωτηθείσες τράπεζες, ακολούθως στην ενότητα 3.2.1 γίνεται μια αποτύπωση των επιτοκίων και του ρυθμού μεταβολής τους, σε κάποια ενδεικτικά προϊόντα καταθέσεων ταμιευτηρίου (απλών και αποταμιευτικών) των ελληνικών τραπεζών, συστημικών και μη.

2.3.1.2 Προθεσμιακές καταθέσεις

75. Βασικό χαρακτηριστικό των προθεσμιακών καταθέσεων είναι η τοποθέτηση από τον καταθέτη ενός χρηματικού ποσού για συγκεκριμένο και προκαθορισμένο χρονικό διάστημα. Οποιαδήποτε πρόωρη ανάληψη του ποσού της προθεσμιακής κατάθεσης δύναται να συνοδεύεται από την επιβολή κάποιας χρηματικής ποινής ενώ η καταβολή των τόκων γίνεται συνήθως στη λήξη της περιόδου, χωρίς ωστόσο να αποκλείονται και τμηματικές καταβολές ή και ακόμα προκαταβολή των τόκων.

76. Στη ελληνική αγορά τα πιστωτικά ιδρύματα προσφέρουν πληθώρα προθεσμιακών καταθέσεων, μέσω internet banking ή καταστήματος, με διαφορετικά μεταξύ τους χαρακτηριστικά και δυνατότητα πολλαπλών συνδυασμών και παραλλαγών ακόμα και στην επιβολή ποινής ή μη λόγω πρόωρης ανάληψης. Συνοπτικά, προσφέρονται προϊόντα τα οποία, ενδεικτικά, συνδυάζουν:

- διάρκεια από ένα (1) έως δώδεκα (12) μήνες, αλλά και μεγαλύτερη διάρκεια όπως 15, 18 ή και 24 μηνών, ενώ η ελάχιστη χρονική περίοδος μπορεί να είναι και μικρότερη του μήνα.
- εκταμίευση των τόκων, είτε στη λήξη της συμβατικής περιόδου, είτε στην έναρξη, είτε σε τμηματικές καταβολές (μηνιαίες ή άλλες),
- σταθερό ή μεταβαλλόμενο κεφάλαιο κατάθεσης κατά τη διάρκεια της σύμβασης.

77. Ενδεικτικά, κατά τη σύνταξη της παρούσας, μεταξύ των συστημικών τραπεζών, η **Τράπεζα Πειραιώς** προσφέρει[91] προθεσμιακές καταθέσεις στις οποίες ο καταθέτης μπορεί να επιλέξει όποιο συνδυασμό εκ των ανωτέρω χαρακτηριστικών επιθυμεί (ως προς τη διάρκεια, την περίοδο εκτοκισμού και την δυνατότητα αύξησης του κεφαλαίου), αλλά και πιο τυποποιημένα προϊόντα[92], η **Εθνική Τράπεζα**[93] προσφέρει προϊόντα διαφορετικής διάρκειας (από 1 μήνα ή και λιγότερο έως 12 μήνες) αλλά και μεγαλύτερη διάρκειας, καθώς και προϊόντα μηνιαίου εκτοκισμού, η **Alpha Bank**[94] επίσης προσφέρει σειρά προθεσμιακών προϊόντων με ευελιξία ως προς τη διάρκεια (έως 12 μήνες), προϊόντα με μηνιαία απόδοση τόκων ή στη λήξη, καθώς και προϊόντα που τροφοδοτούν συνδεδεμένες κάρτες (bonus πόντοι) και, τέλος, η **Eurobank** προσφέρει επίσης προϊόντα με μηναία απόδοση των τόκων

---

[91] https://www.piraeusbank.gr/el/idiwtes/proionta-upiresies/katatheseis/prothesmiakes/prothesmiaki-katathesi-sta-metra-sou και https://www.piraeusbank.gr/el/idiwtes/proionta-upiresies/katatheseis/prothesmiakes/prothesmiaki-katathesi-esg-sta-metra-sou

[92] https://www.piraeusbank.gr/el/idiwtes/proionta-upiresies/katatheseis/prothesmiakes/prothesmiaki-katathesi-apli και https://www.piraeusbank.gr/el/idiwtes/proionta-upiresies/katatheseis/prothesmiakes/prothesmiaki-piraeus-kathe-mina.

[93] https://www.nbg.gr/-/jssmedia/Files/Timologio/web_portal_elliniko_epitokia-timologio_katathesewn.pdf?rev=5a7f6452fc1e4dd7bf972e362ed2b0aa&hash=D15CC3B6CAE947FE7E174E23BB7A4899

[94] https://www.alpha.gr/el/idiotes/katatheseis/prothesmiakes-katatheseis

ή στη λήξη[95], καθώς και προϊόντα με δυνατότητα αύξησης του κεφαλαίου και επιλογής της διάρκειας της κατάθεσης[96].

78. Οι μη συστημικές τράπεζες με τη σειρά τους φαίνεται πως προσφέρουν πιο τυποποιημένα προϊόντα διαφορετικής χρονικής διάρκειας (κυρίως από 1 ή 3 έως 12 μήνες) είτε με μηνιαία απόδοση τόκων είτε με απόδοση στη λήξη. Η **Attica Bank** μάλιστα φαίνεται ότι έως πρόσφατα προσέφερε επιπλέον και προϊόντα μεγαλύτερη διάρκειας (18 και 24 μηνών)[97]. Από την πλευρά της, η **Optima Bank**, πέραν των τυποποιημένων προθεσμιακών προϊόντων, προσφέρει την προθεσμιακή κατάθεση Optima Welcome (διάρκειας 3 ή 6 μηνών, κατά τον χρόνο σύνταξης του παρόντος), η οποία συνοδεύεται από προνομιακό επιτόκιο για νέα κεφάλαια.

79. Ορισμένα εκ των ανωτέρω προϊόντων προσφέρονται όχι μόνο σε ευρώ αλλά και σε άλλα νομίσματα, όπου το επιτόκιο διαφοροποιείται αναλόγως της συναλλαγματικής ισοτιμίας και των οικονομικών συνθηκών της χώρας προέλευσης.

80. Σημειώνεται περαιτέρω ότι, όπως προκύπτει από τους τρέχοντες τιμοκαταλόγους των ελληνικών τραπεζών, το ύψος των προσφερόμενων επιτοκίων εξαρτάται από το ποσό και τη διάρκεια της κατάθεσης, ενώ οι κλίμακες ποσού κατάθεσης διαφοροποιούνται τόσο ανά τράπεζα, όσο και ανά προϊόν της ίδιας τράπεζας. Παράλληλα υπάρχουν και προϊόντα στα οποία το επιτόκιο που εφαρμόζεται διαφοροποιείται/ αυξάνεται ανά μήνα ή τρίμηνο. Σε αυτή την περίπτωση (συνήθως διαφημίζεται το υψηλότερο τελικό επιτόκιο) ο καταθέτης στην ουσία θα πρέπει να ενημερωθεί για το σταθμισμένο ετήσιο επιτόκιο.

81. Επιπλέον των ανωτέρω προθεσμιακών προϊόντων οι τράπεζες προσφέρουν και μικτά προθεσμιακά προϊόντα σε συνδυασμό με επενδύσεις σε αμοιβαία κεφάλαια ή άλλα επενδυτικά προϊόντα σε διάφορες αναλογίες (50/50, 70/30 ή 80/20). Λόγω του εν μέρει επενδυτικού χαρακτήρα των συγκεκριμένων προϊόντων, το επιτόκιο που προσφέρεται από τις τράπεζες για το καταθετικό τμήμα είναι σημαντικά υψηλότερο από το επιτόκιο των αμιγώς προθεσμιακών καταθέσεων καθώς «επιδοτείται» από το επενδυτικό τμήμα. Τα συγκεκριμένα ωστόσο προϊόντα εκφεύγουν του αντικειμένου της παρούσας Εκθέσεως, όπως έχει εξηγηθεί στην Ενότητα 1.2.

82. Εκ των ανωτέρω είναι σαφές ότι υπάρχει πληθώρα διαφορετικών προθεσμιακών προϊόντων διαθέσιμα στους καταθέτες για την κάλυψη οποιασδήποτε προτίμησης, ανάγκης και διαθεσιμότητας χρημάτων υπάρχει. Ωστόσο ο καταθέτης χρειάζεται να προχωρήσει στη σχετική έρευνα για να βρει το προϊόν που επιθυμεί και καλύπτει τις ανάγκες και επιθυμίες του αλλά έχει και την απόδοση, ή προσεγγίζει την απόδοση, που ο ίδιος επιθυμεί. Σε κάθε περίπτωση ωστόσο δεν μπορεί να αποκλειστεί η πιθανότητα της πρόκλησης σύγχυσης στον υποψήφιο καταθέτη δεδομένου ότι τα προσφερόμενα προϊόντα ενδέχεται να μην είναι απόλυτα συγκρίσιμα, καθώς, πέραν της διάρκειας ή/και της απόδοσής τους, μπορεί να

[95] https://www.eurobank.gr/el/retail/proionta-upiresies/proionta/logariasmoi-prothesmiakes/prothesmiakes-katatheseis/prothesmiaki-gia-olous
[96] https://www.eurobank.gr/el/retail/proionta-upiresies/proionta/logariasmoi-prothesmiakes/prothesmiakes-katatheseis/prothesmiaki-me-eueliksia
[97] https://www.atticabank.gr/media/el/files/2025/03/12.03.2025_epitokia-katatheseon-chorigiseon.pdf (σελ. 7).

διαφοροποιούνται επίσης και ως προς τον χρόνο είσπραξης των τόκων (κάθε μήνα, στη λήξη της κατάθεσης κλπ.), τη δυνατότητα πρόωρης ανάληψης χωρίς κόστος, τη δυνατότητα σύνδεσης της προθεσμιακής με πρόγραμμα επιβράβευσης της τράπεζας, κ.ά. Σημειωτέον ότι στην αγορά δραστηριοποιούνται ήδη ιστοσελίδες σύγκρισης επιτοκίων προθεσμιακών (και άλλων τύπων) καταθέσεων, οι οποίες εμφανίζουν τα διαθέσιμα επιτόκια των τραπεζικών ιδρυμάτων, βάσει των παραμέτρων που θέτει ο καταναλωτής για το προϊόν της επιλογής του[98].

83. Στην ενότητα 3.2.2 γίνεται μια αποτύπωση των επιτοκίων και του ρυθμού μεταβολής τους, σε κάποια **ενδεικτικά** προϊόντα προθεσμιακών καταθέσεων των ελληνικών τραπεζών, συστημικών και μη. Η ανάλυση που ακολουθεί επικεντρώνεται σε συγκεκριμένα προϊόντα προθεσμιακών καταθέσεων τριών (3) μηνών, έξι (6) μηνών και δώδεκα (12) μηνών για ποσά καταθέσεων έως €50.000.

2.3.2 Προϊόντα μη καταθετικού χαρακτήρα

84. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια γενικευμένη στροφή των καταναλωτών προς τα επενδυτικά (μη καταθετικά) προϊόντα που προσφέρονται από τα πιστωτικά ιδρύματα, η οποία αποδίδεται στα χαμηλά επιτόκια καταθέσεων – κυρίως των προθεσμιακών[99]. Πρόκειται για προϊόντα όπως τα αμοιβαία κεφάλαια, τα έντοκα γραμμάτια του ελληνικού δημοσίου, ομόλογα και μετοχές, τα οποία ενέχουν μεσαίο (ελεγχόμενο) ρίσκο, αλλά συνοδεύονται από την προσδοκία αισθητά υψηλότερων αποδόσεων σε σχέση με τις προθεσμιακές καταθέσεις. Από την άλλη πλευρά, η μεταστροφή των καταναλωτών προς επενδυτικά προϊόντα μπορεί να οδηγήσει σε απομείωση των καταθέσεων, ως πηγή άντλησης κεφαλαίων για τις τράπεζες[100].

85. Σημειώνεται συναφώς ότι, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ, το 2023 και 2024 καταγράφηκε ενίσχυση των τοποθετήσεων των νοικοκυριών σε εναλλακτικές τοποθετήσεις, όπως τα έντοκα γραμμάτια του Ελληνικού Δημοσίου και τα μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων, που προσφέρουν αισθητά υψηλότερες αποδόσεις[101], γεγονός που συνέβαλε στην επιβράδυνση του ρυθμού αύξησης των καταθέσεων[102]. Η στροφή δε των αποταμιευτών σε άλλα περιουσιακά στοιχεία, η οποία σημειωτέον επιβεβαιώνεται και από τα στοιχεία που συνέλλεξε η Υπηρεσία στο πλαίσιο της παρούσας κλαδικής έρευνας από τις ερωτηθείσες τράπεζες, εκτιμάται ότι θα εξακολουθήσει να περιορίζει την άνοδο των

---

[98] Τέτοιες ιστοσελίδες που προσφέρουν εργαλεία σύγκρισης επιτοκίων είναι, ενδεικτικά, η moneyonline.gr (https://www.moneyonline.gr/tools/banking/deposits_time) και η insurancemarket.gr (https://www.insurancemarket.gr/money/prothesmiakes-katatheseis).

[99] Βλ. ενδεικτικά, https://www.ot.gr/2021/03/11/epixeiriseis/se-ependytika-proionta-strefontai-oi-katathetes/.

[100] Βλ. Π. Αλεξάκης και Φ. Καλφάογλου, *Το Κανονιστικό Πλαίσιο Λειτουργίας των Τραπεζών* (Νομική Βιβλιοθήκη 2024), σελ. 145 («*Όμως, σε ένα περιβάλλον χαμηλών επιτοκίων οι επενδυτές στρέφονται στην αναζήτηση υψηλότερων αποδόσεων μέσω εναλλακτικών επενδύσεων, εξέλιξη που καθιστά δυσκολότερη τη διατήρηση της βάσης καταθέσεων των τραπεζών*»).

[101] Βλ. Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2023 (Απρίλιος 2024), σελ 227 και Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2024 (Απρίλιος 2025), σελ 27-28 και 203.

[102] Βλ. σχετικά Ενότητα 2.3

καταθέσεων, ιδίως αν διατηρηθεί ή και διευρυνθεί η διαφορά μεταξύ των αποδόσεων των στοιχείων αυτών και των επιτοκίων καταθέσεων[103].

86. Ωστόσο, η προσφορά επενδυτικών προϊόντων μπορεί και να επωφελής για μια τράπεζα με διάφορους τρόπους, όπως μέσω της διατήρησης της πελατειακής βάσης της, της ενίσχυσης των δεσμών των πελατών (καταθετών-επενδυτών-δανειοληπτών) με αυτήν, αλλά και της αύξησης των εσόδων της από προμήθειες.

87. Εντύπωση πάντως προκαλεί ότι, στην έρευνα καταναλωτών που διεξήχθη στο πλαίσιο της παρούσας κλαδικής έρευνας, σχεδόν τρεις στους τέσσερις ιδιώτες (ποσοστό 73%) και επιχειρήσεις (ποσοστό 76%) συμφωνούν με τη δήλωση «Προτιμώ να επιλέξω κάτι ασφαλές με εγγυημένη απόδοση, παρά να ριψοκινδυνέψω με την ελπίδα υψηλότερης απόδοσης». Το συγκεκριμένο εύρημα φαίνεται, τουλάχιστον εκ πρώτης όψεως, ασυμβίβαστο με τα διαρκώς αυξανόμενα ποσά που τοποθετούνται σε τέτοιου είδους προϊόντα καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο.

2.3.3 Καταναλωτικές τάσεις κατά την πενταετία 2019-2024

88. Τα τελευταία έτη, ιδίως από το 2023 έως και σήμερα, πληθώρα δημοσιευμάτων επισημαίνουν ότι λόγω των χαμηλών επιτοκίων καταθέσεων (κυρίως των προθεσμιακών), οι καταθέτες στρέφονται στην αναζήτηση άλλων πιο αποδοτικών/ κερδοφόρων επιλογών[104]. Παραδοσιακά οι Έλληνες τοποθετούν τα χρηματικά τους διαθέσιμα ως επί το πλείστον σε ακίνητα τα οποία, ανεξαρτήτως της όποιας εξέλιξης του πληθωρισμού, διατηρούν την αξία τους[105]. Ακόμα και κατά την περίοδο αύξησης των επιτοκίων της ΕΚΤ (από τον Σεπτέμβριο του 2022), κατά την οποία αναμενόταν τόνωση των αποταμιευτικών κινήτρων των ιδιωτών και κατ' επέκταση αύξηση των καταθέσεων (ιδίως εφόσον παρατηρείτο μεγαλύτερη ενσωμάτωση στα εγχώρια επιτόκια καταθέσεων)[106], διατυπωνόταν η άποψη ότι «*τυχόν επιμονή του πληθωρισμού σε υψηλά επίπεδα θα έχει αρνητικό αντίκτυπο στις καταθέσεις […],*

---

[103] Βλ. Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2024 (Απρίλιος 2025), σελ 32 και 203.

[104] Βλ. ενδεικτικά «*Οι Έλληνες αποσύρουν καταθέσεις και αγοράζουν αμοιβαία και μετοχές – Αυξήθηκε η περιουσία των νοικοκυριών 7,4%*» (https://www.newsbeast.gr/financial/arthro/11660356/oi-ellines-aposyroun-katatheseis-kai-agorazoun-amoivaia-kai-metoches-afxithike-i-periousia-ton-noikokyrion-74), «*Εκθεση Allianz: Αύξηση της περιουσίας των νοικοκυριών – Μείωση των τραπεζικών καταθέσεων [πίνακας]*» (https://www.ot.gr/2024/09/24/oikonomia/ekthesi-allianz-ayksisi-tis-periousias-ton-noikokyrion-meiosi-ton-trapezikon-katatheseon/), «*Οι Ελληνες εγκαταλείπουν τις καταθέσεις - Στροφή στα αμοιβαία κεφάλαια για μεγαλύτερη κερδοφορία*» (https://www.imerisia.gr/oikonomia/trapezes/107930_oi-ellines-egkataleipoyn-tis-katatheseis-strofi-sta-amoibaia-kefalaia-gia), «*Καταθέσεις: Στροφή σε νέα επενδυτικά προϊόντα κάνουν τα νοικοκυριά – Στο επίκεντρο τα αμοιβαία κεφάλαια*» (https://www.ot.gr/2025/07/01/oikonomia/katatheseis-strofi-se-nea-ependytika-proionta-kanoun-ta-noikokyria-sto-epikentro-ta-amoivaia-kefalaia/)

[105] Βλ. Ημερησία (3.4.2025) (https://www.imerisia.gr/oikonomia/trapezes/107930_oi-ellines-egkataleipoyn-tis-katatheseis-strofi-sta-amoibaia-kefalaia-gia) «*Η περιουσία των νοικοκυριών στην Ελλάδα είναι παραδοσιακά επικεντρωμένη κυρίως στα ακίνητα κατά ποσοστό 77%, κατά 13% σε λοιπά περιουσιακά (πχ εταιρικές συμμετοχές) και μόλις 10% σε χρηματοοικονομικά μέσα (ρευστά διαθέσιμα)*».

[106] Βλ. Νομισματική Πολιτική 2022-2023 (Ιούνιος 2023), σελ. 112-113. Κατά την περίοδο αύξησης των επιτοκίων της ΕΚΤ «*Τυχόν μεγαλύτερος βαθμός ενσωμάτωσης των αυξήσεων των επιτοκίων πολιτικής στα εγχώρια επιτόκια καταθέσεων επίσης θα τονώσει τα αποταμιευτικά κίνητρα των ιδιωτών και επομένως τη ζήτηση τοκοφόρων καταθέσεων. Από την άλλη πλευρά, τυχόν επιμονή του πληθωρισμού σε υψηλά επίπεδα θα έχει αρνητικό αντίκτυπο στις καταθέσεις, μέσω της συρρίκνωσης του πραγματικού διαθέσιμου εισοδήματος, ενώ ταυτόχρονα καθιστά ελκυστικότερες εναλλακτικές τοποθετήσεις, όπως ακίνητα, εμπορεύματα κ.ά., που διατηρούν την πραγματική τους αξία*».

ενώ ταυτόχρονα καθιστά ελκυστικότερες εναλλακτικές τοποθετήσεις, όπως ακίνητα, εμπορεύματα κ.ά., που διατηρούν την πραγματική τους αξία»[107].

89. Πράγματι, το 2023 καθώς τα επιτόκια καταθέσεων υπολείπονταν σημαντικά από τις αποδόσεις άλλων τοποθετήσεων καταγράφηκε ενίσχυση εναλλακτικών επιλογών για τους ιδιώτες, όπως τα έντοκα γραμμάτια του Ελληνικού Δημοσίου και αμοιβαία κεφάλαια[108] που προσέφεραν αισθητά υψηλότερες αποδόσεις.

90. Ειδικότερα, σύμφωνα με δημοσιεύματα, το 2023 το ενεργητικό των αμοιβαίων κεφαλαίων (Α/Κ) διαμορφώθηκε σε «υψηλά 15ετίας» παρουσιάζοντας αύξηση κατά 28,23% (περί τα 3 δισ. €) σε σχέση με το 2022[109,110], ενώ παράλληλα η χρηματοοικονομική περιουσία των ελληνικών νοικοκυριών παρουσίασε αύξηση κατά 7,4%[111]. Η αύξηση αυτή, η οποία οφείλεται, σύμφωνα πάντα με τα σχετικά δημοσιεύματα[112], κυρίως σε επενδύσεις σε χρεόγραφα και μετοχικούς τίτλους, αντιστάθμισε τη μείωση της συμμετοχής των καταθέσεων στη συνολική περιουσία των νοικοκυριών κατά 1,1% το 2023.

91. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΤτΕ, ενώ το 2023 η αύξηση των υπολοίπων καταθέσεων συνεχίζει με μειούμενο ωστόσο ρυθμό[113], τους τέσσερις πρώτους μήνες του 2024 το απόθεμα των καταθέσεων του ιδιωτικού τομέα (ιδιωτών και επιχειρήσεων) κατέγραψε σωρευτική υποχώρηση κατά 4,2 δισ. ευρώ, η οποία ήταν εντονότερη σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου έτους (Ιανουάριος-Απρίλιος 2023)[114]. Παράλληλα, παρατηρήθηκε σημαντική ενίσχυση των επενδύσεων των νοικοκυριών σε εναλλακτικές

---

[107] Ό.π.

[108] Βλ. Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2023 (Απρίλιος 2024), σελ 227, στην οποία αναφέρεται ότι «*Το κόστος ευκαιρίας των τραπεζικών καταθέσεων ήταν το 2023 πολύ υψηλό και για το λόγο αυτό καταγράφηκε ενίσχυση των τοποθετήσεων των νοικοκυριών σε εναλλακτικές τοποθετήσεις, όπως τα έντοκα γραμμάτια του Ελληνικού Δημοσίου και τα μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων που προσέφεραν αισθητά υψηλότερες αποδόσεις. Επιπρόσθετα, το 2023 το πραγματικό (μεσοσταθμικό) επιτόκιο για το σύνολο των καταθέσεων των νοικοκυριών παρέμεινε αρνητικό, με αποτέλεσμα να μην ενισχυθεί το κίνητρο για αποταμίευση*».

[109] Βλ. Euro2day (30.7.2023) (https://www.euro2day.gr/news/market/article/2200755/strofh-toy-ependytikoy-koinoy-sta-amoivaia-kefalai.html).

[110] Διευκρινίζεται ότι τα εν λόγω στοιχεία δεν επιβεβαιώνονται είτε από τα στοιχεία της ΤτΕ (https://www.bankofgreece.gr/statistika/mh-nomismatika-xrhmatopistwtika-idrymata/logistikes-katastaseis-amoivaiwn-kefalaiwn-kai-etairiwn-ependysewn και) είτε από τα στοιχεία της Ένωσης Θεσμικών Επενδυτών (https://data.ethe.org.gr/index.php?view=mfmcassetcompany&mfCategory=ALL&newmenu=Y&lang=el). Συναφώς σημειώνεται ότι η αύξηση που προκύπτει από τις ανωτέρω δύο πηγές υπερβαίνει τα 4 δις.

[111] Βλ. Οικονομικό Ταχυδρόμο (24.9.2024) (https://www.ot.gr/2024/09/24/oikonomia/ekthesi-allianz-ayksisi-tis-periousias-ton-noikokyrion-meiosi-ton-trapezikon-katatheseon/).

[112] Βλ. Οικονομικό Ταχυδρόμο (24.9.2024) (https://www.ot.gr/2024/09/24/oikonomia/ekthesi-allianz-ayksisi-tis-periousias-ton-noikokyrion-meiosi-ton-trapezikon-katatheseon/).

[113] Σημειώνεται ότι κατά την διάρκεια της της πανδημίας παρατηρήθηκε αύξηση των καταθέσεων λόγω αναγκαστικής αποταμίευσης και για προληπτικούς λόγους, (βλ. παρ. 39 της παρούσας). Βλ και Οικονομικό Ταχυδρόμο (24.9.2024) (https://www.ot.gr/2024/09/24/oikonomia/ekthesi-allianz-ayksisi-tis-periousias-ton-noikokyrion-meiosi-ton-trapezikon-katatheseon/

[114] Βλ. Νομισματική Πολιτική 2023-2024 (Ιούνιος 2024), σελ. 16-17. Συνολικά, ο κύριος όγκος της καταθετικής βάσης των τραπεζών εξακολουθεί να απαρτίζεται από ρευστά διαθέσιμα που τηρούνται σε λογαριασμούς διάρκειας μίας ημέρας (74% των καταθέσεων του ιδιωτικού τομέα). Βλ και σελ 132 της ανωτέρω Έκθεσης για την Νομισματική Πολιτική όπου αναφέρεται «*Το απόθεμα των καταθέσεων του ιδιωτικού τομέα υποχώρησε το πρώτο τετράμηνο του 2024 έναντι του 2023. Αυτό οφείλεται μεταξύ άλλων σε μετατοπίσεις αποταμιευτικών πόρων από καταθέσεις προς τοποθετήσεις σε έντοκα γραμμάτια του Ελληνικού Δημοσίου, καθώς οι αποδόσεις τους υπερτερούν έναντι των επιτοκίων καταθέσεων*».

τοποθετήσεις, όπως τα έντοκα γραμμάτια του Ελληνικού Δημοσίου, «*[…] καθώς από το Σεπτέμβριο του 2023 το Ελληνικό Δημόσιο παρέχει και πάλι τη δυνατότητα σε φυσικά πρόσωπα να επενδύσουν τις αποταμιεύσεις τους σε τίτλους αυτής της κατηγορίας*»[115]. Σε κάθε περίπτωση, σύμφωνα με την ΤτΕ, αν τα επιτόκια καταθέσεων συνεχίσουν να υποχωρούν, η ελκυστικότητα των τραπεζικών καταθέσεων ως μέσου διακράτησης πλούτου θα παραμείνει χαμηλή[116], ενώ η αυξανόμενη εξοικείωση των αποταμιευτών με εναλλακτικές χρηματοοικονομικές τοποθετήσεις θα επιδράσει περαιτέρω αρνητικά στην εξέλιξη των καταθέσεων. Ιδίως δε, εάν, εξαιτίας της αύξησης της κλίσης της καμπύλης αποδόσεων διεθνώς, οι αποδόσεις των εν λόγω τοποθετήσεων βελτιωθούν συγκριτικά[117].

92. Το 2024 συνεπεία των μειώσεων των επιτοκίων πολιτικής της ΕΚΤ[118], παρατηρείται πτωτική πορεία των επιτοκίων των προθεσμιακών καταθέσεων, ενώ τα επιτόκια καταθέσεων μίας ημέρας παρέμειναν ουσιαστικά αμετάβλητα[119]. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΤτΕ «*[η] διατήρηση των επιτοκίων καταθέσεων σε χαμηλά επίπεδα (τόσο σε ονομαστικούς όσο και σε πραγματικούς όρους) ενθάρρυνε τη μετατόπιση σημαντικού ύψους διαθεσίμων προς άλλες αποταμιευτικές επιλογές, οι οποίες προσφέρουν καλύτερες αποδόσεις*». Ως αποτέλεσμα, κατά την περίοδο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου 2024 οι καθαρές τοποθετήσεις ιδιωτών σε έντοκα γραμμάτια του Ελληνικού Δημοσίου έφθασαν τα 2,9 δισ. ευρώ, ενώ οι αντίστοιχες τοποθετήσεις σε μερίδια επενδυτικών κεφαλαίων τα 4 δισ. ευρώ περίπου[120]. Ενώ για το σύνολο του 2024, οι καθαρές τοποθετήσεις ιδιωτών σε έντοκα γραμμάτια του Ελληνικού Δημοσίου και σε μερίδια επενδυτικών οργανισμών συνολικά ανήλθαν σε 9 δισ. ευρώ περίπου[121]. Σύμφωνα με τα ίδια στοιχεία της ΤτΕ, για τις εγχώριες

---

[115] Βλ. Νομισματική Πολιτική 2023-2024 (Ιούνιος 2024), σελ. 140. Βλ. και https://www.ot.gr/2023/09/04/oikonomia/entoka-grammatia-anoigei-i-porta-symmetoxis-mikroependyton-sti-dimoprasia/ . Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με την έρευνα της Υπηρεσίας, πριν τον Σεπτέμβριο του 2023, τα φυσικά πρόσωπα είχαν την δυνατότητα αγοράς εντόκων γραμματίων του ελληνικού δημοσίου μόνο μέσω της δευτερογενούς αγοράς. Από τον Σεπτέμβριο του 2023 δόθηκε η δυνατότητα απόκτησής τους απευθείας από φυσικά πρόσωπα έως συγκεκριμένο ποσό συμμετοχής. Βλ https://minfin.gov.gr/diathesi-entokon-grammation-52-evdomadon-se-fysika-prosopa/ (με ημερομηνία 6.9.2023) καθώς και https://minfin.gov.gr/dimoprasia-entokon-grammation-26-evdomadon/ (με ημερομηνία 22.9.2023). Η τοποθέτηση από φυσικά πρόσωπα γίνεται μέσω δημόσιας εγγραφής σε οποιαδήποτε τράπεζα ή χρηματιστηριακή εταιρία, με ανώτατο ποσό ονομαστικής αξίας 15.000 ευρώ για κάθε φυσικό πρόσωπο και προϋποθέτει την καταχώρησή τους σε μερίδα του Συστήματος Άυλων Τίτλων (ΣΑΤ).

[116] Παρά το γεγονός ότι ο ρυθμός αύξησης των καταθέσεων εξαρτάται από την εξέλιξη του ΑΕΠ και ειδικότερα ως προς τα νοικοκυριά από το διαθέσιμο εισόδημα.

[117] Βλ. Νομισματική Πολιτική 2023-2024 (Ιούνιος 2024), σελ. 136.

[118] Υπενθυμίζεται ότι τον Ιούνιο του 2024 επήλθε η πρώτη μείωση του DFR μετά από σειρά αυξήσεων που διήρκησαν από τον Ιούλιο του 2022. Εν προκειμένω από 4% (σε ισχύ από τον Σεπτέμβριο του 2023) το DFR μειώθηκε σε 3,75% τον Ιούνιο του 2024, ενώ μέσα στο ίδιο έτος ακολούθησαν επιπλέον τρεις μειώσεις καταλήγοντας τον Δεκέμβριο του 2024 στο 3%.

[119] Βλ. Νομισματική Πολιτική 2024-2025 (Ιούνιος 2025), σελ. 16-17, όπου επίσης αναφέρεται:«*Το μεσοσταθμικό επιτόκιο των καταθέσεων προθεσμίας για τα νοικοκυριά διαμορφώθηκε σε 1,5% κατά μέσο όρο το α΄ τετράμηνο του 2025 (α΄ τετράμηνο 2024: 1,8%) και το αντίστοιχο επιτόκιο για τις μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις (ΜΧΕ) διαμορφώθηκε σε 2,2% (α΄ τετράμηνο 2024: 3,2%). Η μείωση των επιτοκίων καταθέσεων προθεσμίας των νοικοκυριών υπήρξε πιο συγκρατημένη, αποθαρρύνοντας μετακινήσεις αποταμιευτικών κεφαλαίων προς εναλλακτικές τοποθετήσεις, δεδομένου ότι οι καταθέσεις των νοικοκυριών αντιπροσωπεύουν μεγάλο μερίδιο (περίπου 75%) στο σύνολο των καταθέσεων λιανικής*».

[120] Βλ. Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2024 (Απρίλιος 2025), σελ 223.

[121] Βλ. Νομισματική Πολιτική 2024-2025 (Ιούνιος 2025), σελ. 16-17 και 135 καθώς και Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2024 (Απρίλιος 2025), σελ 27-28 και 203 «*Πιο συγκρατημένη ήταν η αύξηση των*

μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις (ΜΧΕ) οι αντίστοιχες τοποθετήσεις το 2024 αφορούσαν κυρίως έντοκα γραμμάτια του Ελληνικού Δημοσίου και μακροπρόθεσμα χρεόγραφα, ανερχόμενες σε 1,9 δισ. ευρώ[122].

93. Ως εκ τούτου, οι καταθέσεις ιδιωτών και επιχειρήσεων μετά από συνολική ετήσια αύξηση κατά 8,6 δισ. ευρώ το 2024, κατά τους τέσσερις πρώτους μήνες του 2025 κατέγραψαν σωρευτική μείωση κατά 4,9 δισ. ευρώ διαμορφώθηκαν τον Απρίλιο του 2025 σε 198,4 δισ. ευρώ, ενώ για τη συνέχεια του 2025, σύμφωνα με την ΤτΕ η στροφή των αποταμιευτών σε άλλα περιουσιακά στοιχεία θα εξακολουθήσει να περιορίζει την άνοδο των καταθέσεων, ιδίως αν διατηρηθεί ή και διευρυνθεί η διαφορά μεταξύ των αποδόσεων των στοιχείων αυτών και των επιτοκίων καταθέσεων[123].

94. Βέβαια, η τάση αυτή που παρατηρείται στους καταθέτες προς επενδυτικά προϊόντα, ιδίως αμοιβαία κεφάλαια, δεν μπορεί να αποκλειστεί ότι τροφοδοτείται από τις ίδιες τις τράπεζες οι οποίες προκειμένου να μην αυξήσουν (ικανοποιητικά) τα επιτόκια προθεσμιακών καταθέσεων, φροντίζουν για τη δημιουργία εναλλακτικών τοποθετήσεων ώστε κατόπιν της σχετικής διαφήμισης και ενημέρωσης να διατηρήσουν την πελατειακή/καταθετική τους βάση.

95. Συναφώς, καταναλωτής που συμμετείχε στη δημόσια διαβούλευση επί της Ενδιάμεσης Έκθεσης της παρούσας κλαδικής έρευνας υπογραμμίζει «*την έλλειψη ανταγωνισμού [ενν. στον τραπεζικό κλάδο] και την προσπάθεια εξαναγκασμού των καταθετών σε προϊόντα υψηλότερου ρίσκου*», καταθέτοντας την προσωπική του εμπειρία. Πιο συγκεκριμένα, στο υπόμνημά του ο καταναλωτής αναφέρει ότι διατηρεί σε συγκεκριμένη εγχώρια συστημική τράπεζα αποταμιευτικό λογαριασμό, έχοντας συγκεντρώσει ένα σημαντικό υπόλοιπο για το οποίο λαμβάνει ένα μικρό ποσό μηνιαίως σε τόκους. Εκφράζει δε τη δυσαρέσκειά του για το γεγονός ότι ο ίδιος έχει δεχθεί στο παρελθόν, σε δύο τουλάχιστον περιπτώσεις, πιέσεις για να αγοράσει επενδυτικά προγράμματα και τραπεζοασφαλιστικά προϊόντα (*bancassurance*).

96. Σημειώνεται ωστόσο, ότι στο Υπόμνημα που υπέβαλε στο πλαίσιο της δημόσιας διαβούλευσης μία εκ των συστημικών τραπεζών (ΣΤ1) εκφράζει αντιρρήσεις ως προς την

***καταθέσεων των ιδιωτών**, οι οποίοι στράφηκαν προς εναλλακτικές επενδυτικές επιλογές, όπως έντοκα γραμμάτια του Ελληνικού Δημοσίου και μερίδια επενδυτικών κεφαλαίων, που προσέφεραν υψηλότερες αποδόσεις» «Η αύξηση των καταθέσεων των νοικοκυριών ήταν πιο περιορισμένη λόγω της στροφής προς άλλες αποταμιευτικές επιλογές που προσέφεραν καλύτερες αποδόσεις τα δύο τελευταία έτη*».
Βλ. επίσης Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας Μάιος 2025, σελ 68-70 ως προς το σύνολο των επενδυτών (ιδιώτες και επιχειρήσεις) «*Το ενεργητικό των αμοιβαίων κεφαλαίων (Α/Κ) καταγράφει αξιοσημείωτη αύξηση την τελευταία διετία (υπερδιπλασιάστηκε σε σχέση με το Δεκέμβριο του 2022), καθώς οι επενδύσεις σε Α/Κ αποτελούν μια ελκυστική εναλλακτική επένδυση σε σχέση με τις προθεσμιακές καταθέσεις και από το 2022 έχουν διατεθεί Α/Κ "τακτής λήξης". Η αύξηση του ενεργητικού των Α/Κ αφορά ειδικά τα νέα αμοιβαία κεφάλαια με καθορισμένη διάρκεια. Συνήθως τα αμοιβαία κεφάλαια αυτά διαθέτουν διάρκεια δύο έως πέντε ετών*». Ειδικότερα για το 2024 *«[…] το συνολικό ενεργητικό των Α/Κ αυξήθηκε κατά 39,8% σε 22,1 δισεκ. ευρώ (Δεκέμβριος 2024) από 15,8 δισεκ. ευρώ (Δεκέμβριος 2023), αύξηση που συνεχίστηκε και το α΄ τρίμηνο του 2025 (Μάρτιος 2025: 24 δισεκ. ευρώ). Παράλληλα, αύξηση παρουσιάστηκε και στον αριθμό των Α/Κ, ο οποίος ανήλθε σε 441 το Δεκέμβριο του 2024 (από 403 στο τέλος του 2023)»*.

[122] Βλ. Νομισματική Πολιτική 2024-2025 (Ιούνιος 2025), σελ. 135 υποσημείωση 6.

[123] Βλ. Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2024 (Απρίλιος 2025), σελ 32 και 203.

«*[...] αναφορά της Ενδιάμεσης Έκθεσης περί πιθανώς ηθελημένης κατεύθυνσης των καταναλωτών προς εναλλακτικά προϊόντα με σκοπό την αποφυγή αύξησης των επιτοκίων των καταθέσεων [...]*» καθώς, όπως επισημαίνει, «*[...] δεν εδράζεται σε οικονομικά ή κανονιστικά δεδομένα*» και «*[...] η αιτιώδης σύνδεση που επιχειρείται μεταξύ τιμολογιακής πολιτικής καταθέσεων και προώθησης επενδυτικών προϊόντων δεν τεκμηριώνεται ούτε από την λειτουργία της τραπεζικής αγοράς ούτε από τα πραγματικά κίνητρα ενός ορθολογικά δρώντος πιστωτικού ιδρύματος*».

97. Σε κάθε περίπτωση υπενθυμίζεται ότι, όπως αναφέρεται σε έτερο σημείο της παρούσας Έκθεσης[124], σύμφωνα με άλλη συστημική τράπεζα (ΣΤ2), σε περιόδους μειωμένης ζήτησης για δανεισμό ή αυξημένης ρευστότητας, τα επιτόκια καταθέσεων παραμένουν σχετικά πιεσμένα. Σε αυτή την περίπτωση, η τράπεζα δύναται στρατηγικά να «οδηγεί» την επιπλέον ρευστότητα που προέρχεται από τους πελάτες της προς άλλα επενδυτικά προϊόντα, π.χ. σε ανταγωνιστικά των καταθέσεων προϊόντα που βελτιώνουν τις αποδόσεις των πελατών καθώς και την επενδυτική εμπειρία και γνώση τους (αμοιβαία κεφάλαια κ.λπ.), ενώ παράλληλα αυξάνουν τα έσοδα της τράπεζας από προμήθειες.

98. Άλλωστε ήδη από το 2007, σε σχετικό άρθρο της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών[125], γίνεται αναφορά ότι οι καταθέτες «*αναζητώντας υψηλότερα επιτόκια και καλύτερες αποδόσεις για τις οικονομίες τους, μετατρέπονται σε συντηρητικούς επενδυτές και στρέφονται σε εναλλακτικές μορφές επένδυσης χαμηλού ρίσκου, τοποθετώντας τα διαθέσιμά τους στα νέα ασφαλή καταθετικά-επενδυτικά προϊόντα*». Ενώ, λίαν προσφάτως σε ομιλία της, η επικεφαλής της ΕΚΤ ανέφερε ότι πλέον οι κεφαλαιαγορές είναι το μέσο με το οποίο οι ευρωπαίοι πολίτες θα μετατρέψουν τις αποταμιεύσεις τους σε υψηλότερο πλούτο, αντί να τις διατηρούν σε χαμηλής απόδοσης καταθέσεις[126].

99. Οι ελληνικές τράπεζες κάποιες ήδη από το 2019, προχώρησαν στον σχεδιασμό και προσφορά στους καταθέτες προϊόντων υψηλότερων δυνητικά αποδόσεων, από τις καταθέσεις, για να καλύψουν τις επενδυτικές τους ανάγκες και να συμβάλλουν στην καλύτερη αξιοποίηση των διαθεσίμων τους, βάσει του επενδυτικού τους προφίλ, καλύπτοντας παράλληλα και την ανάγκη ενός τακτικού εισοδήματος. Όπως μία εκ των συστημικών τραπεζών αναφέρει σχετικά (ΣΤ4) «*[ή]δη κατά την σταδιακή έξοδο από την κρίση το 2018, και δεδομένου ότι η Ευρωζώνη βρισκόταν σε περιβάλλον αρνητικών επιτοκίων, ολοένα και περισσότεροι πελάτες άρχισαν να αναγνωρίζουν τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται στις κεφαλαιαγορές και ξεκίνησαν να αναζητούν εναλλακτικές τοποθετήσεις για να αξιοποιήσουν τα κεφάλαια τους και να τα προστατεύσουν από τη συνεχή απομείωση της αξίας τους λόγω του πληθωρισμού*». Σημειώνεται σχετικά ότι, όπως δηλώνουν και τα ίδια τα πιστωτικά ιδρύματα, η τοποθέτηση χρημάτων σε αυτά τα προϊόντα γίνεται με πρωτοβουλία και απόφαση του ίδιου του καταθέτη/επενδυτή χωρίς προτροπή από την ίδια την τράπεζα.

---

[124] Βλ. υποσημ. 350 κάτωθι.

[125] Δελτίο Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου-Μαρτίου 2007 σελ 99 «Καταθετικά-επενδυτικά προϊόντα. Η στροφή από τον αποταμιευτή στον επενδυτή» διαθέσιμο στο https://www.hba.gr/Publications/PressDetails/71

[126] Βλ. https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2024/html/ecb.sp241122~fb84170883.en.html «Follow the money: channelling savings into investment and innovation in Europe», 22.11.2024.

100. Στη γκάμα των εν λόγω προϊόντων περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων Αμοιβαία Κεφάλαια, μετοχές, δομημένα επενδυτικά προϊόντα,, ομόλογα και Έντοκα Γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου (ΕΓΕΔ) με τα τελευταία, σύμφωνα με τα προσκομισθέντα στοιχεία από τις ερωτηθείσες τράπεζες, να παρουσιάζουν σημαντική αύξηση κατά το 2023 σε σχέση με το προηγούμενο έτος, αποτέλεσμα ενδεχομένως και της απευθείας διάθεσής τους σε ιδιώτες από τον Σεπτέμβριο του 2023. Σημαντική αύξηση κατά τη διάρκεια της εξεταζόμενης περιόδου (2019-2024) εμφανίζουν και οι τοποθετήσεις σε αμοιβαία κεφάλαια, σύμφωνα πάντα με τα προσκομισθέντα στοιχεία.

101. Επιπρόσθετα σημειώνεται ότι σύμφωνα με τα αναφερόμενα από τις ελληνικές τράπεζες, σε σχετικές απαντήσεις τους στην Υπηρεσία, τα πιστωτικά ιδρύματα δεν είναι σε θέση να γνωρίζουν, τουλάχιστον όχι με ακρίβεια, το ύψος των καταθέσεων που μετακινήθηκαν από λογαριασμούς που τηρούνται σε μία τράπεζα σε κάποιο επενδυτικό ή άλλο προϊόν, υπό την έννοια ότι πάντα υπάρχει για λειτουργικούς λόγους κάποιος καταθετικός λογαριασμός από τον οποίο αντλούνται τα προς επένδυση ποσά και ο οποίος είναι συνδεδεμένος με το επενδυτικό χαρτοφυλάκιο των πελατών. Ωστόσο, πάνω από τις μισές από τις ερωτηθείσες τράπεζες εκτιμούν ότι το μεγαλύτερο μέρος προέρχεται από καταθέσεις που τηρούνται στην τράπεζα.

102. Σημειώνεται ότι σύμφωνα με την ερεύνα της Υπηρεσίας, τμήμα των τοποθετήσεων σε αμοιβαία κεφάλαια αφορά και την τοποθέτηση σε μικτά προϊόντα που συνδυάζουν προθεσμιακές καταθέσεις με αμοιβαία κεφάλαια[127]. Σε αυτού του είδους τα προϊόντα συνήθως τα αμοιβαία κεφάλαια διαφοροποιούνται σε σχέση με τα υπόλοιπα αμοιβαία ως προς το ότι, μεταξύ άλλων, έχουν συγκεκριμένο χρόνο λήξης και καταθέτης-επενδυτής πρέπει να τα κρατήσει έως τη λήξη τους (συνήθως από δύο έως πέντε έτη ενδεχομένως και περισσότερο)[128] προκειμένου να προσεγγίσει την μεγίστη δυνατή απόδοση[129], τυχόν αποχώρηση πριν τη λήξη υπόκειται σε ποινές[130], ενώ κάθε έτος διατήρησης του προϊόντος υπόκειται σε διαχειριστικό κόστος. Επί της ουσίας δηλαδή λειτουργούν για τους πελάτες της τράπεζας ως προθεσμιακή κατάθεση, μεγαλύτερης χρονικής διάρκειας από μία τυπική προθεσμιακή και χωρίς την βεβαιότητα του κεφαλαίου και την εκ των προτέρων γνώση της απόδοσης. Σύμφωνα δε με δημοσιεύματα, τα εν λόγω αμοιβαία κεφάλαια υπόκεινται σε ιδιαιτέρως υψηλές προμήθειες, οι οποίες εν τέλει απομειώνουν την τελική απόδοση[131].

---

[127] Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα συγκεκριμένα προϊόντα, βλ. Ενότητα 2.3.2 ανωτέρω.

[128] Πρόκειται για τα Α/Κ 'προκαθορισμένης λήξης' ή 'τακτής λήξης' (target maturity) τα οποία ξεκίνησαν να διατίθενται το 2022 και παρουσίασαν σημαντική άνοδο το 2024 (βλ. σχετικά Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας Μάιος 2025, σελ.70 Πλαίσιο V.1).

[129] https://www.sofokleousin.gr/to-megalo-kolpo-ton-trapezon-me-tis-promitheies-sta-ak-neou-typou, https://www.ieidiseis.gr/oikonomia/540938/ta-nea-kolpa-ton-trapeziton-me-tis-prothesmiakes-katatheseis-kai-ta-amoivaia-kefalaia/, ,

[130] Βλ. ενδεικτικά τα σχετικά έγγραφα βασικών πληροφοριών (PRIIP) των https://www.alphamutual.gr/el/ta-amoivaia-kefalaia-mas/alpha-target-maturity-i-2028-omologiako-classic-d, https://www.eurobankam.gr/el/pillarfunds/searchfund/gf-target-maturity-v-bond-fund-omologiako, https://www.atticabank.gr/el/individuals/investment-products/amoivaia-kefalaia/triton-target-maturity-omologion/.

[131] Βλ. ενδεικτικά https://www.sofokleousin.gr/to-megalo-kolpo-ton-trapezon-me-tis-promitheies-sta-ak-neou-typou. Περαιτέρω, σύμφωνα με δημοσιεύματα οι τράπεζες κατάφεραν να στρέψουν μικρομεσαία πορτοφόλια προς αυτά τα προϊόντα, αποφεύγοντας μια μαζική μετατόπιση προς προθεσμιακές καταθέσεις και εξασφαλίζοντας **καθαρά έσοδα από προμήθειες** μέσω της μετατροπής καταθέσεων σε επενδυτικές

103. Όπως προαναφέρθηκε, το 2024 οι τοποθετήσεις των νοικοκυριών σε ΕΓΕΔ και αμοιβαία κεφάλαια ανήλθαν σε περίπου 9 δισ. ευρώ ενώ κατά διάστημα Ιανουαρίου – Σεπτεμβρίου του ίδιου έτους ήταν 6,9 δισ. Το ποσό των 9 δισ., βάσει των υπολογισμών της Υπηρεσίας, ανέρχεται σε περίπου 23%-24% των προθεσμιακών καταθέσεων των νοικοκυριών στη λήξη του 2024 και σε περίπου 6% του συνόλου των καταθέσεων των ιδιωτών. Διευκρινίζεται ωστόσο ότι το ποσοστό αυτό δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να ερμηνευθεί, τουλάχιστον όχι στο σύνολό του, ως εκροή προθεσμιακών καταθέσεων των ιδιωτών προς εναλλακτικές τοποθετήσεις, καθώς α) στη λήξη του 2024 το σύνολο των προθεσμιακών καταθέσεων των ιδιωτών αυξήθηκε σε σχέση με το 2023 (σε σημαντικά χαμηλότερο ωστόσο βαθμό απ' ό,τι το 2023 σε σχέση με το 2022), β) παράλληλα υπήρξε και αύξηση των καταθέσεων α΄ ζήτησης (σε αντιδιαστολή με την μείωση που παρατηρήθηκε το 2023 σε σχέση με το 2022 – συνεπεία της τότε αύξησης των επιτοκίων των προθεσμιακών καταθέσεων), ενώ γ) το σύνολο των καταθέσεων των ιδιωτών επίσης αυξήθηκε σε σχέση με το 2023 (σε σημαντικά χαμηλότερο ωστόσο βαθμό απ' ό,τι το 2023 σε σχέση με το 2022)[132]. Τα ανωτέρω υποδεικνύουν ότι σε κάποιο βαθμό υπήρξε και «εσωτερική» μετακίνηση καταθέσεων από προθεσμιακές σε πρώτης ζήτησης.

104. Άλλωστε, σύμφωνα με την έρευνα αγοράς που διεξήχθη στο πλαίσιο της παρούσας, αναφορικά με επιλογές αποταμίευσης ή τοποθέτησης κεφαλαίων που έγιναν πέραν των καταθέσεων την τελευταία πενταετία, «*[…] το πιο χαρακτηριστικό εύρημα είναι ότι η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων, σε ποσοστό 74%, δεν έχει προχωρήσει σε καμία άλλη επενδυτική ή αποταμιευτική ενέργεια. Ένας στους δέκα δήλωσε ότι επένδυσε σε μετοχές και αντίστοιχο ποσοστό σε αμοιβαία κεφάλαια. Επιπλέον, το 4% ανέφερε προθεσμιακή κατάθεση σε συνδυασμό με επενδυτικό προϊόν (όπως αναλογία κατανομής μεταξύ Α/Κ και καταθέσεων), ενώ το ίδιο ποσοστό δήλωσε ότι επένδυσε σε ομόλογα. Άλλες αναφορές περιλαμβάνουν γραμμάτια του ελληνικού δημοσίου (3%), κρατικά ομόλογα (2%) και λοιπές επενδυτικές επιλογές (2%)*».

2.4 Το ισχύον ρυθμιστικό πλαίσιο

105. Κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 9 παρ. 1 ν. 4261/2014, η κατ' επάγγελμα αποδοχή καταθέσεων χρημάτων ή άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων από το κοινό επιτρέπεται μόνο σε πιστωτικά ιδρύματα[133]. Τα πιστωτικά ιδρύματα ιδρύονται και λειτουργούν κατόπιν άδειας

τοποθετήσεις (https://www.insider.gr/epiheiriseis/367586/trik-ton-trapezon-me-ta-target-maturity-kai-oi-hryses-poliseis).

[132] Σύμφωνα με υπολογισμούς της Υπηρεσίας επί των δεδομένων του Πίνακα excel «*Ανάλυση Καταθέσεων ανά Τομέα*», διαθέσιμου στην ιστοσελίδα της ΤτΕ https://www.bankofgreece.gr/statistika/nomismatikh-kai-trapezikh-statistiki/katatheseis-twn-pistwtikwn-idrymatwn. («*Στοιχεία για την περίοδο από το 2019 και μετά*»). Ειδικότερα οι προθεσμιακές καταθέσεις ιδιωτών αυξήθηκαν το 2024 κατά 1,31% (501 εκ Δεκέμβριος 2023-Δεκέμβριος 2024) σε σχέση με το 2023 (έναντι αύξησης 45%, ήτοι 11,8 δις, το 2023 σε σχέση με το 2022 – Δεκέμβριος 2022-Δεκέμβριος 2023), οι συνολικές καταθέσεις ιδιωτών αντίστοιχα αυξήθηκαν κατά 2,54% (3,7 δις) έναντι 3,76% (5,3 δις)την προηγούμενη περίοδο και οι καταθέσεις α' ζήτησης αυξήθηκαν κατά 2,97% (3,2 δις) έναντι μείωσης 5,68% (-6,5 δις) την προηγούμενη περίοδο. Βλ. και Ενότητα 2.2 της Παρούσας

[133] Για τον ορισμό του πιστωτικού ιδρύματος, βλ. το άρθρο 4 παρ. 1 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 575/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τις απαιτήσεις προληπτικής εποπτείας για πιστωτικά ιδρύματα και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ.

λειτουργίας που χορηγείται από την Τράπεζα της Ελλάδος («ΤτΕ»). Ένα πιστωτικό ίδρυμα μπορεί να ιδρύεται και να λειτουργεί στην Ελλάδα μόνο με μία από τις ακόλουθες μορφές: (α) της ανώνυμης εταιρίας, (β) του αμιγούς πιστωτικού συνεταιρισμού του ν. 1667/1986, (γ) της Ευρωπαϊκής Εταιρίας (SE) του Κανονισμού (ΕΚ) 2157/2001 ή (δ) της Ευρωπαϊκής Συνεταιριστικής Εταιρίας (SCE) του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1435/2003[134]. Ειδικά αναφορικά με τους πιστωτικούς συνεταιρισμούς που λειτουργούν ως πιστωτικά ιδρύματα, ο νόμος ορίζει ότι αυτοί συναλλάσσονται με τα μέλη τους, με άλλα πιστωτικά ιδρύματα, καθώς και με το Ελληνικό Δημόσιο. Μπορούν δε να συναλλάσσονται και με μη μέλη τους μέχρι ποσού που σε καμία περίπτωση δεν υπερβαίνει ποσοστό 50% επί των χορηγήσεών του ή των καταθέσεών τους, κατόπιν σχετικής έγκρισης της ΤτΕ[135].

106. Περαιτέρω, ο ν. 4370/2016 ενσωματώνει στην ελληνική έννομη τάξη την Οδηγία 2014/49/ΕΕ[136], βασικός στόχος της οποίας είναι η εναρμόνιση των κανόνων λειτουργίας των συστημάτων εγγύησης καταθέσεων των κρατών μελών, ούτως ώστε να διασφαλίζεται ένα ομοιόμορφο επίπεδο προστασίας στους καταθέτες σε όλη την ΕΕ.

648/2012: «*ως «πιστωτικό ίδρυμα» νοείται η επιχείρηση της οποίας η δραστηριότητα συνίσταται σε οποιοδήποτε από τα ακόλουθα:*
α) στην αποδοχή από το κοινό καταθέσεων ή άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων και στη χορήγηση πιστώσεων για ίδιο λογαριασμό,
β) στην άσκηση οποιασδήποτε από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στο παράρτημα Ι τμήμα Α σημεία 3) και 6) της οδηγίας 2014/65/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (6), εφόσον ισχύει οποιοδήποτε από τα ακόλουθα, αλλά η επιχείρηση δεν είναι διαπραγματευτής βασικών εμπορευμάτων και δικαιωμάτων εκπομπής, οργανισμός συλλογικών επενδύσεων, ασφαλιστική επιχείρηση ή επιχείρηση επενδύσεων για την οποία αίρεται η άδεια λειτουργίας ως πιστωτικό ίδρυμα σύμφωνα με το άρθρο 8α της οδηγίας 2013/36/ΕΕ:
i) η συνολική αξία του ενοποιημένου ενεργητικού της εγκατεστημένης στην Ένωση επιχείρησης, συμπεριλαμβανομένων οποιωνδήποτε εγκατεστημένων σε τρίτη χώρα υποκαταστημάτων και θυγατρικών της, είναι ίση με 30 δισεκατομμύρια EUR ή τα υπερβαίνει·
ii) η συνολική αξία του ενεργητικού της εγκατεστημένης στην Ένωση επιχείρησης, συμπεριλαμβανομένων οποιωνδήποτε εγκατεστημένων σε τρίτη χώρα υποκαταστημάτων και θυγατρικών της, είναι χαμηλότερη από 30 δισεκατομμύρια EUR και η επιχείρηση αποτελεί μέρος ομίλου στον οποίο η συνολική αξία του ενοποιημένου ενεργητικού όλων των εγκατεστημένων στην Ένωση επιχειρήσεων εντός του εν λόγω ομίλου, συμπεριλαμβανομένων οποιωνδήποτε εγκατεστημένων σε τρίτη χώρα υποκαταστημάτων και θυγατρικών τους, που μεμονωμένα διαθέτουν ενεργητικό συνολικής αξίας χαμηλότερης των 30 δισεκατομμυρίων EUR και ασκούν οποιαδήποτε από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στο παράρτημα Ι τμήμα Α σημεία 3) και 6) της οδηγίας 2014/65/ΕΕ, είναι ίση με 30 δισεκατομμύρια EUR ή τα υπερβαίνει·
iii) η συνολική αξία του ενεργητικού της εγκατεστημένης στην Ένωση επιχείρησης, συμπεριλαμβανομένων οποιωνδήποτε εγκατεστημένων σε τρίτη χώρα υποκαταστημάτων και θυγατρικών της, είναι χαμηλότερη από 30 δισεκατομμύρια EUR και η επιχείρηση αποτελεί μέρος ομίλου στον οποίο η συνολική αξία του ενοποιημένου ενεργητικού όλων των επιχειρήσεων εντός του ομίλου, οι οποίες ασκούν οποιαδήποτε από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στο παράρτημα Ι τμήμα Α σημεία 3) και 6) της οδηγίας 2014/65/ΕΕ είναι ίση με 30 δισεκατομμύρια EUR ή τα υπερβαίνει, εφόσον λάβει σχετική απόφαση η αρχή ενοποιημένης εποπτείας σε διαβούλευση με το σώμα εποπτών προκειμένου να αντιμετωπίσει δυνητικούς κινδύνους καταστρατήγησης ή δυνητικούς κινδύνους για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα της Ένωσης,
για τους σκοπούς του στοιχείου β) σημεία ii) και iii), όταν η επιχείρηση αποτελεί μέρος ομίλου τρίτης χώρας, τα συνολικά στοιχεία ενεργητικού κάθε υποκαταστήματος του ομίλου τρίτης χώρας με άδεια λειτουργίας στην Ένωση περιλαμβάνονται στη συνδυασμένη συνολική αξία των στοιχείων ενεργητικού όλων των επιχειρήσεων του ομίλου».
[134] Άρθρο 8 παρ. 1 ν. 4261/2014.
[135] Άρθρο 8 παρ. 3 ν. 4261/2014.
[136] Οδηγία 2014/49/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Απριλίου 2014, περί των συστημάτων εγγύησης των καταθέσεων [2014] ΕΕ L 173/149.

107. Φορέας του ελληνικού συστήματος εγγύησης καταθέσεων είναι το Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων («ΤΕΚΕ»). Σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 1 ν. 4370/2016, το ΤΕΚΕ καλύπτει το σύνολο των καταθέσεων κάθε καταθέτη σε πιστωτικό ίδρυμα έως του ποσού των εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ κατ' ανώτατο όριο. Το συγκεκριμένο όριο ισχύει για το σύνολο των καταθέσεων που τηρούνται στο ίδιο πιστωτικό ίδρυμα, ανεξάρτητα από τον αριθμό των καταθέσεων, το νόμισμα και τον τόπο κατάθεσης. Επιλέξιμες είναι όλες οι καταθέσεις, με την εξαίρεση των όσων απαριθμούνται ρητά στο άρθρο 8 του νόμου[137].

108. Για τους σκοπούς του παρόντος, σκόπιμο είναι να αναφερθεί επίσης ότι με τα άρθρα 9 επ. του ν. 4465/2017 θεσμοθετήθηκε η διαδικασία αλλαγής λογαριασμού, με την οποία διευκολύνεται η διατραπεζική κινητικότητα, η μεταφορά δηλαδή του/των λογαριασμών πληρωμών ενός ιδιώτη καταθέτη σε άλλη τράπεζα, συμπεριλαμβανομένων των εισερχόμενων και εξερχόμενων εντολών που συνδέονταν με τον προηγούμενο λογαριασμό[138]. Ωστόσο, δεδομένου ότι το συγκεκριμένο νομοθετικό πλαίσιο εφαρμόζεται μόνο στην περίπτωση του λογαριασμού πληρωμών, ο οποίος ορίζεται ως «*ο λογαριασμός που τηρείται στο όνομα ενός ή περισσότερων καταναλωτών και χρησιμοποιείται για την εκτέλεση πράξεων πληρωμής*» (άρθρο 2 στοιχ. 3 ν. 4465/2017), το πεδίο εφαρμογής του νόμου δεν καλύπτει τη μεταφορά καταθέσεων μεταξύ πιστωτικών ιδρυμάτων. Συνεπώς, παρά την προφανή σημασία της για τη μεταστροφή των καταναλωτών προς εναλλακτικούς παρόχους, η εν λόγω διαδικασία φαίνεται εκ πρώτης όψεως να μην είναι σε θέση να

---

[137] Σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. 1 ν. 4370/2016, «*[ε]πιλέξιμες είναι όλες οι καταθέσεις πλην των κατωτέρω, οι οποίες δεν καλύπτονται και εξαιρούνται από την εγγύηση και επομένως την καταβολή αποζημιώσεων από το ΤΕΚΕ:*
α) με την επιφύλαξη της παραγράφου 2 του άρθρου 10, οι καταθέσεις που τηρούνται από άλλα πιστωτικά ιδρύματα στο όνομά τους και για ίδιο λογαριασμό,
β) τα ίδια κεφάλαια του πιστωτικού ιδρύματος, όπως ορίζονται στην περίπτωση 118 της παρ. 1 του άρθρου 4 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθμ. 575/2013,
γ) οι καταθέσεις που απορρέουν από συναλλαγές σε σχέση με τις οποίες έχει εκδοθεί τελεσίδικη ποινική καταδικαστική απόφαση για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, όπως ορίζεται στην παρ. 2 του άρθρου 2 του ν. 3691/2008. Οσο διαρκεί η ποινική δίκη, εφαρμόζεται η διάταξη της παρ. 6 του άρθρου 11 του παρόντος νόμου περί αναστολής οποιασδήποτε καταβολής μέχρι να κριθεί τελεσίδικα η υπόθεση.
δ) Οι καταθέσεις χρηματοδοτικών ιδρυμάτων όπως ορίζονται στην περίπτωση 26 της παρ. 1 του άρθρου 4 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθμ. 575/2013.
ε) Οι καταθέσεις των ΕΠΕΥ στο όνομά τους και για ίδιο λογαριασμό. Προκειμένου περί λογαριασμών πελατείας των ΕΠΕΥ ισχύει η διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 10 του παρόντος νόμου.
στ) Οι καταθέσεις των οποίων η ταυτότητα κατόχου ή δικαιούχου δεν έχει επαληθευθεί, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 3691/2008, όταν καθίστανται μη διαθέσιμες.
ζ) Οι καταθέσεις των ασφαλιστικών, και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων, καθώς και των εξαρτημένων ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων που αναφέρονται στις παρ. 1 έως 6 του άρθρου 3 του ν. 4364/2016.
η) Οι καταθέσεις των οργανισμών συλλογικών επενδύσεων.
θ) Οι καταθέσεις των ταμείων κοινωνικής ασφάλισης και ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης.
ι) Οι καταθέσεις του δημόσιου τομέα, όπως αυτός ορίζεται στην περίπτωση α΄ της παραγράφου 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014, όπως ισχύει.
ια) Πιστωτικοί τίτλοι εκδοθέντες από πιστωτικό ίδρυμα και υποχρεώσεις που προέκυψαν από αποδοχές ιδίων συναλλαγματικών και γραμματίων.
ιβ) Οι καταθέσεις του ΤΕΚΕ, οι οποίες τηρούνται σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθρου 39.».

[138] Σύμφωνα με το άρ. 10 του ν. 4465/2017 κατόπιν εξουσιοδότησης του/των δικαιούχου/ων του λογαριασμού η τράπεζα στην οποία επιθυμεί να μετακινηθεί (τράπεζα-αποδέκτης) προχωράει σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες για (μεταξύ άλλων) την μεταφορά του υπολοίπου, των πάγιων εντολών προς οργανισμούς κ.α. και των εισερχόμενων εντολών.

επηρεάσει άμεσα τα επιτόκια των τραπεζών (τα οποία, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω[139], εφαρμόζονται επί καταθέσεων).

[139] Βλ. ενότητα 1.2.

3 ΤΑ ΕΠΙΤΟΚΙΑ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ

3.1 Η διαμόρφωση των επιτοκίων καταθέσεων[140]

109. Οι τράπεζες εμπλέκονται στη μετατροπή χρηματοοικονομικών αξιώσεων, δηλαδή μετατρέπουν καταθέσεις, όπως οι αποταμιεύσεις, σε μακροπρόθεσμα δάνεια, όπως οι στεγαστικές πιστώσεις. Στο πλαίσιο αυτής της χρηματοπιστωτικής διαμεσολάβησης, οι τράπεζες αποζημιώνονται για τις υπηρεσίες τους, χρεώνοντας τόκους στα διάφορα δάνεια που παρέχουν στους πελάτες τους. Στην περίπτωση των καταθέσεων λιανικής και των αποταμιευτικών λογαριασμών, οι τράπεζες συνήθως ανταμείβουν τους πελάτες με τόκους επί των ποσών που καταθέτουν στην τράπεζα. Για να μπορούν οι τράπεζες να διαχειριστούν τον κίνδυνο και να επωφεληθούν από τις δραστηριότητες διαμεσολάβησης, η αμοιβή των αποταμιευτικών λογαριασμών είναι φυσικά χαμηλότερη από τον τόκο που χρεώνουν οι τράπεζες στους πελάτες τους για τα πιστωτικά προϊόντα που καταναλώνουν. Ωστόσο, τίθεται το ζήτημα πότε αυτή η διαφορά είναι εύλογη και πόσο γρήγορα τέτοια επιτόκια προσαρμόζονται στα επιτόκια της αγοράς και στα βασικά επιτόκια που ανακοινώνουν οι κεντρικές τράπεζες.

110. Από μακροοικονομική σκοπιά, η ανάλυση της δυναμικής των επιτοκίων λιανικής είναι εξαιρετικά σημαντική. Αυτό οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι στον ρόλο των εμπορικών τραπεζών συμπεριλαμβάνεται η μετάδοση της νομισματικής πολιτικής που ασκείται από τις κεντρικές τράπεζες. Συνεπώς, το ζήτημα της μετακύλισης (*pass-through*) των τραπεζικών επιτοκίων αποτελεί κεντρικό ζήτημα τόσο για τις κεντρικές τράπεζες όσο και για την αγορά. Στο πλαίσιο του παραδοσιακού καναλιού μετάδοσης της νομισματικής πολιτικής των επιτοκίων, γενικώς θεωρείται ότι τα επιτόκια πολιτικής ασκούν άμεση, ατομική επίδραση στα επιτόκια που χρησιμοποιούν οι οικονομικοί φορείς ως βάση για τις αποφάσεις τους[141]. Ένα σημαντικό μέρος της βιβλιογραφίας σχετικά με το ζήτημα της μετακύλισης επικεντρώνεται στην επιβεβαίωση αυτής της υπόθεσης, γνωστής ως «υπόθεση της πληρότητας» (*completeness hypothesis*). Η νομισματική θεώρηση της μετάδοσης πολιτικής προϋποθέτει περαιτέρω την απουσία διανεμητικών επιπτώσεων μεταξύ των τραπεζών. Αντίθετα, η πιστωτική θεώρηση υποστηρίζει ότι οι διαφοροποιήσεις στις χρηματοοικονομικές δομές των τραπεζών οδηγούν σε ετερογενή συμπεριφορά μεταξύ των ιδρυμάτων. Από μικροοικονομική σκοπιά, η μελέτη της μετάδοσης προσφέρει πληροφορίες για τα κίνητρα των τραπεζών να προσαρμόζουν τις τιμές των προϊόντων λιανικής. Επιπλέον, ο εντοπισμός των ειδικών για τις τράπεζες διαφορών στις στρατηγικές τιμολόγησης παίζει καθοριστικό ρόλο στην αξιολόγηση και επιβεβαίωση διαφόρων θεωρητικών πλαισίων[142].

111. Για τον σκοπό αυτό, προκύπτει το ερώτημα: **ποιοι παράγοντες καθορίζουν τα επιτόκια στους λογαριασμούς καταθέσεων πελατών**; Βάσει των προσφορών της αγοράς, συνήθως

[140] Συντάκτης της Ενότητας 3.1 είναι ο Καθηγητής Μάρκος Ζαχαριάδης (μετάφραση της Υπηρεσίας από το πρωτότυπο στα αγγλικά).

[141] Βλ. Sørensen, Christoffer Kok and Werner, Thomas (2006). "Bank Interest Rate Pass-Through in the Euro Area - A Cross Country Comparison," European Central Bank Working Paper Series, NO. 580 / January 2006.

[142] Βλ. Bikker, J.A. and Gerritsen, D. (2018). "Determinants of Interest Rates on Time Deposits and Savings Accounts: Macro Factors, Bank Risk, and Account Features", *International Review of Finance*, 18:2: pp. 169–216

υπάρχουν δύο τύποι καταθετικών λογαριασμών που είναι διαθέσιμοι στους καταναλωτές. Πρώτον, **οι προθεσμιακές καταθέσεις** έχουν καθορισμένη διάρκεια λήξης, προοριζόμενες να αποτρέπουν την πρόωρη ανάληψη των κατατεθέντων κεφαλαίων. Είναι συνήθης πρακτική να γνωστοποιούνται εκ των προτέρων στους καταθέτες τόσο το επιτόκιο αυτών των καταθέσεων όσο και οι όροι και προϋποθέσεις του λογαριασμού. Από την άλλη, οι παραδοσιακοί **αποταμιευτικοί λογαριασμοί** είναι προσβάσιμοι ανά πάσα στιγμή και συνήθως συνοδεύονται από κυμαινόμενο επιτόκιο. Και οι δύο τύποι λογαριασμών μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους πελάτες των τραπεζών για την κατάθεση κεφαλαίων και την απόκτηση τόκων επί του κεφαλαίου τους.

112. Γενικά, εντοπίζονται τρεις τύποι μεταβλητών που ενδέχεται να επηρεάζουν τα επιτόκια καταθέσεων. Αυτές είναι οι ***μακροοικονομικές μεταβλητές***, οι *μεταβλητές που* ***αφορούν την τράπεζα*** και *οι μεταβλητές που* ***αφορούν τον λογαριασμό***. Η σχέση μεταξύ επιτοκίων καταθέσεων και μακροοικονομικών μεταβλητών έχει εξεταστεί από πολλούς μελετητές[143]. Συνολικά, τα ευρήματα υποδεικνύουν ότι το επιτόκιο της αγοράς, ο ρυθμός πληθωρισμού και η μεταβλητότητα τόσο του επιτοκίου αγοράς όσο και της χρηματιστηριακής αγοράς ασκούν θετική επίδραση στα επιτόκια καταθέσεων των τραπεζών. Αντιθέτως, η οικονομική ανάπτυξη και ο βαθμός συγκέντρωσης των τραπεζών εμφανίζουν αρνητική συσχέτιση με τα επιτόκια καταθέσεων. Τόσο οι De Graeve et al. (2007)[144] όσο και οι Sørensen & Werner (2006)[145] διακρίνουν μεταξύ βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων καταθετικών εργαλείων. Αυτός αποτελεί ο λόγος που ορισμένοι μελετητές διαφοροποίησαν στις αναλύσεις τους τους αποταμιευτικούς λογαριασμούς από τις προθεσμιακές καταθέσεις (π.χ. Bikker & Gerritsen, 2018)[146].

113. Σε γενικές γραμμές, οι τράπεζες λειτουργούν εντός ενός ευρύτερου μακροοικονομικού πλαισίου, το οποίο μπορεί να επηρεάσει σημαντικά τα επιτόκια που προσφέρουν. Ένα σημαντικό μέρος της βιβλιογραφίας αναγνωρίζει την επίδραση του επιτοκίου της αγοράς στα επιτόκια καταθέσεων. Σύμφωνα με αυτήν την άποψη, μια αύξηση του επιτοκίου της χρηματαγοράς ενισχύει την ελκυστικότητα εναλλακτικών επενδύσεων χωρίς κίνδυνο[147]. Αυτή η μετατόπιση μειώνει την προσφορά καταθέσεων προς τις τράπεζες, δημιουργώντας έτσι ανοδική πίεση στα επιτόκια καταθέσεων. Σύμφωνα με αυτό το συλλογισμό, η έρευνα

[143] Βλ. ενδεικτικά Bikker, J.A. and Gerritsen, D. (2018). "Determinants of Interest Rates on Time Deposits and Savings Accounts: Macro Factors, Bank Risk, and Account Features", *International Review of Finance*, 18:2: pp. 169–216, Sørensen, Christoffer Kok and Werner, Thomas (2006). "Bank Interest Rate Pass-Through in the Euro Area - A Cross Country Comparison," European Central Bank Working Paper Series, NO. 580 / January 2006, De Graeve, F., O. De Jonghe, and R. Vander Vennet (2007). "Competition, Transmission and Banking Pricing Policies: Evidence from Belgian Loan and Deposit Markets", *Journal of Banking & Finance*, 31, 259–78, Gambacorta, L. (2008). "How do Banks Set Interest Rates?" *European Economic Review*, 52, 792–819.

[144] Βλ. De Graeve, F., O. De Jonghe, and R. Vander Vennet (2007). "Competition, Transmission and Banking Pricing Policies: Evidence from Belgian Loan and Deposit Markets", *Journal of Banking & Finance*, 31, 259–78.

[145] Ο.π. υποσημ. 141.

[146] Βλ. Bikker, J.A. and Gerritsen, D. (2018). "Determinants of Interest Rates on Time Deposits and Savings Accounts: Macro Factors, Bank Risk, and Account Features", *International Review of Finance*, 18:2: pp. 169–216.

[147] Βλ. Gambacorta, L. (2008). "How do Banks Set Interest Rates?" *European Economic Review*, 52, 792–819.

παρέχει εμπειρικά στοιχεία ότι τα επιτόκια καταθέσεων τείνουν να αντικατοπτρίζουν τις κινήσεις των διατραπεζικών επιτοκίων[148]. Ομοίως, θεωρητικά μπορεί να υποστηριχθεί ότι το επιτόκιο καταθέσεων αποτελεί συνάρτηση του ισχύοντος επιτοκίου αγοράς (θετική συσχέτιση), σημειώνοντας περαιτέρω ότι καθορίζεται από τις μεταβολές του επιτοκίου αγοράς σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο[149].

114. Στο ίδιο πλαίσιο, η βιβλιογραφία για τη «μετάδοση επιτοκίων» (interest rate pass-through) διακρίνει μεταξύ των επιδράσεων στις προθεσμιακές καταθέσεις και στους λογαριασμούς ταμιευτηρίου. Πιο συγκεκριμένα, οι Sørensen και Werner (2006)[150] δεν εντοπίζουν αποδείξεις ύπαρξης μακροχρόνιας σχέσης για τους λογαριασμούς ταμιευτηρίου, ενώ αντίθετα τα επιτόκια των προθεσμιακών καταθέσεων φαίνεται να προσαρμόζονται αποτελεσματικά στις μεταβολές των επιτοκίων της αγοράς. Αυτά τα ευρήματα επιβεβαιώνονται και από άλλους μελετητές, οι οποίοι παρατηρούν υψηλότερες εκτιμήσεις για τη μακροπρόθεσμη μεταβίβαση επιτοκίων στις προθεσμιακές καταθέσεις[151]. Δεδομένου ότι το επιτόκιο της αγοράς ενσωματώνει συνήθως προσδοκίες για τον πληθωρισμό, η ελλιπής προσαρμογή στις μεταβολές των επιτοκίων της αγοράς συνεπάγεται ότι τα επιτόκια ταμιευτηρίου και καταθέσεων ενδέχεται να επηρεάζονται άμεσα και από τον πληθωρισμό.

115. Οι τράπεζες αντιμετωπίζουν επίσης κίνδυνο επανεπένδυσης και αναχρηματοδότησης λόγω της πιθανής ασυμφωνίας μεταξύ του διαστήματος της προσφοράς καταθέσεων και της ζήτησης δανείων από τους πελάτες. Η αύξηση της μεταβλητότητας των επιτοκίων της αγοράς επιδεινώνει αυτούς τους κινδύνους, προτρέποντας τις τράπεζες να διατηρούν υψηλότερα περιθώρια επιτοκίων ως αντιστάθμιση. Οι Maudos και De Guevara (2004)[152] επιβεβαιώνουν εμπειρικά ότι η **μεταβλητότητα των επιτοκίων της αγοράς** ασκεί θετική επίδραση στο καθαρό περιθώριο επιτοκίων. Μια τέτοια αύξηση στα περιθώρια δεν αποκλείει την άνοδο των επιτοκίων καταθέσεων, καθώς συνοδεύεται συνήθως από ακόμη μεγαλύτερη αύξηση των επιτοκίων δανείων[153]. Πρόσθετα εμπειρικά στοιχεία δείχνουν ότι η μεταβλητότητα των επιτοκίων της αγοράς συνδέεται θετικά με τα επιτόκια καταθέσεων. Έτσι, η αναμενόμενη επίδραση της μεταβλητότητας των επιτοκίων της αγοράς στα επιτόκια καταθέσεων είναι θετική[154] .

116. Σε συνέχεια των ανωτέρω, οι μακροοικονομικές συνθήκες, όπως **η οικονομική ανάπτυξη**, μπορούν επίσης να επηρεάσουν την προσφορά και τη ζήτηση για καταθέσεις. Η βιβλιογραφία αναφέρει ότι το **υψηλότερο πραγματικό εισόδημα** ενισχύει την προσφορά

---

[148] Βλ. Martin-Oliver, A., V. Salas-Fumas, and J. Saurina (2008). "Search Cost and Price Dispersion in Vertically Related Markets: The Case of Banks Loans and Deposits", *Review of Industrial Organization*, 33, 297–323.
[149] Βλ. Jarrow, R. A., and D. R. Van Deventer (1998). "The Arbitrage-free Valuation and Hedging of Demand Deposits and Credit Card Loans", *Journal of Banking & Finance*, 22, 249–72 και Beyhaghi, M., C. D'Souza, and G. S. Roberts (2014). "Funding Advantage and Market Discipline in the Canadian Banking Sector", *Journal of Banking & Finance*, 48, 396–410.
[150] Ο.π. υποσημ. 141.
[151] Ο.π. υποσημ. 144.
[152] Βλ. Maudos, J., and J. F. De Guevara (2004). "Factors Explaining the Interest Margin in the Banking Sectors of the European Union", *Journal of Banking & Finance*, 28, 2259–81.
[153] Βλ. Ho, T. S. Y., and A. Saunders (1981). "The Determinants of Bank Interest Margins: Theory and Empirical Evidence", *Journal of Financial and Quantitative Analysis*, 16, 581–600.
[154] Ο.π. υποσημ. 147.

καταθέσεων, γεγονός που μπορεί να ασκήσει καθοδική πίεση στα επιτόκια. Παράλληλα, η οικονομική ανάπτυξη μπορεί να αυξήσει τη ζήτηση για δάνεια, οδηγώντας πιθανώς σε υψηλότερα επιτόκια δανείων ή/και σε μεγαλύτερη ανάγκη για χρηματοδότηση καταθέσεων[155]. Άλλες μελέτες έχουν επίσης διαπιστώσει αρνητική σχέση μεταξύ της **αύξησης του ΑΕΠ** και των επιτοκίων καταθέσεων[156]. Αν και τα αναφερόμενα αποτελέσματα δεν είναι απόλυτα σαφή, η κρατούσα άποψη στη βιβλιογραφία είναι κυρίως ότι η οικονομική ανάπτυξη σχετίζεται αρνητικά με τα επιτόκια καταθέσεων.

117. Τέλος, η **συγκέντρωση της αγοράς** αναγνωρίζεται επίσης ως ένας πιθανός προσδιοριστικός παράγοντας των επιτοκίων καταθέσεων, με δύο κύριες υποθέσεις να προσφέρουν αντιτιθέμενες προβλέψεις. Η υπόθεση της ισχύος στην αγορά (*market power hypothesis*) υποστηρίζει ότι η υψηλότερη συγκέντρωση μειώνει τον ανταγωνισμό, οδηγώντας σε χαμηλότερα επιτόκια καταθέσεων και σε μειωμένη ευημερία των καταναλωτών[157], μια σχέση που στηρίζεται εμπειρικά από αρκετούς μελετητές[158]. Αντίθετα, η υπόθεση της αποδοτικότητας (*efficiency hypothesis*) διατείνεται ότι η συγκέντρωση ενισχύει την αποτελεσματικότητα του τραπεζικού τομέα, επιτρέποντας στις τράπεζες να προσφέρουν πιο ανταγωνιστικά επιτόκια καταθέσεων[159]. Παρ' όλα αυτά, η υπόθεση της ισχύος στην αγορά θεωρείται η επικρατέστερη άποψη, οδηγώντας στην προσδοκία ύπαρξης **αρνητικής σχέσης μεταξύ συγκέντρωσης της αγοράς και επιτοκίων καταθέσεων**.

118. Η επίδραση των ειδικών χαρακτηριστικών των τραπεζών στη διαμόρφωση των επιτοκίων καταθέσεων εξετάζεται κυρίως μέσα από τη βιβλιογραφία για την πειθαρχία της αγοράς. Η πειθαρχία της αγοράς αναφέρεται στη διαδικασία διά της οποίας οι πιστωτές, όπως οι καταθέτες, απαιτούν υψηλότερες αποδόσεις όταν αυξάνεται η πιθανότητα ζημιών – όπως σε περίπτωση χρεοκοπίας μιας τράπεζας[160]. Τα εμπειρικά δεδομένα δείχνουν γενικά μια θετική σχέση μεταξύ του κινδύνου των τραπεζών και των επιτοκίων καταθέσεων. Ωστόσο, η ύπαρξη ασφάλισης καταθέσεων τείνει να εξασθενίζει αυτή τη σχέση[161]. Συνολικά, η

---

[155] Βλ. Bikker, J.A. and Gerritsen, D. (2018). "Determinants of Interest Rates on Time Deposits and Savings Accounts: Macro Factors, Bank Risk, and Account Features", *International Review of Finance*, 18:2: pp. 169–216 και Gambacorta, L. (2008). "How do Banks Set Interest Rates?" *European Economic Review*, 52, 792–819.

[156] Βλ. Park, S., and S. Peristiani (1998). "Market Discipline by Thrift Depositors", *Journal of Money, Credit and Banking*, 30, 347–64.

[157] Βλ. Shaffer, S. (1994). "Bank Competition in Concentrated Markets", Federal Reserve Bank of Philadelphia Business Review, 3–16.

[158] Βλ. Hutchinson, D. E. (1995). "Retail Bank Deposit Pricing: An Intertemporal Asset Pricing Approach," *Journal of Money, Credit, and Banking*, 27, 217–31 και De Graeve, F., O. De Jonghe, and R. Vander Vennet (2007). "Competition, Transmission and Banking Pricing Policies: Evidence from Belgian Loan and Deposit Markets", *Journal of Banking & Finance*, 31, 259–78.

[159] Βλ. Gropp, R., Sørensen, C. Kok and J. Lichtenberger, (2007). "The Dynamics of Bank Spread and Financial Structure", *Working Paper Series European Central Bank*, 714 και Martin-Oliver, A., V. Salas-Fumas, and J. Saurina (2008). "Search Cost and Price Dispersion in Vertically Related Markets: The Case of Banks Loans and Deposits", *Review of Industrial Organization*, 33, 297–323.

[160] Βλ. Bikker, J.A. and Gerritsen, D. (2018). "Determinants of Interest Rates on Time Deposits and Savings Accounts: Macro Factors, Bank Risk, and Account Features", *International Review of Finance*, 18:2: pp. 169–216

[161] Βλ. Mondschean, T. S., and T. P. Opiela (1999). "Bank Time Deposit Rates and Market Discipline in Poland: The Impact of State Ownership and Deposit Insurance Reform", *Journal of Financial Services Research*, 15, 179–96 και Demirgüç-Kunt, A., and H. Huizinga (2004). "Market Discipline and Deposit Insurance", *Journal of Monetary Economics*, 51, 375–99.

βιβλιογραφία για τα περιθώρια επιτοκίων τονίζει διάφορους ειδικούς παράγοντες των τραπεζών που μπορούν να επηρεάσουν το spread μεταξύ δανειακών και χρεωστικών επιτοκίων. Ίσως ο πρώτος και σημαντικότερος παράγοντας που εντοπίζεται είναι **ο κίνδυνος της τράπεζας**. Σε αυτό το πλαίσιο, μια κοινή θέση είναι ότι γενικά οι τράπεζες με ισχυρές κεφαλαιακές θέσεις και χαρτοφυλάκια στοιχείων χαμηλότερου κινδύνου έχουν τη δυνατότητα να εξασφαλίζουν χονδρική χρηματοδότηση με μειωμένο ασφάλιστρο κινδύνου συγκριτικά με τα αντίστοιχα χαρτοφυλάκια με υψηλότερο κίνδυνο. Όταν τα κεφάλαια χονδρικής λειτουργούν ως υποκατάστατα των καταθέσεων λιανικής, αυτή η χαμηλότερου κόστους πρόσβαση σε χρηματοδότηση από την αγορά χονδρικής μειώνει την εξάρτηση της τράπεζας από τις καταθέσεις λιανικής. Σύμφωνα με αυτή την άποψη, επισημαίνεται στη βιβλιογραφία, ότι οι τράπεζες με χαμηλή κεφαλαιακή επάρκεια αντιμετωπίζουν μεγαλύτερες δυσκολίες στην έκδοση ομολόγων και, συνεπώς, επιχειρούν να προσελκύσουν περισσότερες καταθέσεις λιανικής προσφέροντας υψηλότερα επιτόκια[162]. Ίσως αυτός είναι ο λόγος που, κατά τη διάρκεια περιόδων χρηματοπιστωτικής κρίσης, οι τράπεζες με ασθενέστερη κεφαλαιακή βάση καταγράφονται να αυξάνουν πιο επιθετικά τα προσφερόμενα επιτόκια[163].

119. Από την πλευρά του καταθέτη, ο **αυξημένος τραπεζικός κίνδυνος** αυξάνει την πιθανότητα τα ποσά που υπερβαίνουν το όριο της εγγύησης καταθέσεων (π.χ. €100.000 στην Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Συστήματος Εγγύησης Καταθέσεων) να μην είναι ανακτήσιμα. Δεδομένου ότι η πιθανότητα ζημίας – ή το κόστος ευκαιρίας που προκύπτει κατά τη διάρκεια καθυστέρησης της αποπληρωμής – αυξάνεται με τον τραπεζικό κίνδυνο, οι καταθέτες απαιτούν υψηλότερα επιτόκια ως αντιστάθμιση. Κατά συνέπεια, αναμένεται θετική σχέση μεταξύ κινδύνου τραπεζών και επιτοκίων καταθέσεων. Σε γενικές γραμμές, ο τραπεζικός κίνδυνος εκτιμάται με βάση τρεις βασικούς παράγοντες. Ο πρώτος αποτελεί το πιστωτικό spread, το οποίο μετριέται μέσω του spread στις συμβάσεις ανταλλαγής πιστωτικού κινδύνου (CDSs) για την εκάστοτε τράπεζα. Ένα CDS είναι ένα ασφαλιστικό συμβόλαιο στο οποίο ο αγοραστής λαμβάνει πιστωτική προστασία από τον πωλητή με αντάλλαγμα περιοδικές πληρωμές, ενώ τα spreads αντανακλούν την πιθανότητα αμέλειας. Τα CDS spreads καταγράφονται να συνδέονται θετικά με τον ιδιοσυγκρασιακό κίνδυνο, καθώς αυξάνονται με την οικονομική μόχλευση και τη μεταβλητότητα της εκάστοτε επιχείρησης[164]. Ο δεύτερος παράγοντας είναι η πιστοληπτική αξιολόγηση της τράπεζας. Σύμφωνα με τον S&P, η πιστοληπτική αξιολόγηση αντικατοπτρίζει την τρέχουσα εκτίμηση της πιστοληπτικής ικανότητας ενός οφειλέτη, ενσωματώνοντας τόσο ποσοτικούς οικονομικούς δείκτες όσο και ποιοτικά στοιχεία, όπως η φήμη. Ο τρίτος παράγοντας είναι ο συντελεστής κεφαλαίου, που μετράται με τον δείκτη BIS, ο οποίος ορίζεται ως το άθροισμα των κεφαλαίων της Κατηγορίας 1 και Κατηγορίας 2 σε σχέση με το σύνολο των

[162] Βλ. Gambacorta, L. (2008). "How do Banks Set Interest Rates?" *European Economic Review*, 52, 792–819, Park, S., and S. Peristiani (1998). "Market Discipline by Thrift Depositors", *Journal of Money, Credit and Banking*, 30, 347–64 και Kiser, E. K. (2004). "Modelling the Whole Firm: The Effect of Multiple Inputs and Financial Intermediation on Bank Deposit Rates", Finance and Economics Discussion Series.
[163] Cooperman, E. S., W. B. Lee, and G. A. Wolfe (1992). "The 1985 Ohio Thrift Crisis, the FSLIC's Solvency, and Rate Contagion for Retail CDs", *Journal of Finance*, 47, 919–41.
[164] Βλ. Ericsson, J., K. Jacobs, and R. Oviedo (2009). "The Determinants of Credit Default Swap Premia", *Journal of Financial and Quantitative Analysis*, 44, 109–32.

σταθμισμένων ως προς τον κίνδυνο περιουσιακών στοιχείων, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής της Βασιλείας. Σε γενικές γραμμές, η διατήρηση κεφαλαίου πάνω από τα κανονιστικά ελάχιστα όρια σηματοδοτεί ισχυρότερη πιστοληπτική ικανότητα, καθώς η μεγαλύτερη κεφαλαιακή βάση ενισχύει την ικανότητα απορρόφησης ζημιών, μειώνοντας έτσι την πιθανότητα αθέτησης υποχρεώσεων[165]. Μελετητές έχουν, επίσης, χρησιμοποιήσει τον δείκτη BIS για την πρόβλεψη τραπεζικών χρεοκοπιών στο παρελθόν.

120. Δύο ακόμη ειδικοί παράγοντες των τραπεζών που μπορούν να επηρεάσουν τα επιτόκια καταθέσεων είναι η **δομή χρηματοδότησης** των καταθέσεων και η **ρευστότητα της τράπεζας**. Πιο συγκεκριμένα, τα αποτελέσματα έχουν δείξει ότι σε χώρες με κενό χρηματοδότησης καταθέσεων, οι τράπεζες τείνουν να προσφέρουν υψηλότερα επιτόκια για την προσέλκυση κεφαλαίων, προτιμώντας τις φθηνότερες καταθέσεις έναντι της πιο δαπανηρής χρηματοδότησης της αγοράς. Αυτή η συμπεριφορά αναμένεται να ισχύει εντός των εγχώριων αγορών, όπου οι τράπεζες με σχετικά χαμηλή καταθετική βάση είναι πιθανό να ανταγωνίζονται πιο επιθετικά για καταθέσεις προσφέροντας υψηλότερα επιτόκια. Σε γενικές γραμμές, όσο μεγαλύτερη είναι η εξάρτηση μιας τράπεζας από μη καταθετική χρηματοδότηση, τόσο περισσότερο αυτό συνδέεται θετικά με τον αντιλαμβανόμενο τραπεζικό κίνδυνο, ο οποίος μπορεί με τη σειρά του να οδηγήσει τους καταθέτες να απαιτούν υψηλότερες αποδόσεις[166]. Εν συνεχεία των ανωτέρω, η ικανότητα μιας τράπεζας να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις της και να χρηματοδοτεί την ανάπτυξη του ενεργητικού της χωρίς να υφίσταται υπερβολικές ζημίες λειτουργεί ως «μαξιλάρι» κατά των διακυμάνσεων της αγοράς[167]. Λιγότερο ρευστές τράπεζες, με περιορισμένη δυνατότητα να εκδώσουν ομόλογα, πρέπει να προσελκύσουν καταθέσεις προσφέροντας υψηλότερα επιτόκια[168]. Αντίθετα, οι τράπεζες που κατέχουν ρευστότητα άνω των κανονιστικών απαιτήσεων αναμένεται να έχουν μειωμένη ζήτηση για καταθέσεις, γεγονός που συνεπάγεται αρνητική σχέση μεταξύ ρευστότητας και επιτοκίων καταθέσεων.

121. Τέλος, αξίζει να γίνει μια αναφορά εδώ στην **αποδοτικότητα των τραπεζών**. Εικάζεται ότι οι πιο αποδοτικές τράπεζες, οι οποίες διατηρούν χαμηλότερα λειτουργικά κόστη, ενδέχεται να δύνανται να προσφέρουν πιο ανταγωνιστικά (δηλαδή υψηλότερα από τα επίπεδα της αγοράς) επιτόκια καταθέσεων σε σχέση με των ανταγωνιστών τους. Αν και αυτό δεν έχει τεκμηριωθεί εκτενώς στην ακαδημαϊκή βιβλιογραφία, υπάρχουν ενδείξεις από την αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου που δείχνουν ότι η νέα γενιά των challenger banks – που είναι αναμφισβήτητα πιο ψηφιακά προσανατολισμένες και πιο οικονομικά αποδοτικές για να λειτουργήσουν –προσπάθησαν να αποσπάσουν μερίδιο αγοράς από τους πιο αργούς κατεστημένους φορείς, προσφέροντας ανταγωνιστικά επιτόκια καταθέσεων. Ωστόσο,

---

[165] Βλ. Claeys, S., and R. Vander Vennet (2008). "Determinants of Bank Interest Margins in Central and Eastern Europe: A Comparison with the West", *Economic Systems,* 32, 197–216 και Estrella, A., S. Park, and S. Peristiani (2000). "Capital Ratios as Predictor of Bank Failure", *Economic Policy Review*, 6, 33–52.

[166] Demirgüç-Kunt, A., and H. Huizinga (2004). "Market Discipline and Deposit Insurance", *Journal of Monetary Economics*, 51, 375–99.

[167] Ο.π. υποσημ. 144.

[168] Βλ. Gambacorta, L. (2008). "How do Banks Set Interest Rates?" *European Economic Review*, 52, 792–819.

υπάρχει ασάφεια ως προς το κατά πόσο αυτή η προσπάθεια υπήρξε επιτυχής, καθώς υπάρχουν δεδομένα που υποδεικνύουν ότι «οι καταθέσεις στις μεγάλες τράπεζες παραμένουν αδρανείς».

122. Η τελευταία κατηγορία μεταβλητών που μπορεί να επηρεάσουν τα επιτόκια καταθέσεων είναι αυτή των **ειδικών μεταβλητών που αφορούν το λογαριασμό**. Σε πολλές περιπτώσεις, οι αναλυτές συχνά αντιμετωπίζουν τους λογαριασμούς ταμιευτηρίου ως ένα ομοιογενές προϊόν, παρά το γεγονός ότι οι τράπεζες προσφέρουν λογαριασμούς με διαφορετικά χαρακτηριστικά, όπως ελάχιστο απαιτούμενο υπόλοιπο, τέλη ανάληψης ή επιτόκια μπόνους για πιστούς πελάτες. Ορισμένοι μελετητές, ωστόσο, έχουν τονίσει τον ρόλο αυτών των ειδικών χαρακτηριστικών στον καθορισμό των επιτοκίων, επισημαίνοντας πως τα επιτόκια γενικά αυξάνονται όσο μεγαλώνει η διάρκεια της κατάθεσης. Οι καταθέτες συνήθως προτιμούν τη ρευστότητα, γεγονός που συνεπάγεται ότι η προσφορά καταθέσεων τείνει να μειώνεται καθώς αυξάνεται η διάρκεια. Αντίθετα, οι τράπεζες συνήθως προτιμούν μεγαλύτερες διάρκειες, λόγω της σταθερότητάς τους ως πηγές χρηματοδότησης, γεγονός που οδηγεί στην προσδοκία ότι τα επιτόκια αυξάνονται με τη διάρκεια των προθεσμιακών καταθέσεων[169].

123. Ενώ οι λογαριασμοί ταμιευτηρίου δεν διαθέτουν καθορισμένη διάρκεια, ορισμένοι ενσωματώνουν χαρακτηριστικά που αποσκοπούν είτε στην παράταση της διάρκειας των καταθέσεων είτε στην ενίσχυση της σταθερότητας της καταθετικής βάσης. Ένα τέτοιο χαρακτηριστικό είναι το τέλος ανάληψης, το οποίο αποθαρρύνει τις πρόωρες αναλήψεις και αναμένεται να αντισταθμίζεται μέσω υψηλότερων επιτοκίων. Ένα άλλο είναι το μπόνους επιτοκίου, το οποίο χορηγείται όταν τα υπόλοιπα παραμένουν αμετάβλητα για μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο, ανταμείβοντας αποτελεσματικά την πιστότητα των πελατών και, συνεπώς, είναι πιθανό να συνδέεται με υψηλότερα επιτόκια. Ένα τρίτο χαρακτηριστικό είναι η απαίτηση για ελάχιστο αποταμιευτικό υπόλοιπο, η οποία ωφελεί λειτουργικά τις τράπεζες περιορίζοντας παράλληλα την ευελιξία του καταθέτη και, ως εκ τούτου, αναμένεται να έχει θετική επίδραση στα προσφερόμενα επιτόκια. Το χαρακτηριστικό αυτό μπορεί να εμφανιστεί και σε ορισμένες προθεσμιακές καταθέσεις. Πρόσθετα χαρακτηριστικά στις προθεσμιακές καταθέσεις περιλαμβάνουν αυξανόμενα επιτόκια, όπου αρχικά χαμηλά επιτόκια αυξάνονται κατά τη διάρκεια της κατάθεσης. Η διάρθρωση αυτή ενδέχεται να οδηγήσει σε υψηλότερα μέσου όρου πραγματικά επιτόκια εάν οι πρόωρες αναλήψεις είναι συνηθισμένες, ή, εναλλακτικά, να επιτρέψει στις τράπεζες να εξασφαλίσουν κεφάλαια με χαμηλό κόστος εφόσον οι πελάτες δελεάζονται από την προοπτική υψηλότερων επιτοκίων σε μεταγενέστερα έτη.

124. Τέλος, τόσο οι προθεσμιακές καταθέσεις όσο και οι λογαριασμοί ταμιευτηρίου μπορούν να προσφέρουν πληρωμές τόκων σε μηνιαία, τριμηνιαία ή εξαμηνιαία βάση αντί για ετήσια. Αν οι καταθέτες αποδίδουν αξία στις συχνότερες πληρωμές, οι τράπεζες θα μπορούσαν πιθανώς να μειώσουν τα ονομαστικά επιτόκια για τέτοιους λογαριασμούς. Αντίθετα, εάν

[169] Johnson, R. M., D. R. Lange, and J. A. Newman (2008). "The Market for Retail Certificates of Deposit: Explaining Interest Rates", *Financial Services Review*, 17, 257–71.

αυτά τα χρονοδιαγράμματα πληρωμών προσφέρονται ως πρόσθετη υπηρεσία, είναι πιθανό τελικά να αυξήσουν το αποτελεσματικό επιτόκιο.

125. Ως τελευταία παρατήρηση σε αυτή την ενότητα, αξίζει να σημειωθεί ότι, πέρα από την ανάλυση του τρόπου με τον οποίο οι μακροοικονομικοί, οι ειδικοί παράγοντες των τραπεζών και οι ειδικοί παράγοντες των λογαριασμών επηρεάζουν την τιμολόγηση των λογαριασμών ταμιευτηρίου και των προθεσμιακών καταθέσεων, θα πρέπει επίσης να διερευνήσουμε κατά πόσο αυτές οι σχέσεις μεταβλήθηκαν στη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης. Παρά το γεγονός ότι οι μελέτες που εξετάζουν ρητά την επίδραση του τραπεζικού κινδύνου στα επιτόκια καταθέσεων κατά την περίοδο της μεγάλης χρηματοπιστωτικής κρίσης είναι περιορισμένες[170], έχει τεκμηριωθεί ότι, κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, οι ειδικοί για τις τράπεζες παράγοντες κινδύνου σε μεγάλο βαθμό έχασαν την ερμηνευτική τους δύναμη για τα επιτόκια καταθέσεων, αναμφισβήτητα λόγω της αυξημένης επίγνωσης της αγοράς για τις κρατικές εγγυήσεις για τράπεζες με κίνδυνο χρεοκοπίας. Ωστόσο, τα αποτελέσματα αυτά δεν μπορούν να μεταφερθούν απευθείας σε όλες τις δικαιοδοσίες, καθώς ορισμένες χώρες δεν είχαν εμπειρία τραπεζικών χρεοκοπιών την περίοδο 2007–2009 (π.χ. ο Καναδάς δεν έχει ιστορικό κρατικών διασώσεων). Αντιθέτως, οι ΗΠΑ και τα κράτη-μέλη της ΕΕ βίωσαν εκτεταμένα μέτρα κρατικής στήριξης, γεγονός που ανέδειξε ότι οι χρηματοπιστωτικοί τομείς σε πολλές χώρες ήταν λιγότερο ανθεκτικοί σε σχέση με άλλες (π.χ. τον Καναδά), αυξάνοντας ενδεχομένως τις ανησυχίες των καταθετών[171]. Για παράδειγμα, στην Ολλανδία, το 2008 σημειώθηκε η εθνικοποίηση της βελγο-ολλανδικής τράπεζας Fortis — η οποία μόλις το προηγούμενο έτος είχε εξαγοράσει την ABN Amro, μία από τις μεγαλύτερες τράπεζες της χώρας — καθώς και της ισλανδικής Landsbanki, που λειτουργούσε στην εγχώρια αγορά υπό την επωνυμία Icesave. Επιπροσθέτως, την ίδια χρονιά, η ING έλαβε κρατική κεφαλαιακή ενίσχυση. Την ίδια στιγμή, η Fortis-ABN Amro και η ING κατατάχθηκαν ανάμεσα στις τρεις μεγαλύτερες ολλανδικές τράπεζες, μαζί με τη Rabobank, ενώ η Icesave λειτουργούσε ως μικρότερη διαδικτυακή τράπεζα καταθέσεων που στόχευε λιανικούς πελάτες. Στη συνέχεια, η DSB Bank κατέρρευσε το 2009, ενώ η τέταρτη μεγαλύτερη τράπεζα, SNS Reaal, εθνικοποιήθηκε το 2013. Αυτό το ιστορικό δείχνει ότι το ολλανδικό πλαίσιο διαφέρει σημαντικά, καθώς οι ολλανδοί καταθέτες έχουν βιώσει άμεσα πολλαπλές τραπεζικές χρεοκοπίες. Ένα βασικό συμπέρασμα από αυτά τα ευρήματα της βιβλιογραφίας είναι ότι, προκειμένου να αξιολογηθεί ο τρόπος με τον οποίο οι μακροοικονομικοί, οι ειδικοί τραπεζικοί και οι ειδικοί για τον λογαριασμό παράγοντες επηρεάζουν την τιμολόγηση των επιτοκίων καταθέσεων (ανεξαρτήτως του αν πρόκειται για περίοδο κρίσης ή όχι), πρέπει επίσης να μελετηθούν τα χαρακτηριστικά του ευρύτερου πλαισίου και η πορεία κάθε οικονομίας, ώστε να υπάρχει πλήρης εκτίμηση της επίδρασης.

[170] Βλ. ενδεικτικά Beyhaghi, M., C. D'Souza, and G. S. Roberts (2014). "Funding Advantage and Market Discipline in the Canadian Banking Sector", *Journal of Banking & Finance*, 48, 396–410.
[171] Βλ. Stolz, S. M., and M. Wedow, (2010). "Extraordinary Measures in Extraordinary Times: Public Measures in Support of the Financial Sector in the EU and the United States", Deutsche Bundesbank Discussion Paper No. 13, Series 1: Economic Studies.

3.2 Τα επιτόκια καταθέσεων των ελληνικών τραπεζών κατά την πενταετία 2019-2024

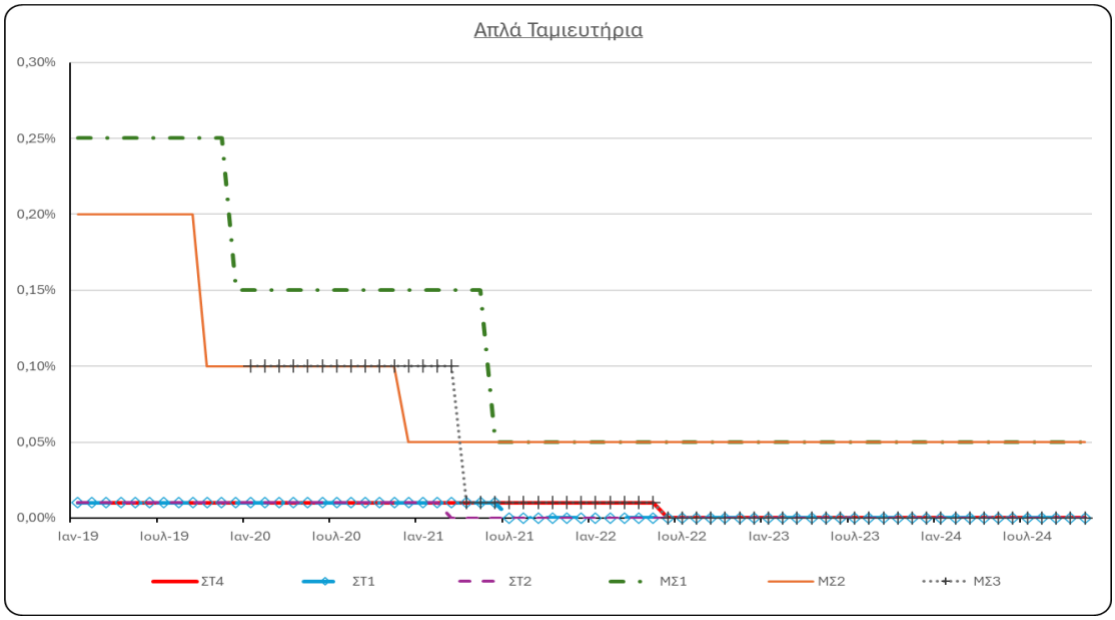
126. Στην ανάλυση που ακολουθεί αποτυπώνονται επιλεγμένα καταθετικά προϊόντα από κάθε τράπεζα που συμμετείχε στην έρευνα, τα οποία καλύπτουν, στο μέτρο του δυνατού, όλη την εξεταζόμενη περίοδο. Η ανάλυση έχει επικεντρωθεί σε ορισμένα από τα πλέον ενδεικτικά και αναγνωρίσιμα προϊόντα τόσο των συστημικών όσο και των μη συστημικών τραπεζών.

3.2.1 Τα επιτόκια των καταθέσεων σε πρώτη ζήτηση (όψεως και ταμιευτηρίου)

127. ***Ως προς τα επιτόκια των λογαριασμών ταμιευτηρίου*** σημειώνεται ότι, σύμφωνα με τα στοιχεία που προσκόμισαν οι ερωτηθείσες τράπεζες, για τους λογαριασμούς που λειτουργούν χωρίς περιορισμούς τα επιτόκια συμπίπτουν/ προσεγγίζουν τα επιτόκια των καταθέσεων όψεως/ τρεχούμενων λογαριασμών και είναι μηδενικά ή σχεδόν μηδενικά.

128. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία τα επιτόκια των λογαριασμών ταμιευτηρίου κυμαίνονται από το 2019 περί το 0,01% για τις συστημικές τράπεζες και λίγο υψηλότερα περί το 0,20%-0,25% για τις μη συστημικές.

Γράφημα 10.Σύγκριση επιτοκίων απλών λογαριασμών ταμιευτηρίου

Πηγή: Υπολογισμοί της ΓΔΑ βάσει απαντήσεων των ερωτηθεισών τραπεζών.

129. Όλες οι τράπεζες που διαθέτουν σήμερα σχετικά προϊόντα, όπως παρατηρείται στο ανωτέρω γράφημα, προχώρησαν σε σταδιακές μειώσεις των επιτοκίων. Πρώτες προχώρησαν σε μειώσεις οι μη συστημικές, τον Σεπτέμβριο και Οκτώβριο του 2019 (οι ΜΣ3 και ΜΣ1 αντίστοιχα) και εν συνεχεία τον Δεκέμβριο του 2020 (ΜΣ3) και τον Ιούνιο του 2021 (ΜΣ1). Καθώς είχαν σημαντικά υψηλότερα επιτόκια από τις υπόλοιπες, παρά τη μείωση παρέμειναν σε υψηλά επίπεδα σε σχέση με τις συστημικές τράπεζες. Υπενθυμίζεται άλλωστε ότι τον Σεπτέμβριο του 2019 επήλθε νέα μείωση των επιτοκίων πολιτικής της ΕΚΤ (μετά από 3 έτη που είχαν μείνει αμετάβλητα και πέντε συνολικά έτη – από τον Ιούνιο του 2014 – αρνητικών τιμών του Deposit Facility Rate). Εντός του 2021 και ενώ το DFR παραμένει σε αρνητικές τιμές ξεκινούν και οι συστημικές να προχωρούν η μία μετά την άλλη σε μηδενισμό των επιτοκίων απλού ταμιευτηρίου και συγκεκριμένα τον Μάρτιο του 2021, τον Ιούλιο του 2021

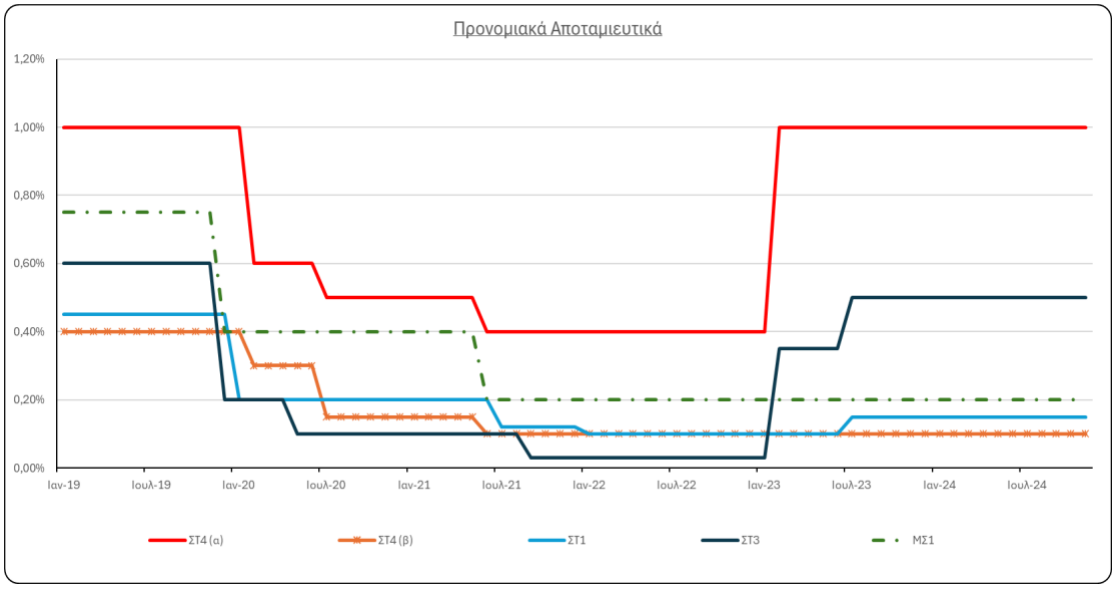
και η τρίτη τον Ιούνιο του 2022, ένα μήνα πριν την έξοδο του DFR από τις αρνητικές τιμές[172]. Σημειώνεται ότι για τους λόγους που αναλύονται στην ενότητα 3.3.2 (και ιδίως παρ. 186 και 196), η ανάλυση που ακολουθεί βασίζεται (κυρίως) στο ύψος και τις μεταβολές του DFR.

130. Αναφορικά με τους αποταμιευτικούς λογαριασμούς προς το ευρύ κοινό[173] που προσφέρουν προνομιακό επιτόκιο υπό προϋποθέσεις, από τα διαθέσιμα στοιχεία παρατηρείται ότι προσφέρονται από τρεις συστημικές τράπεζες και μία μη συστημική. Τα επιτόκια της συγκεκριμένης κατηγορίας προϊόντων κυμαίνονται, αναλόγως του προϊόντος και της τράπεζας, περί τις 0,40 έως και 0,99 μονάδες υψηλότερα από τα επιτόκια του απλού ταμιευτηρίου κατά το 2019, με τη διαφορά να μειώνεται σε περίπου 0,15 έως 0,35 μονάδες το 2021-2022 και καταλήγοντας στα τέλη του 2024 να είναι από 0,15 έως 0,99 μονάδες υψηλότερα.

131. Όπως διαφαίνεται από το γράφημα που ακολουθεί, τα επιτόκια των εν λόγω προϊόντων κυμαίνονταν κάτω του 1% με διαφοροποιήσεις τόσο μεταξύ τραπεζών όσο και προϊόντων εντός της ίδιας τράπεζας. Ειδικότερα, μία εκ των συστημικών (ΣΤ4) προσέφερε επιτόκια μεταξύ 0,40% και 1% ενώ οι υπόλοιπες συστημικές προσέφεραν προϊόντα με επιτόκιο μεταξύ 0,45% και 0,60% και η μη συστημική περί το 0,75%. Μετά την νέα μείωση των επιτοκίων πολιτικής της ΕΚΤ τον Σεπτέμβριο του 2019, ξεκινώντας τον Δεκέμβριο του 2019 (με τις ΜΣ1 και ΣΤ3) οι ελληνικές τράπεζες επιδίδονται σε σταδιακές μειώσεις των επιτοκίων οι οποίες συνεχίζονται για τις συστημικές τράπεζες καθ' όλη τη διάρκεια του 2020 (Ιανουάριο του 2020 η ΣΤ1, Φεβρουάριο του 2020 η ΣΤ4, Μάιο του 2020 η ΣΤ3 και Ιούλιο του 2020 πάλι η ΣΤ4). Νέες μειώσεις σημειώνονται και εντός του 2021 από όλες τις τράπεζες που προσφέρουν τα σχετικά προϊόντα (Ιούνιο η ΣΤ4 και η ΜΣ1, Ιούλιο η ΣΤ1 και Σεπτέμβριο η ΣΤ3) με τα επιτόκια να κυμαίνονται πλέον μεταξύ του 0,03% και 0,40%. Μετά την αύξηση των επιτοκίων της ΕΚΤ τον Ιούλιο του 2022, σημειώνεται αυξητική πορεία των επιτοκίων των εν λόγω προϊόντων από τις συστημικές τράπεζες με αρκετή ωστόσο χρονική υστέρηση καθώς οι πρώτες αυξήσεις λαμβάνουν χώρα τον Φεβρουάριο του 2023 από τις ΣΤ4 και ΣΤ3 με την δεύτερη (ΣΤ3) να επανέρχεται, παράλληλα με την ΣΤ1 τον Ιούλιο του 2023. Ωστόσο παρά τις αυξήσεις τουλάχιστον έως τον Νοέμβριο του 2024 τα επιτόκια υπολείπονταν των αρχικών επιπέδων του 2019[174].

[172] Στις 27.7.2022 το Deposit Facility Rate ανήλθε στο 0% από -0,50% που ήταν από τις 18.9.2019 ενώ το MRO από μηδενική τιμή ανήλθε στο 0,50%.
[173] Δηλαδή δεν απευθύνονται σε ανηλίκους ή ειδικές κατηγορίες πληθυσμού (βάσει επαγγελματικής κατηγορίας).
[174] Εκτός μίας εξαίρεσης που επανήλθε στα ίδια επίπεδα.

Γράφημα 11.Σύγκριση επιτοκίων προνομιακών λογαριασμών ταμιευτηρίου

Πηγή: Υπολογισμοί της ΓΔΑ βάσει των απαντήσεων των ερωτηθεισών τραπεζών

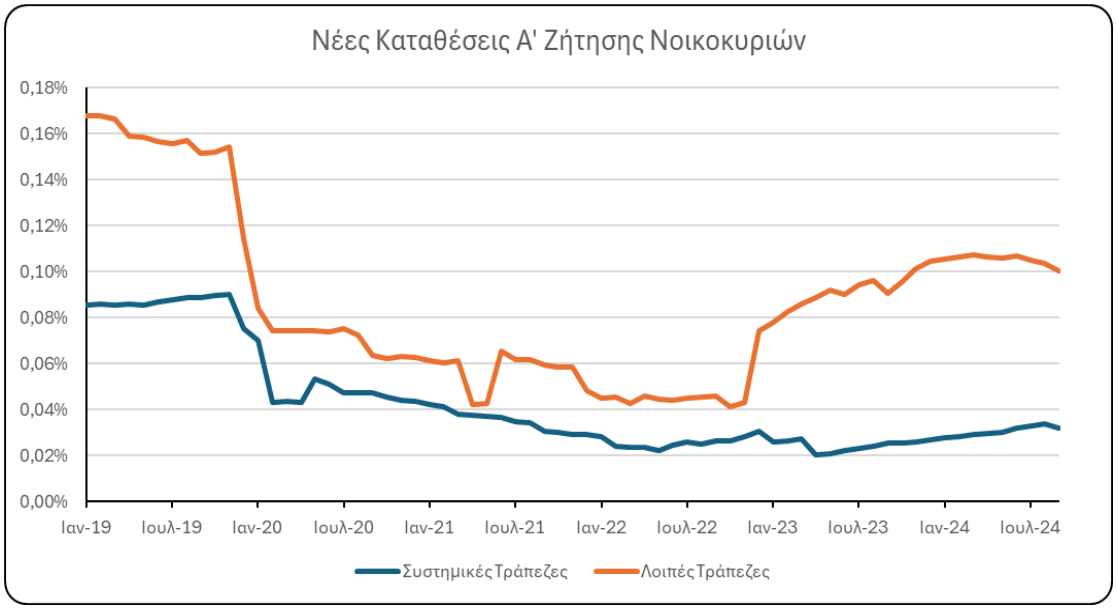
132. Βάσει της ανωτέρω ανάλυσης, για τους λογαριασμούς όψεως και απλού ταμιευτηρίου δεν προκύπτει μεταξύ τους διαφοροποίηση των επιτοκίων (αμφότερες οι κατηγορίες κυμαίνονται μεταξύ 0%-0,05%)[175], ενδεχομένως λόγω του κοινού χαρακτηριστικού τους δηλαδή της δυνατότητας διενέργειας παντός είδους συναλλαγών ανά πάσα στιγμή[176].

133. Εντύπωση πάντως προκαλεί η αρκετά χαμηλή διαφορά μεταξύ των «προνομιακών» επιτοκίων των προϊόντων ταμιευτηρίου που υπόκεινται σε περιορισμούς συναλλαγών και των επιτοκίων των απλών προϊόντων ταμιευτηρίου η οποία, τουλάχιστον από τα μέσα του 2023, κυμαίνεται κατά προσέγγιση από 0,10 έως και το πολύ 1 μονάδα.

134. Ενδιαφέροντα συμπεράσματα συνάγονται και από τη σύγκριση ανάμεσα στο μέσο επιτόκιο των συστημικών τραπεζών και το μέσο επιτόκιο των μη συστημικών τραπεζών για τα προϊόντα πρώτης ζήτησης[177]. Στο πλαίσιο αυτό, η διαφορά μεταξύ των επιτοκίων που προσφέρουν στο σύνολο των καταθέσεων πρώτης ζήτησης (τρεχούμενους και ταμιευτηρίου) οι συστημικές τράπεζες σε σχέση με τις λοιπές μη συστημικές γίνεται ακόμα πιο εμφανής από τα συγκεντρωτικά στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος. Όπως διαφαίνεται στον ακόλουθο πίνακα το μεγαλύτερο τμήμα του 2019 και από το α' τρίμηνο του 2023 και εντεύθεν **οι μη συστημικές τράπεζες προσέφεραν στα νοικοκυριά επιτόκια από 0,06 έως και 0,07 μονάδες υψηλότερα από τις συστημικές**.

[175] Με κάποιες εξαιρέσεις που αφορούν λογαριασμούς μισθοδοσίας – σύνταξης οι οποίοι δίνουν ελαφρώς υψηλότερο επιτόκιο.
[176] Πέραν της δυνατότητας που διαθέτουν για άμεση και ελεύθερη ανάληψη χωρίς τους χρονικούς περιορισμούς των προθεσμιακών καταθέσεων.
[177] Τα στοιχεία στα οποία βασίζεται το γράφημα που ακολουθεί προσκομίστηκαν σε συγκεντρωτική μορφή (διακρίνοντας μεταξύ συστημικών και μη συστημικών τραπεζών) από την ΤτΕ.

Γράφημα 12. Καταθέσεις πρώτης ζήτησης – σύγκριση μέσου επιτοκίου συστημικών και λοιπών τραπεζών.

Πηγή: Υπολογισμοί της ΓΔΑ βάσει στοιχείων που παρείχε η ΤτΕ.

135. Αν και στην τελευταία μείωση των επιτοκίων της ΕΚΤ τον Σεπτέμβριο του 2019, και την παραμονή του DFR (έως εκείνη τη χρονική στιγμή) για 5 έτη σε αρνητικά επίπεδα, οι μειώσεις των λοιπών τραπεζών ήταν μεγαλύτερες απ' ότι των συστημικών, ωστόσο τα επιτόκια που προσέφεραν παρέμειναν σε υψηλότερα επίπεδα (από 0,01 έως 0,03 μονάδες). Με την ακόλουθη αύξηση των επιτοκίων της ΕΚΤ και την έξοδο του DFR από αρνητικά επίπεδα τον Ιούλιο του 2022[178] (αρχικά σε μηδενικό επίπεδο και από τον Σεπτέμβριο του ίδιου έτους σε θετικό) το σύνολο των ελληνικών τραπεζών έδειξε να μένει σε κατάσταση αναμονής, ωστόσο μετά από συνεχείς αυξήσεις των επιτοκίων της ΕΚΤ εντός του 2022[179] οι μη συστημικές τράπεζες έδειξαν υψηλότερη και ταχύτερη απόκριση από τις συστημικές. Χαρακτηριστική είναι **η αύξηση των επιτοκίων των μη συστημικών τραπεζών τον**

[178] Σημειώνεται σχετικά ότι τον Ιούλιο του 2022 η ΕΚΤ, λόγω της γενικότερης αβεβαιότητα σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο, απομακρύνθηκε από έως την τότε πρακτική του forward guidance, με την οποία παρείχε ενδείξεις σχετικά με την επακόλουθη πορεία των επιτοκίων, καθώς ήταν ιδιαιτέρως περιοριστική για το ΔΣ της ΕΚΤ και τις επόμενες αποφάσεις που θα καλούταν να λάβει. Βλ. σχετικά
α) «**Lagarde comments at ECB press conference»** στο οποίο αναφέρεται**:** «What we have reiterated now is that we are going to decide the future path and pace of our rate increases on the basis of the data that we have. And we will do so meeting by meeting. […] So we are very much and deliberately turning our back (on) forward guidance, which is not helpful in the current circumstances given the level of uncertainty that we have pretty much all around» (διαθέσιμο στο https://www.reuters.com/markets/europe/lagarde-comments-ecb-press-conference-2022-10-27/) και
β) «**Account of the monetary policy meeting of the Governing Council of the European Central Bank held in Frankfurt am Main on Wednesday and Thursday, 20-21 July 2022**» στο οποίο αναφέρεται «In the current circumstances with exceptionally high uncertainty, specific forward guidance on the future interest rate path was seen as excessively constraining the Governing Council's optionality, flexibility and data-dependence, with the risk that the Governing Council would tie itself to decisions that it needed to reverse later when circumstances changed» διαθέσιμο στο https://www.ecb.europa.eu/press/accounts/2022/html/ecb.mg220825~162cfabae9.en.html . Βλ. και https://www.ecb.europa.eu/ecb-and-you/explainers/tell-me/html/what-is-forward_guidance.en.html.
[179] Σεπτέμβριο, Νοέμβριο και Δεκέμβριο 2022.

Δεκέμβριο του 2022 κατά 0,03 μονάδες σε σχέση με τους προηγούμενους μήνες **ενώ οι συστημικές τράπεζες διατήρησαν σταθερά τα επιτόκια στο 0,03% για τρεις επιπλέον μήνες**.

136. Ειδικότερα, οι συστημικές τράπεζες είχαν προχωρήσει το διάστημα Φεβρουαρίου – Ιουνίου 2022 σε μείωση των επιτοκίων κατά 0,01 μονάδα στο 0,02% και εν συνεχεία σε αύξηση 0,01 μονάδας στο 0,03% τον Ιούλιο του 2022, επιτόκιο το οποίο και διατήρησαν έως το Μάρτιο του 2023. Οι μη συστημικές το διάστημα Φεβρουαρίου-Νοεμβρίου 2022 κυμαίνονταν μεταξύ 0,04% και 0,05% και τον Δεκέμβριο του 2022 προχώρησαν σε αύξηση κατά 0,03 μονάδες στο 0,07%.

137. Εν συνεχεία οι μεν συστημικές από τον Απρίλιο του 2023 – εν μέσω των αυξήσεων της ΕΚΤ – προχώρησαν εκ νέου σε οριακή μείωση στο 0,02% το οποίο διατήρησαν έως τον Αύγουστο του 2023 και εν συνεχεία επανήλθαν στο προηγούμενο επίπεδο του 0,03% έως τουλάχιστον τον Σεπτέμβριο του 2024. Υπενθυμίζεται ότι οι αυξήσεις της ΕΚΤ συνεχίστηκαν έως τον Σεπτέμβριο του 2023 ενώ στη συνέχεια ακολούθησαν σταδιακές μειώσεις. Οι δε μη συστημικές τράπεζες από τον Δεκέμβριο του 2022 προχώρησαν σε σταδιακές αυξήσεις των επιτοκίων προσεγγίζοντας εντός του 2024 το 0,10% - 0,11%.

3.2.2 Τα επιτόκια των προθεσμιακών καταθέσεων

3.2.2.1 Προϊόντα 3μηνης διάρκειας

138. Σύμφωνα με τα στοιχεία που προσκόμισαν οι ερωτηθείσες τράπεζες , το ετήσιο ονομαστικό επιτόκιο των επιλεγμένων προθεσμιακών καταθέσεων διάρκειας 3 μηνών, από τις αρχές του 2019 έως και τον Σεπτέμβριο του 2019 κυμαινόταν κάτω της μονάδας, από 0,25% έως 0,95%, με τα χαμηλότερα επιτόκια (0,25%-0,45%) να προσφέρονται από τις συστημικές τράπεζες. Τον Σεπτέμβριο του 2019[180] επέρχεται νέα (η τελευταία) μείωση των επιτοκίων της ΕΚΤ με την οποία διατηρήθηκε το από πενταετίας (από το 2014) αρνητικό πρόσημο του Deposit Facility Rate (DFR) και η μηδενική τιμή του Main Refinancing Operations (MRO). Όπως παρατηρείται στο ακόλουθο γράφημα οι τράπεζες ξεκινούν τον ίδιο μήνα σταδιακές μειώσεις των ήδη χαμηλών επιτοκίων (μία μάλιστα συστημική – ΣΤ3 – έχει ήδη προχωρήσει σε μείωση από τον **Ιούλιο** του 2019 κατά 0,10 μονάδες) με τα επιτόκια πλέον να κυμαίνονται από 0,15% έως 0,65%. Τον **Οκτώβριο,** μία εκ των μη συστημικών τραπεζών (ΜΣ3) προχωράει σε σημαντική μείωση του αντίστοιχου επιτοκίου της κατά 0,30 μονάδες, το οποίο ωστόσο παρέμεινε σημαντικά υψηλότερο των συστημικών, ενώ, τον επόμενο μήνα, έτερη μη συστημική τράπεζα (ΜΣ1) εισάγει νέο προϊόν στην αγορά των τρίμηνων προθεσμιακών καταθέσεων με σχετικά υψηλότερο επιτόκιο. **Στα τέλη του 2019 αρχές του 2020** τα επιτόκια διαμορφώνονται από 0,15% έως 0,90% (έως 0,20% για τις συστημικές).

139. Καθ' όλο το επόμενο διάστημα, κατά το οποίο το DFR της ΕΚΤ παρέμεινε σε αρνητικά επίπεδα και το MRO σε μηδενικά, οι τράπεζες μείωσαν σταδιακά – σε διαφορετικούς χρόνους – τα επιτόκιά τους τα οποία κατέληξαν στις αρχές του **2021** να κυμαίνονται από 0,06% έως 0,30%. Νέες μειώσεις, ενώ το DFR διατηρείται αμετάβλητο στα ίδια αρνητικά επίπεδα, επέρχονται το τελευταίο τετράμηνο του 2020, με αποτέλεσμα τα επιτόκια των

[180] Στις 18.9.2019 το DFR μειώθηκε από -0,40% σε -0,50%.

συγκεκριμένων τρίμηνων προθεσμιακών προϊόντων να κυμαίνονται στα τέλη του 2020 από 0,06% έως 0,30% (έως 0,12% για τις συστημικές).

140. Ως προς το 2021, παρατηρείται ότι για τις συστημικές τράπεζες τα επιτόκια στα τέλη του έτους κυμαίνονται πλέον από 0,01% έως 0,03%. Οι μεταβολές αυτές (μειώσεις) επήλθαν για τις ΣΤ1 (κατά 0,03 μονάδες), ΣΤ2 και ΣΤ3 (κατά 0,05 αμφότερες) τον Μάρτιο του 2021 και για την ΣΤ4 (κατά 0,03 μονάδες) τον **Απρίλιο** του 2021. Νέες μειώσεις επήλθαν από την ΣΤ4 τον **Ιούνιο** (κατά 0,02 μονάδες) και το **Σεπτέμβριο** (κατά επιπλέον 0,01 μονάδες) του ίδιου έτους, και από τις ΣΤ1 (0,04 μονάδες) και ΣΤ2 (κατά 0,03 μονάδες) τον **Αύγουστο** και **Νοέμβριο** αντίστοιχα. Ως προς τις μη συστημικές, η ΜΣ3 προχώρησε σε μείωση του επιτοκίου της κατά 0,03 μονάδες τον Μάιο του 2021 ενώ η ΜΣ1 δεν προχώρησε σε κάποια μεταβολή. Στα τέλη του 2021 τα επιτόκια των συγκεκριμένων τρίμηνων προθεσμιακών προϊόντων κυμαίνονται από 0,01% έως 0,20% (έως 0,03% για τις συστημικές).

141. Τον **Ιανουάριο 2022** (και ενώ το DFR παραμένει έως τον Ιούλιο σε αρνητικά επίπεδα) η ΣΤ4 προχωράει σε αύξηση του επιτοκίου του συγκεκριμένου τρίμηνου προθεσμιακού προϊόντος της κατά 0,08 μονάδες. Αντιθέτως, τον ίδιο μήνα η ΜΣ1 προχωράει σε μείωση κατά 0,05 μονάδες. Με την έξοδο του DFR από τα αρνητικά επίπεδα τον **Ιούλιο του 2022**[181,182] **(**στα οποία βρισκόταν από τον Ιούνιο του 2014) και τη μετέπειτα αύξηση τον **Σεπτέμβριο του 2022**[183], οι δύο από τις τέσσερεις συστημικές (ΣΤ1 και ΣΤ3) και η μία μη συστημική (ΜΣ1) προχωρούν σε αυξήσεις των επιτοκίων τον **Οκτώβριο του 2022** (κατά 0,04 μονάδες, κατά 0,02 μονάδες και κατά 0,40 μονάδες αντίστοιχα). Στις αρχές Νοεμβρίου και εν συνεχεία κατά το δεύτερο μισό του Δεκεμβρίου του 2022, η ΕΚΤ προχωράει σε νέες αυξήσεις του DFR[184]. Τον Νοέμβριο η ΜΣ3 προχωράει και αυτή σε αύξηση (κατά 0,12 μονάδες) και ομοίως πράττει τον Δεκέμβριο η ΣΤ4 (κατά 0,27 μονάδες). Στα τέλη του 2022, τα επιτόκια των τρίμηνων προθεσμιακών κυμαίνονται πλέον από 0,10% έως 0,55% και ειδικότερα των συστημικών από 0,10% έως 0,30%.

142. Οι αυξήσεις των επιτοκίων της ΕΚΤ συνεχίζουν καθ' όλη τη διάρκεια του 2023 με έξι συνολικά αυξήσεις τον Φεβρουάριο, Μάρτιο, Μάιο, Ιούνιο, Αύγουστο και Σεπτέμβριο με το οποίες το DFR διπλασιάζεται σταδιακά από 2,00% σε 4,00%[185]. Κατά την περίοδο αυτή η πρώτη αύξηση επιτοκίων από τις τράπεζες γίνεται τον Φεβρουάριο (μετά την πρώτη αύξηση του DFR για το έτος) από το σύνολο των συστημικών τραπεζών με αυξήσεις που κυμαίνονται από 0,15 έως 0,30 μονάδες, και τα επιτόκια τους να κυμαίνονται πλέον από 0,40%-0,50%. Στα τέλη του 2023, και αφού οι τράπεζες έχουν στη συνέχεια ανταποκριθεί σε διαφορετικούς χρόνους στις αυξήσεις του DFR (η ΜΣ1 μετά την τέταρτη αύξηση, η ΣΤ1 μετά την πέμπτη αύξηση, η ΣΤ3 και η ΣΤ2 δύο και τρεις μήνες αντίστοιχα αργότερα και

---

[181] Στις 27.7.2022 το DFR αυξήθηκε από -0,50% σε 0% ενώ το MRO αυξήθηκε από μηδενική τιμή σε 0,50%. .

[182] Βλ. ανωτέρω υποσημ. 178 σχετικά με το forward guidance της ΕΚΤ.

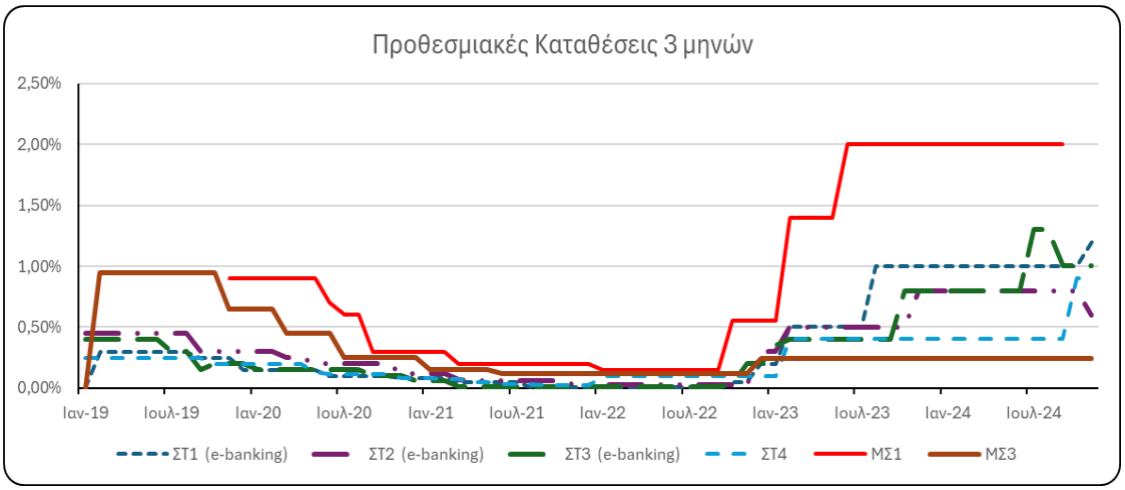
[183] Από 0% σε 0,75% στις 14.9.2022. Στην ίδια κατεύθυνση και το MRO αυξήθηκε από 0,50% σε 1,25%.

[184] Από 0,75% σε 1,50% στις 2.11.2022 και σε 2,00% στις 21.12.2022. Ως προς το MRO, αυξήθηκε από 1,25% σε 2,00% στις 2.11.2022 και σε 2,50% στις 21.12.2022.

[185] 6 συνολικά αυξήσεις στις 8.2.2023 (στο 2,50%), 22.3.2023 (στο 3,00%), 10.5.2023 (στο 3,25%), 21.6.2023 (στο 3,50%), 2.8.2023 (στο 3,75%) και 20.9.2023 (στο 4,00%). Ως προς το MRO, αυξήθηκε συνολικά κατά 2 μονάδες και ειδικότερα στις 8.2.2023 (στο 3,00%), 22.3.2023 (στο 3,50%), 10.5.2023 (στο 3,75%), 21.6.2023 (στο 4,00%), 2.8.2023 (στο 4,25%) και 20.9.2023 (στο 4,50%).

αφού έχει ολοκληρωθεί ο κύκλος αυξήσεων του DFR για το έτος) τα επιτόκια τρίμηνων προθεσμιακών κυμαίνονται από 0,24% έως 2% ενώ ειδικότερα των συστημικών από 0,40% έως 1,00%.

Γράφημα 13.Προθεσμιακές Καταθέσεις τρίμηνης διάρκειας – σύγκριση επιτοκίων ελληνικών τραπεζών

Πηγή: Επεξεργασία της ΓΔΑ των απαντήσεων των ερωτηθεισών τραπεζών.

143. Το 2024 χαρακτηρίζεται από τις τέσσερεις σταδιακές μειώσεις των επιτοκίων της ΕΚΤ[186]. Τον Ιούλιο του 2024, ένα μήνα μετά την πρώτη μείωση του DFR, η ΣΤ3 προχωρεί σε αντίθετη μεταβολή, αυξάνοντας το επιτόκιο του συγκεκριμένου τρίμηνου προϊόντος της κατά 0,50 μονάδες. Αντίστοιχη κίνηση γίνεται και από την ΣΤ4 τον Οκτώβριο του 2024 (μετά από δύο με τρεις μειώσεις του DFR) η οποία αυξάνει το επιτόκιο επίσης κατά 0,50 μονάδες, και η ΣΤ1 ομοίως τον Νοέμβριο αυξάνει το επιτόκιο κατά 0,20 μονάδες. Η ΣΤ2 αντιθέτως τον Νοέμβριο (μετά από τρεις μειώσεις του DFR) προχωράει σε μείωση κατά 0,20 μονάδες.

3.2.2.2 Προϊόντα 6μηνης διάρκειας

144. Σύμφωνα με τα στοιχεία που προσκόμισαν οι ερωτηθείσες τράπεζες, το ετήσιο ονομαστικό επιτόκιο των επιλεγμένων προθεσμιακών καταθέσεων 6μηνης διάρκειας, από τις αρχές του 2019 έως το πρώτο τρίμηνο του 2019 κυμαινόταν μεταξύ 0,25%-1,60% με τα χαμηλότερα επιτόκια (0,25%-0,40%) να προσφέρονται από τις συστημικές τράπεζες. Τον Απρίλιο του 2019 και ενώ το DFR προσεγγίζει το πέμπτο έτος αρνητικού προσήμου, η ΣΤ1 προχωράει σε μείωση του επιτοκίου του συγκεκριμένου 6μηνης διάρκειας προϊόντος της κατά 0,10 μονάδες. Στην ίδια ενέργεια προχωράει και η ΣΤ3 η οποία τον Ιούλιο του 2019 μειώνει το αντίστοιχο επιτόκιο κατά 0,05 μονάδες. Τον **Σεπτέμβριο** του ίδιου έτους επέρχεται νέα (η τελευταία) μείωση των επιτοκίων της ΕΚΤ με την οποία διατηρήθηκε το από το 2014 αρνητικό πρόσημο του DFR[187]. Στα τέλη του 2019, σε συνέχεια σταδιακών και σε

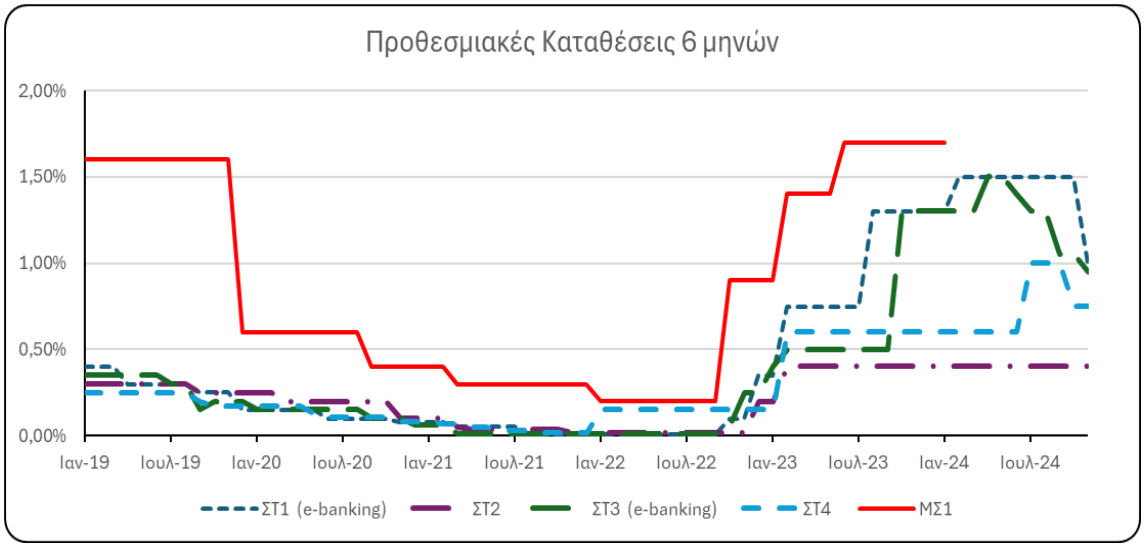
[186] Ως προς το DFR, στις 12.6.2024 (από 4,00% σε 3,75%), 18.9.2024 (από 3,75% σε 3,50%), 23.10.2024 (από 3,50% σε 3,25%) και 18.12.2024 (από 3,25% σε 3,00%). Ως προς το MRO, στις 12.6.2024 (από 4,50% σε 4,25%), 18.9.2024 (από 4,25% σε 3,65%), 23.10.2024 (από 3,65% σε 3,40%) και 18.12.2024 (από 3,40% σε 3,15%).
[187] Όπως διατηρήθηκε το μηδενικό MRO.

διαφορετικό χρόνο μειώσεων από τις ελληνικές τράπεζες (τον Σεπτέμβριο οι ΣΤ1, ΣΤ2 και ΣΤ4, τον Οκτώβριο η ΣΤ4 και τον Δεκέμβριο η ΣΤ1 και ΜΣ1) τα επιτόκια των προθεσμιακών 6μηνης διάρκειας κυμαίνονταν από 0,15% έως 0,60% (έως 0,25% για τις συστημικές).

145. Καθ' όλο το επόμενο διάστημα κατά το οποίο το DFR της ΕΚΤ παρέμεινε σε αρνητικά επίπεδα, τα επιτόκια των τραπεζών μειώνονται σταδιακά (τον Ιανουάριο η ΣΤ3, τον Μάιο η ΣΤ4, τον Ιούνιο η ΣΤ1 και ξανά η ΣΤ4, τον Σεπτέμβριο οι ΣΤ3 και ΜΣ1, τον Νοέμβριο οι ΣΤ1, ΣΤ2 και ΣΤ4 και τον Δεκέμβριο η ΣΤ3. Ως αποτέλεσμα, στα τέλη του 2020 τα επιτόκια των συγκεκριμένων 6μηνης διάρκειας προθεσμιακών κυμαίνονται από 0,06% έως 0,40% (έως 0,10% για τις συστημικές).

146. Το **2021,** ενώ το DFR παραμένει σταθερό στο χαμηλότερο αρνητικό επίπεδο (και το MRO σε μηδενική τιμή) συνεχίζει με νέες μειώσεις των επιτοκίων των συγκεκριμένων 6μηνης διάρκειας προϊόντων. Στα τέλη του 2021, μετά από σταδιακές μειώσεις (τον Φεβρουάριο η ΣΤ4, τον Μάρτιο οι ΣΤ1, ΣΤ2, ΣΤ3 και ΜΣ1, τον Απρίλιο οι ΣΤ2 και ΣΤ4, τον Αύγουστο η ΣΤ1, Σεπτέμβριο η ΣΤ4 και Νοέμβριο η ΣΤ2), τα επιτόκια των 6μηνης διάρκειας προθεσμιακών κυμαίνονται από 0,01% έως 0,30% (έως 0,02% για τις συστημικές).

Γράφημα 14.Προθεσμιακές Καταθέσεις εξάμηνης διάρκειας – σύγκριση επιτοκίων ελληνικών τραπεζών

Πηγή: Επεξεργασία της ΓΔΑ των απαντήσεων των ερωτηθεισών τραπεζών

147. Εντός του 2022 και συγκεκριμένα στις 22.7.2022, το DFR παύει να παρουσιάζει αρνητικές τιμές και σε πρώτο στάδιο γίνεται μηδενικό, ενώ το MRO ανήλθε από μηδέν σε 0,50%. Κατά το διάστημα που προηγήθηκε αυτής της αύξησης, τα επιτόκια των 6μηνων προθεσμιακών παρέμειναν αμετάβλητα από την πλειονότητα των ελληνικών τραπεζών. Εξαίρεση αποτελούν η ΜΣ1 η οποία μείωσε τον Ιανουάριο του 2022 το επιτόκιό της κατά 0,10 μονάδες και η ΣΤ4 που προχώρησε στην αντίθετη ενέργεια προχωρώντας σε σημαντική για τα συγκεκριμένα επίπεδα αύξηση (κατά 0,15 μονάδες) παραμένοντας ωστόσο σε χαμηλότερα επίπεδα από την ΜΣ1.

148. Με την αύξηση του DFR στο 0% τον Ιούλιο του 2022 δεν εντοπίζεται κάποια ανταπόκριση των τραπεζών[188]. Μόνο μετά την επακόλουθη αύξησή του στις 14.9.2022 σε θετικές τιμές[189] εμφανίζεται κάποια κινητικότητα στα επιτόκια των 6μηνων προθεσμιακών και ειδικότερα από την ΣΤ1 η οποία προχώρησε σε αύξηση τον Οκτώβριο κατά 0,09 μονάδες, την ΣΤ3 κατά 0,05 μονάδες καθώς και την ΜΣ1 κατά 0,70 μονάδες. Τον Νοέμβριο και Δεκέμβριο του 2022 με την ΕΚΤ να προχωράει σε νέες αυξήσεις[190], και μετά την αύξηση του Νοεμβρίου, η ΣΤ3 προχωράει τον ίδιο μήνα σε νέα αύξηση του επιτοκίου της κατά 0,19 μονάδες, ενώ ακολουθούν τον Δεκέμβριο η ΣΤ1 κατά 0,25 μονάδες και η ΣΤ2 κατά 0,18 μονάδες. Στα τέλη του 2022 τα επιτόκια των 6μηνων προθεσμιακών προϊόντων κυμαίνονταν από 0,15% έως 0,90% (έως 0,40% για τις συστημικές).

149. Τον Ιανουάριο του 2023 η ΣΤ3 προχωράει σε νέα αύξηση κατά 0,15% μονάδες ενώ από τον Φεβρουάριο του 2023 ξεκινούν 6 διαδοχικές αυξήσεις του DFR (τον Φεβρουάριο, Μάρτιο, Μάιο, Ιούνιο, Αύγουστο και Σεπτέμβριο) με το οποίες το DFR διπλασιάζεται από 2,00% σε 4,00%[191]. Κατά την περίοδο αυτή, η πρώτη αύξηση επιτοκίων των συγκεκριμένων 6μηνων προϊόντων γίνεται, όπως προαναφέρθηκε από την ΣΤ3 τον Ιανουάριο (πριν την πρώτη αύξηση του DFR εντός του 2023) και εν συνεχεία το Φεβρουάριο, με την πρώτη για το έτος αύξηση του DFR, από το σύνολο των συστημικών τραπεζών και μη-συστημικών τραπεζών, με τα επιτόκια κυμαίνονται πλέον από 0,40% έως 1,40% (έως 0,75% για τις συστημικές). Ειδικότερα, η ΣΤ1 αύξησε το επιτόκιό της κατά 0,40 μονάδες, η ΣΤ2 κατά 0,20 μονάδες, η ΣΤ3 κατά 0,10, η ΣΤ4 κατά 0,45 μονάδες και η ΜΣ1 κατά 0,50 μονάδες. Το Ιούνιο του 2023 και ενώ έχουν προηγηθεί δύο επιπλέον αυξήσεις του DFR η ΜΣ1 αυξάνει εκ νέου το επιτόκιό της κατά 0,30 μονάδες. Τον Αύγουστο (μετά από δύο ακόμα αυξήσεις του DFR) προχωράει σε αύξηση κατά 0,55 η ΣΤ1 και τον Οκτώβριο (μετά και την τελευταία αύξηση του DFR) η ΣΤ3 κατά 0,80 μονάδες.

150. Το δεύτερο εξάμηνο του 2024 χαρακτηρίζεται από τις τέσσερεις σταδιακές μειώσεις των επιτοκίων της ΕΚΤ (Ιούνιο, Σεπτέμβριο, Οκτώβριο και Δεκέμβριο)[192]. Το διάστημα που προηγήθηκε των μειώσεων, και ειδικότερα τον Φεβρουάριο του 2024 η ΣΤ1 έχει προχωρήσει σε αύξηση του επιτοκίου της κατά 0,20 μονάδες και τον Απρίλιο η ΣΤ3 επίσης κατά 0,20 μονάδες. Με την πρώτη μείωση του DFR τον Ιούνιο του 2024, η ΣΤ3 μειώνει το επιτόκιο του συγκεκριμένου 6μηνου προϊόντος κατά 0,10 μονάδες, ενώ τον Ιούλιο του 2024 ΣΤ4 προχωράει σε αντίθετη ενέργεια με την αύξηση του αντίστοιχου επιτοκίου κατά 0,40. Τον Σεπτέμβριο όπου επέρχεται η δεύτερη για το έτος μείωση του DFR η ΣΤ3 προχωράει σε νέα μείωση του επιτοκίου της κατά 0,25 μονάδες ενώ τον Οκτώβριο (με την τρίτη μείωση

[188] Βλ. ανωτέρω υποσημ. 178 σχετικά με το forward guidance της ΕΚΤ.
[189] Από 0,00% σε 0,75% στις 14.9.2022. Ως προς το MRO ανήλθε από 0,50% στο 1,25%.
[190] Από 0,75% σε 1,50% στις 2.11.2022 και σε 2,00% στις 21.12.2022. Αντίστοιχα το MRO από 1,25% σε 2,00% στις 2.11.2022 και σε 2,50% στις 21.12.2022.
[191] Έξι συνολικά αυξήσεις στις 8.2.2023 (στο 2,50%), 22.3.2023 (στο 3,00%), 10.5.2023 (στο 3,25%), 21.6.2023 (στο 3,50%), 2.8.2023 (στο 3,75%) και 20.9.2023 (στο 4,00%). Ως προς το MRO με τις αντίστοιχες αυξήσεις κατέληξε από το 2,50% στην αρχή του 2023 στο 4,50% στα τέλη Σεπτεμβρίου του ίδιου έτους.
[192] Ως προς το DFR, στις 12.6.2024 (από 4,00% σε 3,75%), 18.9.2024 (από 3,75% σε 3,50%), 23.10.2024 (από 3,50% σε 3,25%) και 18.12.2024 (από 3,25% σε 3,00%). Ως προς το MRO στις 12.6.2024 μειώθηκε από 4,50% σε 4,25%, στις 18.9.2024 σε 3,65%), στις 23.10.2024 3,40%) και 18.12.2024 σε 3,15%).

του DFR) η ΣΤ4 προχωράει αυτή τη φορά και αυτή σε μείωση κατά 0,25 μονάδες. Τέλος τον Νοέμβριο προχωράει σε μείωση κατά 0,50 μονάδες και η ΣΤ1 αλλά και εν νέου η ΣΤ3 (κατά 0,10 μονάδες). Ως αποτέλεσμα τον Νοέμβριο του 2024 τα επιτόκια των συστημικών τραπεζών για τα συγκεκριμένα προϊόντα 6μηνης διάρκειας κυμαίνονται από 0,40% έως 1,00%.

3.2.2.3 Προϊόντα 12μηνης διάρκειας

151. Σύμφωνα με τα στοιχεία που προσκόμισαν οι ερωτηθείσες τράπεζες, το ετήσιο ονομαστικό επιτόκιο των επιλεγμένων προθεσμιακών καταθέσεων 12μηνης διάρκειας, από τις αρχές του 2019 έως και τα τέλη του τρίτου τριμήνου του 2019 κυμαινόταν μεταξύ 0,25%-1,45% με τα χαμηλότερα επιτόκια (0,25%-0,35%) να προσφέρονται από τις συστημικές τράπεζες. Τον **Σεπτέμβριο** του ίδιου έτους επέρχεται νέα (η τελευταία) μείωση των επιτοκίων της ΕΚΤ με την οποία διατηρήθηκε το από πενταετίας (από το 2014) αρνητικό πρόσημο του DFR και η μηδενική τιμή του MRO.

152. Όπως παρατηρείται στο ακόλουθο γράφημα οι τέσσερεις συστημικές τράπεζες προχωρούν τον ίδιο μήνα (**Σεπτέμβριο του 2019**) σε μειώσεις των ήδη χαμηλών επιτοκίων[193] με τα επιτόκια πλέον να κυμαίνονται από 0,15% έως 0,30%[194], ενώ μία εξ αυτών (ΣΤ4) προχώρησε σε νέα μείωση κατά επιπλέον 0,03 μονάδων το επόμενο μήνα (**Οκτώβριο**). Το ίδιο μήνα προχώρησε σε μείωση κατά 0,30 μονάδων και η μία εκ των μη συστημικών (ΜΣ3) με το επιτόκιο ωστόσο που προσέφερε να παραμένει σημαντικά υψηλότερο των συστημικών τραπεζών. Το Δεκέμβριο του 2019 έτερη εκ των τεσσάρων συστημικών τραπεζών (ΣΤ1) προχωρά και αυτή σε νέα μείωση κατά 0,10 μονάδες ενώ η τέταρτη συστημική (ΣΤ3) ακολουθεί τον Ιανουάριο του 2020 με μείωση κατά 0,05 μονάδες. **Στα τέλη του 2019 αρχές του 2020** τα επιτόκια διαμορφώνονται πάλι από 0,15% έως 1,15% (έως 0,30% για τις συστημικές τράπεζες).

153. Το Φεβρουάριο του 2020 η ΜΣ3 προχωράει σε νέα μείωση του επιτοκίου της κατά 0,30 μονάδες το οποίο ωστόσο παραμένει σε σημαντικά υψηλότερα επίπεδα από τα επιτόκια των συστημικών τραπεζών. Το Μάιο του 2020, και ενώ το DFR παραμένει σταθερό στο χαμηλότερο αρνητικό επίπεδο, οι ΣΤ2 και ΣΤ4 προχωρούν σε νέες μειώσεις των επιτοκίων τους (κατά 0,05 και 0,04 μονάδες αντίστοιχα), με την ΣΤ4 να επανέρχεται το Ιούνιο με νέα περαιτέρω μείωση κατά 0,02 μονάδες. Το ίδιο μήνα (Ιούνιο) αλλά και τον επόμενο (Ιούλιο) προχωράει σε συνεχόμενη μείωση του επιτοκίου της και η ΣΤ1 (κατά 0,05 και επιπλέον 0,01 μονάδες). Το Ιούνιο και τον Δεκέμβριο του 2020 προχωράει σε νέες μειώσεις και η ΜΣ3, κατά 0,20 και 0,10 μονάδες αντίστοιχα) εξακολουθώντας παραταύτα να παραμένει σε σημαντικά υψηλότερα επίπεδα από τις συστημικές. Τον Σεπτέμβριο και τον Δεκέμβριο

[193] Ειδικότερα η ΣΤ1 προχώρησε σε μείωση κατά 0,10 ποσοστιαίες μονάδες (σημειώνεται ότι πριν από την τελευταία μείωση του DFR είχε προχωρήσει τον Απρίλιο σε αύξηση 0,05 μονάδων), οι ΣΤ2 και ΣΤ4 0,05 μονάδων ενώ η ΣΤ3 0,15 μονάδων.

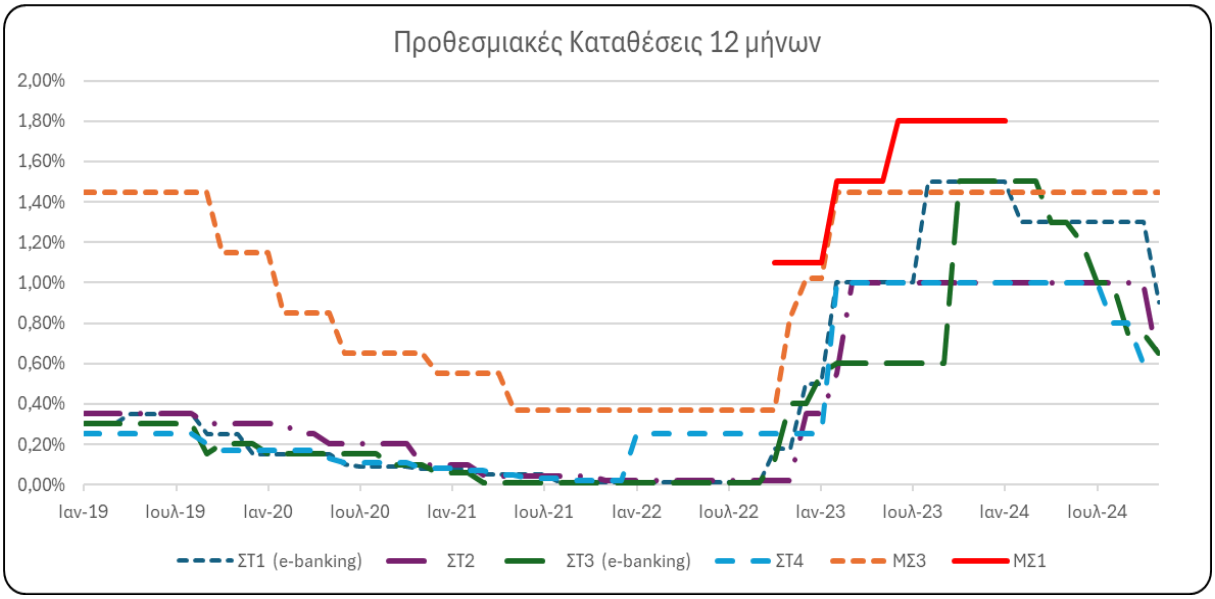
[194] Μία εκ των συστημικών (ΣΤ3), με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία, τον Σεπτέμβριο του 2019 προχώρησε σε υποδιπλασιασμό του επιτοκίου της ενώ τον επόμενο μήνα και για το τελευταίο τρίμηνο του 2019, προχώρησε σε μικρή (σχεδόν αμελητέα) αύξηση της τάξης των 0,05 μονάδων, την οποία «απέσυρε» τον Ιανουάριο του επόμενου έτους. Λόγω αυτής της «αναπροσαρμογής» κατά το τελευταίο τρίμηνο του 2019 αν και τα επιτόκια των συστημικών είναι σαφώς μειωμένα σε σχέση το διάστημα προ του Σεπτεμβρίου, το διάστημα στο οποίο κυμαίνονται παραμένει στο 0,15%-0,30%.

προχωράει σε νέες μειώσεις η ΣΤ3 (κατά 0,05 και 0,04 μονάδες) και τον Νοέμβριο οι υπόλοιπες τρεις συστημικές (η ΣΤ1 κατά 0,01 μονάδα, η ΣΤ2 κατά 0,10 μονάδες και η ΣΤ4 κατά 0,03 μονάδες). Στα τέλη του 2020 τα επιτόκια των προθεσμιακών 12μήνης διάρκειας κυμαίνονται από 0,06% έως 0,55% (έως 0,10% για τις συστημικές).

154. Εν συνεχεία, το 2021, και ενώ το DFR παραμένει σταθερό στο χαμηλότερο αρνητικό επίπεδο, οι ελληνικές τράπεζες προχωρούν σε νέες σταδιακές μειώσεις των επιτοκίων τους. Ειδικότερα, τον Φεβρουάριο του 2021, προχωράει σε μείωση η ΣΤ4 (κατά 0,01 μονάδα), τον επόμενο μήνα (Μάρτιο) οι υπόλοιπες τρεις συστημικές (ΣΤ1 κατά 0,03 μονάδες, η ΣΤ2 και η ΣΤ3 αμφότερες κατά 0,05 μονάδες), με την ΣΤ2 να προχωράει ξανά τον Απρίλιο σε μείωση του επιτοκίου του συγκεκριμένου 12μηνης διάρκειας προϊόντος της κατά επιπλέον 0,01 μονάδα. Το Μάιο του 2021, προχωράει σε μείωση κατά 0,18 μονάδες και η ΜΣ3 (και πάλι παραμένοντας σε σημαντικά υψηλότερα επίπεδα επιτοκίου από τις συστημικές). Νέες μειώσεις επέρχονται τον Αύγουστο για την ΣΤ1 κατά 0,04 μονάδες, τον Σεπτέμβριο για την ΣΤ4 κατά 0,01 μονάδα και τον Νοέμβριο για την ΣΤ2 κατά 0,02 μονάδες. Σημειώνεται ότι η ΣΤ3 έχει ήδη καταλήξει στο χαμηλότερο δυνατό επιτόκιο πριν τον μηδενισμό του, ήδη από τον Μάρτιο. Στα τέλη του 2021 τα επιτόκια των 12μηνων προθεσμιακών καταθέσεων κυμαίνονται από 0,01%-0,37% (έως 0,02%) για τις συστημικές.

155. Παρατηρείται στο σημείο αυτό ότι τα επιτόκια των 12μηνων προθεσμιακών τουλάχιστον για το 2021 (και όχι μόνο) προσεγγίζουν ή είναι ακόμα και χαμηλότερα τόσο από τα επιτόκια των 3μηνων αλλά και από τα επιτόκια πρώτης ζήτησης.

Γράφημα 15. Προθεσμιακές Καταθέσεις ετήσιας διάρκειας – σύγκριση επιτοκίων ελληνικών τραπεζών

Πηγή: Επεξεργασία της ΓΔΑ των απαντήσεων των ερωτηθεισών τραπεζών

156. Εντός του 2022 και συγκεκριμένα στις 22.7.2022, το DFR παύει να παρουσιάζει αρνητικές τιμές και σε πρώτο στάδιο γίνεται μηδενικό, ενώ το MRO αυξάνεται από μηδέν σε 0,50%. Κατά το διάστημα που προηγήθηκε αυτής της αύξησης, τα επιτόκια των 12μηνων προθεσμιακών παρέμειναν αμετάβλητα από τις ελληνικές τράπεζες, με εξαίρεση την ΣΤ4 που προχώρησε τον Ιανουάριο του 2022 σε σημαντική για τα συγκεκριμένα επίπεδα αύξηση (κατά 0,23 μονάδες) παραμένοντας ωστόσο σε χαμηλότερα επίπεδα από τη μη-συστημική τράπεζα που περιλαμβάνεται στο συγκεκριμένο δείγμα. Με την αύξηση του DFR στο 0% τον Ιούλιο του 2022 δεν εντοπίζεται κάποια ανταπόκριση των τραπεζών[195]. Μόνο μετά την επακόλουθη αύξησή του DFR στις 14.9.2022 σε θετικές τιμές[196] εμφανίζεται κάποια κινητικότητα στα επιτόκια των 12μηνων προθεσμιακών και ειδικότερα από την ΣΤ1 και ΣΤ3 οι οποίες προχώρησαν σε αυξήσεις τον Οκτώβριο (κατά 0,17 και 0,11 μονάδες αντίστοιχα)[197]. Τον Νοέμβριο και Δεκέμβριο του 2022 με την ΕΚΤ να προχωράει σε νέες αυξήσεις[198], η ΣΤ3 και η ΜΣ3 προχωρούν και αυτές με τη σειρά τους σε αυξήσεις τον Νοέμβριο του ίδιου έτους (κατά 0,28 και 0,45 αντίστοιχα), και η ΣΤ2 (κατά 0,33 μονάδες) και ξανά η ΜΣ3 (κατά 0,20 μονάδες) τον Δεκέμβριο. Τέλη του 2022 τα επιτόκια των δωδεκάμηνων προθεσμιακών κυμαίνονται πλέον από 0,25% έως 1,02% και ειδικότερα των συστημικών από 0,25% έως 0,50%.

157. Οι αυξήσεις των επιτοκίων της ΕΚΤ συνεχίζονται και το 2023 με έξι συνολικά αυξήσεις τον Φεβρουάριο, Μάρτιο, Μάιο, Ιούνιο, Αύγουστο και Σεπτέμβριο με τις οποίες το DFR διπλασιάζεται από 2,00% σε 4,00%[199]. Κατά την περίοδο αυτή η πρώτη αύξηση επιτοκίων των συγκεκριμένων 12μηνων προϊόντων γίνεται τον Φεβρουάριο (μετά την πρώτη αύξηση του DFR εντός του 2023) από το σύνολο των συστημικών τραπεζών και μη-συστημικών τραπεζών, με τα επιτόκια να κυμαίνονται πλέον από 0,55% έως 1,50% (έως 1,00% για τις συστημικές). Ειδικότερα, η ΣΤ1 προχώρησε σε αύξηση κατά 0,50 μονάδες, η ΣΤ2 κατά 0,20 μονάδες, η ΣΤ3 κατά 0,05 μονάδες, η ΣΤ4 κατά 0,75 μονάδες η ΜΣ1 κατά 0,40 μονάδες και η ΜΣ3 κατά 0,43 μονάδες). Τον Μάρτιο του 2023, με την νέα αύξηση του DFR, η ΣΤ2 προχωράει σε νέα αύξηση (κατά 0,45 μονάδες, σχεδόν διπλασιάζοντας το επιτόκιό του προϊόντος της). Μετά από δύο νέες αυξήσεις του DFR τον Μάιο και Ιούνιο του 2023, η ΜΣ1 προχωράει τον Ιούνιο σε νέα αύξηση του επιτοκίου της κατά 0,30 μονάδες, ενώ οι συστημικές τα διατηρούν αμετάβλητα. Μόνο με την επόμενη (5η διαδοχική για το 2023) αύξηση του DFR τον Αύγουστο του 2023, αυξάνει τον ίδιο μήνα (Σεπτέμβριο) το επιτόκιό της η ΣΤ1 κατά 0,50 μονάδες, και μετά την επόμενη αύξηση του DFR (6η για το 2023 τον Σεπτέμβριο του 2023) αυξάνει το επιτόκιο του προϊόντος της η ΣΤ3 κατά 0,90 μονάδες τον

[195] Βλ. ανωτέρω υποσημ. 178 σχετικά με το forward guidance της ΕΚΤ.
[196] Από 0,00% σε 0,75% στις 14.9.2022. Την ίδια ημερομηνία το MRO αυξήθηκε από 0,50% σε 1,25%.
[197] Το ίδιο μήνα εισάγεται για περιορισμένο διάστημα νέο προϊόν από την ΜΣ1 με σημαντικά υψηλότερο επιτόκιο από αυτό των συστημικών.
[198] Από 0,75% σε 1,50% στις 2.11.2022 και σε 2,00% στις 21.12.2022. Αντίστοιχα και το MRO αυξήθηκε από 1,25% σε 2,00% στις 2.11.2022 και σε 2,50% στις 21.12.2022
[199] Έξι συνολικά αυξήσεις των επιτοκίων της ΕΚΤ. Ως προς το DFR στις 8.2.2023 (στο 2,50%), 22.3.2023 (στο 3,00%), 10.5.2023 (στο 3,25%), 21.6.2023 (στο 3,50%), 2.8.2023 (στο 3,75%) και 20.9.2023 (στο 4,00%), και ως προς το MRO στις ίδιες ημερομηνίες αυξήθηκε συνολικά από 2,50% στην αρχή του έτους σε 4,50% από τα τέλη Σεπτεμβρίου του ίδιου έτους.

Οκτώβριο. Στα τέλη του 2023 τα επιτόκια των 12μηνων προθεσμιακών κυμαίνονται από 1,00% έως 1,80% (έως 1,50% για τις συστημικές).

158. Το δεύτερο εξάμηνο του 2024 χαρακτηρίζεται από τις τέσσερεις σταδιακές μειώσεις του DFR[200]. Το διάστημα που προηγήθηκε των μειώσεων, και ειδικότερα τον Φεβρουάριο του 2024 η ΣΤ1 έχει ήδη προχωρήσει σε μείωση του επιτοκίου του προϊόντος της κατά 0,20 μονάδες. Τον Απρίλιο προχωράει ομοίως σε μείωση και η ΣΤ3, κατά 0,20 μονάδες η οποία συνεχίζει με νέα μείωση τον Ιούνιο (με την πρώτη μείωση του DFR) κατά 0,10 και τον Ιούλιο κατά 0,20, ενώ τον Αύγουστο ακολουθεί η ΣΤ4 με μείωση κατά 0,20 μονάδες. Το Σεπτέμβριο του 2024 επέρχεται η δεύτερη στη σειρά για το έτος μείωση του DFR με την ΣΤ3 να προχωράει σε νέα μείωση του επιτοκίου της κατά 0,25 μονάδες, ενώ με την τρίτη κατά σειρά μείωση του DFR τον Οκτώβριο, προχωράει λίγες ημέρες νωρίτερα σε μείωση κατά 0,20 μονάδες η ΣΤ4 και τον Νοέμβριο ξανά η ΣΤ1 κατά 0,50 μονάδες, η ΣΤ2 κατά 0,40 μονάδες και η ΣΤ3 κατά 0,10 μονάδες. Ως αποτέλεσμα, στα τέλη του 2024 τα επιτόκια των 12μηνων προθεσμιακών κυμαίνονται πλέον από 0,60%-1,45% (έως 0,90% για τις συστημικές).

3.2.3 Συμπεράσματα

3.2.3.1 Η περίοδος του αρνητικού DFR [11/6/2014-26/7/2022]

159. Όπως προαναφέρθηκε, από το 2014 έως και τον Ιούλιο του 2022 το DFR ήταν σε αρνητικά επίπεδα με την τελευταία μείωση να λαμβάνει χώρα τον Σεπτέμβριο του 2019. Κατά την περίοδο αυτή τα επιτόκια των συστημικών τραπεζών είναι σε ιδιαιτέρως χαμηλά επίπεδα, λαμβανομένου υπόψη άλλωστε ότι πρόκειται για προθεσμιακές καταθέσεις. Το 2019 ξεκινάει με επιτόκια τα οποία υπολείπονται του 0,50% ανεξαρτήτως διάρκειας **και μειώνονται ακόμα περισσότερο με την πάροδο του χρόνου**[201]. Ειδικότερα δε, την περίοδο από περίπου τις αρχές του 2021 έως και τα μέσα του τελευταίου τριμήνου του 2022, **τα επιτόκια των τρίμηνης, εξάμηνης και ετήσιας διάρκειας καταλήγουν στα ίδια σχεδόν επίπεδα με τα επιτόκια προϊόντων πρώτης ζήτησης, γεγονός ιδιαιτέρως παράδοξο από τη στιγμή που πρόκειται για προθεσμιακές καταθέσεις**[202].

---

[200] Στις 12.6.2024 (από 4,00% σε 3,75%), 18.9.2024 (από 3,75% σε 3,50%), 23.10.2024 (από 3,50% σε 3,25%) και 18.12.2024 (από 3,25% σε 3,00%). Ομοίως και το MRO στις ίδιες ημερομηνίες μειώθηκε συνολικά από 4,50% έως περί τα μέσα Ιουνίου 2024 στο 3,15% τον Δεκέμβριο του 2024.

[201] Βλ. και Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2021 (Απρίλιος 2022), σελ 26 «*Όσον αφορά τα ονομαστικά τραπεζικά επιτόκια, τα επιτόκια καταθέσεων καθώς και το τραπεζικό επιτόκιο δανεισμού για τις μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις συνέχισαν να υποχωρούν*» και ειδικότερα (βλ σελ 224 της ως άνω Έκθεσης) *«[…] το 2021 τα επιτόκια καταθέσεων συνέχισαν να υποχωρούν, ενώ συρρικνώθηκε κι άλλο η θετική διαφορά μεταξύ επιτοκίου καταθέσεων προθεσμίας και επιτοκίου καταθέσεων μίας ημέρας*».

[202] Βλ. και Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2021 (Απρίλιος 2022), σελ 237 όπου αναφέρεται «*Η θετική απόκλιση του επιτοκίου καταθέσεων προθεσμίας από το επιτόκιο καταθέσεων διάρκειας μίας ημέρας συρρικνώθηκε περαιτέρω το 2021 σε μόλις 11 μονάδες βάσης. Πλέον, η διακράτηση πόρων σε λογαριασμούς τρεχούμενους, ταμιευτηρίου και όψεως είναι στην πράξη εξίσου αποδοτική σε σύγκριση με τις καταθέσεις προθεσμίας*».

160. Σύμφωνα με την ΤτΕ, κατά το 2021, ένας από τους λόγους που αν και σημειώθηκε αύξηση των καταθέσεων ιδιωτών και επιχειρήσεων, αυτή ήταν μικρότερης έκτασης σε σχέση με το 2020 ήταν μεταξύ άλλων και τα χαμηλά επιτόκια καταθέσεων[203].

3.2.3.2 Η περίοδος της αύξησης του DFR [27/9/2022-11/6/2024]

161. Κατά την ανοδική περίοδο του DFR, μετά το μακρύ χρονικό διάστημα των αρνητικών τιμών, διαφαίνεται **μία συγκράτηση των τραπεζών να ακολουθήσουν αμέσως τις προς τα πάνω μεταβολές του DFR**[204]. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΤτΕ[205], η προς τα άνω αναπροσαρμογή των επιτοκίων στις προθεσμιακές καταθέσεις, ήταν σχετικά μικρή σε έκταση το 2022, ιδίως για τα νοικοκυριά, και άρχισε κυρίως από το τελευταίο τρίμηνο του έτους. Αξίζει να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με τα στοιχεία που προσκόμισαν οι ερωτηθείσες τράπεζες, στην αρχή του τελευταίου εξαμήνου των αρνητικών τιμών του DFR (δηλαδή τον Ιανουάριο του 2022), μία εκ των συστημικών τραπεζών (ΣΤ4) προχώρησε σε αύξηση του επιτοκίου κάποιων εκ των 3μηνών, 6μηνων και 12μηνων προθεσμιακών προϊόντων της. Δύο από τις λοιπές συστημικές τράπεζες (ΣΤ1 και ΣΤ3) προχώρησαν σε αύξηση των επιτοκίων των αντίστοιχων προϊόντων τους αφού επήλθε η πρώτη θετική τιμή του DFR τον Σεπτέμβριο του 2022, ενώ η τέταρτη συστημική (ΣΤ2) προχώρησε σε αύξηση μόνο μετά την τέταρτη στη σειρά αύξηση του DFR (τον Δεκέμβριο του 2022) και μόνο για τα 6μηνα και 12μηνα προϊόντα της. Παράλληλα με τη ΣΤ2, σε νέες αυξήσεις προχώρησαν την ίδια περίοδο και οι λοιπές συστημικές. Συνολική ανταπόκριση από τον σύνολο των συστημικών εμφανίζεται μεταξύ της πέμπτης και έκτης, κατά σειρά, αύξησης του DFR (21.12.2022 και 8.2.2023), οπότε όλες προχωρούν σε αύξηση των 6μηνων προϊόντων τον Ιανουάριο του 2023 και των 3μηνων και 12μηνων τον Φεβρουάριο του 2023. Σε αυτό το χρονικό σημείο το DFR έχει αυξηθεί από 0%, τον Ιούλιο του 2022, σε 2,50%, τον Ιανουάριο του 2023. Ωστόσο, ενδεικτικό της **περιορισμένης ενσωμάτωσης των αυξήσεων του DFR** από το εγχώριο χρηματοπιστωτικό σύστημα είναι ότι, κατά το διάστημα αυτό, τα επιτόκια **των τεσσάρων συστημικών τραπεζών κυμαίνονται σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα**, όπως άλλωστε αποτυπώνεται και στις προηγούμενες παραγράφους, και συγκεκριμένα από 0,40% έως 0,50% για τα τρίμηνης διάρκειας προϊόντα, 0,40% έως 0,75% για τα εξάμηνης και 0,55% έως 1,00% για τα ετήσιας διάρκειας.

162. Στο πλαίσιο αυτό, η ΤτΕ παρατηρεί ότι το 2022 δεν σημειώθηκε σημαντική αύξηση των επιτοκίων καταθέσεων σε ονομαστικούς όρους, ικανή να ενισχύσει τα κίνητρα των

---

[203] Βλ. και Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2021 (Απρίλιος 2022), σελ 224-225 «*Οι καταθέσεις τόσο των νοικοκυριών όσο και των επιχειρήσεων εξακολούθησαν να αυξάνονται κατά το 2021, αλλά όχι στην έκταση που είχε καταγραφεί το 2020, πάντως με ρυθμό σημαντικά υψηλότερο από ό,τι πριν την πανδημία*» και «*[…] η επιτάχυνση του πληθωρισμού η οποία βρίσκεται υπό εξέλιξη αποθαρρύνει εν γένει τη διακράτηση χρήματος με οιαδήποτε μορφή εκτός εάν αντισταθμιστεί από αύξηση των επιτοκίων καταθέσεων, το οποίο δεν είναι δυνατόν υπό τις παρούσες συνθήκες*».

[204] Βλ. ανωτέρω υποσημ. 178 σχετικά με το forward guidance της ΕΚΤ.

[205] Βλ. Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2022 (Απρίλιος 2023), σελ 195 «*Η προς τα άνω αναπροσαρμογή των επιτοκίων στις προθεσμιακές καταθέσεις, μετά την έναρξη του κύκλου αυξήσεων των επιτοκίων πολιτικής από την ΕΚΤ τον Ιούλιο του 2022, ήταν σχετικά μικρή σε έκταση το 2022, ιδίως για τα νοικοκυριά, και άρχισε από το τελευταίο τρίμηνο του έτους*» και «*Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η διαφορά επιτοκίου μεταξύ των καταθέσεων με συμφωνημένη διάρκεια (έως 1 έτος) και των καταθέσεων διάρκειας μίας ημέρας αυξήθηκε μεταξύ Δεκεμβρίου 2021 και Δεκεμβρίου 2022 κατά 78 μ.β. για τις ΜΧΕ και κατά 19 μ.β. για τα νοικοκυριά[…]*».

καταθετών για αποταμίευση[206]. Αντιθέτως, παρά τις αυξήσεις των επιτοκίων πολιτικής της ΕΚΤ, τα επιτόκια καταθέσεων παρέμειναν σε πολύ χαμηλά επίπεδα, «*[…] καθώς τα πιστωτικά ιδρύματα δεν προέβησαν άμεσα σε αξιόλογες αναθεωρήσεις των τιμολογίων τους, δεδομένων των βελτιωμένων συνθηκών ρευστότητας που αντιμετωπίζουν*»[207]. Παρόλα αυτά, σύμφωνα με την ΤτΕ οι αυξήσεις των βασικών επιτοκίων της ΕΚΤ αναμενόταν ότι θα μετακυλιστούν περαιτέρω στα επιτόκια τραπεζικών καταθέσεων, και ειδικότερα «*[…] μεγαλύτερος βαθμός ενσωμάτωσης των αυξήσεων (pass through) αναμένεται στα επιτόκια των καταθέσεων προθεσμίας, οι οποίες συνδέονται με σκοπούς αποταμιευτικούς ή επενδυτικούς και έχουν περισσότερα υποκατάστατα*»[208].

163. Ωστόσο, **κατά την διάρκεια του 2023, λόγω των ικανοποιητικών συνθηκών ρευστότητας που αντιμετώπιζαν, τα πιστωτικά ιδρύματα προέβησαν σε πολύ περιορισμένη ενσωμάτωση των αυξήσεων των επιτοκίων πολιτικής της ΕΚΤ** στις καταθέσεις προθεσμίας ενώ σε σύγκριση με τη ζώνη του ευρώ, οι αυξήσεις των επιτοκίων καταθέσεων στην Ελλάδα ήταν μικρότερες από τον μέσο όρο[209,210].

164. Κατά τις επόμενες αυξήσεις του DFR τον Μάρτιο, Μάιο και Ιούνιο του 2023 όταν έφτασε από 2,50% στο 3,50% οι συστημικές τράπεζες, σύμφωνα με τα στοιχεία που οι ίδιες προσκόμισαν, δεν προχώρησαν σε καμία επιπλέον αύξηση, τουλάχιστον αναφορικά με τα καταθετικά προϊόντα που εξετάζονται ανωτέρω. Αντιθέτως, με την επόμενη μόνο (ένατη στη σειρά) αύξηση του DFR στο 3,75% (τον Αύγουστο του 2023), μία εκ των συστημικών (ΣΤ1) προχωράει σε αύξηση των επιτοκίων των 3μηνων, 6μηνων και 12μηνων προϊόντων της και μόλις κατά 0,50-0,55 μονάδες. Έτερη συστημική (ΣΤ3), μόνο μετά την δέκατη στη σειρά αύξηση του DFR στο 4,00% (τον Σεπτέμβριο του 2023) προχώρησε τον επόμενο μήνα (Οκτώβριο) σε αύξηση των επιτοκίων των τριών αντίστοιχων προϊόντων της και μόλις κατά 0,40 έως 0,90 μονάδες, ενώ τρίτη συστημική (ΣΤ2) προχώρησε σε αύξηση μόνο των τρίμηνων προϊόντων της.

---

[206] Βλ. Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2022 (Απρίλιος 2023), σελ 194, παρά τον υψηλό ρυθμό ανάκαμψης της οικονομίας και των εισοδηματικών ενισχύσεων που δόθηκαν το 2022 (λόγω των ανατιμήσεων στην ενέργεια και τα τρόφιμα).

[207] Βλ. Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2022 (Απρίλιος 2023), σελ 196.

[208] Ό.π Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2022 (Απρίλιος 2023), σελ 196 σύμφωνα με την οποία *«[τ]ο μεσοσταθμικό επιτόκιο στις καταθέσεις προθεσμίας των νοικοκυριών και των ΜΧΕ διαμορφώθηκε κατά μέσο όρο το 2022 σε 0,16%, περίπου όσο και το 2021 (Ιανουάριος 2023: 0,6%), ενώ στις καταθέσεις διάρκειας μίας ημέρας (λογαριασμοί τρεχούμενοι, όψεως και ταμιευτηρίου) σχεδόν μηδενίστηκε. Σε πραγματικούς όρους, το επιτόκιο καταθέσεων προθεσμίας για τις ΜΧΕ και τα νοικοκυριά έγινε λόγω της ανόδου του πληθωρισμού εντονότερα αρνητικό (2022: -9,1%, 2021: -0,5%, Ιανουάριος 2023: -6,7%)*».

[209] Βλ. Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2023 (Απρίλιος 2024), σελ 207-209. Αντίστοιχα, τα επιτόκια καταθέσεων μίας ημέρας (λογαριασμοί τρεχούμενοι, όψεως και ταμιευτηρίου) διατηρήθηκαν σε οριακά θετικό επίπεδο. Σημειώνεται περαιτέρω ότι *«[..] το μεσοσταθμικό επιτόκιο στις καταθέσεις προθεσμίας των νοικοκυριών και των ΜΧΕ διαμορφώθηκε κατά μέσο όρο το 2023 σε 1,8%, έναντι μέσης τιμής 0,2% το 2022. Σε πραγματικούς όρους, το επιτόκιο αυτό έγινε λιγότερο αρνητικό (2023: -2,4%, 2022: -9,1%), κυρίως λόγω της ραγδαίας αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού»* καθώς και ότι *«[…] για πρώτη φορά από το 2003, το επιτόκιο των προθεσμιακών καταθέσεων στην Ελλάδα διαμορφώνεται, από τα μέσα του 2022, σε επίπεδο χαμηλότερο από το αντίστοιχο μέσο επιτόκιο της ζώνης του ευρώ»* ενώ *«[…] στη σημαντικότερη, σε όρους όγκου, κατηγορία καταθέσεων προθεσμίας, δηλ. τις καταθέσεις με συμφωνημένη διάρκεια έως 1 έτος, το επιτόκιο στην Ελλάδα το 2023 ήταν περίπου κατά μία ποσοστιαία μονάδα (ποσ. μον.) χαμηλότερο έναντι του αντίστοιχου ευρωπαϊκού μέσου όρου […]»*.

[210] Βλ και Νομισματική Πολιτική 2023-2024 (Ιούνιος 2023) σελ 143.

165. Ένα χαρακτηριστικό αυτής της περιόδου είναι ότι, στο μέσο περίπου αυτής, τα επιτόκια τουλάχιστον των τρίμηνων και εξάμηνων καταθέσεων (και σε μικρότερο βαθμό των 12μηνων), παρά τις αυξήσεις που έλαβαν χώρα, είναι στα ίδια ή ελαφρώς υψηλότερα από τα επιτόκια που ίσχυαν στις αρχές του 2019 (πριν δηλαδή την τελευταία μείωση του DFR, αλλά ήδη μίας πενταετίας αρνητικών επιτοκίων). Ειδικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία που προσκόμισαν οι ερωτηθείσες συστημικές τράπεζες και για τα συγκεκριμένα προϊόντα που επιλέχθηκαν για την ανάλυση της παρούσας ενότητας:

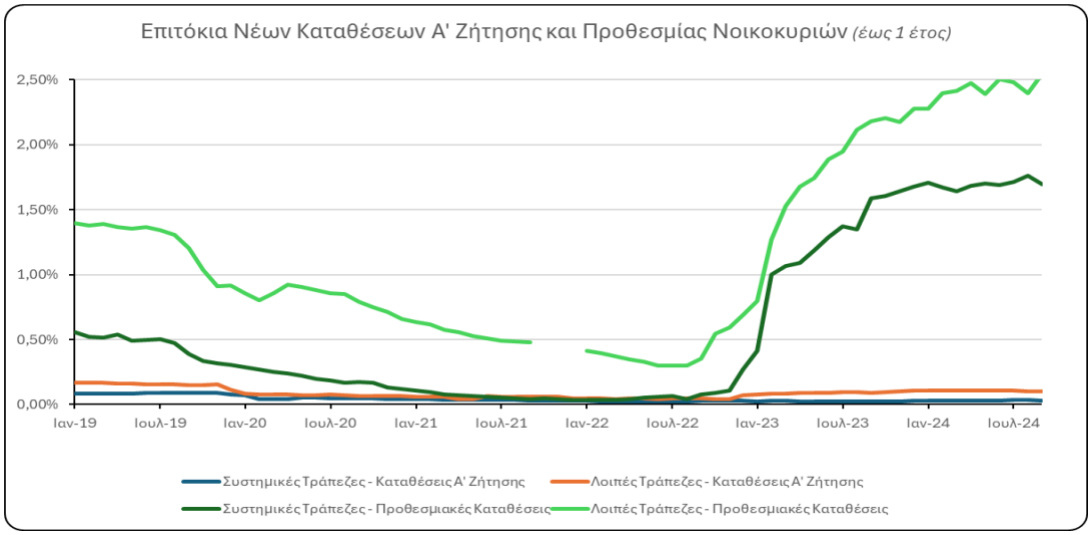
- ως προς τα τρίμηνα προϊόντα: αρχές **2019 [0,25%-0,45%],** τέλη 2021 [0,01%-0,03%], **αρχές 2023 [0,40%-0,50%],** μέσα **2023 [0,40%-0,50%]**, τέλη 2023 [0,40%-1,00%].
- ως προς τα εξάμηνα προϊόντα: αρχές **2019 [0,25%-0,40%],** τέλη 2021 [0,01%-0,02%], **αρχές 2023 [0,40-0,75%]**μέσα **2023 [0,40-0,75%],** τέλη 2023 [0,40%-1,30%]
- ως προς τα ετήσια προϊόντα: αρχές **2019 [0,25%-0,35%],** τέλη 2021 [0,01%-0,02%], **αρχές 2023 [0,55%-1,00%],** μέσα **2023 [0,60-1,00%],** τέλη 2023 [1,00%-1,50%]

166. Σημειώνεται ότι οι ανωτέρω παρατηρήσεις, [ήτοι, α. κατά το 2021-2022 **τα επιτόκια των συγκεκριμένων προθεσμιακών καταθέσεων των 4 συστημικών τραπεζών καταλήγουν στα ίδια περίπου επίπεδα με τα επιτόκια προϊόντων πρώτης ζήτησης** και β. στις αρχές του 2023, κατά την ανοδική φάση του DFR, τα επιτόκια των εν λόγω προθεσμιακών καταθέσεων είναι στα ίδια ή ελαφρώς υψηλότερα επίπεδα από τα επιτόκια που ίσχυαν στις αρχές του 2019] φαίνεται πως δεν περιορίζονται στα ανωτέρω παρατιθέμενα ενδεικτικά προϊόντα των συστημικών τραπεζών αλλά σε γενικές γραμμές φαίνεται πως αφορούν στο σύνολο των προθεσμιακών προϊόντων τους, τόσο αυτά που απευθύνονται σε ιδιώτες όσο και αυτά που απευθύνονται σε επιχειρήσεις, όπως άλλωστε παρουσιάζεται στα ακόλουθα γραφήματα[211].

167. Συναφώς άλλωστε, σημειώνεται επικουρικά ότι **το 2023, σύμφωνα με την ΤτΕ, το πραγματικό μεσοσταθμικό (σημ. αποπληθωρισμένο) επιτόκιο για το σύνολο των καταθέσεων των νοικοκυριών παρέμεινε αρνητικό**, με αποτέλεσμα να μην ενισχυθεί το κίνητρο για αποταμίευση[212].

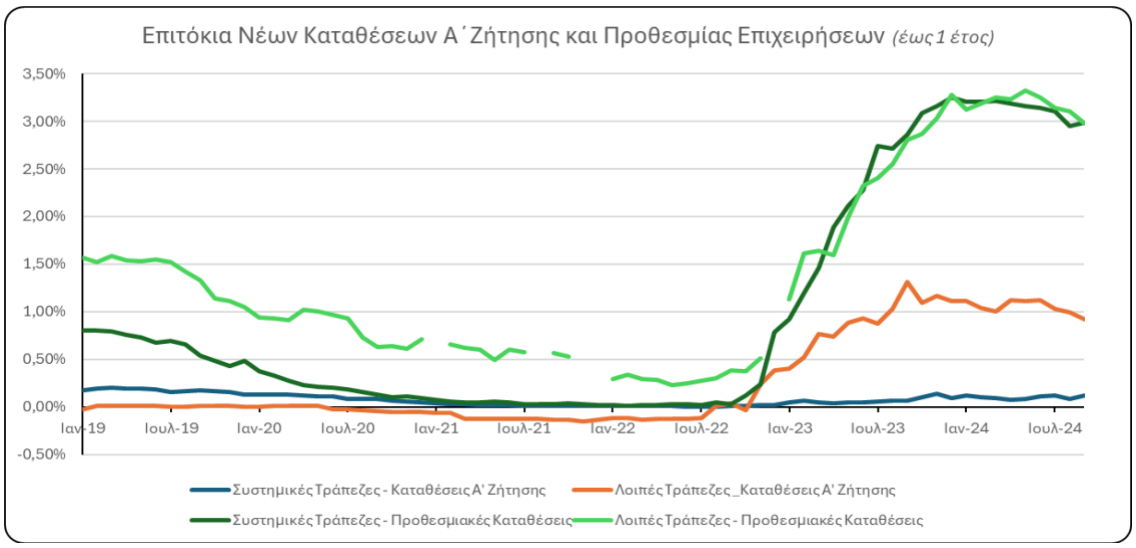
[211] Τα στοιχεία στα οποία βασίζονται τα εν λόγω γραφήματα προσκόμιστηκαν σε συγκεντρωτική μορφή (διακρίνοντας μεταξύ συστημικών και μη συστημικών τραπεζών) από την ΤτΕ.
[212] Βλ. Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2023 (Απρίλιος 2024), σελ 227.

Γράφημα 16.Μεσοσταθμικά Επιτόκια καταθέσεων πρώτης ζήτησης και προθεσμιακών καταθέσεων Ιδιωτών – σύγκριση συστημικών και λοιπών ελληνικών τραπεζών

Πηγή: Επεξεργασία της ΓΔΑ των στοιχείων που παρείχε η ΤτΕ

Γράφημα 17. Μεσοσταθμικά Επιτόκια καταθέσεων α' ζήτησης και προθεσμιακών καταθέσεων Επιχειρήσεων – σύγκριση συστημικών και λοιπών ελληνικών τραπεζών

Πηγή: Επεξεργασία της ΓΔΑ των στοιχείων που παρείχε η ΤτΕ

3.2.3.3 Η περίοδος της μείωσης του DFR [12/6/2024- σήμερα]

168. Κατά τη διάρκεια του 2024, τα επιτόκια καταθέσεων παρουσίασαν πτωτική τάση[213], ακολουθώντας τις μειώσεις των επιτοκίων πολιτικής της ΕΚΤ, αν και η προσαρμογή των

[213] Παραμένοντας ωστόσο υψηλότερα κατά μέσο όρο έναντι του 2023. Βλ. Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2024 (Απρίλιος 2025), σελ 26, 201. Βλ και σελ 204 της ως άνω Έκθεσης σύμφωνα με την οποία «*Αναλυτικότερα, το 2024 το μεσοσταθμικό επιτόκιο των καταθέσεων προθεσμίας προς τα νοικοκυριά διαμορφώθηκε σε 1,8% κατά μέσο όρο (2023: 1,4%, Ιανουάριος 2025: 1,6%) και το αντίστοιχο επιτόκιο των ΜΧΕ διαμορφώθηκε σε 3% (2023: 2,3%, Ιανουάριος 2025: 2,3%). […] Σε πραγματικούς ex post όρους, το επιτόκιο καταθέσεων προθεσμίας κατέστη λιγότερο αρνητικό για τα νοικοκυριά (2024: -1,2%, 2023: -2,8%) και μηδενίστηκε για τις ΜΧΕ (2024: 0%, 2023: -1,9%)*». «*Από την άλλη πλευρά, τα* ***επιτόκια στις καταθέσεις διάρκειας μίας ημέρας*** *παρέμειναν σχεδόν αμετάβλητα σε σχέση με το 2023 (0,03% για νοικοκυριά και 0,18% για ΜΧΕ)*» (Βλ. σελ 26, 201 και 204).

επιτοκίων των νοικοκυριών (ιδιωτών) ήταν βραδύτερη και πιο περιορισμένη απ' ότι των μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων**.** Η πτωτική πορεία του DFR ξεκινάει στις 12 Ιουνίου 2024. Κατά το διάστημα που προηγήθηκε και ενώ το DFR βρίσκεται στην μέγιστη τιμή του (4,00%), σύμφωνα με τα παρασχεθέντα από τις ερωτηθείσες τράπεζες στοιχεία, η ΣΤ1 προχωράει σε **μείωση** του επιτοκίου 12μηνης διάρκειας τον Φεβρουάριο και ακολουθεί η ΣΤ3 τον Απρίλιο. Την ίδια περίοδο (πριν δηλαδή την μείωση του DFR) οι ίδιες τράπεζες έχουν προχωρήσει σε αύξηση των επιτοκίων 6μηνης διάρκειας (Φεβρουάριο η ΣΤ1 και Απρίλιο η ΣΤ3) ενώ έχουν αφήσει αμετάβλητα τα επιτόκια 3μηνης διάρκειας. Με την πρώτη μείωση του DFR τον Ιούνιο του 2024, η ΣΤ3 μειώνει εκ νέου το 12μηνο επιτόκιο τον Ιούνιο και Ιούλιο, ενώ τον Ιούλιο μειώνει και το επιτόκιο των εξάμηνων καταθέσεων. Τον ίδιο μήνα μειώνει το επιτόκιο των 6μηνων προϊόντων της και η ΣΤ4 και συνεχίζει τον Αύγουστο με τα 12μηνα. Το Σεπτέμβριο του 2024 με την δεύτερη στη σειρά μείωση του DFR, η ΣΤ3 προχωράει σε νέα μείωση του επιτοκίου των 6μηνων και 12μηνων προϊόντων της και ακολουθεί τον Οκτώβριο η ΣΤ4 με μειώσεις 6μηνων και 12μηνων προϊόντων της.

169. Αξιοσημείωτο είναι ότι, παρά τις ανωτέρω μειώσεις του DFR και την απόκριση προς την ίδια κατεύθυνση (μείωση) της ΣΤ3 τον Ιούνιο και Ιούλιο σε σχέση με τα επιτόκια 12μηνων και 6μηνων καταθέσεων αντίστοιχα, παρατηρείται ως προς τα επιτόκια 3μηνης διάρκειας ότι η ΣΤ3 προχώρησε τον Ιούλιο σε **αύξησή τους**. Ομοίως και η ΣΤ4 τον Οκτώβριο, παρά την νέα μείωση του DFR και τις επακόλουθες μειώσεις των επιτοκίων των 6μηνων και 12μηνων προϊόντων της, προχώρησε σε αύξηση των επιτοκίων των 3μηνων καταθέσεων.

170. Τέλος, με την τρίτη κατά σειρά μείωση του DFR στα τέλη Οκτωβρίου του 2024, κατά την οποία διαμορφώθηκε στο 3,25%, σε μείωση των επιτοκίων των προθεσμιακών καταθέσεων 12μηνης διάρκειας προχωρούν εντός του Νοεμβρίου οι ΣΤ1, ΣΤ2, και ΣΤ3, των 6μηνης διάρκειας η ΣΤ1 και 3μηνης διάρκειας η ΣΤ2.

171. Σύμφωνα με την ΤτΕ, το 2024 χαρακτηρίζεται από μία σχετική ανελαστικότητα των επιτοκίων καταθέσεων των νοικοκυριών η οποία «*[…] αποδίδεται στην προσπάθεια των πιστωτικών ιδρυμάτων να διατηρήσουν ισχυρή την καταθετική τους βάση, ειδικά μετά την εξόφληση των υποχρεώσεών τους προς την ΕΚΤ, αλλά και στη στροφή των καταθετών προς εναλλακτικές τοποθετήσεις, όπως τα έντοκα γραμμάτια του Ελληνικού Δημοσίου*»[214]. Άλλωστε στην ανοδική φάση των επιτοκίων της ΕΚΤ τα επιτόκια καταθέσεων των ελληνικών τραπεζών «*[…] δεν είχαν ακολουθήσει παρά μερικώς τις αυξήσεις των επιτοκίων πολιτικής […]*»[215].

172. Το 2025 η ζήτηση καταθέσεων αναμένεται να συμβαδίσει με την εξέλιξη του ΑΕΠ και του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών. Από την άλλη πλευρά, η στροφή των αποταμιευτών σε άλλα περιουσιακά στοιχεία θα εξακολουθήσει να περιορίζει την άνοδο των καταθέσεων, ιδίως αν διατηρηθεί ή και διευρυνθεί η διαφορά μεταξύ των αποδόσεων των στοιχείων αυτών και των επιτοκίων καταθέσεων[216].

[214] Βλ. Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2024 (Απρίλιος 2025), σελ 26, 204
[215] Βλ. Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2024 (Απρίλιος 2025), σελ 204
[216] Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2024 (Απρίλιος 2025), σελ 203.

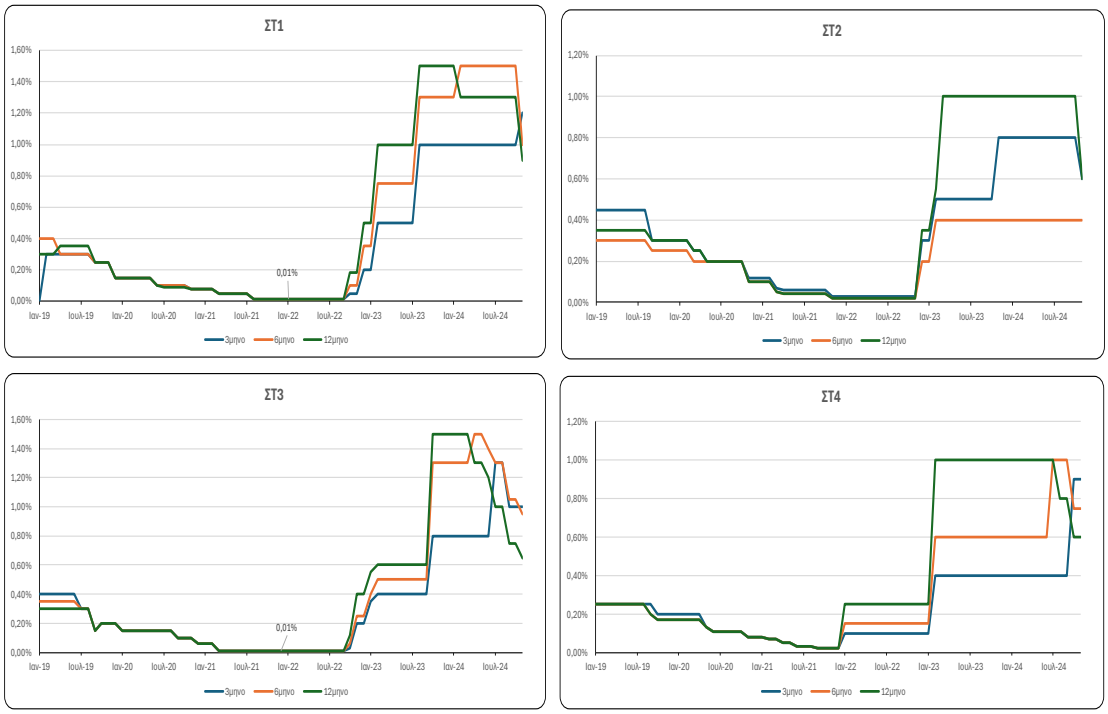
3.2.3.4 Σύγκριση επιτοκίων μεταξύ 3μηνων, 6μηνων και 12μηνων προθεσμιακών

173. Ο χρόνος διάρκειας μιας προθεσμιακής κατάθεσης επηρεάζει σημαντικά και το ύψος του επιτοκίου. Όσο μεγαλύτερος ο χρόνος κατά τον οποίο τα χρηματικά ποσά παραμένουν «κλειδωμένα» σε μία τράπεζα, τόσο μεγαλύτερο επιτόκιο που αφενός αναμένει ο καταθέτης να λάβει και αφετέρου δίνει και η ίδια τράπεζα προκειμένου να συγκεντρώσει τα χρηματικά ποσά. Αυτή η σχέση, σε γενικές γραμμές, αναμένεται να αντανακλάται στην επιτοκιακή πολιτική όλων των τραπεζών.

174. Εν προκειμένω ωστόσο, από τα στοιχεία που προσκόμισαν οι ερωτηθείσες τράπεζες, διαφαίνεται ότι η ανωτέρω σχέση δεν έχει γενική εφαρμογή. Ειδικότερα, όπως άλλωστε παρατηρείται στα διαγράμματα που ακολουθούν, υφίστανται περίοδοι κατά τις οποίες παρατηρείται επί παραδείγματι ότι οι προθεσμιακές 3μηνης διάρκειας έχουν υψηλότερο επιτόκιο από τις προθεσμιακές 6μηνης διάρκειας (όπως ενδεικτικά ΣΤ1 από Νοέμβριο 2024, ΣΤ4 από Οκτώβριο 2024, ΣΤ2 από Δεκέμβριο 2022 και ΣΤ3 από Ιούλιο 2024) ή ακόμα και από τις προθεσμιακές 12μηνης διάρκειας (βλ. ΣΤ3 από Ιούλιο 2024, ΣΤ4 από Οκτώβριο 2024 και ΣΤ1 από Νοέμβριο 2024). Παρόμοιες παρατηρήσεις εντοπίζονται και ως προς τα επιτόκια 6μηνης διάρκειας τα οποία εμφανίζονται σε κάποιες περιπτώσεις υψηλότερα των 12μηνης διάρκειας (όπως ενδεικτικά ΣΤ1 από Ιανουάριο έως Απρίλιο του 2019 και από Φεβρουάριο έως Νοέμβριο του2024, ΣΤ3 από Ιανουάριο έως Ιούλιο του 2019 και από Απρίλιο έως Νοέμβριο του 2024 και ΣΤ4 από Ιούλιο έως Νοέμβριο του 2024)[217].

[217] Για λόγους οικονομίας δεν γίνεται αναφορά σε περιόδους κάποιας σχετικής ταύτισης, καθώς άλλωστε αυτή είναι προφανής από τα ανωτέρω γραφήματα.

Γράφημα 18. Σύγκριση επιτοκίων προθεσμιακών καταθέσεων τρίμηνης, εξάμηνης και ετήσιας διάρκειας των τεσσάρων συστημικών τραπεζών

Πηγή: Επεξεργασία από την ΓΔΑ των απαντήσεων των ερωτηθεισών τραπεζών

175. Υπενθυμίζεται ότι, όπως αναφέρεται και στις ανωτέρω αναλύσεις, για σημαντικό χρονικό διάστημα (2021-2022) τα επιτόκια των προθεσμιακών καταθέσεων (3μηνης, 6μηνης και 12μηνης διάρκειας) δεν διαφοροποιούνται ουσιωδώς από τα επιτόκια των καταθέσεων πρώτης ζήτησης.

176. Περαιτέρω, από τα ανωτέρω γραφήματα, εντοπίζεται και η μεταβολή κάποιων επιτοκίων να διαμορφώνεται ανά ζεύγη τραπεζών, όπως επί παραδείγματι, κατά την ανοδική πορεία των επιτοκίων από τα τέλη του 2022-αρχές 2023, τα επιτόκια 12μηνης διάρκειας των ΣΤ2 και ΣΤ4 ακολουθούν παρόμοια μεταξύ τους πορεία μεταβολών. Αντίστοιχα και τα επιτόκια 12μηνης διάρκειας μεταξύ των ΣΤ1 και ΣΤ3. Παρόμοια δε κίνηση εντοπίζεται και στα επιτόκια 6μηνης διάρκειας των ΣΤ1 και ΣΤ3.

177. Παράλληλα, όπως προκύπτει από το σύνολο των διαθέσιμων στην Υπηρεσία στοιχείων, που προσκόμισαν οι ερωτηθείσες τράπεζες, τα **ίδια ζεύγη (συστημικών) τραπεζών φαίνεται πως σε γενικές γραμμές ακολουθούν αντίστοιχη τιμολογιακή πολιτική με βάση τη χρονική διάρκεια των προϊόντων τους**. Συγκεκριμένα, παρατηρείται ότι σε κάποια προϊόντα που προσφέρονται στους καταθέτες με μεγαλύτερη διάρκεια από άλλα[218], δυο εκ των συστημικών τραπεζών προσφέρουν στα μεγαλύτερης διάρκειας προθεσμιακά προϊόντα

[218] Είτε πρόκειται για το ίδιο προϊόν που προσφέρεται με εναλλακτικές χρονικές διάρκειες (1, 3, 6 , 9 ή 12 μήνες) είτε για ξεχωριστό προϊόν μεγαλύτερης διάρκειας από άλλα προϊόντα της ίδιας τράπεζας, λαμβανομένων πάντα υπόψη τόσο του ύψους της κατάθεσης, όσο και της χρονικής στιγμής που εξετάζεται.

υψηλότερο επιτόκιο σε σχέση με τα μικρότερης διάρκειας, ενώ οι άλλες δυο τράπεζες προσφέρουν πιο ελκυστικά επιτόκια στα μικρότερης διάρκειας προϊόντα τους.

3.3 Οι επιμέρους παράμετροι που επηρεάζουν τα επιτόκια καταθέσεων

3.3.1 Εισαγωγή

178. Πρωταρχικός σκοπός της νομισματικής πολιτικής στη ζώνη του ευρώ είναι η διασφάλιση της σταθερότητας των τιμών, συμβάλλοντας στη βιώσιμη ανάπτυξη, την οικονομική ευημερία και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Η νομισματική πολιτική αφορά τις αποφάσεις που λαμβάνει το ΔΣ της ΕΚΤ και εφαρμόζονται από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες προκειμένου να επηρεάσουν το κόστος και τη διαθεσιμότητα του χρήματος σε μια οικονομία. Οι αποφάσεις αυτές αφορούν τα επιτόκια και τους όρους με τους οποίους οι εμπορικές τράπεζες καταθέτουν και δανείζονται χρήματα από τις κεντρικές τράπεζες[219]. Ως αποτέλεσμα, επηρεάζονται αντίστοιχα τα επιτόκια καταθέσεων και δανεισμού ιδιωτών και επιχειρήσεων από τις εμπορικές τράπεζες[220].

179. Σημειώνεται σχετικά ότι η φύση του ανταγωνισμού διαφοροποιείται όταν τα επιτόκια βάσης είναι πολύ χαμηλά (κοντά στο μηδέν) πολύ δε περισσότερο όταν είναι αρνητικά (όπως ήταν το DFR για αρκετά χρόνια και αναλύεται στην επόμενη υπό-ενότητα). Καθώς σε γενικές γραμμές δεν αναμένεται οι τράπεζες να «προσφέρουν» αρνητικό επιτόκιο στους καταθέτες τους, περιορίζονται σε ιδιαιτέρως χαμηλά επιτόκια κατάθεσης. Ως αποτέλεσμα, τα επιτόκια αναπόφευκτα είναι παρόμοια (πολύ κοντινά) μεταξύ των ανταγωνιστών και μεταξύ διαφορετικών τύπων λογαριασμών και οι καταθέτες δεν αναμένεται να αποκομίσουν κάποιο ιδιαίτερο όφελος από τυχόν επιλογή άλλου παρόχου ή άλλου είδους λογαριασμό (όπως, επί παραδείγματι, από μια προθεσμιακή κατάθεση)[221]. Ωστόσο, όταν τα επιτόκια της ΕΚΤ αυξάνουν σε θετικά επίπεδα αυξάνει και η ευελιξία των τραπεζών να προσφέρουν εμφανώς διαφοροποιημένα μεταξύ τους επιτόκια[222].

180. Όπως έχει ήδη αναφερθεί[223], βασική παράμετρος διαμόρφωσης του ύψους των επιτοκίων είναι η προσφορά και ζήτηση κεφαλαίων[224]. Αν και τα επιτόκια που προσφέρουν οι τράπεζες στους καταθέτες κινούνται παράλληλα με τα επιτόκια της ΕΚΤ, η μεταβολή αυτή δεν γίνεται αυτόματα[225] καθώς επηρεάζονται και από άλλους παράγοντες[226] οι οποίοι, όπως προκύπτει και από τα ακόλουθα, αλληλοεπιδρούν μεταξύ τους.

---

[219] Στη παρούσα έκθεση τα εν λόγω επιτόκια αναφέρονται εναλλακτικά ως «επιτόκια ΕΚΤ» ή «επιτόκια πολιτικής» ή «επιτόκια βάσης».
[220] Βλ. ενδεικτικά https://www.bankofgreece.gr/kiries-leitourgies/nomismatikh-politikh
[221] «Cash Savings Market Review 2023, July 2023, Financial Conduct Authority-FCA (σελ. 19). Η αναφορά στη συγκεκριμένη μελέτη της FCA σε επιτόκιο βάσης αναφέρεται στο επιτόκιο με το οποίο οι τράπεζες καταθέτουν χρηματικά ποσά στην Κεντρική Τράπεζα της Αγγλίας (βλ. https://www.bankofengland.co.uk/monetary-policy/the-interest-rate-bank-rate) .
[222] «Cash Savings Market Review 2023 , July 2023, Financial Conduct Authority-FCA (σελ. 19 και 26).
[223] Βλ. Ενότητα 2.1.
[224] «We have raised interest rates. What does that mean for you?» (2022), διαθέσιμο στο https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/tell-me-more/html/interest_rates.en.html).
[225] «Cash Savings Market Review 2023 , July 2023, Financial Conduct Authority-FCA (σελ. 19).
[226] «We have raised interest rates. What does that mean for you?»,21 July 2022 (updated on 23 September 2022), διαθέσιμο στο https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/tell-me-more/html/interest_rates.en.html.

181. Ταυτόχρονα, έχει παρατηρηθεί ότι μόνο τμήμα τυχόν μεταβολών στα επιτόκια της ΕΚΤ μετακυλύεται από τις τράπεζες προς τους καταθέτες και με σημαντική καθυστέρηση[227]. Η διαφορά που παρατηρείται μεταξύ του επιτοκίου που εισπράττουν οι τράπεζες από την ΕΚΤ και του επιτοκίου που δίνουν στους καταθέτες οφείλεται σε ένα συντελεστή ευαισθησίας («βήτα κατάθεσης»), που αντιπροσωπεύει την ευαισθησία των επιτοκίων τραπεζικών καταθέσεων στις διακυμάνσεις των επιτοκίων της ΕΚΤ[228].

182. Κάποιες από τις ερμηνείες που έχουν δοθεί για την ατελή και καθυστερημένη μετακύλιση των μεταβολών των επιτοκίων της ΕΚΤ[229] είναι ενδεικτικά **η ελλιπής πληροφόρηση των καταναλωτών**, το **κόστος της ενημέρωσης τους (χρηματικό και χρονικό)** και το **χρηματοδοτικό κόστος** για τις τράπεζες της επικαιροποίησης των επιτοκίων τους, αλλά και ο **διαφορετικός χρονικός ορίζοντας** των διαφόρων προϊόντων, καθώς οι τράπεζες χρησιμοποιούν βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις (καταθέσεις) για την χρηματοδότηση μακροπρόθεσμων απαιτήσεων (χορηγήσεις). Περαιτέρω, οι διάφορες στρατηγικές αντιστάθμισης κινδύνου μπορεί να είναι ένας επιπλέον λόγος της καθυστέρησης της μετακύλισης στα επιτόκια καταθέσεων με τις τράπεζες να μην προχωρούν σε επικαιροποίηση των επιτοκίων τους (τουλάχιστον των άμεσα απαιτητών) προκειμένου να προστατευτούν από τον κίνδυνο αύξησης του κόστους τους ή έως ότου το όφελος από την επικαιροποίηση είναι υψηλότερο από το όποιο κόστος[230] και εφόσον έχουν εξασφαλίσει τα επιθυμητά επίπεδα κερδοφορίας.

3.3.2 Τα επιτόκια πολιτικής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας

183. Στο πλαίσιο της άσκησης νομισματικής πολιτικής στη ευρωζώνη η ΕΚΤ[231], καθορίζει τρία βασικά επιτόκια ή επιτόκια πολιτικής[232] (*key interest rates* ή *policy rates*), τα οποία αφορούν

---

[227] Βλ. ενδεικτικά «Cash Savings Market Review 2023 , July 2023, Financial Conduct Authority-FCA (σελ. 26), «What determines passthrough of policy rates to deposit rates in the euro area», Federal Reserve, 28.7.2013 (https://www.federalreserve.gov/econres/notes/feds-notes/what-determines-passthrough-of-policy-rates-to-deposit-rates-in-the-euro-area-20230728.html) και Financial Stability Review, ECB, May 2023 (σελ 56), διαθέσιμη στο https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/fsr/ecb.fsr202305~65f8cb74d7.en.pdf.

[228] Βλ. ενδεικτικά Financial Stability Review, ECB, May 2023 (σελ 60), διαθέσιμη στο https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/fsr/ecb.fsr202305~65f8cb74d7.en.pdf.

[229] Βλ. «Cash Savings Market Review 2023», Financial Conduct Authority, Ιούλιος 2023. Σύμφωνα με την έρευνα της FCA, όπου υπάρχει έντονη μεταβλητότητα των επιτοκίων χρηματαγοράς και ΕΚΤ, εντοπίζεται η ύπαρξη στρατηγικού πλεονεκτήματος στην καθυστέρηση της μετακύλισης (passthrough) στα τραπεζικά επιτόκια, ενώ η μετακύλιση είναι και ατελής, καθώς οι τράπεζες αναμένουν να δουν αφενός την εξέλιξη και αφετέρου πως θα κινηθούν οι ανταγωνιστές. Όπως αναφέρει η FCA, μελέτες βασισμένες σε ιστορικές παρατηρήσεις πριν την οικονομική κρίση του 2008 έδειξαν ότι βραχυπρόθεσμα (εντός 3 μηνών) η μετακύλιση μεταβολών των επιτοκίων βάσης της ΕΚΤ δεν ξεπέρασε το 40%, ποσοστό που μακροπρόθεσμα σχεδόν διπλασιάστηκε. Βλ και «Limited pass-through from policy to retail interest rates: empirical evidence and macroeconomic implications», Kwapil and Scharler (2006), Monetary Policy and the Economy, Austrian Central Bank.

[230] Βλ. «Limited pass-through from policy to retail interest rates: empirical evidence and macroeconomic implications», Kwapil and Scharler (2006), Monetary Policy and the Economy, Austrian Central Bank.

[231] Σημειώνεται ότι αναφορές στην ΕΚΤ αφορούν γενικότερα στο Ευρωσύστημα, δηλαδή στην ΕΚΤ και στο δίκτυο Κεντρικών Τραπεζών. Οι εν λόγω όροι εναλλάσσονται στην παρούσα.

[232] Βλ. σχετικά ανακοινώσεις ΕΚΤ «Key ECB interest rates» (2024), διαθέσιμο στο https://www.ecb.europa.eu/stats/policy_and_exchange_rates/key_ecb_interest_rates/html/index.en.htm, «The ECB's negative interest rate» (2014), διαθέσιμο στο https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/tell-me-more/html/why-negative-interest-

στις καταθέσεις που δέχεται από τις τράπεζες και στα δάνεια που χορηγεί σε αυτές για την παροχή ρευστότητας. Τα συγκεκριμένα επιτόκια είναι τα:

i. **Marginal Lending Facility Rate**[233] (MLF Rate – επιτόκιο οριακής χρηματοδότησης), δηλαδή το επιτόκιο στο οποίο οι τράπεζες δανείζονται από την ΕΚΤ κεφάλαια για μία ημέρα (*overnight*),

ii. **Main Refinancing Operations**[234] Rate (MRO rate – επιτόκιο των πράξεων κύριας αναχρηματοδότησης), δηλαδή το επιτόκιο που αφορά στον τακτικό δανεισμό των τραπεζών από την ΕΚΤ για μία εβδομάδα και

iii. **Deposit Facility Rate**[235] (DFR – επιτόκιο διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων), δηλαδή το επιτόκιο με το οποίο οι τράπεζες καταθέτουν κεφάλαια στην ΕΚΤ για μία ημέρα.

184. Τα ανωτέρω επιτόκια καθορίζονται περίπου κάθε έξι εβδομάδες από το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ (ECB Governing Council)[236] με ισχύ μέχρι την επόμενη συνεδρίαση, οπότε και επαναξιολογούνται τα δεδομένα σχετικά με τις προοπτικές του πληθωρισμού, τη δυναμική του υποκείμενου πληθωρισμού και την ένταση με την οποία μεταδίδεται η νομισματική πολιτική[237]. Γενικά, όταν η ΕΚΤ θέλει να δράσει ενάντια στον πληθωρισμό και τις πληθωριστικές προσδοκίες, αυξάνει τα επιτόκια (συσταλτική νομισματική πολιτική) καθιστώντας ακριβότερο τον δανεισμό και αποτελεσματικότερη την αποταμίευση[238] και,

---

rate.en.html), και «We have raised interest rates. What does thatmean for you?» (2022), διαθέσιμο στο https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/tell-me-more/html/interest_rates.en.html.

[233] Το επιτόκιο οριακής χρηματοδότησης (MLF) είναι το επιτόκιο με το οποίο δανείζονται οι τράπεζες από την ΕΚΤ για μία ημέρα. Στο πλαίσιο αυτό πρέπει να παρέχουν εγγυήσεις (collateral) όπως χρεόγραφα. Το MLF είναι υψηλότερο από το επιτόκιο πράξεων κύριας αναχρηματοδότησης. (https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/tell-me/html/marginal_lending_facility_rate.en.html). (βλ και επόμενες υποσημειώσεις).

[234] Το επιτόκιο πράξεων κύριας αναχρηματοδότησης (MRO) είναι το επιτόκιο που καταβάλουν οι τράπεζες όταν δανείζονται χρήματα από το Ευρωσύστημα (δηλαδή την ΕΚΤ και τις εθνικές Κεντρικές Τράπεζες) για μία εβδομάδα. Για τον δανεισμό αυτό πρέπει να παρέχουν εγγυήσεις (collateral) ώστε η ΕΚΤ να λάβει πίσω τα χορηγούμενα ποσά, ακόμα και αν η δανειζόμενη τράπεζα δεν τα επιστρέψει. Βλ. σχετικά στην ιστοσελίδα της ΕΚΤ (https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/tell-me/html/mro.en.html) καθώς και (https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/tell-me/html/collateral.en.html). Σημειώνεται επικουρικά ότι το Ευρωσύστημα δημοσιεύει κατάλογο με τις αποδεκτές εγγυήσεις (eligible assets) ενδεικτικά, ομόλογα ή άλλα βραχυπρόθεσμα χρεόγραφα (διαπραγματεύσιμα στις αγορές), αλλά και άλλα στοιχεία του ενεργητικού (όπως δάνεια σε μη-χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις-ΜΧΕ) που συνήθως δεν θέτονται σε διαπραγμάτευση στις αγορές. Την απόφαση ποια εξ αυτών είναι επιλέξιμα λαμβάνεται από τις εθνικές Κεντρικές Τράπεζες σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο εγγυήσεων του Ευρωσυστήματος.

[235] Το επιτόκιο διευκόλυνσης καταθέσεων είναι το επιτόκιο που λαμβάνουν οι τράπεζες για την κατάθεση ποσών στην Κεντρική Τράπεζα για μία ημέρα (overnight). (https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/tell-me/html/what-is-the-deposit-facility-rate.en.html).

[236] Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι το βασικό όργανο λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ. Απαρτίζεται από τα έξι μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής και τους Διοικητές των εθνικών Κεντρικών Τραπεζών των χωρών της ζώνης του ευρώ. (https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/decisions/govc/html/index.el.html).

[237] Βλ. Ενδιάμεση Έκθεση Νομισματικής Πολιτικής 2024 (Δεκέμβριος 2024), σελ 21-22

[238] Για την άσκηση περιοριστικής/συσταλτικής (αύξηση επιτοκίων) και διευκολυντικής/επεκτατικής πολιτικής (μείωση επιτοκίων) από την ΕΚΤ βλ. ενδεικτικά https://www.bankofgreece.gr/enimerosi/epeksigiseis/pws-askeitai-h-nomismatikh-politikh-toy-eyrwsysthmatos.

αντίστροφα, μειώνει τα επιτόκια όταν επιθυμεί τόνωση της οικονομίας (επεκτατική νομισματική πολιτική).

185. Σημειώνεται ότι οι μεταβολές των επιτοκίων στην πάγια διευκόλυνση αποδοχής καταθέσεων (DFR) και οριακής χρηματοδότησης (MLF) ισχύουν όχι από την ημερομηνία της συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΚΤ κατά την οποία λαμβάνεται η σχετική απόφαση, αλλά από την ημερομηνία που διενεργείται η πρώτη πράξη κύριας αναχρηματοδότησης μετά την απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου (οπότε μεταβάλλεται και το σταθερό επιτόκιο στις πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης – MRO)[239].

186. Στη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΚΤ το Μάρτιο του 2024, μεταξύ άλλων, το επιτόκιο στην πάγια διευκόλυνση αποδοχής καταθέσεων του Ευρωσυστήματος (DFR) αναγνωρίστηκε ως **το βασικό επιτόκιο που προσδιορίζει την κατεύθυνση της νομισματικής πολιτικής**[240].

187. Όπως παρατίθεται στο γράφημα που ακολουθεί, καθώς και στον Πίνακα του Παραρτήματος 1 το 2008 ξεκίνησε η μείωση των επιτοκίων της ΕΚΤ με μικρές διακυμάνσεις έως το 2011. Κατά την περίοδο αυτή, το επιτόκιο καταθέσεων στην ΕΚΤ (DFR) κυμάνθηκε σε θετικά μεν επίπεδα αλλά κάτω του 1%, ενώ από τα μέσα του 2012 έως και τα μέσα του 2014 ήταν μηδενικό. Το 2014, καθώς ο πληθωρισμός αναμενόταν να παραμείνει κάτω από τους στόχους της ΕΚΤ (δηλαδή 2%), υπήρξε η ανάγκη περαιτέρω μείωσης των επιτοκίων, ως τμήμα ενός συνδυασμού μέτρων για την διασφάλιση της σταθερότητας των τιμών (μεσοπρόθεσμα) και ως αναγκαία συνθήκη για την βιώσιμη ανάπτυξη στην ευρωζώνη[241], με αποτέλεσμα τον Ιούνιο του 2014 το DFR να λάβει αρνητικές τιμές, οι οποίες διατηρήθηκαν έως και τον Ιούλιο του 2022. Καθ' όλη την προαναφερθείσα περίοδο (Ιούνιος 2014 – Ιούλιος 2022) το DFR υπόκειτο σε σταδιακές μειώσεις ανά 0,10 ποσοστιαίες μονάδες σε κάθε μεταβολή, με κατώτατη παρατήρηση την περίοδο από τον Σεπτέμβριο 2019 έως τον Ιούλιο του 2022 που κατήλθε στο -0,50%. Τον Ιούλιο του 2022 ανήλθε στο μηδέν και τον Σεπτέμβριο του 2022 επανήλθε σε θετικά επίπεδα (αν και χαμηλά, ήτοι κάτω του 1%). Ακολούθησαν μικρές, σταδιακές αυξήσεις (ανά 0,25 ποσοστιαίες μονάδες) καταλήγοντας περί τα τέλη του 2022 σε επίπεδα της τάξης του 1,50%-2,00% (από τον Νοέμβριο και Δεκέμβριο του 2022 αντίστοιχα). Από τον Φεβρουάριο του 2023 συνεχίστηκε η αυξητική πορεία[242] και από τον Σεπτέμβριο του 2023 ανήλθε στο 4%, στο οποίο και

---

[239] Βλ. ενδεικτικά Νομισματική Πολιτική 2024-2025 (Ιούνιος 2025), σελ 64.

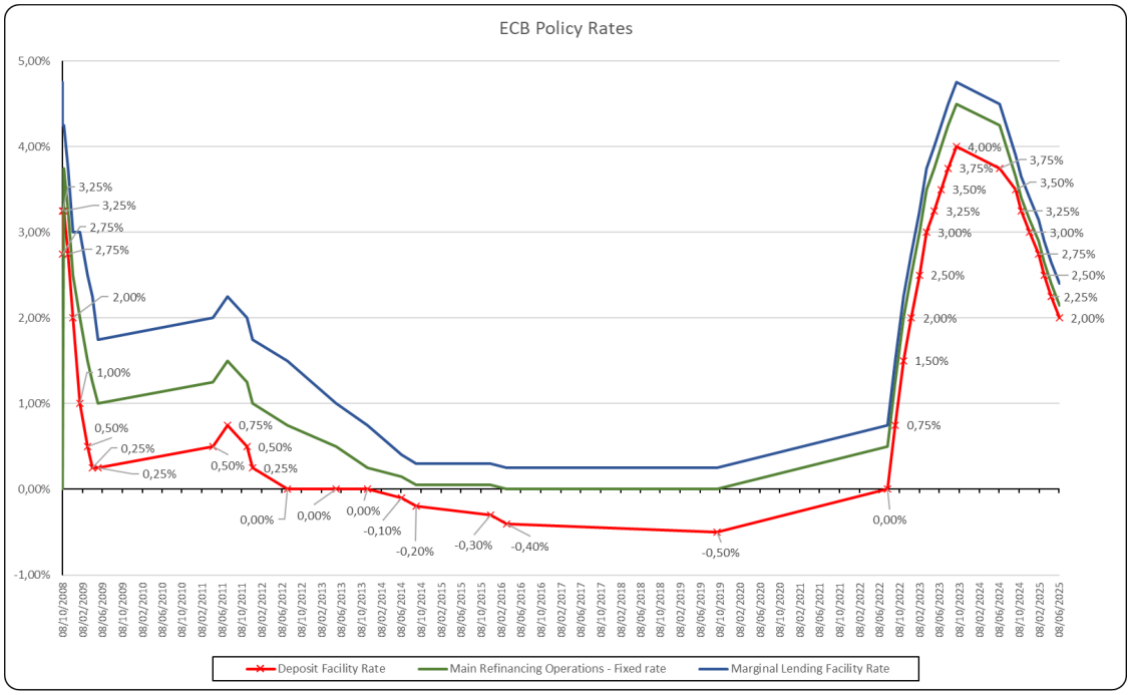
[240] Βλ. Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2024 (Απρίλιος 2025), σελ.20. «*Το Μάρτιο του 2024 το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ αποφάσισε την αναπροσαρμογή του λειτουργικού πλαισίου εφαρμογής της νομισματικής πολιτικής, εν όψει της σταδιακής ομαλοποίησης του ισολογισμού του Ευρωσυστήματος. Ειδικότερα, καθόρισε τις θεμελιώδεις αρχές και τις βασικές παραμέτρους για την εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής και την παροχή ρευστότητας στο τραπεζικό σύστημα, υπό συνθήκες σταδιακής αποκλιμάκωσης της υπερβάλλουσας ρευστότητας από ιδιαίτερα υψηλά επίπεδα. Επίσης, το επιτόκιο στην πάγια διευκόλυνση αποδοχής καταθέσεων του Ευρωσυστήματος αναγνωρίστηκε ως το βασικό επιτόκιο που προσδιορίζει την κατεύθυνση της νομισματικής πολιτικής*».

[241] Βλ ανακοίνωση ΕΚΤ «The ECB's negative interest rate» (2014), διαθέσιμο στο https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/tell-me-more/html/why-negative-interest-rate.en.html.

[242] Ανά 25 μονάδες βάσης (0,25 ποσοστιαίες μονάδες) και για τα τρία επιτόκια πολιτικής (τον Ιούνιο, Ιούλιο και Σεπτέμβριο του 2023). Στη συνεδρίαση του Ιουλίου 2023, το ΔΣ της ΕΚΤ *«[...] αποφάσισε να ορίσει το επιτόκιο των υποχρεωτικών καταθέσεων των τραπεζών στις εθνικές κεντρικές τράπεζες σε 0%, με*

διατηρήθηκε έως τον Ιούνιο του 2024[243], οπότε και ξεκίνησε σταδιακά να μειώνεται. Καθ' όλο το υπόλοιπο του 2024[244] και έως τον Ιούνιο του 2025, το DFR ακολούθησε καθοδική πορεία (ανά 0,25 μονάδες) καταλήγοντας από τις 11 Ιουνίου 2025 στο 2%.

Γράφημα 19. Επιτόκια Πολιτικής της ΕΚΤ

Πηγή: ΕΚΤ

188. Ως προς τα επιτόκια δανεισμού από την ΕΚΤ ακολούθησαν παράλληλη πορεία με το DFR, αν και παρέμειναν σε θετικά επίπεδα. Ιδίως όσον αφορά στο MRO (αφορά δανειοδότηση

ισχύ από τα τέλη Σεπτεμβρίου 2023. Μέχρι εκείνη τη στιγμή το εν λόγω επιτόκιο εξισωνόταν με το επιτόκιο της πάγιας διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων, το οποίο, ως γνωστόν, έχει διαμορφωθεί εδώ και πολλούς μήνες σε θετικά επίπεδα. Η απόφαση αυτή υποβοηθεί τη μετακύλιση των μεταβολών των βασικών επιτοκίων του Ευρωσυστήματος στα επιτόκια της αγοράς χρήματος [ΣτΣ Euribor και €STR]. Προάγει επιπρόσθετα την αποτελεσματικότητα της ενιαίας νομισματικής πολιτικής, στο μέτρο που επιτυγχάνει περιορισμό των εξόδων των εθνικών κεντρικών τραπεζών για τόκους για δεδομένο βαθμό αυστηροποίησης της κατεύθυνσης της νομισματικής πολιτικής». Βλ. Ενδιάμεση Έκθεση για την Νομισματική Πολιτική για το 2023 (Δεκέμβριος 2024), σελ. 22.

[243] Όπως επισημαίνεται από συμμετέχοντες στη δημόσια διαβούλευση ο επίμονος πληθωρισμός στην Ευρώπη της περιόδου 2022-2024 ως αποτέλεσμα σειράς κρίσεων (υγειονομική κρίση, ενεργειακή κρίση και γεωπολιτικές εντάσεις) οδήγησε την ΕΚΤ σε «*ραγδαία*» αύξηση των επιτοκίων της προκειμένου να τον αντιμετωπίσει. Οι πληθωριστικές πιέσεις οι οποίες διατηρήθηκαν καθ' όλη την περίοδο από το 2020-2024 συνεπεία διαδοχικών εξωτερικών κρίσεων μεταφέρθηκαν στην ελληνική οικονομία μέσω του κόστους παραγωγής, των μεταφορών και των διεθνών αγορών, με τις υψηλές τιμές να διατηρούνται μετέπειτα στην Ελλάδα, όπως αναφέρεται στο σχετικό υπόμνημα, «*λόγω της ολιγοπωλιακής δομής της ελληνικής οικονομίας εν γένει*».

[244] Σύμφωνα με την Ενδιάμεση Έκθεση για την Νομισματική Πολιτική για το 2024 (Δεκέμβριος 2024), σελ. 11, στη διάρκεια του 2024 ο γενικός πληθωρισμός στη ζώνη του ευρώ συνέχισε την πορεία αποκλιμάκωσης που είχε ξεκινήσει το 2023, με τους περισσότερους δείκτες μακροπρόθεσμων προσδοκιών (για τον πληθωρισμό) βρίσκονται περίπου στο 2%. «*Ως εκ τούτου, το Διοικητικό Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), τον Ιούνιο, το Σεπτέμβριο, τον Οκτώβριο και το Δεκέμβριο μείωσε, κατά 25 μονάδες βάσης κάθε φορά, το επιτόκιο της διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων*» και καθιστώντας σαφές ότι δεν δεσμεύεται ως προς τη μελλοντική πορεία των επιτοκίων πολιτικής.

για μία εβδομάδα), κατά την περίοδο των αρνητικών επιτοκίων κατάθεσης, προσέγγισε το 0% ενώ ειδικά την περίοδο Μαρτίου 2016 – Ιούλιου 2022 έγινε μηδενικό (περίοδος κατά την οποία το DFR ήταν στα κατώτερα αρνητικά όρια του -0,40% και -0,50%).

189. Κατά τις μεταβολές των επιτοκίων πολιτικής της ΕΚΤ, αναλόγως μεταβάλλεται και το Euribor (βλ. ακόλουθο Γράφημα 20), το οποίο, όπως και το βραχυπρόθεσμο επιτόκιο χρηματαγοράς[245] επηρεάζεται από τα επιτόκια πολιτικής της ΕΚΤ αλλά και τον πληθωρισμό[246].

190. Το Euribor[247], το οποίο είναι ένας εκ των κύριων παραγόντων που, σύμφωνα με τα ερωτηθέντα στο πλαίσιο της παρούσας πιστωτικά ιδρύματα, λαμβάνονται υπόψη στην τελική διαμόρφωση των επιτοκίων καταθέσεων[248], χρησιμοποιείται από τις ευρωπαϊκές τράπεζες προκειμένου να δανειστούν βραχυπρόθεσμα κεφάλαια μεταξύ τους, τα οποία με την σειρά τους μπορούν να δανείσουν σε τρίτους. Σημειώνεται ότι το επίπεδο του Euribor διαμορφώνεται στο πλαίσιο βραχυπρόθεσμου διατραπεζικού δανεισμού μεταξύ περιορισμένου αριθμού τραπεζών οι οποίες χαρακτηρίζονται από την εξαιρετική τους φήμη, την υψηλή πιστοληπτική τους ικανότητα, καθώς και τη συμμόρφωσή τους με υψηλά πρότυπα δεοντολογίας[249], δηλαδή διαμορφώνεται βάσει της προσφοράς και ζήτησης. Ωστόσο, όπως προαναφέρθηκε, και άλλοι – εξωγενείς – παράγοντες παίζουν ρόλο στην τελική διαμόρφωση του, όπως η οικονομική ανάπτυξη, τα επιτόκια της ΕΚΤ αλλά και ο πληθωρισμός[250].

191. Σε γενικές γραμμές, στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες το Euribor αποτελεί μια καλή ένδειξη του πως θα κινηθούν τα επιτόκια καταθέσεων (αποταμιευτικών και προθεσμιακών)[251]. Ακριβώς επειδή το Euribor διαμορφώνει το **κόστος δανεισμού** μιας τράπεζας, οι μεταβολές του επηρεάζουν το επιτοκιακό της περιθώριο και κατ' επέκταση την κερδοφορία της, με αποτέλεσμα να επηρεάζει και το επιτόκιο που προσφέρουν οι τράπεζες

---

[245] Από τα τέλη του 2021 €STR (ester) και πιο πριν EONIA.

[246] Από τη στιγμή που το Euribor βασίζεται σε συμφωνίες μεταξύ πολλών ευρωπαϊκών τραπεζών, το επίπεδο του επιτοκίου καθορίζεται πρωτίστως από την προσφορά και τη ζήτηση. Ωστόσο υπάρχουν και εξωγενείς παράγοντες, όπως η οικονομική ανάπτυξη, τα επιτόκια της ΕΚΤ και ο πληθωρισμός που επίσης επηρεάζουν το επίπεδο του Euribor. (Βλ. https://www.euribor-rates.eu/en/what-is-euribor/)

[247] EURo InterBank Offered Rate. Παρά το γεγονός ότι είθισται να γίνεται αναφορά στο Euribor σαν να υπάρχει μόνο ένα, στην πράξη πρόκειται για πέντε διαφορετικά Euribor αναλόγως της περιόδου δανεισμού στην οποία αναφέρονται. Από το 2013 τα Euribor μειώθηκαν από 15 σε μόλις 5 (1 εβδομάδας, 1 μήνα, 3 μηνών, 6 μηνών και 12 μηνών), βλ. https://www.euribor-rates.eu/en/what-is-euribor/

[248] Βλ. Ενότητα 3.3.7. Άλλοι παράγοντες που αναφέρονται από τις ίδιες τις τράπεζες είναι συνοπτικά: Τα επιτόκια πολιτικής της ΕΚΤ και οι ευρύτερες μακροοικονομικές συνθήκες που επηρεάζουν τις αγορές, το κόστος χρηματοδότησης και το επίπεδο ρευστότητας του πιστωτικού ιδρύματος, οι στόχοι κερδοφορίας του και οι αποδόσεις των επενδύσεων, τα επιτόκια των ανταγωνιστών αλλά και εναλλακτικά ανταγωνιστικά προϊόντα, η διάρκεια και το ποσό της κατάθεσης, η κατηγορία πελάτη στην οποία απευθύνεται κ.α.

[249] Βλ https://www.euribor-rates.eu/en/panelbanks/ . Οι τράπεζες αυτές είναι από το Βέλγιο η Belfius από την Γαλλία οι BNP-Paribas, Credit Agricole, HSBC France, Natixis/BPCE και Societe Generale από την Γερμανία οι Deutsche Bank και DZ Bank, από την Ιταλία Intensa SanPaolo και Unicredit, από το Λουξεμβούργο η Banque et Caisse d' Epargne de l' Etat, από την Ολλανδία η ING Bank, από την Πορτογαλία η Caixa Geral De Depositos CGD , από την Ισπανία οι Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, Banco Santander, CECABANK και CaixaBank SA καθώς και η Barcleys Capital.

[250] https://www.euribor-rates.eu/en/what-is-euribor/

[251] https://www.euribor-rates.eu/en/euribor-savings/

στους καταθέτες και δανειολήπτες τους. Με άλλα λόγια, μια αύξηση του Euribor αυξάνει το κόστος δανεισμού μίας τράπεζας, μειώνει το επιτοκιακό της περιθώριο και ως αποτέλεσμα δύναται να οδηγήσει, αφενός, σε μείωση των επιτοκίων καταθέσεων (αποταμίευσης και προθεσμιακών) και, αφετέρου, σε αύξηση των επιτοκίων χορηγήσεων[252]. Σύμφωνα δε με σχετική βιβλιογραφία[253], μια αύξηση του επιτοκίου χρηματαγοράς (Euribor) ωθεί τους καταθέτες σε εναλλακτικές τοποθετήσεις – μηδενικού κινδύνου – μειώνοντας έτσι την προσφορά καταθετικών ποσών προς τις τράπεζες και επηρεάζοντας την ρευστότητά τους, με αποτέλεσμα να δημιουργείται αυξητική πίεση στα επιτόκια καταθέσεων[254]. Ωστόσο μελέτες έχουν δείξει ότι όσο υψηλότερη είναι η υπερβάλλουσα ρευστότητα και όσο υψηλότερος είναι ο βαθμός συγκέντρωσης του κλάδου τόσο μικρότερη είναι η επίδραση του Euribor στα επιτόκια καταθέσεων και στο κόστος των τραπεζών[255].

192. Σε κάθε περίπτωση πάντως, όπως προκύπτει και από γράφημα που ακολουθεί, υφίσταται ισχυρή συσχέτιση μεταξύ των επιτοκίων της ΕΚΤ και του Euribor, τόσο ως προς το ύψος όσο και ως προς τις μεταβολές αυτών[256].

Γράφημα 20. Επιτόκια Πολιτικής της ΕΚΤ και Euribor

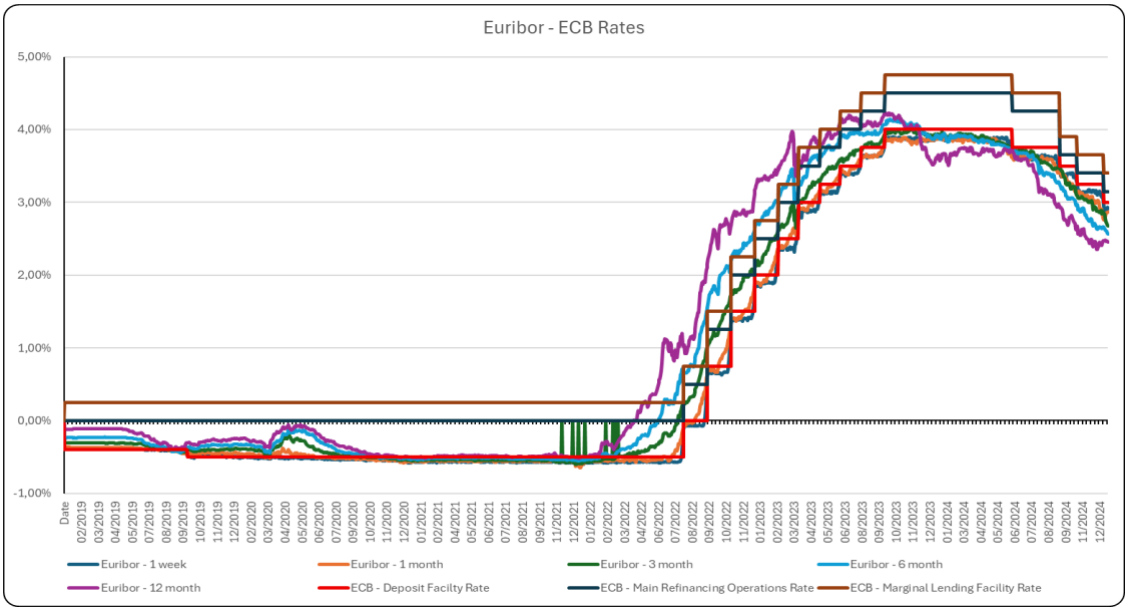
[252] Αν και συνήθως ως προς τα επιτόκια καταθέσεων, η επίδραση αυτή εκδηλώνεται με μία σχετική υστέρηση και εφόσον έχει υπάρξει κάποια σημαντική μεταβολή στην αγορά (https://www.euribor-rates.eu/en/euribor-savings/).

[253] Βλ. ενδεικτικά «How do banks set interest rates?» , L. Gambacorta (2008), European Economic Review (σελ 796-797).

[254] Το αντίστοιχο συμβαίνει και σε μία αντίθετη μεταβολή.

[255] Βλ. ενδεικτικά «The Euribor Surge and Bank Deposit Costs: An Investigation of Interest Rate Pass-Through and Deposit Portfolio Rebalancing», A. Ferrer, G. Ganics, A. Molina and J. M.Serena, Spring 2023 διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της Κεντρικής Τράπεζας της Ισπανίας (https://repositorio.bde.es/handle/123456789/33794).

[256] Αν και η ΕΚΤ δεν καθορίζει το ύψος του Euribor, ωστόσο οι αποφάσεις της το επηρεάζουν (βλ. ενδεικτικά και https://www.caixabankresearch.com/en/economics-markets/financial-markets/questions-and-answers-about-euribor. Σημειώνεται συναφώς, ότι εμπειρικές μελέτες έχουν δείξει ότι οι μεταβολές των επιτοκίων καταθέσεων έχουν την τάση να αντικατοπτρίζουν τις μεταβολές των επιτοκίων χρηματαγοράς (βλ. Martin-Oliver, A., V. Salas-Fumas, and J. Saurina (2008). "Search Cost and Price Dispersion in Vertically Related Markets: The Case of Banks Loans and Deposits", *Review of Industrial Organization*, 33, 297–323).

Πηγή: ΕΚΤ (ως προς τα επιτόκια πολιτικής) και Κεντρική Τράπεζα Φινλανδίας (ως προς το Euribor) (https://www.suomenpankki.fi/en/statistics/data-and-charts/interest-rates/charts/korot_kuviot_en/euriborkorot_pv_chrt_en/)

193. Σημειώνεται σχετικά ότι μέχρι τη διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση (2007-2008), το Ευρωσύστημα κατηύθυνε τα βραχυπρόθεσμα επιτόκια στην αγορά χρήματος[257] στο μέσο ενός «επιτοκιακού διαδρόμου» (*corridor system*) ο οποίος οριζόταν από το επιτόκιο της διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης (MLFR), ως ανώτατο όριο, και από το επιτόκιο της διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων (DFR), ως κατώτατο όριο, δηλαδή κοντά στο επιτόκιο των πράξεων κύριας αναχρηματοδότησης του Ευρωσυστήματος (MRO)[258]. Το λειτουργικό πλαίσιο[259] ήταν σχεδιασμένο για συνθήκες σχετικής έλλειψης ρευστότητας[260], ώστε η κεντρική τράπεζα να χορηγεί στα πιστωτικά ιδρύματα τα αποθεματικά που χρειάζονταν, αφού αυτά είχαν απευθυνθεί για την κάλυψη των αναγκών τους σε ρευστότητα στην διατραπεζική αγορά. Λόγω της θετικής διαφοράς που υπήρχε μεταξύ του επιτοκίου δανεισμού διάρκειας μίας ημέρας στην αγορά χρήματος (EONIA) και εκείνου για κατάθεση αποθεματικών στην κεντρική τράπεζα (DFR), η κατάθεση πλεοναζόντων αποθεματικών (άνω των ελάχιστων απαιτούμενων) στην κεντρική τράπεζα συνεπαγόταν ένα κόστος ευκαιρίας για τις τράπεζες, οι οποίες δεν είχαν κίνητρο να απευθυνθούν στην ΕΚΤ, αλλά αντιθέτως να δραστηριοποιηθούν στη διατραπεζική αγορά χρήματος για τη διαχείριση της ρευστότητάς τους. Αντίστοιχα, εάν μία τράπεζα είχε ανάγκη ρευστότητας, το υψηλότερο

[257] Εννοείται το EONIA (το οποίο από τα τέλη του 2021 αντικαταστάθηκε από το €STR) και το Euribor.
[258] Βλ. Νομισματική Πολιτική 2023-2024 (Ιούνιος 2024), σελ 60 επ.
[259] Βλ. Νομισματική Πολιτική 2023-2024 (Ιούνιος 2024), σελ 60 επ. Το λειτουργικό πλαίσιο περιλαμβάνει τις διαδικασίες και τους κανόνες που διέπουν την εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος. Σκοπός του είναι να κατευθύνει τα βραχυπρόθεσμα επιτόκια στην αγορά χρήματος σε συνέπεια με τις αποφάσεις νομισματικής πολιτικής.
[260] Βλ. Νομισματική Πολιτική 2023-2024 (Ιούνιος 2024), σελ 60 επ. Οι ανάγκες για αποθεματικά προέρχονταν (α) από την υποχρέωση τήρησης ελάχιστων αποθεματικών (minimum reserve requirements) και (β) από τους αυτόνομους παράγοντες, που επιδρούν στη ρευστότητα στο τραπεζικό σύστημα και οι οποίοι βρίσκονται εκτός του ελέγχου του Ευρωσυστήματος (όπως τα τραπεζογραμμάτια σε κυκλοφορία και οι καταθέσεις του Δημοσίου στην κεντρική τράπεζα).

επιτόκιο οριακής χρηματοδότησης (MLFR) έδινε κίνητρο να απευθυνθεί στην διατραπεζική και όχι απευθείας στην ΕΚΤ.

194. Μετά την εκδήλωση της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης, κατέστη αναγκαίο το Ευρωσύστημα να προσφέρει αυξημένη ρευστότητα στο τραπεζικό σύστημα. Από την έναρξη του διευρυμένου προγράμματος αγοράς τίτλων (*asset purchase programme – APP*) το 2015, όταν το Ευρωσύστημα ήρθε αντιμέτωπο με το ελάχιστο εφικτό όριο των επιτοκίων (*effective lower bound*) και μετά, το λειτουργικό πλαίσιο του Ευρωσυστήματος κατ' ουσίαν λειτουργεί υπό ένα σύστημα κατώτατου επιτοκιακού ορίου (floor system), στο οποίο η κεντρική τράπεζα προσφέρει συστηματικά μεγάλου ύψους αποθεματικά στο τραπεζικό σύστημα. Καθώς τα αποθεματικά αυτά υπερβαίνουν κατά πολύ τις ανάγκες ρευστότητας που πηγάζουν από τις συνήθεις δραστηριότητες των τραπεζών[261] τα βραχυπρόθεσμα επιτόκια κυμαίνονται επί μακρές χρονικές περιόδους πολύ κοντά στο κάτω όριο του διαδρόμου που ορίζουν τα επιτόκια πολιτικής, δηλαδή κοντά στο DFR, ενώ το κόστος ευκαιρίας λόγω διακράτησης πλεοναζόντων αποθεματικών στην κεντρική τράπεζα (δηλαδή η διαφορά του επιτοκίου μίας ημέρας στην αγορά χρήματος και του DFR) έχει εξαλειφθεί.

195. Από τα τέλη του 2022 η υπερβάλλουσα ρευστότητα στο τραπεζικό σύστημα της ευρωζώνης άρχισε να υποχωρεί[262] και τον Δεκέμβριο του 2022 το Ευρωσύστημα προέβη σε επαναξιολόγηση του λειτουργικού πλαισίου εφαρμογής της νομισματικής πολιτικής. Στα μέσα Μαρτίου 2024 το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ, καθώς η ρευστότητα στο τραπεζικό σύστημα σταδιακά συρρικνώνεται, ανακοίνωσε τις αλλαγές για την αναπροσαρμογή και τις βασικές παραμέτρους λειτουργικού πλαισίου εφαρμογής της νομισματικής πολιτικής και την παροχή ρευστότητας στο τραπεζικό σύστημα[263]. Ειδικότερα, μεταξύ άλλων, το MRO

[261] Ελάχιστα υποχρεωτικά αποθεματικά, ζήτηση τραπεζογραμματίων εκ μέρους του κοινού, εκροές καταθέσεων, διακανονισμός διατραπεζικών πληρωμών κ.λπ. (Βλ. Νομισματική Πολιτική 2023-2024 (Ιούνιος 2024), σελ 60 επ.).

[262] Λόγω αποπληρωμής των TLTRO III [ΣτΣ: Πρόκειται για μακροχρόνιες πράξεις, έως 4 έτη, για την παροχή χρηματοδότησης στις τράπεζες σε ευνοϊκούς όρους για την διευκόλυνση των πιστοληπτικών συνθηκών του ιδιωτικού τομέα - ιδιωτών και επιχειρήσεων (targeted longer term refinancing operations - TLTROs)] και στη συνέχεια λόγω περιορισμού των επανεπενδύσεων σε τίτλους εκ μέρους του Ευρωσυστήματος. Σημειώνεται συναφώς ότι σειρά παραγόντων επηρεάζουν τα επίπεδα ρευστότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων όπως ενδεικτικά οι εποπτικοί κανόνες βάσει των οποίων πρέπει να τηρούν υψηλότερα αποθέματα ρευστότητας απ' ότι στο παρελθόν (Βασιλεία ΙΙΙ), η προληπτική συμπεριφορά η οποία έχει ενταθεί μετά τις συνεχείς κρίσεις των τελευταίων ετών, αλλά και ενδεχομένως γιατί τα αποθεματικά αποτελούν στοιχεία ενεργητικού που δεν μη υποκείμενα σε κίνδυνο αποτιμήσεων ή ρευστότητας (Βλ. Νομισματική Πολιτική 2023-2024 (Ιούνιος 2024), σελ 60 επ.).

[263] Τα βασικότερα σημεία είναι: α) παροχή ρευστότητας (με σταθερό επιτόκιο) χωρίς ποσοτικό περιορισμό, με τις τακτικές πράξης αναχρηματοδότησης να αποτελούν το κεντρικό σημείο παροχής οριακής χρηματοδότησης βάσει της ζήτησης, β) υιοθέτηση ευρέος συνδυασμού εργαλείων για την παροχή ρευστότητας, συμπεριλαμβανομένων και πιο μακροπρόθεσμων τακτικών πράξεων, και γ) εφαρμογή μέσω ενός ελαστικού κατώτατου ορίου (soft floor) με περιορισμένη διαφορά μεταξύ επιτοκίου του DFR και του MRO (δηλ. μεταξύ του επιτοκίου που πληρώνουν οι τράπεζες για να δανειστούν αποθεματικά και εκείνου που λαμβάνουν για κατάθεση στην κεντρική τράπεζα), δηλαδή το Ευρωσύστημα θα ανεχθεί κάποια απόκλιση των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων γύρω από το DFR στο βαθμό που δεν αλλοιώνονται οι ενδείξεις για την κατεύθυνση της νομισματικής πολιτικής. Η μικρή σχετικά διαφορά (15 μ.β.) περιορίζει τυχόν ανοδικές πιέσεις στα βραχυπρόθεσμα επιτόκια καθώς η υπερβάλλουσα ρευστότητα υποχωρεί ενώ ενισχύει το κίνητρο των τραπεζών να συμμετέχουν στις πράξεις αναχρηματοδότησης της ΕΚΤ ενώ διατηρεί ταυτόχρονα τη δραστηριοποίησή τους στην αγορά χρήματος. Βλ. Νομισματική Πολιτική 2023-2024 (Ιούνιος 2024), σελ 60 επ.

όπως αναφέρεται στην σχετική ανακοίνωση, θα διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στην κάλυψη της ρευστότητας των τραπεζών, ενώ το επιτόκιο στην πάγια διευκόλυνση αποδοχής καταθέσεων του Ευρωσυστήματος (DFR) αναγνωρίστηκε ως το βασικό επιτόκιο που προσδιορίζει την κατεύθυνση της νομισματικής πολιτικής[264].

196. Συνεπώς, λαμβανομένων υπόψη ότι: **(α)** όπως προαναφέρθηκε, κατά την άσκηση νομισματικής πολιτικής για την αντιμετώπιση του πληθωρισμού και των πληθωριστικών πιέσεων, η ΕΚΤ προχωράει στην εφαρμογή συσταλτικής πολιτικής αυξάνοντας τα επιτόκια και καθιστώντας ακριβότερο τον δανεισμό και αποτελεσματικότερη την αποταμίευση[265] ενώ αντιθέτως όταν στοχεύει στην αύξηση του πληθωρισμού για τόνωση της οικονομίας, προχωράει στην εφαρμογή επεκτατικής πολιτικής μειώνοντας τα επιτόκια καθιστώντας φθηνότερο τον δανεισμό και μη αποτελεσματική την αποταμίευση, **(β)** ως βασικό επιτόκιο για την κατεύθυνση νομισματικής πολιτικής έχει αναγνωριστεί το DFR, και **(γ)** σε ανάλυση από την ΤτΕ για τον υπολογισμό της μετακύλισης των επιτοκίων πολιτικής της ΕΚΤ στα τραπεζικά επιτόκια, λαμβάνεται υπόψη το DFR[266], **στην ανάλυση για τις μεταβολές των επιτοκίων των ελληνικών τραπεζών** (βλ Ενότητα 3.2) **έχουν ληφθεί υπόψη οι μεταβολές κυρίως του DFR**.

3.3.3 Επίπεδο εισοδήματος στην οικονομία

197. Όπως προαναφέρθηκε στην Ενότητα 2.2 της παρούσας, το γενικότερο μακροοικονομικό περιβάλλον επιδρά στην οικονομική κατάσταση των καταναλωτών, στο πραγματικό τους εισόδημα και στις προσδοκίες που διαμορφώνουν[267]. Η οικονομική ανάπτυξη, η αύξηση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) και η αύξηση του κατά κεφαλήν εισοδήματος

---

[264] Βλ. και Έκθεση Διοικητή της ΤτΕ για το 2024 (Απρίλιος 2025), σελ.20. «*Το Μάρτιο του 2024 το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ αποφάσισε την αναπροσαρμογή του λειτουργικού πλαισίου εφαρμογής της νομισματικής πολιτικής, εν όψει της σταδιακής ομαλοποίησης του ισολογισμού του Ευρωσυστήματος. Ειδικότερα, καθόρισε τις θεμελιώδεις αρχές και τις βασικές παραμέτρους για την εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής και την παροχή ρευστότητας στο τραπεζικό σύστημα, υπό συνθήκες σταδιακής αποκλιμάκωσης της υπερβάλλουσας ρευστότητας από ιδιαίτερα υψηλά επίπεδα. Επίσης, το επιτόκιο στην πάγια διευκόλυνση αποδοχής καταθέσεων του Ευρωσυστήματος αναγνωρίστηκε ως το βασικό επιτόκιο που προσδιορίζει την κατεύθυνση της νομισματικής πολιτικής*». Βλ και https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2024/html/ecb.pr240313~807e240020.el.html, όπου μεταξύ άλλων αναφέρεται και ότι «Οι πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης (ΠΚΑ) [ΣτΣ. πρόκειται για το MRO] θα διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο ως προς την κάλυψη των αναγκών ρευστότητας των τραπεζών και θα συνεχίσουν να διενεργούνται μέσω δημοπρασιών σταθερού επιτοκίου».

[265] Για την άσκηση περιοριστικής/συσταλτικής (αύξηση επιτοκίων) και διευκολυντικής/επεκτατικής πολιτικής (μείωση επιτοκίων) από την ΕΚΤ βλ. ενδεικτικά https://www.bankofgreece.gr/enimerosi/epeksigiseis/pws-askeitai-h-nomismatikh-politikh-toy-eyrwsysthmatos.

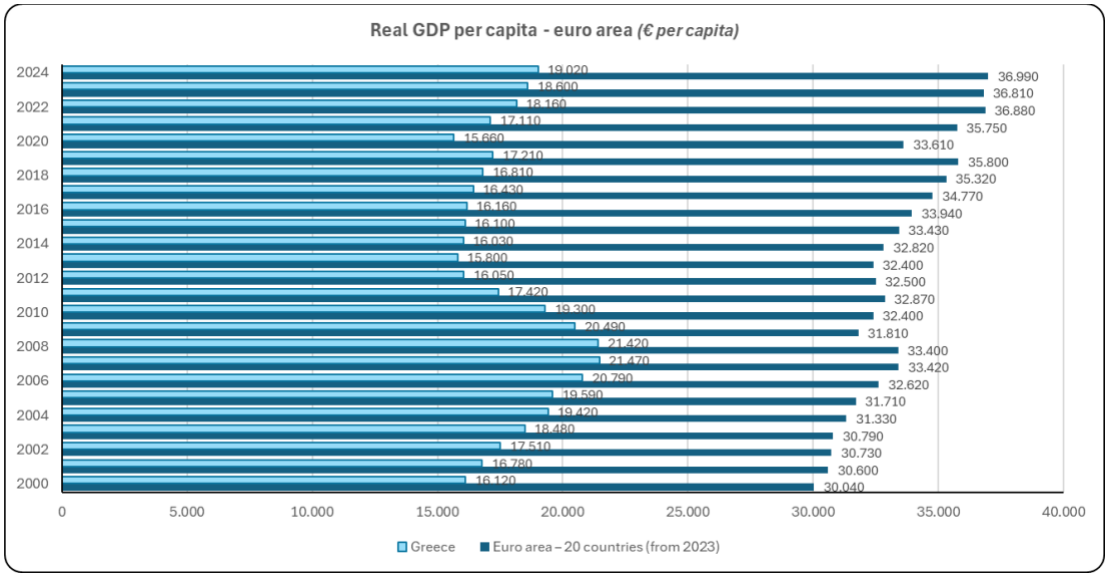
[266] Βλ. Ενδιάμεση Έκθεση για την Νομισματική Πολιτική 2023, ΤτΕ, Δεκέμβριος 2023, σελ 118 επ «Πλαίσιο VI.1».

[267] Όπως για παράδειγμα, ως προς την αύξηση ή μείωση του πραγματικού τους εισοδήματος, διατήρηση ή μη της εργασίας τους κ.α. Υπενθυμίζεται ότι σύμφωνα με σχετική μελέτη της ΕΚΤ κατά την διάρκεια της πανδημίας και του περιορισμού της λειτουργίας των καταστημάτων και των μετακινήσεων το 2020 παρατηρήθηκε σημαντική αύξηση των αποταμιεύσεων λόγω «αναγκαστικής αποταμίευσης» (forced saving) και λόγω μελλοντικής αβεβαιότητας για το εισόδημα και την απασχόληση (precautionary saving). Βλ. σχ. και ECB (2020), «Covid-19 and the increase in household saving: precautionary or forced?» https://www.ecb.europa.eu/pub/economic-bulletin/focus/2020/html/ecb.ebbox202006_05~d36f12a192.en.html

είναι παράγοντες που αυξάνουν την προσφορά διαθέσιμων προς κατάθεση χρηματικών ποσών και **επιδρούν αρνητικά στο ύψος των επιτοκίων καταθέσεων**[268].

198. Σύμφωνα με τα συγκριτικά στοιχεία της Eurostat από το 2000 έως και το 2024[269] το κατά κεφαλήν ΑΕΠ (αποπληθωρισμένο)[270] στην Ελλάδα παραμένει διαχρονικά κάτω του μέσου όρου της Ευρωζώνης. Ωστόσο, αν και από το 2018 έως και σήμερα η Ελλάδα κατατάσσεται 18η μεταξύ των πλέον 20 κρατών-μελών της ευρωζώνης (έναντι της 16ης με 17ης θέσης τα προηγούμενα έτη αλλά και ακόμα υψηλότερα κατά τα προ του 2010 έτη), από το 2022 παρουσιάζει αυξημένο κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε σχέση με την προ της πανδημίας περίοδο (2018: 16.810, 2019: 17.210, 2020: 15.660, 2021: 17.110, 2022: 18.160, 2023: 18.600, 2024: 19.020)[271], ενώ η αύξηση από το 2018 και 2019 έως το 2024 είναι σχεδόν τριπλάσια σε σχέση με τον μέσο όρο της ευρωζώνης (13,15% από το 2018 και 10,52% από το 2019 έναντι 4,73% και 3,32% αντίστοιχα της ευρωζώνης).

Γράφημα 21. Κατά Κεφαλήν Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (2000-2024)

Πηγή: Eurostat - https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_08_10/default/table?lang=en

---

[268] Αντιθέτως, η οικονομική ανάπτυξη μπορεί να αυξήσει τη ζήτηση για δάνεια επιδρώντας αυξητικά στα επιτόκια χορηγήσεων (βλ. ενδεικτικά Bikker, J.A. and Gerritsen, D. (2018). "Determinants of Interest Rates on Time Deposits and Savings Accounts: Macro Factors, Bank Risk, and Account Features", *International Review of Finance*, 18:2: pp. 169–216 και Gambacorta, L. (2008). "How do Banks Set Interest Rates?" *European Economic Review*, 52, 792–819)).

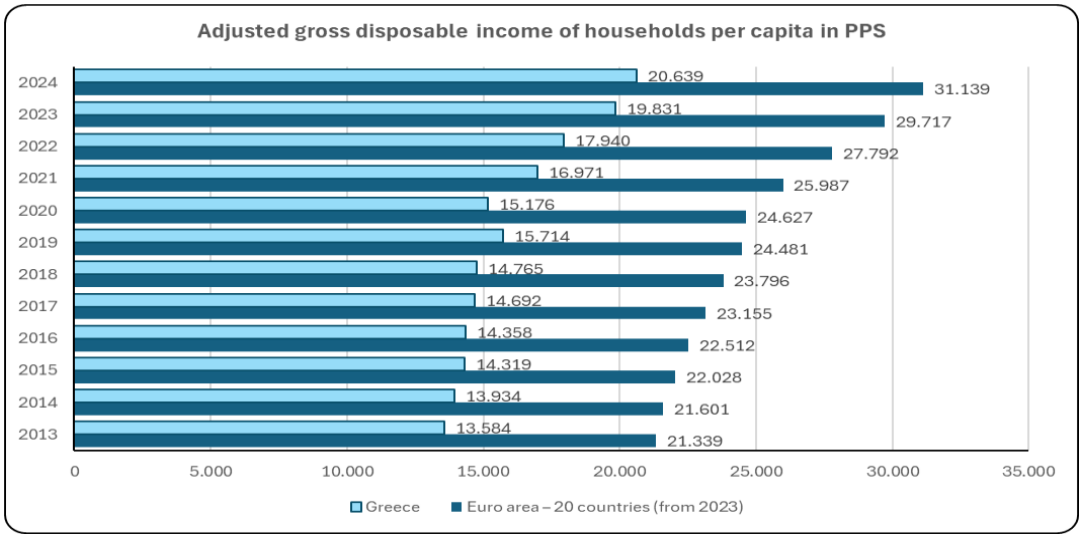
[269] https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_08_10/default/bar?lang=en

[270] Ο δείκτης υπολογίζεται ως η αναλογία του πραγματικού ΑΕΠ (αποπληθωρισμένου) προς τον μέσο πληθυσμό για ένα συγκεκριμένο έτος, όπου το ΑΕΠ εκφράζεται σε εκατομμύρια και ο πληθυσμός σε χιλιάδες. Το πραγματικό ΑΕΠ δημοσιεύεται χωρίς δεκαδικά ψηφία. Το ΑΕΠ μετράει την αξία της συνολικής τελικής παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών που παράγει μία οικονομία μέσα σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Περιλαμβάνει αγαθά και υπηρεσίες που διαθέτουν αγορές (ή θα μπορούσαν να διαθέτουν αγορές) και προϊόντα που παράγονται από τη γενική κυβέρνηση και τα μη κερδοσκοπικά ιδρύματα. Είναι ένα μέτρο οικονομικής δραστηριότητας και χρησιμοποιείται συχνά ως δείκτης ανάπτυξης του υλικού βιοτικού επιπέδου μιας χώρας. Ωστόσο, δεν αποτελεί πλήρες μέτρο της οικονομικής ευημερίας. Για παράδειγμα, το ΑΕΠ δεν περιλαμβάνει την περισσότερη μη αμειβόμενη οικιακή εργασία. Ούτε το ΑΕΠ λαμβάνει υπόψη τις αρνητικές επιπτώσεις της οικονομικής δραστηριότητας, όπως η περιβαλλοντική υποβάθμιση.

[271] Βλ. Real GDP per capita [sdg_08_10], (όπως είχε δημοσιευθεί τον Νοέμβριο του 2025) https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_08_10/default/table?lang=en.

199. Ομοίως και το ακαθάριστο διαθέσιμο εισόδημα ιδιωτών σε όρους αγοραστικής δύναμης, το οποίο σύμφωνα με τους υπολογισμούς της Υπηρεσίας βάσει των στοιχείων της Eurostat[272] αυξήθηκε περί το 40% κατά το διάστημα 2018-2024 (και περί το 31% κατά το διάστημα 2019-2024) έναντι περί το 31% της ευρωζώνης κατά το διάστημα 2018-2024 και 27% το διάστημα 2019-2024), παραμένοντας ωστόσο σε χαμηλότερα επίπεδα συγκριτικά με άλλα κράτη – μέλη της ευρωζώνης, όπως προκύπτει από το γράφημα που ακολουθεί[273].

Γράφημα 22. Κατά Κεφαλήν Ακαθάριστο Διαθέσιμο Εισόδημα σε όρους αγοραστικής δύναμης (2013-2024)

Πηγή: Eurostat - https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00113/default/table?lang=en

200. Το 2020 τα περιοριστικά μέτρα που επιβλήθηκαν παγκοσμίως λόγω της πανδημίας, οδήγησαν σε σημαντική αύξηση των αποταμιεύσεων[274] και σε σημαντική μείωση του ΑΕΠ. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΤτΕ κατά τη διάρκεια της υγειονομικής κρίσης το 2020 το πραγματικό ΑΕΠ μειώθηκε κατά 8,2%, σε σχέση με το προηγούμενο έτος, κυρίως λόγω της

---

[272] Βλ. Adjusted gross disposable income of households per capita in PPS [tec00113], https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00113/default/table?lang=en (όπως είχε δημοσιευθεί τον Νοέμβριο του 2025). Ο δείκτης δείχνει το προσαρμοσμένο κατά κεφαλήν ακαθάριστο διαθέσιμο εισόδημα σε όρους αγοραστικής δύναμης (Purchasing power parities – PPPs, ήτοι δεικτών του επιπέδου τιμών αγαθών και υπηρεσιών σε διαφορετικές χώρες προκειμένου να είναι δυνατή η σύγκριση και να αντανακλώνται πραγματικά μεγέθη της οικονομίας), συμπεριλαμβανομένων κοινωνικών παροχών. (Βλ. αναλυτικά:
https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/tec00113_esmsip2.htm#:~:text=The%20real%20adjusted%20gross%20disposable%20income%20of,*%20Divided%20by%20the%20total%20resident%20population).

[273] Ως προς το πραγματικό ακαθάριστο κατά κεφαλήν διαθέσιμο εισόδημα ήτοι το αποπληθωρισμένο, σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat (έτος βάσης 2008) την περίοδο 2018-2024 στην Ελλάδα, σύμφωνα με τους υπολογισμούς της Υπηρεσίας, παρουσίασε αύξηση της τάξης του **23% έναντι 6,5%** στην ευρωζώνη.
(βλ. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tepsr_wc310/default/table?lang=en). Σημειώνεται ότι εκ της περιγραφής των δύο μεγεθών (α) του προσαρμοσμένου κατά κεφαλή ακαθάριστου διαθέσιμου εισοδήματος σε όρους αγοραστικής δύναμής και β) του πραγματικού ακαθάριστου κατά κεφαλήν διαθέσιμου εισοδήματος, το πρώτο φαίνεται πως αποτελεί πιο ολοκληρωμένο και συγκρίσιμο μέτρο του βιοτικού επιπέδου στις χώρες που εξετάζει.

[274] Βλ. Ενότητα 2.2 της παρούσας. Υπενθυμίζεται ότι κατά το 2020 σύμφωνα με τους υπολογισμούς της Υπηρεσίας, οι καταθέσεις των νοικοκυριών σημείωσαν σημαντική αύξηση κατά 9,6 δις€ (προερχόμενη από αύξηση των καταθέσεων α' ζήτησης και μείωση των προθεσμιακών).

υποχώρησης της ιδιωτικής κατανάλωσης[275] και της δραστηριότητας στον κλάδο του τουρισμού. Μείωση παρουσίασε και το ονομαστικό διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών, αν και οριακή στο 0,1%, ενώ το πραγματικό διαθέσιμο εισόδημα, λόγω των μέτρων στήριξης, αυξήθηκε κατά 1,2%[276].

201. Το αρνητικό κλίμα αντιστράφηκε το 2021 με την σταδιακή επανεκκίνηση της οικονομίας, ήδη από το δεύτερο τρίμηνο του έτους, με το ΑΕΠ να σημειώνει αύξηση κατά 8,3% σε σχέση με το 2020, επιβεβαιώνοντας τις προσδοκίες για μία ανάκαμψη τύπου «V». Το ποσοστό ανεργίας μειώθηκε στο 14,7% έναντι του 16,3% το προηγούμενο έτος και το ακαθάριστο διαθέσιμο εισόδημα σημείωσε αύξηση κατά 5,8%[277].

202. Η αναπτυξιακή δυναμική συνέχισε και το 2022, με τον ρυθμό αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ να διαμορφώνεται στο 5,9%, κυρίως λόγω της ιδιωτικής κατανάλωσης[278] και των επενδύσεων. Το ποσοστό ανεργίας υποχώρησε στο 12,4% από 14,7% το προηγούμενο έτος ενώ το ονομαστικό διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών αυξήθηκε κατά 7,4%[279].

203. Ικανοποιητικός ρυθμός ανάπτυξης παρατηρείται και το 2023, με αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 2,0% (χάρη στη θετική συμβολή της εγχώριας ζήτησης και των καθαρών εξαγωγών), ενώ η συνέχιση της αναπτυξιακής πορείας συνέτεινε στην περαιτέρω μείωση της ανεργίας στο 11%[280]. Παράλληλα, το ονομαστικό διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών αυξήθηκε κατά 7,3% για το 2023 ενώ το πραγματικό κατά 2,5% συνεπεία του πληθωρισμού[281].

204. Ομοίως το 2024, ο ετήσιος ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ σε πραγματικούς όρους ανήλθε σε 2,3% σε σχέση με το 2023, υπερδιπλάσιος από τον αντίστοιχο ρυθμό της ευρωζώνης, με την ελληνική οικονομία να συνεχίζει, σύμφωνα με την ΤτΕ, να επιδεικνύει ανθεκτικότητα και θετικές επιδόσεις[282], ενισχύοντας τη διαδικασία πραγματικής σύγκλισης με το μέσο ευρωπαϊκό επίπεδο. Το ποσοστό ανεργίας το 2024 μειώθηκε στο 10,1%[283], ενώ τον Μάρτιο του 2025 μειώθηκε ακόμα περισσότερο στο 9,0%[284]. Το ονομαστικό διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών αυξήθηκε κατά 4,4% ενώ το πραγματικό κατέγραψε μικρή άνοδο κατά 0,7%[285].

[275] Κατά 4,8% ως συνέπεια του κλίματος αβεβαιότητας.
[276] Βλ. Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, ΤτΕ, Ιούνιος 2021 (σελ 7,13).
[277] Βλ. Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, ΤτΕ, Μάιος 2022 (σελ. 7,16,22).
[278] Παράγοντες που συνετέλεσαν στην αυξημένη κατανάλωση ήταν η αναβληθείσα ζήτηση, η χρήση των αποταμιεύσεων που είχαν συσσωρευθεί κατά την διάρκεια της πανδημίας καθώς και τα δημοσιονομικά μέτρα για την αντιμετώπιση της ενεργειακής κρίσης.
[279] Βλ. Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, ΤτΕ, Μάιος 2023 (σελ. 8,25).
[280] Βλ. Ενδιάμεση Έκθεση για τη Νομισματική Πολιτική 2023-2024, Ιούνιος 2024 (σελ 68).
[281] Βλ. Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, ΤτΕ, Απρίλιος 2024 (σελ. 8,16).
[282] Βλ. Έκθεση Διοικητή ΤτΕ για το έτος 2024, Απρίλιος 2025 (σελ. 5).
[283] Βλ. Έκθεση Διοικητή ΤτΕ για το έτος 2024, Απρίλιος 2025 (σελ. 112).
[284] Βλ. Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, ΤτΕ, Απρίλιος 2024 (σελ. 21).
[285] Βλ. Ενδιάμεση Έκθεση για τη Νομισματική Πολιτική 2024-2025, Ιούνιος 2025 (σελ 73).

3.3.4 Κεφαλαιακή επάρκεια

205. Το κεφάλαιο μίας τράπεζας είναι ιδιαιτέρως σημαντικός παράγοντας για την διαχείριση Ενεργητικού – Παθητικού και μετά την εφαρμογή των κανόνων της Συμφωνίας της Βασιλείας (Basel Accord) η σημασία του έγινε ακόμα μεγαλύτερη[286].

206. Σε γενικές γραμμές κάθε τράπεζα διαθέτει δύο πηγές χρηματοδότησης, το κεφάλαιο και το χρέος. Χρέος είναι τα χρήματα που έχει λάβει από τους δανειστές της (ήτοι καταθέσεις, χρεόγραφα που έχει εκδώσει και δάνεια που έχει λάβει) τα οποία θα πρέπει να αποπληρώσει[287], ενώ το κεφάλαιο λειτουργεί ως χρηματοοικονομικό περιθώριο ασφαλείας έναντι ζημιών, προκειμένου η τράπεζα να συνεχίσει τη δραστηριότητά της υπό ευνοϊκές ή μη συνθήκες και να διατηρήσει ασφαλείς τις καταθέσεις των πελατών[288]. Κεφαλαιακή επάρκεια υψηλότερη από την ελάχιστη που απαιτείται από το ισχύον ρυθμιστικό πλαίσιο σηματοδοτεί, μεταξύ άλλων, και υψηλότερη ασφάλεια για τους καταθέτες.

207. Στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής τραπεζικής εποπτείας, οι κεφαλαιακές απαιτήσεις για μια τράπεζα αποτελούνται από τρία βασικά στοιχεία[289]:

---

[286] The Bank Capital Channel of Monetary Policy, Van den Heuvel, December 2002. Για τη Συμφωνία της Επιτροπής της Βασιλείας (Basel Capital Accord) της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών (BIS), βλ. https://www.bis.org/bcbs/history.htm.

[287] Στο χρέος συμπεριλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, οι καταθέσεις πελατών, τα χρεόγραφα που έχουν εκδοθεί και τα δάνεια που έχει συνάψει η τράπεζα (ως δανειολήπτης). Βλ. «Γιατί οι τράπεζες πρέπει να διακρατούν κεφάλαιο;», 23 Μαΐου 2019, Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα – Τραπεζική Εποπτεία, διαθέσιμο στο:
https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/ssmexplained/html/hold_capital.el.html.

[288] Κατά την άσκηση της δραστηριότητάς του οι τράπεζες προκειμένου **να παραμένουν ασφαλείς και να προστατεύουν τις καταθέσεις των πελατών τους**, πρέπει να είναι σε θέση να απορροφούν τυχόν ζημίες που ενδεχομένως αντιμετωπίσουν και να συνεχίζουν τις δραστηριότητές τους υπό ευνοϊκές και μη συνθήκες. Αυτόν τον σκοπό εξυπηρετεί το κεφάλαιο των τραπεζών. Το κεφάλαιο λειτουργεί ως χρηματοοικονομικό περιθώριο ασφαλείας έναντι ζημιών. Για παράδειγμα, αν πολλοί δανειολήπτες ξαφνικά δεν μπορούν να αποπληρώσουν τα δάνειά τους ή αν μειωθεί η αξία ορισμένων επενδύσεων, η τράπεζα θα καταγράψει ζημία και χωρίς κάποιο κεφαλαιακό περιθώριο ασφαλείας μπορεί ακόμη και να πτωχεύσει. Ωστόσο, αν η κεφαλαιακή της βάση είναι ισχυρή, θα μπορέσει να τη χρησιμοποιήσει για να απορροφήσει τη ζημία και να συνεχίσει να λειτουργεί, εξυπηρετώντας τους πελάτες της. («Γιατί οι τράπεζες πρέπει να διακρατούν κεφάλαιο;», 23 Μαΐου 2019, Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα – Τραπεζική Εποπτεία, διαθέσιμο στο:
https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/ssmexplained/html/hold_capital.el.html).

[289] «Γιατί οι τράπεζες πρέπει να διακρατούν κεφάλαιο;», 23 Μαΐου 2019, Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα – Τραπεζική Εποπτεία, διαθέσιμο στο:
https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/ssmexplained/html/hold_capital.el.html.
Συνοπτικά: Το πλαίσιο αυτό, γνωστό και ως Βασιλεία ΙΙ, καθιερώνει τους ακόλουθους τρεις θεμελιώδεις άξονες εποπτείας, «Πυλώνες»: • Θεσπίζονται νέες μέθοδοι προσδιορισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι των κινδύνων που τα πιστωτικά ιδρύματα, κατά κανόνα, αντιμετωπίζουν κατά την άσκηση των δραστηριοτήτων τους και καθιερώνονται κεφαλαιακές απαιτήσεις και για το λειτουργικό κίνδυνο (Πυλώνας 1). • Καθορίζονται οι αρχές, τα κριτήρια και η διαδικασία με την οποία κατ' αρχήν τα ίδια τα πιστωτικά ιδρύματα και κατ' ακολουθία η εποπτική αρχή (Τράπεζα της Ελλάδος), αξιολογούν την επάρκεια των κεφαλαίων και των συστημάτων διαχείρισης κινδύνων κάθε πιστωτικού ιδρύματος χωριστά, σε σχέση με τους πάσης φύσεως κίνδυνους στους οποίους αυτό εκτίθεται ή ενδέχεται να εκτεθεί, πέραν από εκείνους που αντιμετωπίζονται στον Πυλώνα 1 (Πυλώνας 2). • Καθιερώνονται υποχρεώσεις δημοσιοποίησης στοιχείων για την ενίσχυση της διαφάνειας και της πειθαρχίας της αγοράς με την παροχή στους ενδιαφερόμενους της δυνατότητας σύγκρισης τόσο της πολιτικής διαχείρισης κινδύνων, της κεφαλαιακής και οργανωτικής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων, παρέχοντας έτσι κίνητρο για την βελτίωσή τους, όσο και των μεθόδων και πρακτικών που εφαρμόζουν οι εποπτικές αρχές (Πυλώνας 3).

- ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις, γνωστές ως απαιτήσεις του Πυλώνα 1
- πρόσθετη κεφαλαιακή απαίτηση, γνωστή ως απαίτηση του Πυλώνα 2[290]
- απαιτήσεις κεφαλαιακού αποθέματος ασφαλείας[291].

208. Ως προς τα ανωτέρω στοιχεία, τα πιστωτικά ιδρύματα υπόκεινται σε υποχρέωση δημοσίευσης (Πυλώνας 3) για την **ενίσχυση της διαφάνειας και της πειθαρχίας της αγοράς** ενώ παράλληλα, βάσει του άρθρου 92 του Capital Requirements Regulation (CRR)[292], τα ελάχιστα επίπεδα των δεικτών κεφαλαιακής επάρκειας ορίζονται ως ακολούθως:

Πίνακας 1. Δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας

Ελάχιστα επίπεδα των δεικτών κεφαλαιακής επάρκειας (Πυλώνας 1)	
Δείκτες Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 (CET1 ratio)	4.5%
Δείκτες Κεφαλαίου της Κατηγορίας 1 (Tier 1 ratio)	6.0%
Συνολικός Δείκτης Κεφαλαίου (TCR ratio)	8.0%

Πηγή: Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα – Τραπεζική Εποπτεία

209. Σημειώνεται επικουρικά ότι όλες οι εποπτευόμενες οντότητες ταξινομούνται εξ ορισμού ως λιγότερο σημαντικά ιδρύματα (ΛΣΙ). Καθίστανται σημαντικές (ή συστημικές, σύμφωνα με την ελληνική ονομασία) – και, ως εκ τούτου, υπάγονται στην άμεση εποπτεία της ΕΚΤ – μόνον εφόσον πληρούν τουλάχιστον ένα από τα κριτήρια που ορίζονται στον κανονισμό για

(https://www.bankofgreece.gr/enimerosi/grafeio-typoy/anazhthsh-enhmerwsewn/enhmerwseis?announcement=2fc4d252-d3aa-4fcb-8afe-2289f38fda9a)

[290] Η απαίτηση του Πυλώνα 2 (Pillar 2 requirement – P2R) είναι μια κεφαλαιακή απαίτηση, συγκεκριμένη για κάθε τράπεζα, που εφαρμόζεται επιπλέον της ελάχιστης κεφαλαιακής απαίτησης (Πυλώνας 1) όταν αυτή υποεκτιμά ή δεν καλύπτει ορισμένους κινδύνους. Η απαίτηση P2R δεν περιλαμβάνει τον κίνδυνο υπερβολικής μόχλευσης, ο οποίος καλύπτεται από την απαίτηση του Πυλώνα 2 για τον δείκτη μόχλευσης (leverage ratio Pillar 2 requirement – P2R-LR) (βλ. https://www.bankingsupervision.europa.eu/activities/srep/html/p2r_methodology.el.html)..

[291] Σύμφωνα με το άρθρο 129 του Κανονισμού 2013/36, το απόθεμα ασφαλείας ορίζεται στο 2,5% του συνολικού ποσού ανοιγμάτων των πιστωτικών ιδρυμάτων σε κίνδυνο υπολογισμένο σύμφωνα με το άρθρο 92 παράγραφος 3 του Κανονισμού 2013/575 (πέραν του κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 που τηρείται για την εκπλήρωση οποιασδήποτε από τις απαιτήσεις ιδίων κεφαλαίων του άρθρου 92 του Καν. 575).

[292] Κανονισμός 575/2013 (όπως ισχύει) σχετικά με τις απαιτήσεις προληπτικής εποπτείας για πιστωτικά ιδρύματα και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 648/2012.
Σημειώνεται περαιτέρω ότι σύμφωνα με το άρθρο 92, παρ. 1 στ. 1-3, δυνάμει των άρθρων 93 και 94, τα ιδρύματα πρέπει ανά πάσα στιγμή να πληρούν τις ανωτέρω απαιτήσεις ιδίων κεφαλαίων. Με την τροποποίηση του Κανονισμού το 2019 προστέθηκε μία επιπλέον παράμετρος (στο πλαίσιο του Πυλώνα 2) σχετικά με τον δείκτη μόχλευσης (leverage ratio) με ελάχιστο απαιτούμενο όριο στο 3%.
Ο δείκτης μόχλευσης υπολογίζεται ως το πηλίκο του κεφαλαίου κατηγορίας 1 προς το μέτρο του συνολικού ανοίγματος του δείκτη μόχλευσης, που περιλαμβάνει τα στοιχεία ενεργητικού και τα στοιχεία εκτός ισολογισμού, ανεξάρτητα από τον βαθμό κινδύνου τους. Καθώς λοιπόν ο δείκτης μόχλευσης δεν βασίζεται στον κίνδυνο, η απαίτηση δείκτη μόχλευσης 3% –η οποία έγινε δεσμευτική για όλες τις τράπεζες στις 28 Ιουνίου 2021– λειτουργεί ως απλός μηχανισμός ασφαλείας για τις σταθμισμένες ως προς τον κίνδυνο κεφαλαιακές απαιτήσεις.
(βλ. https://www.bankingsupervision.europa.eu/activities/srep/html/leverage_ratio_p2r.el.html και https://www.bis.org/fsi/fsisummaries/b3_lrf.pdf#:~:text=The%20capital%20measure%20is%20Tier%201%20capital,at%20that%20time%20under%20the%20risk%2Dbased%20framework)

τον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό (ΕΕΜ). Τα κριτήρια αυτά αφορούν, μεταξύ άλλων, το μέγεθος της τράπεζας, τη σπουδαιότητά της για την οικονομία της χώρας καταγωγής της ή της ΕΕ συνολικά, καθώς και τη σημασία των διασυνοριακών δραστηριοτήτων της[293].

210. Για τους σκοπούς της παρούσας σημειώνεται ότι, σύμφωνα με σχετική βιβλιογραφία, **τράπεζες με χαμηλή κεφαλαιακή επάρκεια προσφέρουν υψηλότερα επιτόκια καταθέσεων** προκειμένου να προσελκύσουν καταθέσεις και αντιστρόφως[294].

211. Συναφώς, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΤτΕ, η κεφαλαιακή επάρκεια των ελληνικών τραπεζών (σε επίπεδο ομίλων), υποχώρησε το 2020 έναντι του 2019, παραμένοντας ωστόσο σε ικανοποιητικά επίπεδα. Ειδικότερα, ο δείκτης CET1 μειώθηκε σε 14,9% έναντι 16,2% το 2019 και ο δείκτης TCR σε 16,6% έναντι 17,3% το 2019, υπολειπόμενοι του ευρωπαϊκού μέσου όρου (CET1 15,6% και TCR 19,5% αντίστοιχα για το 2020). Τα εποπτικά ίδια κεφάλαια μειώθηκαν κατά 7,5% σε σχέση με το 2019, ενώ σημαντική παράμετρο αποτελεί **η χαμηλή ποιότητα τους**. Το σταθμισμένο ως προς τον κίνδυνο ενεργητικό μειώθηκε κατά 3,4%, όπως και ο δείκτης μόχλευσης ο οποίος διαμορφώθηκε στο 9,3% έναντι 11,2% το 2019[295].

212. Η κεφαλαιακή επάρκεια υποχώρησε περαιτέρω κατά το 2021[296], με το δείκτη CET1 να μειώνεται σε 13,6% από περί το 15% που ίσχυε το 2020 και δείκτης TCR σε 16,2% από 16,6% αντίστοιχα, παραμένοντας κάτω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο όπου ο CET1 ανήλθε στο 15,5% και ο TCR στο 19,5%. Τα εποπτικά ίδια κεφάλαια μειώθηκαν σημαντικά κατά 20,9% ενώ η ποιότητά τους επιδεινώθηκε περαιτέρω. Το σταθμισμένο ως προς τον κίνδυνο ενεργητικό μειώθηκε κατά 13,6% σε σχέση με το 2020, ομοίως και ο δείκτης μόχλευσης ο οποίος υποχώρησε στο 7,4% έναντι του 9,3% το 2020[297].

213. Αντιθέτως με τα προηγούμενα έτη, το 2022 χαρακτηρίζεται από **σημαντική ενίσχυση της κεφαλαιακής επάρκειας**, με τον δείκτη CET1 να αυξάνεται σε 14,5% έναντι 13,6% το 2021 και το δείκτη TCR σε 17,5% έναντι 16,2% το 2021, παραμένοντας ωστόσο κάτω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (15,5% και 19,4% αντίστοιχα[298] (αν και έχοντας μειώσει τη διαφορά). Τα εποπτικά ίδια κεφάλαια αυξήθηκαν κατά 9,6%, ωστόσο η ποιότητα τους παρέμεινε χαμηλή. Το σταθμισμένο ως προς τον κίνδυνο ενεργητικό αυξήθηκε κατά 1,4% ενώ ο δείκτης μόχλευσης διαμορφώθηκε στο 6,9%[299].

---

[293] https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/ssmexplained/html/lsi.el.html

[294] Βλ. ενδεικτικά «How do banks set interest rates?», L. Gambacorta (2008) και «Modeling the Whole Firm: The Effect of Multiple Inputs and Financial Intermediation on Bank Deposit Rates», E. Kiser (2003).

[295] Λόγος στοιχείων κεφαλαίου κατηγορίας 1 που διαθέτει μία τράπεζα προς το μέσο συνολικό ενοποιημένο ενεργητικό της. Η μείωση οφείλεται εν μέρει στην αύξηση των θέσεων των ελληνικών τραπεζών σε ομόλογα, τα οποία λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό του δείκτη μόχλευσης. (Βλ. Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, ΤτΕ, Ιούνιος 2021, σελ 45-46

[296] Λόγω ζημιάς από την πώληση χαρτοφυλακίων ΜΕΔ και την εφαρμογή μεταβατικών διατάξεων του διεθνούς προτύπου ΔΠΧΑ-9, που αντιστάθμισαν την θετική επίδραση των ενεργειών κεφαλαιακής ενίσχυσης κατά την διάρκεια του 2021. Σημειώνεται ότι με την πλήρη επίδραση του ΔΠΧΑ-9 ο CET1 διαμορφώθηκε σε 10,7% και ο TCR στο 13,7%.

[297] Βλ. Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, ΤτΕ, Μάιος 2022, σελ 56-58 και Νοέμβριος 2022, σελ 60.

[298] Ενσωματώνοντας την πλήρη επίδραση της εφαρμογής του ΔΠΧΑ-9, ο CET1 ανήλθε σε 13,4% και ο TCR σε 16,4%.

[299] Βλ. Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, ΤτΕ, Μάιος 2023, σελ 74-75

214. Η σημαντική ενίσχυση της κεφαλαιακής επάρκειας συνεχίστηκε και το 2023 με τον δείκτη CET1 να αυξάνεται σε 15,5% και τον TCR σε 18,7%. Τα εποπτικά ίδια κεφάλαια αυξήθηκαν κατά 10,1% ωστόσο η ποιότητά τους παρέμεινε χαμηλή. Το σταθμισμένο ως προς τον κίνδυνο ενεργητικό αυξήθηκε οριακά κατά 2,5% ενώ ο δείκτης μόχλευσης βελτιώθηκε στο 7,8%[300].

215. Περαιτέρω βελτίωση σημειώθηκε και το 2024 με τον δείκτη CET1 να αυξάνεται σε 15,9% και τον TCR σε 19,7%, έχοντας πλέον συγκλίνει με τον μέσο όρο στην ΕΕ (15,9% και 20,0% αντίστοιχα). Τα εποπτικά ίδια κεφάλαια αυξήθηκαν κατά 8,7%, με την ποιότητά τους ωστόσο να παραμένει χαμηλή. Το σταθμισμένο ως προς τον κίνδυνο ενεργητικό αυξήθηκε κατά 3,7% ενώ ο δείκτης μόχλευσης επιδεινώθηκε οριακά στο 7,6%[301].

216. Ως προς τα συγκεντρωτικά στοιχεία των 4 ελληνικών συστημικών τραπεζών, συγκριτικά στοιχεία με τον μέσο όρο της Ευρωζώνης για την περίοδο 2019-2024 παρατίθενται στον πίνακα που ακολουθεί[302].

Πίνακας 2. Δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας Συστημικών Τραπεζών – Σύγκριση Ελλάδας και μέσου όρου ευρωζώνης

		Total Capital Ratio	Tier 1 Ratio	CET1 Ratio
Q4 2019	Ελλάδα **(συστημικές)**	17,41%	16,36%	16,36%
	Ευρωζώνη	18,43%	15,96%	14,78%
Q4 2020	Ελλάδα **(συστημικές)**	16,76%	15,12%	15,12%
	Ευρωζώνη	19,51%	16,95%	15,62%
Q4 2021	Ελλάδα **(συστημικές)**	15,40%	13,23%	12,80%
	Ευρωζώνη	19,48%	16,80%	15,48%
Q4 2022	Ελλάδα **(συστημικές)**	17,70%	15,19%	14,78%
	Ευρωζώνη	19,26%	16,60%	15,27%
Q4 2023	Ελλάδα **(συστημικές)**	18,84%	16,19%	15,51%
	Ευρωζώνη	19,71%	17,10%	15,73%
Q4 2024	Ελλάδα **(συστημικές)**	19,92%	16,86%	16,00%
	Ευρωζώνη	19,99%	17,33%	15,86%

Πηγή: Supervisory Banking Statistics for significant institutions, Πίνακας «T03.01.2 Total capital ratio and its components by country»

217. Ειδικότερα, ως προς εκάστη εκ των τεσσάρων ελληνικών συστημικών τραπεζών, σύμφωνα με τα δημοσιευμένα στοιχεία τους (οικονομικές καταστάσεις και υποχρέωση δημοσιότητας Πυλώνα 3) **οι δείκτες κεφαλαιακής τους επάρκειας παραμένουν καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο σαφώς υψηλότεροι των ελαχίστων απαιτούμενων ορίων**, ,

[300] Βλ. Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, ΤτΕ, Απρίλιος 2024, σελ 64-65.
[301] Βλ. Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, ΤτΕ, Μάιος 2025, σελ 56-57.
[302] Βλ. Supervisory Banking Statistics for significant institutions, ΕΚΤ, Πίνακα «T03.01.2 Total capital ratio and its components by country». Ως προς τον δείκτη μόχλευσης (leverage ratio) σύμφωνα τα στοιχεία του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού οι ελληνικές τράπεζες κυμαίνονται το 2019 άνω του 11%, το 2020 άνω του 9%, και 2021-2022 περί το 7% και το 2023-2024 άνω του 7,5% έναντι περί του 5,5% - 6% της ευρωζώνης (Βλ. Πίνακα «T03.03.2 Leverage ratios by country»).

παρουσιάζοντας κάθε έτος βελτίωση. Ειδικότερα, ως προς τους δείκτες CET1[303] και Tier1 το εύρος στο οποίο κυμάνθηκαν μεταξύ των τεσσάρων συστημικών τραπεζών εξελίσσεται από περί το 9%-16,5% το 2021 σε περί το 14,5%-18% το 2024 και ως προς τον Συνολικό Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας (TCR) το εύρος μεταξύ των τεσσάρων συστημικών τραπεζών διαμορφώνεται από περί το 15,5% - 17,5% το 2021 σε περί το 20% - 23% το 2024.

218. Επιπρόσθετα, σημειώνεται ότι αντίστοιχη βελτίωση παρουσιάζουν και οι δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας και των λοιπών (μη συστημικών) τραπεζών που εξετάζονται στο πλαίσιο της παρούσας έρευνας.

219. Για λόγους πληρότητας, επισημαίνεται ότι, ως προς τον δείκτη των πρόσθετων κεφαλαιακών απαιτήσεων του Πυλώνα ΙΙ, οι δείκτες των ελαχίστων πρόσθετων απαιτήσεων των ελληνικών τραπεζών κυμαίνονται μεταξύ του 2,75%-3% (αφορά εκάστη τράπεζα χωριστά)[304].

3.3.5 Ρευστότητα – Χρηματοδότηση

220. Σύμφωνα με σχετική βιβλιογραφία[305], η συσσώρευση πλεονάζουσας ρευστότητας από τις τράπεζες μειώνει τη ζήτηση για καταθέσεις και κατά συνέπεια **επηρεάζει αρνητικά τα επιτόκια καταθέσεων**[306]. Ο λόγος είναι ότι, υπό συνθήκες πλεονάζουσας ρευστότητας, οι τράπεζες έχουν επαρκή κεφάλαια, με αποτέλεσμα να μην έχουν κίνητρο να προσφέρουν ανταγωνιστικά επιτόκια προκειμένου να συγκεντρώσουν επιπλέον καταθέσεις.

221. Η μείωση των επιτοκίων της ΕΚΤ και η καθιέρωση σταθερού επιτοκίου MRO από το 2008 για ενίσχυση της σταθερότητας στην ευρωζώνη οδήγησε σε συσσώρευση πλεονάζουσας ρευστότητας από τις τράπεζες, την οποία μπορούν να καταθέτουν στην κεντρική τράπεζα, είτε σε τρεχούμενο λογαριασμό είτε στη διευκόλυνση αποδοχής καταθέσεων (*deposit facility*)[307]. Σύμφωνα δε με τα στοιχεία της ΤτΕ, οι ελληνικές τράπεζες βασίζονται

[303] Ο δείκτης CET1 (Common Equity Tier 1) είναι μία παραλλαγή του Tier 1 με πιο αυστηρό /περιοριστικό ορισμό των Ιδίων Κεφαλαίων.

[304] Αν και άνω του μέσου όρου (2,21% το 2023, 2,25% το 2024 και 2,35% το 2025), ωστόσο εντασσόμενες στο περί το 40% των ευρωπαϊκών τραπεζών που υπερβαίνουν τον μέσο όρο. (βλ. σχ. https://www.bankingsupervision.europa.eu/activities/srep/html/leverage_ratio_p2r.el.html).

[305] Βλ. ενδεικτικά Bikker, J.A. and Gerritsen, D. (2018). "Determinants of Interest Rates on Time Deposits and Savings Accounts: Macro Factors, Bank Risk, and Account Features", *International Review of Finance*, 18:2: pp. 169–216, Gambacorta, L. (2008). "How do Banks Set Interest Rates?" *European Economic Review*, 52, 792–819 και Sørensen, Christoffer Kok and Werner, Thomas (2006). "Bank Interest Rate Pass-Through in the Euro Area - A Cross Country Comparison," European Central Bank Working Paper Series, NO. 580 / January 2006.

[306] Η πλεονάζουσα ρευστότητα είναι το χρήμα που απομένει στο τραπεζικό σύστημα αφού οι εμπορικές τράπεζες έχουν εκπληρώσει συγκεκριμένες υποχρεώσεις τήρησης ελάχιστων αποθεματικών. Οι τράπεζες πρέπει να τηρούν αυτά τα ελάχιστα αποθεματικά για να καλύπτουν ορισμένες υποχρεώσεις, κυρίως καταθέσεις πελατών. Διακρατούν αυτά τα κεφάλαια στους τρεχούμενους λογαριασμούς τους στην κεντρική τράπεζα της χώρας τους. Αυτή η πλεονάζουσα ρευστότητα μπορεί να κινείται εντός του τραπεζικού συστήματος, καθώς οι τράπεζες συναλλάσσονται μεταξύ τους. https://www.ecb.europa.eu/ecb-and-you/explainers/tell-me-more/html/excess_liquidity.el.html.

[307] Η ΕΚΤ μπορεί να επηρεάζει το επίπεδο ρευστότητας του τραπεζικού συστήματος και της οικονομίας γενικότερα μέσω των επιτοκίων πολιτικής σε συνδυασμό με άλλες πολιτικές, όπως ενδεικτικά το πρόγραμμα αγοράς στοιχείων ενεργητικού (asset purchase programme – APP) και

διαχρονικά κυρίως στις καταθέσεις των πελατών τους προκειμένου να χρηματοδοτήσουν τα δανειοδοτικά τους προγράμματα[308].

222. Εν προκειμένω το ελληνικό τραπεζικό σύστημα χαρακτηρίζεται από επαρκή επίπεδα ρευστότητας, όπως προκύπτει από την εξέταση του δείκτη κάλυψης ρευστότητας LCR (*Liquidity Coverage Ratio*) [309], του δείκτη Καθαρής Σταθερής Χρηματοδότησης NSFR (*Net Stable Funding Ratio*)[310] και του δείκτη Δάνεια προς Καταθέσεις (*L/D*)[311].

223. Ειδικότερα, το 2020 η ρευστότητα των ελληνικών τραπεζών βελτιώθηκε σημαντικά (μεταξύ άλλων και λόγω της αύξησης των καταθέσεων λόγω της πανδημίας[312]) με τον δείκτη κάλυψης ρευστότητας (LCR) να ανέρχεται στο 175,5% (με ελάχιστο όριο το 100%)[313]. Ο δε δείκτης δανείων προς καταθέσεις διαμορφώθηκε στο 75,9%, σε επίπεδα χαμηλότερα από

---

https://www.ecb.europa.eu/ecb-and-you/explainers/tell-me-more/html/excess_liquidity.el.html καθώς και https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/ebbox201708_02.el.pdf?d00de869dc3e2acc3fb7096d6b6cc5d9.

[308] Ενδιάμεση Έκθεση Νομισματικής Πολιτικής, ΤτΕ, Δεκέμβριος 2023 (σελ 120) ιδίως Διάγραμμα Α «Διάρθρωση υποχρεώσεων ελληνικών τραπεζών (Ιανουάριος 2005-Οκτώβριος 2023). Όπως ειδικότερα σημειώνεται *«[...] η αποπληρωμή από τις εμπορικές τράπεζες των TLTRO III εντός του 2023 έχει μειώσει σημαντικά τη ρευστότητα που ήταν διαθέσιμη μέσω της κεντρικής τράπεζας. Ωστόσο, ο καθαρός δανεισμός από την κεντρική τράπεζα (δηλ. η διαφορά μεταξύ των δανειακών υποχρεώσεων των πιστωτικών ιδρυμάτων προς την Τράπεζα της Ελλάδος και των απαιτήσεών τους από καταθέσεις σε αυτήν) παραμένει αρνητικός, υποδηλώνοντας ότι οι τράπεζες βασίζονται στις καταθέσεις των πελατών για να χρηματοδοτήσουν τα δανειοδοτικά τους προγράμματα»*.

[309] Ο Δείκτης Κάλυψης Ρευστότητας, εντοπίζει το ποσό των αδέσμευτων, υψηλής ποιότητας ρευστών στοιχείων του ενεργητικού, τα οποία μια τράπεζα πρέπει να έχει στη διάθεσή της, ώστε να τα χρησιμοποιήσει για να καλύψει τις καθαρές εκροές που αναμένεται να αντιμετωπίσει σε μια κατάσταση κρίσης 30 ημερών. Εφαρμόστηκε με τον Κανονισμό 2015/61. Ο LCR υπολογίζεται ως ο λόγος του αποθέματος υψηλής ποιότητας ρευστοποιήσιμων στοιχείων του ενεργητικού προς τις καθαρές ταμειακές εκροές 30 ημερών σε ακραίες συνθήκες. Τα πιστωτικά ιδρύματα πρέπει να τηρούν LCR τουλάχιστον 100%. Βλ. https://www.ecb.europa.eu/services/glossary/html/glossl.el.html και «Το κανονιστικό πλαίσιο λειτουργίας των τραπεζών», Π. Αλεξάκης-Φ. Καλφάογλου, 2024, Νομική Βιβλιοθήκη.

[310] Ο Δείκτης NSFR μετράει το ποσό των μεγάλης διάρκειας, σταθερών πηγών χρηματοδότησης που χρησιμοποιούνται από μια τράπεζα σε σχέση με τα στοιχεία ενεργητικού που αυτά χρηματοδοτούν και των ενδεχόμενων υποχρεώσεων που μπορεί να προκύψουν από εκτός ισολογισμού στοιχεία. Ο συγκεκριμένος δείκτης στοχεύει στην ενθάρρυνση χρήσης πιο μακροπρόθεσμης χρηματοδότησης από τις τράπεζες. Υπολογίζεται ως ο λόγος του διαθέσιμου ποσού σταθερής χρηματοδότησης προς το απαιτούμενο. Πρόκειται δηλαδή για το ποσοστό του κεφαλαίου και υποχρεώσεων της τράπεζας που αναμένεται να είναι σταθερό για ένα έτος. Το ποσό που απαιτείται είναι συνάρτηση της ρευστότητας και υπολειπόμενης ωριμότητας (residual maturity) για τα διάφορα στοιχεία ενεργητικού εντός ή εκτός ισολογισμού. Τα πιστωτικά ιδρύματα πρέπει να τηρούν τον δείκτη NSFR τουλάχιστον στο 100%. Βλ. https://www.ecb.europa.eu/services/glossary/html/glossl.el.html και «Το κανονιστικό πλαίσιο λειτουργίας των τραπεζών», Π. Αλεξάκης-Φ. Καλφάογλου, 2024, Νομική Βιβλιοθήκη.

[311] Ο Δείκτης L/D δείχνει τον κίνδυνο αναχρηματοδότησης μίας τράπεζας και θεωρείται ιδιαίτερης σημασίας για το προφίλ ρευστότητάς της. Αν ο δείκτης είναι μεγαλύτερος της μονάδας (100%), τότε το χαρτοφυλάκιο χορηγήσεων έχει χρηματοδοτηθεί με μη σταθερές πηγές και η τράπεζα είναι εκτεθειμένη στον κίνδυνο ρευστότητας. Βλ. «Το κανονιστικό πλαίσιο λειτουργίας των τραπεζών», Π. Αλεξάκης-Φ. Καλφάογλου, 2024, Νομική Βιβλιοθήκη.

[312] «Ως αποτέλεσμα της συμπερίληψης των τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου στο έκτακτο πρόγραμμα αγοράς τίτλων λόγω πανδημίας (Pandemic Emergency Purchase Programme − PEPP) της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) και της αποδοχής τους ως εξασφαλίσεων στις πράξεις αναχρηματοδότησης από το Ευρω-σύστημα, καθώς και της αξιοσημείωτης αύξησης των καταθέσεων πελατών» Βλ. Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, ΤτΕ, Ιούνιος 2021 (σελ 7).

[313] Βλ. Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, ΤτΕ, Μάιος 2022 (σελ 43).

τον μέσο όρο της ευρωζώνης και μειωμένος σε σχέση με το προηγούμενο έτος[314], λόγω της ανοδικής πορείας των καταθέσεων και της απομόχλευσης του δανειακού χαρτοφυλακίου των ελληνικών τραπεζών[315].

224. Το 2021, η ρευστότητα των ελληνικών τραπεζών παρουσίασε βελτίωση λόγω της αύξησης των καταθέσεων των πελατών και της επεκτατικής νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ (που ευνόησε τις συνθήκες χρηματοδότησης), με τον δείκτη LCR να διαμορφώνεται στο 198,7% (πάνω από τον μέσο όρο ευρωζώνης) και τον δείκτη NSFR να διαμορφώνεται στο 123,7% αντανακλώντας την επαρκή κάλυψη των μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων των τραπεζών. Ο δε δείκτης L/D, το 2021 διαμορφώθηκε στο 68,7%, σε χαμηλότερα επίπεδα από το προηγούμενο έτος για τους ίδιους λόγους με το 2020[316].

225. Το 2022, διατηρήθηκε το υψηλό επίπεδο ρευστότητας με τον δείκτη LCR να κινείται στα ίδια περίπου επίπεδα με το προηγούμενο έτος και συγκεκριμένα στο 197,3%, τον δείκτη NSFR να αυξάνει στο 132,9% και τον δείκτη L/D να διαμορφώνεται στο 60,4% (δεύτερο χαμηλότερο της ευρωζώνης)[317].

226. Το 2023, ο δείκτης LCR συνέχισε την ανοδική του πορεία ανερχόμενος στο 220,3%, υπερδιπλάσιος της υποχρεωτικής εποπτικής απαίτησης (100%), ο δείκτης NSFR αυξήθηκε στο 135,4%, ενώ ο δείκτης L/D μειώθηκε περαιτέρω στο 58,8%[318].

227. Τέλος, το 2024 ο δείκτης LCR διαμορφώθηκε στο 218,3%, υπερδιπλάσιος της υποχρεωτικής εποπτικής απαίτησης (100%), ο δείκτης NSFR αυξήθηκε στο 138,5%, ενώ παρατηρήθηκε αύξηση στον δείκτη L/D στο 60,6% (χαμηλότερος κατά 40 ποσοστιαίες μονάδες από τον μέσο όρο της ευρωζώνης)[319].

228. Τα ανωτέρω στοιχεία παρατίθενται ακολούθως συγκριτικά με τα συγκεντρωτικά στοιχεία των συστημικών τραπεζών των υπολοίπων μελών της Ευρωζώνης οι οποίες εποπτεύονται απευθείας από την ΕΚΤ, καθώς και με το μέσο όρο της ευρωζώνης.

Πίνακας 3. Δείκτες Χρηματοδότησης – σύγκριση ελληνικών συστημικών τραπεζών και μέσου όρου ευρωζώνης

T06.01.2 Liquidity coverage ratio (LCR)						
	Q4-2019	**Q4-2020**	**Q4-2021**	**Q4-2022**	**Q4-2023**	**Q4-2024**
Ελλάδα (συστημικές)	130,25%	175,16%	198,34%	201,79%	217,75%	213,89%
Ευρωζώνη	145,96%	171,78%	173,42%	161,46%	164,36%	158,01%
T05.03.2 Net stable funding ratio (NSFR)						
	Q4-2019	**Q4-2020**	**Q4-2021**	**Q4-2022**	**Q4-2023**	**Q4-2024**
Ελλάδα (συστημικές)	n/a	n/a	n/a	132,19%	134,99%	138,16%

[314] Σύμφωνα με την ΤτΕ ο δείκτης έχει διαμορφωθεί σε επίπεδα κάτω του ευρωπαϊκού μέσου όρου από το 2017-2018. Βλ. Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, ΤτΕ, Ιουνίου 2021 (σελ 35) και Μαΐου 2022 (σελ 46).

[315] Δηλαδή της πώληση δανείων για μείωση χρέους και ενίσχυση κεφαλαιακής βάσης. Βλ. Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, ΤτΕ, Ιούνιος 2021 (σελ. 33 και 35).

[316] Βλ. Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, ΤτΕ, Μάιος 2022 (σελ 8, 43-44).

[317] Βλ. Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, ΤτΕ, Μάιος 2023 (σελ 57-59).

[318] Βλ. Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, ΤτΕ, Απρίλιος 2024 (σελ 53-55).

[319] Βλ. Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, ΤτΕ, Μάιος 2025 (σελ. 46-47).

Ευρωζώνη	n/a	n/a	n/a	125,76%	126,52%	126,85%
Σημ. Τα στοιχεία αναφέρονται (όπου είναι διαθέσιμο βάσει των προτύπων COREP και FINREP της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών) στο υψηλότερο επίπεδο λογιστικής ενοποίησης.						
Τα στοιχεία αναφέρονται στη λήξη του παρατιθέμενου τριμήνου.						

Πηγή: Supervisory Banking Statistics for significant institutions, Πίνακες T06.01.2 Liquidity coverage ratio και T05.03.2 Net stable funding ratio

229. Συμπληρωματικά των ανωτέρω συγκεντρωτικών στοιχείων, σημειώνεται ότι, σύμφωνα με τα δημοσιευμένα στοιχεία των τεσσάρων ελληνικών συστημικών τραπεζών (οικονομικές καταστάσεις και υποχρέωση δημοσιότητας Πυλώνα 3), οι δείκτες ρευστότητας και χρηματοδότησης (LCR και NSFR) παραμένουν καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο σαφώς ψηλότεροι (έως και υπερδιπλάσιοι στην περίπτωση του LCR) των ελαχίστων απαιτούμενων ορίων (100%), παρουσιάζοντας κάθε έτος βελτίωση. Ειδικότερα ως προς τον LCR, το εύρος στο οποίο κυμάνθηκε μεταξύ των τεσσάρων συστημικών τραπεζών διαμορφώθηκε από περί το 160%-250% το 2022, σε περί το 170%-270% το 2023, και σε περί το 180%-261% το 2024. Αντίστοιχα και ο NSFR το εύρος του οποίου μεταξύ των τεσσάρων συστημικών τραπεζών κυμάνθηκε από περί το 115%-145% το 2022 σε περί το 114%-150% το 2023 και 120%-150% το 2024.

230. Για λόγους πληρότητας σημειώνεται ότι αντίστοιχα και οι μη συστημικές τράπεζες που εξετάζονται στο πλαίσιο της παρούσας έρευνας παρουσιάζουν δείκτες σημαντικά ανώτερους από τα ελάχιστα απαιτούμενα όρια (σε κάποια περίπτωση ακόμα και αυξημένη κατά τρεις φορές το 2024, έναντι 2,5 το 2023).

231. Σχετικά με τον δείκτη L/D, ο οποίος αποτυπώνει τη διαθεσιμότητα των καταθέσεων, σημειώνεται ότι θεωρείται ένας δείκτης ιδιαίτερης σημασίας για το προφίλ ρευστότητας μιας τράπεζας. Εάν είναι μεγαλύτερος της μονάδας (100%) τότε το χαρτοφυλάκιο χορηγήσεων έχει χρηματοδοτηθεί με μη σταθερές πηγές και η τράπεζα είναι εκτεθειμένη στον κίνδυνο ρευστότητας[320].

232. Επιπλέον, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η διαθεσιμότητα καταθέσεων στις τράπεζες είναι μεγάλη, ο δείκτης είναι χαμηλός και ως αποτέλεσμα οι τράπεζες **δεν έχουν σημαντικό κίνητρο να αυξήσουν τα επιτόκια** ώστε να προσελκύσουν νέες καταθέσεις[321]. Το ίδιο ισχύει και όταν η ρευστότητα που προσφέρεται προς τις εμπορικές τράπεζες από την κεντρική τράπεζα είναι άφθονη. Κατά συνέπεια, η ενσωμάτωση των μεταβολών των επιτοκίων πολιτικής εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις ανάγκες που έχουν οι τράπεζες για την άντληση πόρων μέσω καταθέσεων ή άλλων πηγών [322].

[320] Ως κίνδυνος ρευστότητας νοείται η αδυναμία άντλησης των αναγκαίων κεφαλαίων με προσιτό κόστος, ώστε να υλοποιηθεί το επιχειρηματικό σχέδιο της τράπεζας, να καλυφθούν οι υποχρεώσεις και να συνεχιστεί η λειτουργία της. Μία από τις κύριες διαστάσεις του κινδύνου ρευστότητας είναι κίνδυνος αναχρηματοδότησης (funding liquidity risk), που αφορά την αδυναμία μιας τράπεζας να εξεύρει επαρκείς πόρους για να χρηματοδοτήσει τις υποχρεώσεις της. Μία εκ των προσεγγίσεων του κινδύνου αναχρηματοδότησης είναι η προσέγγισή του ως «απόθεμα» κατά την οποία εξετάζονται και συγκρίνονται διάφορα στοιχεία ισολογισμού μεταξύ τους (όπως ο δείκτης δάνεια προς καταθέσεις) ώστε να εκτιμηθεί η δυνατότητα αποπληρωμής των βραχυχρόνιων υποχρεώσεων. (Βλ. Π. Αλεξάκης και Φ. Καλφάογλου, *Το Κανονιστικό Πλαίσιο Λειτουργίας των Τραπεζών,* Νομική Βιβλιοθήκη 2024, σελ. 144).

[321] Ενδιάμεση Έκθεση Νομισματικής Πολιτικής, ΤτΕ, Δεκέμβριος 2023 (σελ 119).

[322] Ενδιάμεση Έκθεση Νομισματικής Πολιτικής, ΤτΕ, Δεκέμβριος 2023 (σελ 119).

233. Εν προκειμένω, ο δείκτης L/D των τεσσάρων ελληνικών συστημικών τραπεζών σε σχέση με το επίπεδο της ευρωζώνης αποτυπώνεται στον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 4. Δείκτης Χρηματοδότησης Δανείων προς Καταθέσεις – σύγκριση ελληνικών συστημικών τραπεζών, συνόλου ελληνικού τραπεζικού συστήματος και μέσου όρου ευρωζώνης

T05.01.2 Loan -to-deposit ratio						
	Q4-2019	**Q4-2020**	**Q4-2021**	**Q4-2022**	**Q4-2023**	**Q4-2024**
Ελλάδα (συστημικές)	89,51%	77,92%	60,90%	60,44%	58,81%	60,60%
Ευρωζώνη	115,99%	106,11%	104,37%	103,49%	102,74%	100,43%
Ελλάδα (σύνολο)	82,00%	75,90%	68,70%	60,40%	58,80%	60,60%
Σημ. Τα στοιχεία αναφέρονται (όπου είναι διαθέσιμο βάσει των προτύπων COREP και FINREP της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών) στο υψηλότερο επίπεδο λογιστικής ενοποίησης						

Πηγή: α) Supervisory Banking Statistics for significant institutions, Πίνακας T05.01.2 Loan -to-deposit ratio και β) Εκθέσεις Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας ΤτΕ

234. Εκ των ανωτέρω στοιχείων του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού, είναι εμφανές ότι, κατά την εξεταζόμενη στην παρούσα έρευνα περίοδο, ο λόγος δανείων προς καταθέσεις για τις ελληνικές τράπεζες όχι μόνο διαμορφώνεται σε **σημαντικά χαμηλότερα επίπεδα** στις ελληνικές τράπεζες σε σύγκριση με τις τράπεζες στην ευρωζώνη, αλλά και η μεταξύ τους αναλογία έως το 2023 βαίνει μειούμενη. Αυτό μπορεί να οφείλεται είτε σε μείωση των χορηγήσεων (αριθμητής), είτε σε αύξηση των καταθέσεων (παρονομαστής) είτε σε συνδυασμό των δύο. Κατά το 2024 ο δείκτης L/D δείχνει μία μικρή αυξητική τάση (1,8 μονάδες) η οποία ενδεχομένως οφείλεται στην αύξηση της πιστωτικής επέκτασης προς τις επιχειρήσεις που παρατηρήθηκε κατά την διάρκεια του έτους[323].

3.3.6 Επίπεδο κερδοφορίας – Δείκτες αποδοτικότητας – Δείκτης Αποτελεσματικότητας – Πιστωτικός Κίνδυνος

235. Κατά την περίοδο των αρνητικών επιτοκίων (DFR) της ΕΚΤ, οι τράπεζες που δεν επιθυμούν να μετακυλίσουν τα αρνητικά επιτόκια καταθέσεων στους πελάτες τους προσφέρουν εντέλει είτε πολύ χαμηλό επιτόκιο καταθέσεων είτε μηδενικό. Αυτό το πολύ χαμηλό ή μηδενικό επιτόκιο συμπιέζει το καθαρό επιτοκιακό περιθώριο (*net interest rate margin – NIM*)[324] μίας τράπεζας. Το γεγονός αυτό επηρεάζει αρνητικά την κερδοφορία της τράπεζας και ενδέχεται ακόμα και να έχει επιπτώσεις στο κεφάλαιο της τράπεζας και να εξασθενίσει την αποτελεσματικότητα της μείωσης των επιτοκίων πολιτικής[325]. Με την έξοδο δε από την περίοδο των αρνητικών επιτοκίων, τα πιστωτικά ιδρύματα έχουν κίνητρο να μην μετακυλίσουν τις αυξήσεις στα επιτόκια καταθέσεων προκειμένου να φέρουν (ή επαναφέρουν) την κερδοφορία τους στα επιθυμητά επίπεδα. Τέλος, θετική συσχέτιση υφίσταται και μεταξύ επιτοκίων καταθέσεων και κινδύνου[326].

[323] Βλ. ενδεικτικά Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, ΤτΕ, Μάιος 2025 σελ. 28.
[324] Ειδικά εάν αυτή έχει επιλέξει να μετακυλίσει πλήρως το χαμηλό επιτόκιο δανεισμού στους δανειολήπτες. Σημειώνεται ότι το καθαρό επιτοκιακό περιθώριο (net interest margin) υπολογίζεται ως έσοδα από τόκους μείον έξοδα τόκων προς τον μέσο όρο απόδοσης ενεργητικού [(interest revenue – interest expenses) / average earning assets)].
[325] Bank interest rate margins in a negative interest rate (De Nederlandsche Bank, Amsterdam) σελ 3.
[326] Βλ. ενδεικτικά Sørensen, Christoffer Kok and Werner, Thomas (2006). "Bank Interest Rate Pass-Through in the Euro Area - A Cross Country Comparison," European Central Bank Working Paper Series,

236. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΤτΕ, η περίοδος των αρνητικών επιτοκίων (DFR) της ΕΚΤ άσκησε πιέσεις στα καθαρά έσοδα από τόκους των τραπεζών[327]. Σε συνδυασμό και με άλλους παράγοντες, όπως υψηλό απόθεμα Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων, χαμηλή οργανική κερδοφορία, χαμηλή ποιότητα εποπτικών ιδίων κεφαλαίων[328], οι τραπεζικοί όμιλοι το 2021 κατέγραψαν ζημιές μετά από φόρους και διακοπτόμενες δραστηριότητες, ύψους 4,8 δισ.[329] και οι δείκτες αποδοτικότητας επιδεινώθηκαν σε σχέση με το 2020. Ειδικότερα, ο δείκτης αποδοτικότητας ενεργητικού[330] (**ROA**) διαμορφώθηκε στο -1,5% έναντι -0,7% το 2020 και ο δείκτης αποδοτικότητας Ιδίων κεφαλαίων[331] (**ROE**) διαμορφώθηκε στο -20% έναντι -7,8% το 2020.

237. Ομοίως επιδεινώθηκαν και το καθαρό επιτοκιακό περιθώριο (NIM**)** των ελληνικών τραπεζών το οποίο το 2021[332] διαμορφώθηκε στο 1,7% έναντι 1,9% το 2020, ο δείκτης αποτελεσματικότητας **Cost-to-Income Ratio (CIR)**[333] σε 48,7% έναντι 43,7% το 2020 και το κόστος πιστωτικού κινδύνου **Cost of Credit Risk (CoR)[334]** σε 5,7% έναντι 3,7% το 2020.

238. Το 2022, έτος που συμπίπτει με την έξοδο από την πολιτική αρνητικών επιτοκίων της ΕΚΤ (*NIRP – Negative Interest Rate Policy*), οι ελληνικές τράπεζες, μετά από δύο ζημιογόνες χρήσεις, κατέγραψαν κέρδη[335] (μετά από φόρους και διακοπτόμενες δραστηριότητες) ύψους 3,6 δισ., ενώ παράλληλα αυξήθηκαν τα έσοδα από τόκους και προμήθειες και οι δείκτες αποδοτικότητας βελτιώθηκαν σε 1,1% ο ROA και σε 12,8% ο ROE[336]. Αντίστοιχα, βελτίωση παρουσίασαν και το καθαρό επιτοκιακό περιθώριο (NIM) των ελληνικών τραπεζών το οποίο

NO. 580 / January 2006 και Gambacorta, L. (2008). "How do Banks Set Interest Rates?" *European Economic Review*, 52, 792–819.

[327] Βλ. ενδεικτικά Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, Ιούνιος 2021.

[328] Βλ. Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, Μάιος 2022, σελ 12-13.

[329] Βλ. ενδεικτικά Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, Μάιος 2023, σελ 12.

[330] Το ROA (Απόδοση Ενεργητικού) είναι μία ένδειξη πόσο κερδοφόρος είναι μία εταιρία σε σχέση με το σύνολο του ενεργητικού της. Δείχνει πόσο αποδοτική είναι στη διαχείριση των περιουσιακών της στοιχείων ως προς το να δημιουργεί κέρδη. Υπολογίζεται: Καθαρά κέρδη μετά από φόρους και διακοπτόμενες δραστηριότητες προς το σύνολο του ενεργητικού.

[331] Το ROE (Απόδοση Ιδίων Κεφαλαίων) δείχνει πόσο αποδοτικά χρησιμοποιεί μία εταιρία τα κεφάλαιά της για να δημιουργήσει πρόσθετα έσοδα (κέρδη). Χρησιμοποιείται ως ένδειξη του πόσο κέρδος μπορεί να παράξει χρησιμοποιώντας τους διαθέσιμος πόρους που επενδύθηκαν από τους μετόχους και τα αποθεματικά της. Υπολογίζεται: Καθαρά κέρδη μετά από φόρους και διακοπτόμενες δραστηριότητες προς Ίδια Κεφάλαια.

[332] Βλ. Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας Μαΐου 2023 και Μαΐου 2022, σελ 55 και 71 αντίστοιχα.

[333] Το CIR (Λειτουργικά Έξοδα προς Λειτουργικά Έσοδα) είναι σημαντικός δείκτης για τον προσδιορισμό της κερδοφορίας μίας εταιρίας καθώς υπολογίζει το λειτουργικό κόστος προς τα λειτουργικά έσοδα. Όσο χαμηλότερος τόσο πιο κερδοφόρος είναι μία εταιρία.

[334] Ο δείκτης εκτιμά το μέγεθος του πιστωτικού κινδύνου σε σχέση με το δανειακό χαρτοφυλάκιο.

[335] Βλ. Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Μάιος 2023, ΤτΕ). Στην εξέλιξη αυτή, σύμφωνα με την έκθεση, συνετέλεσε μεταξύ άλλων παραγόντων και η αύξηση των εσόδων από κύριες τραπεζικές εργασίες, δηλαδή καθαρά έσοδα από τόκους και προμήθειες (σελ 12), με τα έσοδα από τόκους ειδικότερα να έχουν αυξηθεί κατά 8,7% και τα καθαρά έσοδα από τόκους κατά 6% (σελ 66), επηρεασμένα από την αύξηση των βασικών επιτοκίων της ΕΚΤ και την πιστωτική επέκταση που είχε σημειωθεί κατά το προηγούμενο έτος 2022. Η δε αύξηση των εξόδων για τόκους (ανερχόμενη σε 17,7%), που επίσης σημειώθηκε, οφείλεται περισσότερο στην αύξηση του κόστους χρηματοδότησης μέσω της έκδοσης ομολογιών και λιγότερο στο κόστος των καταθέσεων (σελ. 67).

[336] Βλ. ενδεικτικά Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, Μαΐου 2023 και Απριλίου 2024, σελ 71 και 63 αντίστοιχα.

διαμορφώθηκε στο 1,8%, ο δείκτης αποτελεσματικότητας Cost-to- Income σε 37,7% και το κόστος πιστωτικού κινδύνου Cost of Credit Risk σε 1,1%.

239. Η θετική πορεία συνεχίστηκε και το 2023 και 2024 με τις ελληνικές τράπεζες να έχουν πάλι καταγράψει κέρδη (μετά από φόρους και διακοπτόμενες δραστηριότητες). Οι δείκτες αποδοτικότητας για το 2023[337] ανήλθαν σε 1,2% ο ROA και σε 12,0% ο ROE. Ομοίως, το καθαρό επιτοκιακό περιθώριο (NIM) διαμορφώθηκε στο 2,7% ο δείκτης αποτελεσματικότητας Cost-to- Income σε 35,5% και το κόστος πιστωτικού κινδύνου Cost of Credit Risk σταθερό στο 1,1%.

240. Ως προς το 2024[338], ο ROA και ο ROE διαμορφώθηκαν σε 1,3% και 12,2% αντίστοιχα, το καθαρό επιτοκιακό περιθώριο (NIM) στο 2,6%, ο δείκτης αποτελεσματικότητας Cost-to-Income στο 36,2% (ελαφρώς αυξημένο) και το κόστος πιστωτικού κινδύνου Cost of Credit Risk επίσης ελαφρώς αυξημένο στο 12,2% .

241. Τα ανωτέρω στοιχεία, τα οποία αφορούν το σύνολο του ελληνικού τραπεζικού κλάδου παραθέτονται ακολούθως συγκριτικά με τα συγκεντρωτικά στοιχεία α) των τεσσάρων συστημικών τραπεζών οι οποίες εποπτεύονται απευθείας από την ΕΚΤ, β) των συστημικών τραπεζών των υπολοίπων μελών της Ευρωζώνης οι οποίες εποπτεύονται απευθείας από την ΕΚΤ και γ) με το μέσο όρο της ευρωζώνης. Όπως διαφαίνεται από τα κατωτέρω στοιχεία οι ελληνικές τράπεζες τουλάχιστον από το 2022 και έπειτα παρουσιάζουν στους τρεις από του τέσσερεις δείκτες καλύτερες επιδόσεις από τον μέσο όρο της ευρωζώνης, ενώ ως προς τον τέταρτο δείκτη (CoR) από το 2024.

Πίνακας 5. Key Performance Indicators – σύγκριση ελληνικών συστημικών τραπεζών, συνόλου ελληνικού τραπεζικού συστήματος και μέσου όρου ευρωζώνης

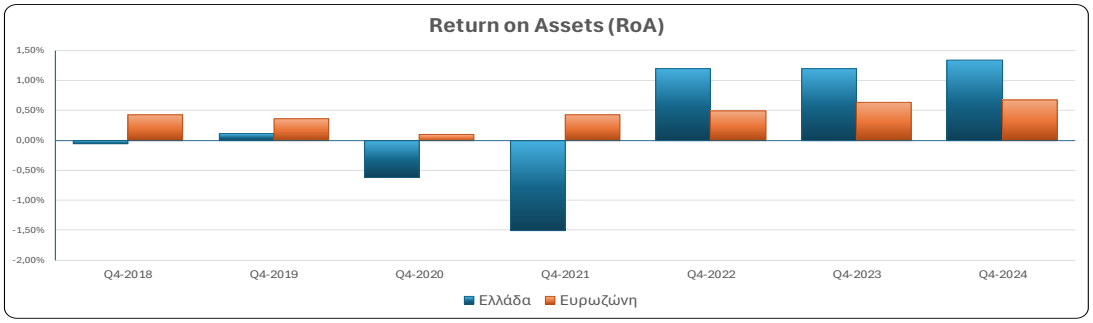
Return on assets (RoA)							
	Q4-2018	**Q4-2019**	**Q4-2020**	**Q4-2021**	**Q4-2022**	**Q4-2023**	**Q4-2024**
Ελλάδα (συστημικές)	-0,06%	0,11%	-0,62%	-1,51%	1,20%	1,19%	1,34%
Ευρωζώνη	0,42%	0,36%	0,10%	0,43%	0,49%	0,63%	0,67%
Ελλάδα (σύνολο)			-0,69%	-1,50%	1,10%	1,20%	1,30%
Return on equity (RoE)							
	Q4-2018	**Q4-2019**	**Q4-2020**	**Q4-2021**	**Q4-2022**	**Q4-2023**	**Q4-2024**
Ελλάδα (συστημικές)	-0,54%	0,98%	-6,81%	-20,15%	14,43%	11,99%	12,94%
Ευρωζώνη	6,16%	5,20%	1,53%	6,72%	7,68%	9,31%	9,54%
Ελλάδα (σύνολο)			-7,8%	-20,0%	-12,8%	12,0%	12,2%
Net interest margin(NIM)							
	Q4-2018	**Q4-2019**	**Q4-2020**	**Q4-2021**	**Q4-2022**	**Q4-2023**	**Q4-2024**
Ελλάδα (συστημικές)	n/a	n/a	n/a		2,14%	3,23%	3,04%
Ευρωζώνη	n/a	n/a	n/a	1,21%	1,36%	1,60%	1,60%
Ελλάδα (σύνολο)			**1,9%**	**1,7%**	**1,8%**	**2,7%**	**2,6%**
Cost-to-income ratio (CIR)							
	Q4-2018	**Q4-2019**	**Q4-2020**	**Q4-2021**	**Q4-2022**	**Q4-2023**	**Q4-2024**
Ελλάδα (συστημικές)	53,94%	48,86%	42,07%	66,38%	36,91%	34,69%	35,16%
Ευρωζώνη	65,85%	65,84%	66,02%	64,28%	61,19%	57,02%	54,89%

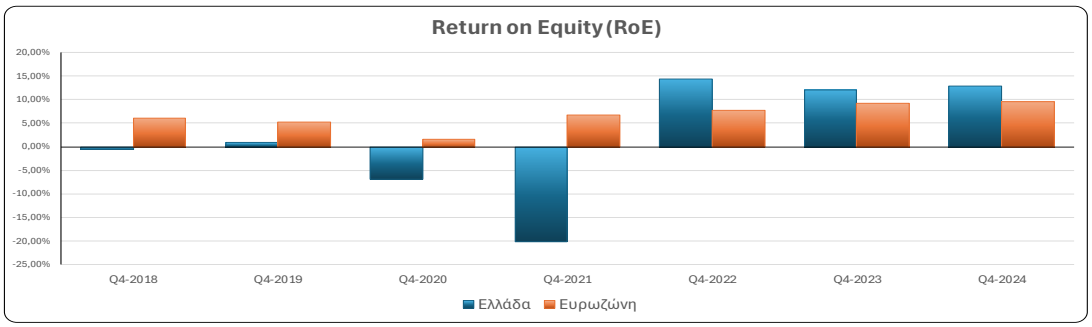
[337] Βλ. ενδεικτικά Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, Απρίλιος 2024, σελ 63.
[338] Βλ. ενδεικτικά Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, Μάιος 2025, σελ 55.

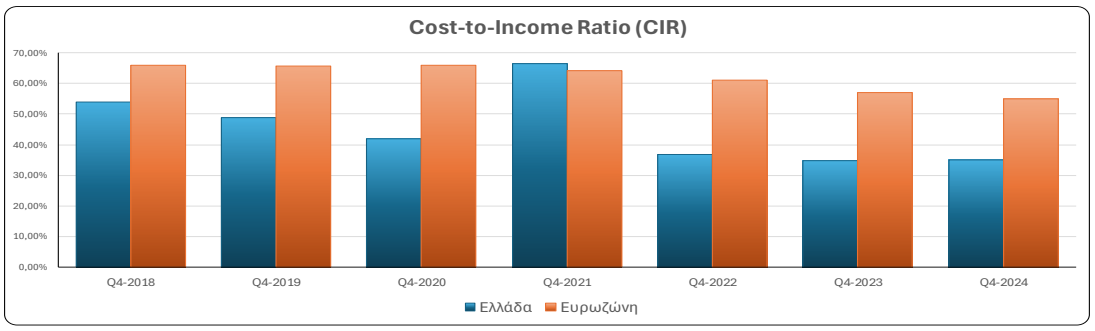
Ελλάδα (σύνολο)			43,60%	48,70%	37,70%	35,50%	36,20%
Cost of risk (CoR)							
	Q4-2018	**Q4-2019**	**Q4-2020**	**Q4-2021**	**Q4-2022**	**Q4-2023**	**Q4-2024**
Ελλάδα (συστημικές)	n/a	n/a	0,76%	5,26%	0,80%	0,64%	0,43%
Ευρωζώνη	n/a	0,50%	0,69%	0,50%	0,47%	0,46%	0,47%
Σημ. Τα στοιχεία αναφέρονται (όπου είναι διαθέσιμο βάσει των προτύπων COREP και FINREP της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών) στο υψηλότερο επίπεδο λογιστικής ενοποίησης.							

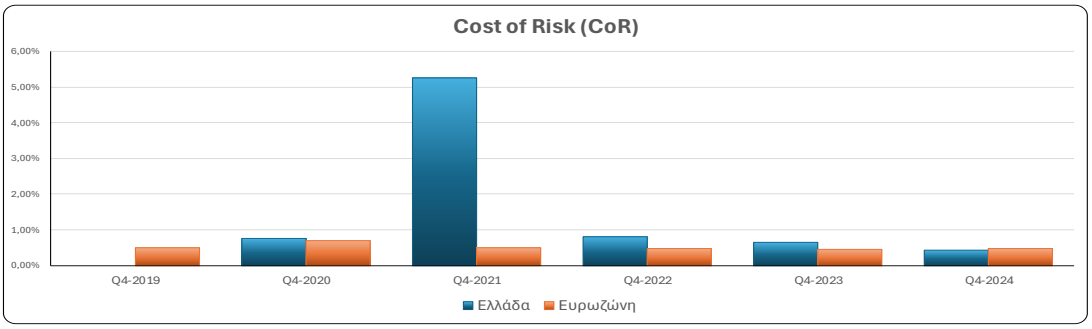
Πηγή: α) Supervisory Banking Statistics for significant institutions, Πίνακας T02.02.2 Key performance indicators by country και T02.02.1 Key performance indicators by reference period β) Εκθέσεις Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας ΤτΕ.

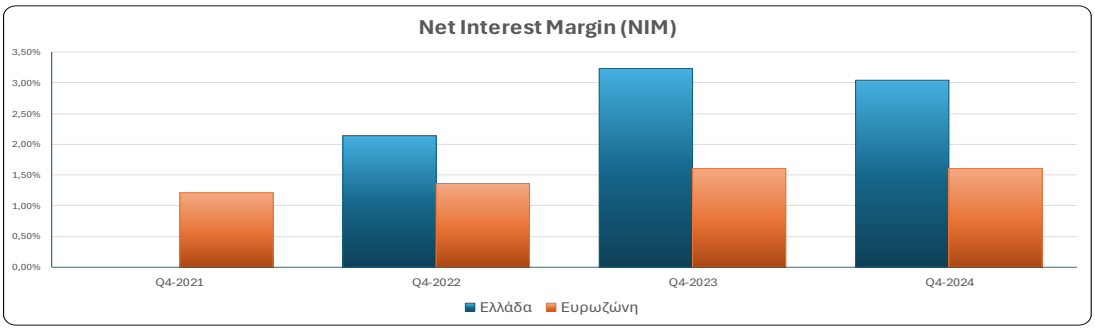
Γράφημα 23. Key Performance Indicators – σύγκριση ελληνικών συστημικών τραπεζών και μέσου όρου ευρωζώνης

Πηγή: Supervisory Banking Statistics for significant institutions, Πίνακας T02.02.2 Key performance indicators by country και T02.02.1 Key performance indicators by reference period.

242. Όπως έχει προαναφερθεί, διάφορα δημοσιεύματα έχουν κατά καιρούς αναφερθεί στην διαφορά μεταξύ των επιτοκίων καταθέσεων και των επιτοκίων χορηγήσεων των ελληνικών

τραπεζών η οποία εμφανίζεται ως υψηλότερη από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Σημειώνεται σχετικά ότι επίσημα συγκριτικά στοιχεία δεν έχουν εντοπιστεί από την Υπηρεσία[339], παρά μόνο αναφορικά με το καθαρό επιτοκιακό περιθώριο (NIM) το οποίο είναι δείκτης κερδοφορίας και υπολογίζεται ως τα καθαρά έσοδα από τόκους (*net interest income – NII*), ήτοι τα έσοδα από τόκους χορηγήσεων μείον τα έξοδα τόκων καταθέσεων, προς το ύψος του ενεργητικού που αποφέρει έσοδα. Συνεπώς, ο δείκτης αυτός από μόνος του δεν είναι δυνατό οδηγήσει σε κάποια συμπεράσματα σχετικά με την διαφορά μεταξύ του μέσου επιτοκίου χορηγήσεων και μέσου επιτοκίου καταθέσεων.

243. Σημειώνεται ότι οι ελληνικές συστημικές τράπεζες, σύμφωνα με τα στοιχεία του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού (SSM), όπως παραθέτονται στον ανωτέρω Πίνακα και Γράφημα, έχουν κατά την περίοδο 2022-2024 σημαντικά υψηλότερο NIM από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο των τραπεζών του εποπτικού μηχανισμού[340].

244. Γενικά, ένα υψηλό NIM υποδηλώνει, μεταξύ άλλων, ότι **τα έσοδα από τόκους χορηγήσεων είναι σημαντικά υψηλότερα από τα έξοδα τόκων καταθέσεων**[341], γεγονός το οποίο θα μπορούσε ωστόσο να οφείλεται σε υψηλό επίπεδο χορηγήσεων σε σχέση με τις καταθέσεις[342].

245. Εν προκειμένω, ο δείκτης δάνεια προς καταθέσεις για τις ελληνικές συστημικές τράπεζες (ο οποίος υπολείπεται σημαντικά του ευρωπαϊκού μέσου όρου[343]), υποδεικνύει ότι το επίπεδο των χορηγήσεων των ελληνικών συστημικών τραπεζών είναι σημαντικά χαμηλότερο του επιπέδου των καταθέσεων που δέχονται (περί το 60% για την περίοδο 2021-2022). Συνεπώς εκ των ανωτέρω (υψηλό NIM και χαμηλό L/D) δύναται να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι οι ελληνικές συστημικές τράπεζες χρεώνουν υψηλό επιτόκιο σε χαμηλό επίπεδο χορηγήσεων και αποδίδουν χαμηλό επιτόκιο σε υψηλό επίπεδο καταθέσεων.

246. Πράγματι, σύμφωνα με υπολογισμούς της Υπηρεσίας, βάσει των διαθέσιμων στοιχείων της ΕΚΤ, τα οποία σημειώνεται δεν αφορούν το μέσο επιτόκιο του συνόλου των καταθέσεων αλλά διακρίνουν μεταξύ καταθέσεων πρώτης ζήτησης και προθεσμιακών, όπως και μεταξύ νοικοκυριών και επιχειρήσεων, μπορούν να συναχθούν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

247. Πρώτο, ως προς τις νέες προθεσμιακές καταθέσεις (έως ένα έτος) και τα νέα στεγαστικά δάνεια των νοικοκυριών, το επιτοκιακό περιθώριο των ελληνικών συστημικών τραπεζών είναι σχεδόν διπλάσιο από τον μέσο όρο της ευρωζώνης για την περίοδο 2019-Ιούλιος 2025[344]. Αν και επιπλέον της Ελλάδας και άλλα 12 κράτη μέλη παρουσιάζουν για τον Ιούλιο

---

[339] Στοιχεία σχετικά με την διαφορά μεταξύ του μέσου επιτοκίου χορηγήσεων και μέσου επιτοκίου καταθέσεων για τις ελληνικές τράπεζες και μόνο δημοσιεύονται από την ΤτΕ.

[340] Όπως παρατίθεται στον ανωτέρω Πίνακα 5, 2,14% έναντι 1,36% για το 2022, 3,23% έναντι 1,60% για το 2023 και 3,04% έναντι 1,60% για το 2024.

[341] Ο αριθμητής του δείκτη.

[342] Σε αυτή την περίπτωση βέβαια και ο παρονομαστής θα ήταν αυξημένος οδηγώντας σε μείωση του NIM.

[343] Όπως παρατίθεται στον ανωτέρω Πίνακα («Πίνακας 4»), περί το 60% για την περίοδο 2021-2022 έναντι του άνω του 100% του μέσου όρου του εποπτικού μηχανισμού για την ίδια περίοδο.

[344] Οι υπολογισμοί που ακολουθούν έχουν γίνει επί δημοσιευμένων στοιχείων της ΕΚΤ και αναφέρονται στην λήξη εκάστου έτους. Για το 2019: 2,58% έναντι 1,21%, για το 2020: 2,6% έναντι 1,18%, για το 2021: 2,41% έναντι 1,17%, για το 2022: 3,28% έναντι 1,5%, για το 2023: 2,53% έναντι 0,72%, για το

του 2025 επιτοκιακό περιθώριο άνω του ευρωπαϊκού μέσου όρου, πάντα σύμφωνα με τους υπολογισμούς της Υπηρεσίας, ωστόσο μόνο τρία κράτη (συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας)[345] εμφανίζουν άνω του 2%.

248. Δεύτερο, ως προς τις νέες προθεσμιακές καταθέσεις (έως 1 έτος) των επιχειρήσεων και τα επιχειρηματικά δάνεια και εδώ το επιτοκιακό περιθώριο των ελληνικών συστημικών τραπεζών υπερβαίνει τον ευρωπαϊκό μέσο όρο αλλά από τα τέλη του 2023 εμφανίζει στοιχεία σύγκλισης[346]. Ειδικά για τον Ιούλιο του 2025, πέραν της Ελλάδας, επιπλέον 14 κράτη-μέλη της ευρωζώνης παρουσιάζουν επιτοκιακό περιθώριο άνω του μέσου όρου, πάντα σύμφωνα με τους υπολογισμούς της Υπηρεσίας, ενώ οκτώ (συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας) έχουν άνω του 2%[347].

249. Τρίτο, ως προς αντίστοιχους υπολογισμούς σε σχέση με καταθέσεις α' ζήτησης, λαμβανομένου υπόψη του σχεδόν μηδενικού ή πολύ χαμηλού επιτοκίου αυτών, είναι σαφές ότι το επιτοκιακό περιθώριο θα εμφανίζεται υψηλότερο.

250. Σχετικά γραφήματα αναφορικά με σύγκριση του μέσου επιτοκίου καταθέσεων νοικοκυριών και καταθέσεων επιχειρήσεων στις χώρες της Ευρωζώνης παραθέτονται στο Παράρτημα 2 – Επιτόκια Καταθέσεων Ευρωζώνης της παρούσας.

251. Πρέπει να σημειωθεί στο σημείο αυτό ότι σύμφωνα με το υπόμνημα που υπέβαλε μία εκ των συστημικών τραπεζών (ΣΤ1) στο πλαίσιο της δημόσιας διαβούλευσης «*τα επιτόκια για τα νέα στεγαστικά δάνεια στην Ελλάδα είναι πιο ανταγωνιστικά από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο [...] όπου το μέσο επιτόκιο διάθεσης [των στεγαστικών δανείων με σταθερό επιτόκιο για τα πέντε πρώτα έτη] έχει διαμορφωθεί στο 3,04% έναντι 3,34% του ευρωπαϊκού μέσου όρου*». Επιπλέον, συνεπεία προωθητικών ενεργειών στην στεγαστική πίστη, οι ελληνικές τράπεζες «*[...] προσφέρουν χαμηλότερα επιτόκια, ακόμα και από τα αντίστοιχης διάρκειας διατραπεζικά επιτόκια (risk free rates)*». Τέλος, σύμφωνα με το Υπόμνημα της εν λόγω συστημικής τράπεζας, *«[...] λαμβάνοντας υπόψη αποκλειστικά το εμπορικό βιβλίο των*

2024: 2% έναντι 0,9% (στοιχεία στη λήξη του έτους) και για τον Ιούλιο του 2025: 2,36% έναντι 1,56%. Αντίστοιχα συμπεράσματα προκύπτουν και ως προς τις προθεσμιακές καταθέσεις νοικοκυριών (όλων των διαρκειών) σε σχέση με τα στεγαστικά δάνεια, βλ. σχετικά https://data.ecb.europa.eu/data/data-categories/financial-markets-and-interest-rates/bank-interest-rates/interest-rates/deposits (Bank interest rates - deposits from households with an agreed maturity of up to one year (new business) και και https://data.ecb.europa.eu/data/data-categories/financial-markets-and-interest-rates/bank-interest-rates/interest-rates/loans (Bank interest rates - loans to households for house purchase -new business)

[345] Κύπρος, Ελλάδα και Λετονία.

[346] Οι υπολογισμοί που ακολουθούν έχουν γίνει επί δημοσιευμένων στοιχείων της ΕΚΤ και αναφέρονται στην λήξη εκάστου έτους. Για το 2019: 3,09% έναντι 1,41%, για το 2021: περί το 2,8% έναντι 1,58%, για το 2022: περί το 4% έναντι 1,68%, για το 2023: περί το 2,7% έναντι 1,47% και για το 2024: 2,22% έναντι 1,44% (στοιχεία στη λήξη του έτους όπου είναι διαθέσιμα, διαφορετικά του πλησιέστερου χρονικού σημείου) και για τον Ιούλιο του 2025: 2,14% έναντι 1,55%. Αντίστοιχα συμπεράσματα προκύπτουν και ως προς τις προθεσμιακές καταθέσεις των ΜΧΕ (όλων των διαρκειών) σε σχέση με τα επιχειρηματικά δάνεια βλ. σχετικά https://data.ecb.europa.eu/data/data-categories/financial-markets-and-interest-rates/bank-interest-rates/interest-rates/deposits (Bank interest rates - deposits from corporations -NFCs with an agreed maturity maturity of up to one year (new business) και https://data.ecb.europa.eu/data/data-categories/financial-markets-and-interest-rates/bank-interest-rates/interest-rates/loans (Bank interest rates - loans to corporations – NFCs -new business).

[347] Κύπρος, Εσθονία, Ελλάδα, Ιρλανδία, Λιθουανία, Λετονία, Μάλτα, Σλοβενία. Σημειώνεται ότι εξ αυτών των κρατών , για τον Ιούνιο-Ιούλιο του 2025, όλα έχουν επιτοκιακό περιθώριο υψηλότερο της Ελλάδας.

τραπεζών (δάνεια και καταθέσεις) και τα σχετικά αυτών επιτόκια που προσφέρονται, προκύπτει ότι τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα έχουν συγκλίνει σημαντικά στο καθαρό επιτοκιακό περιθώριο («ΝΙΜ») σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο».

3.3.7 Οι απόψεις των τραπεζών

3.3.7.1 Ως προς τους παράγοντες που επηρεάζουν και λαμβάνονται υπόψη στη διαμόρφωση των επιτοκίων

252. Κατ' αρχάς σε γενικές γραμμές το σύνολο των ερωτηθεισών τραπεζών εξέφρασαν τη θέση ότι το ύψος των επιτοκίων καταθέσεων που προσφέρουν στους καταθέτες τους εξαρτάται αφενός από τα χαρακτηριστικά της κατάθεσης[348], και αφετέρου από την αντίστοιχη τιμολόγηση των ανταγωνιστών. Πέραν ωστόσο των ανωτέρω παραγόντων που επικεντρώνονται στα ίδια τα καταθετικά προϊόντα, αναφέρονται και άλλοι παράγοντες, ευρύτερου χαρακτήρα τόσο σε επίπεδο τράπεζας και κλάδου όσο και μακροοικονομικού χαρακτήρα, οι οποίοι εν τέλει μαζί με τα επιμέρους χαρακτηριστικά των καταθετικών προϊόντων οδηγούν στην τελική διαμόρφωση των επιτοκίων. Κάθε τράπεζα ωστόσο προσδίδει διαφορετική βαρύτητα στην συμμετοχή εκάστου εξ αυτών των παραγόντων στην τελική διαμόρφωση των επιτοκίων ενώ παράλληλα ο βαθμός σημασίας που προσδίδει η κάθε τράπεζα δύναται να μεταβληθεί αναλόγως των εκάστοτε συνθηκών και στόχων. Σε κάθε περίπτωση, όπως καταδεικνύεται ακολούθως, οι τράπεζες που συμμετείχαν στην έρευνα της Υπηρεσίας ανέδειξαν τον σημαντικό ρόλο που παίζουν η επάρκεια ή μη ρευστότητας που διαθέτει η κάθε τράπεζα και η διαθεσιμότητα καταθέσεων (όπως αυτή εκφράζεται από την αναλογία δανείων προς καταθέσεις (*loan to deposit ratio*) καθώς και το κόστος χρηματοδότησης που αντιμετωπίζουν. Συνοπτικά:

253. Σύμφωνα με την Συστημική Τράπεζα 1 (στο εξής οι Συστημικές Τράπεζες καλούμενες «ΣΤ») τα τραπεζικά ιδρύματα αντλούν καταθέσεις από φυσικά πρόσωπα ή επιχειρήσεις καθώς και άλλου είδους κεφάλαια μέσω πρόσβασης στην αγορά χρήματος και κεφαλαίων, όπως διατραπεζικός δανεισμός, ομολογιακές εκδόσεις, δάνεια από υπερεθνικούς οργανισμούς (πχ. Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων κλπ.). Όλες οι προαναφερθείσες πηγές χρηματοδότησης αποτελούν την χρηματοδοτική βάση ενός πιστωτικού ιδρύματος και προσδιορίζουν το κόστος χρηματοδότησης του. Συνεπώς, οι γενικότεροι παράγοντες που επηρεάζουν και τα επιτόκια καταθέσεων, ως μια σημαντική πηγή χρηματοδότησης, είναι, μεταξύ άλλων, τα μακροοικονομικά μεγέθη που επηρεάζουν τα επιτόκια αναφοράς, η χρηματοδοτική διάρθρωση μίας τράπεζας και το σχετικό κόστος χρηματοδότησης, καθώς και η υπερβάλλουσα ή μη ρευστότητα που διαθέτει.

254. Σύμφωνα με την ΣΤ 2, ο καθορισμός των επιτοκίων καταθέσεων εξαρτάται από μια σειρά παραγόντων που αντικατοπτρίζουν τη στρατηγική της τράπεζας, τις συνθήκες της αγοράς, και την εκάστοτε νομισματική πολιτική. Καθορίζονται με βάση μια πολυπαραγοντική ανάλυση που περιλαμβάνει οικονομικές, στρατηγικές και ρυθμιστικές παραμέτρους, ενώ προϋποθέτει βαθιά γνώση σχετικά με τους παράγοντες που επηρεάζουν το κόστος, τη ρευστότητα, και τις επενδυτικές ανάγκες, καθώς και την προσαρμογή των επιτοκίων ώστε

[348] Όπως διάρκεια, είδος κατάθεσης (πρώτης ζήτησης ή προθεσμιακής), το ύψος της κατάθεσης και αν απευθύνεται σε ιδιώτες ή επιχειρήσεις.

η τράπεζα να είναι ανταγωνιστική και βιώσιμη. Συνοπτικά δε, αναφέρονται ως εκ των σημαντικότερων παραγόντων τα βασικά επιτόκια της ΕΚΤ τα οποία χαρακτηρίζει ως θεμελιώδη για τον υπολογισμό των επιτοκίων καταθέσεων καθώς επηρεάζουν το κόστος δανεισμού για τις τράπεζες και την αποδοτικότητα των επενδύσεών τους[349], οι ανάγκες ρευστότητας της τράπεζας[350], οι αποδόσεις που μπορεί να επιτύχει η τράπεζα από τη διάθεση των κεφαλαίων σε δάνεια ή άλλες επενδύσεις[351] και τέλος το Κανονιστικό Πλαίσιο, όπως οι απαιτήσεις ρευστότητας και κεφαλαιακής επάρκειας, οι οποίες επηρεάζουν την ανάγκη της τράπεζας για πρόσθετη ρευστότητα και κεφάλαια. Αν ο κίνδυνος αυξηθεί, τα επιτόκια μπορεί να αυξηθούν για να αντισταθμιστεί ο κίνδυνος διατήρησης της ρευστότητας και των κεφαλαίων.

255. Από την πλευρά της η ΣΤ 3 επίσης αναφέρει μεταξύ των σημαντικότερων παραγόντων τα επιτόκια αναφοράς (Euribor) και την εξέλιξή τους, τους στόχους κερδοφορίας, κόστους και περιθωρίου κέρδους που έχει θέσει καθώς και την πληροφόρηση που λαμβάνει από το δίκτυο καταστημάτων σχετικά με τα αιτήματα και ανάγκες των πελατών. Σημαντικό ρόλο επιπλέον έχει και το επίπεδο ρευστότητας που αντιμετωπίζει μία τράπεζα.

256. Στο ίδιο πλαίσιο και η ΣΤ 4 αναφέρει ότι η τιμολόγηση των καταθέσεων ευθυγραμμίζεται με τους στρατηγικούς στόχους και τις επιχειρηματικές επιδιώξεις της τράπεζας, έτσι ώστε να διασφαλίζονται: α) η επάρκεια σε ρευστότητα, β) το καθαρό επιτοκιακό περιθώριο/κερδοφορία και γ) η ανταγωνιστική θέση στην αγορά. Μεταξύ των σημαντικότερων παραγόντων που λαμβάνονται υπόψη είναι και οι εκτιμήσεις για μεταβολές μεγεθών της αγοράς (όπως ο γενικός κίνδυνος μεταβολής των συνθηκών στην αγορά π.χ. μεταβολή των επιτοκίων) αλλά και το πλάνο, μείγμα και κόστος χρηματοδότησης.

257. Για την Μη Συστημική Τράπεζα 1 (στο εξής οι Μη Συστημικές Τράπεζες καλούμενες «ΜΣ»), ο μηχανισμός προσδιορισμού/υπολογισμού των προσφερόμενων επιτοκίων καταθέσεων βασίζεται σε συνυπολογισμό παραγόντων (εσωτερικών και εξωτερικών) που τα επηρεάζουν, όπως, μεταξύ άλλων, τα παρεμβατικά επιτόκια των Κεντρικών Τραπεζών, η θέση ρευστότητας και η πρόσβαση στην διατραπεζική αγορά, η πιστοληπτική αξιολόγηση της τράπεζας και το επιχειρηματικό σχέδιο που ακολουθεί για τους στόχους που θέλει να επιτύχει.

258. Κατά την ΜΣ 2 η εκάστοτε τιμολογιακή πολιτική καθορίζεται, μεταξύ άλλων, κατόπιν παρακολούθησης των διεθνών επιτοκιακών δεικτών (όπως ενδεικτικά το Euribor και τα επιτόκια της ΕΚΤ) και τις προβλέψεις για τις μελλοντικές μεταβολές τους, το

---

[349] Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει η εν λόγω τράπεζα «Όταν τα βασικά επιτόκια αυξάνονται (μειώνονται), η τράπεζα αυξάνει (μειώνει) τα επιτόκια των καταθέσεων».

[350] Όπως επεξηγεί η εν λόγω τράπεζα, σε περιόδους μειωμένης ζήτησης για δανεισμό ή αυξημένης ρευστότητας, τα επιτόκια καταθέσεων παραμένουν σχετικά πιεσμένα. Σε αυτή την περίπτωση, η τράπεζα δύναται στρατηγικά να «οδηγεί» την επιπλέον ρευστότητα που προέρχεται από τους πελάτες της προς άλλα επενδυτικά προϊόντα, π.χ. σε ανταγωνιστικά των καταθέσεων προϊόντα που βελτιώνουν τις αποδόσεις των πελατών καθώς και την επενδυτική εμπειρία και γνώση τους (αμοιβαία κεφάλαια κ.λπ.), ενώ παράλληλα αυξάνουν τα έσοδα της τράπεζας από προμήθειες.

[351] Αν οι αποδόσεις της αγοράς είναι υψηλές, όπως επεξηγεί η εν λόγω τράπεζα, τα επιτόκια καταθέσεων αυξάνονται αντίστοιχα. Η εγχώρια αγορά εταιρικών δανείων, συμπληρώνει, χαρακτηρίζεται από υψηλό ανταγωνισμό και χαμηλή συγκριτικά σχέση απόδοσης προς πιστωτικό κίνδυνο.

επιχειρηματικό πλάνο της τράπεζας αναφορικά και τους στόχους και ανάγκες ρευστότητας και κόστους.

259. Τέλος, σύμφωνα με την ΜΣ 3 ο καθορισμός των επιτοκίων καταθέσεων της τράπεζας γίνεται με βάση συνδυασμό παραγόντων που σχετίζονται τόσο με την εσωτερική στρατηγική της τράπεζας όσο και με εξωτερικές οικονομικές και ρυθμιστικές συνθήκες. Βασικοί παράγοντες που λαμβάνονται υπόψη είναι, μεταξύ άλλων, και το κόστος κεφαλαίων (κόστος χρηματοδότησης από την αγορά και το κόστος καταθέσεων), οι ανάγκες ρευστότητας και τα επιτόκια της ΕΚΤ. Χαμηλότερη επίδραση, αν και επηρεάζουν τη γενική εικόνα, έχουν οι μακροικονομικές συνθήκες που επικρατούν (όπως ο πληθωρισμός, η οικονομική ανάπτυξη και η συναλλαγματική ισοτιμία).

3.3.7.2 Ως προς την αναλογία δανείων προς καταθέσεις

260. Όπως προαναφέρθηκε οι τράπεζες που συμμετείχαν στην έρευνα της Υπηρεσίας ανέδειξαν την υφιστάμενη **πλεονάζουσα ρευστότητά τους ως έναν εκ των βασικότερων παραγόντων που λειτουργούν αποτρεπτικά** για την αύξηση των καταθετικών επιτοκίων, δίνοντας μάλιστα ιδιαίτερη έμφαση στην **αναλογία δανείων προς καταθέσεις** (*loan-to-deposit ratio*).

261. Όπως αναφέρει σχετικά η ΣΤ 3 η αναλογία δανείων προς καταθέσεις επηρεάζει σημαντικά τον τρόπο τιμολόγησης των καταθέσεων. Όσο υψηλότερη είναι η αναλογία, τόσο μεγαλύτερη είναι η ανάγκη των τραπεζών να προσελκύσουν καταθέσεις για να χρηματοδοτήσουν τις χορηγήσεις που δίνουν. Αυτό οδηγεί σε υψηλότερα επιτόκια καταθέσεων και κατ' επέκταση σε αυξημένο ποσοστό μετακύλισης (*pass-through*) των επιτοκίων αναφοράς[352] στις αποδόσεις των καταθέσεων.

262. Στο παρελθόν, και συγκεκριμένα πριν και κατά την διάρκεια της ελληνικής κρίσης, η αναλογία δανείων προς καταθέσεις στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα ξεπερνούσε το 100%, γεγονός που αντανακλούσε αυξημένες χρηματοδοτικές ανάγκες και χαμηλή καταθετική βάση. Αντιθέτως, τα τελευταία χρόνια, ως αποτέλεσμα της οικονομικής ανάκαμψης, η εικόνα αυτή έχει αντιστραφεί με την αυξημένη καταθετική ρευστότητα (προσφορά καταθέσεων) να έχει οδηγήσει σε σημαντική μείωση του δείκτη δανείων προς καταθέσεις (από 133% το 2015 σε περί το 60% σήμερα[353]), επηρεάζοντας συνεπακόλουθα αρνητικά και την τιμολόγηση των καταθέσεων. Στην πράξη, αυτό σημαίνει ότι οι ελληνικές τράπεζες μεταβιβάζουν μικρότερο ποσοστό των επιτοκιακών αυξήσεων στους καταθέτες σε σύγκριση με το παρελθόν. Επιπλέον, η ύπαρξη πλεονάζουσας ρευστότητας καταδεικνύεται και από τις υψηλές καταθέσεις των τραπεζών στην Κεντρική Τράπεζα (Ευρωσύστημα) σε σχέση με το σύνολο του Ενεργητικού. Συγκριτικά δε στοιχεία από δείγμα χωρών της Ευρωζώνης, σύμφωνα με την τράπεζα, δείχνει την θετική συσχέτιση μεταξύ του μέσου επιτοκίου καταθέσεων (και κατ' επέκταση του ποσοστού μετακύλισης) και του επιπέδου του

[352] Σύμφωνα με το εν λόγω πιστωτικό ίδρυμα το ποσοστό μετακύλισης (pass-through ή deposit beta) ορίζεται ως το μέσο επιτόκιο καταθέσεων προς το αντίστοιχο Euribor.

[353] Όπως ειδικότερα αναφέρεται, την τρέχουσα περίοδο από τις χαμηλότερες αναλογίες δανείων προς καταθέσεις εκτός της Ελλάδας έχει και η Πορτογαλία. Σε γενικές γραμμές το ευρωπαϊκό τραπεζικό σύστημα έχει μειώσει την αναλογία L/D με τις χώρες του ευρωπαϊκού νότου (Ισπανία, Ιταλία, Πορτογαλία και Ελλάδα) να έχουν παρουσιάσει τις σημαντικότερες βελτιώσεις.

δείκτη δανείων προς καταθέσεις. Επιπλέον, όπως συμπληρώνει, το γεγονός ότι μεταξύ των τεσσάρων συστημικών τραπεζών, για το διάστημα 2023-2024 παρατηρείται από τις τριμηνιαίες καταστάσεις τους διαφορετικό ποσοστό μετακύλισης των επιτοκίων αναφοράς (euribor) στα επιτόκια καταθέσεων και παράλληλα το κόστος χρηματοδότησης φυσικών και νομικών προσώπων (ΣτΣ: επιτόκιο χαρηγήσεων) έχει μειωθεί καταδεικνύει ότι η εγχώρια τραπεζική αγορά λειτουργεί με ανταγωνιστικούς όρους.

263. Από την πλευρά της, η ΣΤ 2 αποδίδει την περιορισμένη μετακύλιση των αυξήσεων επιτοκίων που καθορίζονται από τις νομισματικές αρχές στα επιτόκια καταθέσεων σε μία σειρά παραγόντων, οι οποίοι διαφέρουν σημαντικά από εκείνους που ίσχυαν στην περίοδο 2005-2008 (περίοδος που υπήρχε υψηλότερη μετακύλιση), αλλά και από το μέσο όρο της ευρωζώνης.

264. Ειδικότερα αναφέρει ότι κατά το διάστημα 2005-2008, οι συνθήκες υπήρξαν περισσότερο ευνοϊκές για τη μετακύλιση. Συγκεκριμένα, επικρατούσε έντονη πιστωτική επέκταση, με τις ελληνικές τράπεζες να προσφέρουν υψηλά επιτόκια καταθέσεων προκειμένου να εξασφαλίσουν ρευστότητα για την χρηματοδότηση της αυξανόμενης ζήτησης για δανεισμό, καθώς η αναλογία δανείων προς καταθέσεις ξεπερνούσε το 80% έναντι του 59,5% σήμερα. Στο ίδιο πλαίσιο, δεν υπήρχαν τότε οι μηχανισμοί ρευστότητας της ΕΚΤ (όπως τα LTRO και TLTRO[354]) που εισήχθησαν στη συνέχεια. Περαιτέρω, οι ελληνικές τράπεζες στηρίζονταν κυρίως στην καταθετική αγορά, ως κύρια πηγή χρηματοδότησής τους, αφού οι αγορές τραπεζικού χρέους των μικρότερων τραπεζών δεν ήταν τόσο ανεπτυγμένες και η νομισματική πολιτική της ΕΚΤ ήταν λιγότερο επεκτακτική. Τέλος, υπήρχε μεγαλύτερη διάθεση ανάληψης κινδύνου και σημαντικές ροές προς εναλλακτικά επενδυτικά προϊόντα (κεφαλαιαγοράς αλλά και αμοιβαίων κεφαλαίων), οι οποίες όμως συρρικνώθηκαν βίαια μετά το ξέσπασμα της κρίσης, ενώ η υψηλή ζήτηση για δάνεια επέτρεπε τη μετάδοση των μεταβολών επιτοκίων κυρίως στο σκέλος του δανεισμού.

265. Αντιθέτως, συμπληρώνει, σήμερα το τραπεζικό σύστημα διαθέτει σημαντικά αποθέματα ρευστότητας λόγω των καταθέσεων που αυξήθηκαν κατά 70 δις ευρώ από το 2018 έως το 2024, καθώς και της ποσοτικής χαλάρωσης και των στοχευμένων πράξεων της ΕΚΤ δίνοντας κατά συνέπεια στις τράπεζες τη δυνατότητα να ακολουθούν πλέον μία λιγότερο επιθετική πολιτική στον καθορισμό των επιτοκίων καταθέσεων. Περαιτέρω, τα υπόλοιπα δανείων μειώθηκαν αισθητά λόγω της εκκαθάρισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων, με αποτέλεσμα τον περιορισμό της ανάγκης για καταθετική χρηματοδότηση και οδηγώντας σε ακόμα μεγαλύτερη μείωση τον δείκτη L/D. Σημαντική, επίσης, θεωρείται και η «κληρονομιά» επιφυλακτικότητας και αποστροφής κινδύνου που άφησε πίσω της η πολυετής κρίση, με προτίμηση για ασφαλείς και άμεσα ρευστοποιήσιμες τοποθετήσεις[355],

[354] ΣτΣ: Πρόκειται για α) τακτικές τρίμηνες πράξεις αναχρηματοδότησης που παρέχουν ρευστότητα από την ΕΚΤ (longer-term refinancing operations – LTROs) και β) έκτακτες πιο μακροχρόνιες πράξεις, έως 4 έτη, για την παροχή χρηματοδότησης στις τράπεζες σε ευνοϊκούς όρους για την διευκόλυνση των πιστοληπτικών συνθηκών του ιδιωτικού τομέα - ιδιωτών και επιχειρήσεων (targeted longer term refinancing operations - TLTROs).
(βλ. σχετικά https://www.ecb.europa.eu/mopo/implement/omo/html/index.el.html και https://www.ecb.europa.eu/mopo/implement/omo/tltro/html/index.en.html)

[355] Υψηλότερη μεταξύ των χωρών της ευρωζώνης.

μειωμένα ποσοστά αποταμίευσης και συγκρατημένη ζήτηση για δανεισμό εκ μέρους των ιδιωτών[356]. Τέλος, μεγάλο μέρος των καταθέσεων αφορά λογαριασμούς πρώτης ζήτησης, οι οποίοι παραδοσιακά δεν αμείβονται ή αμείβονται ελάχιστα, περιορίζοντας έτσι και τη μετακύλιση των επιτοκιακών μεταβολών.

266. Τη σημασία της αναλογίας δανείων προς καταθέσεις υπογραμμίζει και η ΣΤ 4, σύμφωνα με την οποία η προσφορά καταθέσεων είναι σήμερα αυξημένη σε σχέση με τη ζήτηση για δάνεια. Ο δείκτης δανείων προς καταθέσεις στην Ελλάδα είναι από τους χαμηλότερους στην Ευρωζώνη (το 2024 που αντιστοιχούσαν 60 ευρώ δανείων σε κάθε 100 ευρώ καταθέσεων), πράγμα που σημαίνει ότι, λόγω της πλεονάζουσας ρευστότητας, οι τράπεζες ορθολογικά ενεργώντας δεν έχουν ανάγκη να προσελκύσουν επιπλέον καταθέσεις με υψηλότερο κόστος (υψηλότερα επιτόκια). Η σταδιακή ανάκαμψη της οικονομίας υπήρξε σημαντικός παράγοντας αύξησης των καταθέσεων τα τελευταία χρόνια με εισροές άνω των 60δις[357], ενώ παράλληλα, η δυνατότητα πιστωτικής επέκτασης στις χώρες της ευρωζώνης υπόκειται σε αυστηρούς ελέγχους από ευρωπαϊκούς εποπτικούς μηχανισμούς, με αυστηρά κριτήρια για τη φερεγγυότητα νοικοκυριών και επιχειρήσεων.

267. Ομοίως, η ΣΤ 1 αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στον δείκτη δανείων προς καταθέσεις, ο οποίος, όπως αναφέρει, είναι αρκετά χαμηλότερος σήμερα (περίπου 60% στα τέλη του 2023 έναντι περίπου 80% την περίοδο ταυ προηγούμενου ανοδικού κύκλου, ήτοι 2005-2008) επηρεάζοντας εύλογα την μετακύλιση των επιτοκίων στους καταθέτες, αφού το τραπεζικό σύστημα έχει πλέον μεγαλύτερη ρευστότητα. Επισημαίνει επιπροσθέτως ότι οι καταθέσεις ιδιωτών χρησιμοποιούνται κατά κύριο λόγο για κάλυψη καθημερινών αναγκών και ως εκ τούτου τοποθετούνται σε λογαριασμούς όψεως/ταμιευτηρίου οι οποίοι πανευρωπαϊκά έχουν χαμηλές αποδόσεις και όχι σε αποταμιευτικά προϊόντα με υψηλότερες αποδόσεις. Σημειώνει περαιτέρω ότι ως προς τις προθεσμιακές καταθέσεις μικρών και μεγάλων επιχειρήσεων η τάση και απόδοση συγκλίνει προς τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

268. Στο ίδιο πνεύμα και η ΜΣ 1, σύμφωνα με την οποία ο καλύτερος δείκτης ρευστότητας των ελληνικών συστημικών τραπεζών (60%) σε σχέση με τις ευρωπαϊκές (μ.ο. 110%) δηλώνει την πλεονάζουσα ρευστότητα των ελληνικών τραπεζών και κατ' επέκταση την διατήρηση των επιτοκίων καταθέσεων σε χαμηλά επίπεδα. Όπως επιπλέον αναφέρει, καθώς τα νοικοκυριά στην Ελλάδα είθισται να διατηρούν το σύνολο των αποταμιεύσεων τους στις ελληνικές τράπεζες με χαμηλό όμως μέσο υπόλοιπο προκειμένου να πραγματοποιούν τις καθημερινές συναλλαγές/πληρωμές τους, δεν απαιτείται η προσφορά υψηλών επιτοκίων για την προσέλκυση αυτών των καταθέσεων. Στο ίδιο μήκος κύματος, ΜΣ 3 σημειώνει ότι, κατά την παρούσα συγκυρία, παρά την ανάκαμψη της οικονομίας, η ζήτηση για δάνεια παραμένει συγκρατημένη, παρά την αυξημένη ρευστότητα λόγω των προγραμμάτων της ΕΚΤ και των αυξημένων καταθέσεων της πανδημικής περιόδου. Σχετικά με το ευρωπαϊκό μέσο όρο, η ελληνική τραπεζική αγορά χαρακτηρίζεται από έντονη συγκέντρωση, με

[356] Λόγω αυξημένου κόστους χρηματοδότησης που οφείλεται στη χαμηλή πιστοληπτική διαβάθμιση μεγάλου αριθμού πιθανών πελατών.
[357] Στην πλειοψηφία των χωρών της ευρωζώνης, όπως αναφέρει η εν λόγω τράπεζα, ο δείκτης D/L βρίσκεται άνω του 100% καθιστώντας στις χώρες αυτές αναγκαία την ύπαρξη υψηλότερων επιτοκίων για την άντληση κεφαλαίων.

κυριαρχία τεσσάρων μεγάλων τραπεζών, στοιχείο που περιορίζει τον ανταγωνισμό στα επιτόκια καταθέσεων σε σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Παράλληλα, οι ελληνικές τράπεζες εμφανίζουν πιο επιφυλακτική στάση στην πιστωτική επέκταση, προτάσσοντας τη διαχείριση κινδύνου και την εξυγίανση των χαρτοφυλακίων τους, καθώς τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια παραμένουν σε υψηλότερα επίπεδα από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο έναντι της επιθετικής ανάπτυξης που θα δικαιολογούσε υψηλές αποδόσεις στις καταθέσεις.

269. Τέλος, και η ΜΣ 2 συμπεριλαμβάνει τους δείκτες ρευστότητας και κεφαλαιακής επάρκειας μεταξύ των σημαντικότερων παραγόντων που λαμβάνονται υπόψη κατά τη διαμόρφωση της επιτοκιακής πολιτικής ενός πιστωτικού ιδρύματος, εκτιμώντας ότι η καθυστερημένη μετακύλιση των ευρωπαϊκών επιτοκίων στα προϊόντα των ελληνικών τραπεζών σε σχέση με τις ευρωπαϊκές πηγάζει κυρίως από τις διαφορετικές συνθήκες ανταγωνισμού και αγοράς που ισχύουν σε κάθε χώρα αλλά και από το διαφορετικό μακροοικονομικό περιβάλλον, χωρίς όμως να αναλύει περαιτέρω.

3.3.7.3 Ως προς το κόστος χρηματοδότησης

270. Κατ΄αρχάς σημειώνεται ότι, όπως επεξηγεί η ΣΤ 4 το 2015 με την Οδηγία 2014/59/ΕΕ καθορίστηκε το πλαίσιο εξυγίανσης των τραπεζών στην ευρωζώνη και καθιερώθηκαν οι ελάχιστες Απαιτήσεις Ιδίων Κεφαλαίων και Επιλέξιμων Υποχρεώσεων (Minimum Requirements for Own Funds and Eligible Liabilities – MREL), οι οποίες υποδηλώνουν την ποιότητα των κεφαλαίων[358] και κατ' επέκταση επιδρούν στο κόστος του χρήματος ενός πιστωτικού ιδρύματος.

271. Ειδικότερα επισημαίνει τον υποχρεωτικό χαρακτήρα της έκδοσης ομολόγων, στα πλαίσια κάλυψης των εποπτικών απαιτήσεων MREL, μέσω του οποίου οι τράπεζες δημιουργούν ένα «κεφαλαιακό απόθεμα»[359]. Το κόστος χρηματοδότησης του εγχώριου τραπεζικού συστήματος μέσω πιστωτικών τίτλων αποκλιμακώνεται μεν, παραμένει δε υψηλότερο από αυτό των λοιπών τραπεζών του πυρήνα της Ευρωζώνης, εξαιτίας του γεγονότος ότι, μέχρι πρότινος, η Ελλάδα και κατ' επέκταση τα ελληνικά τραπεζικά ιδρύματα δεν διέθεταν επενδυτική βαθμίδα (investment grade)[360], δηλαδή επίπεδο πιστοληπτικής αξιολόγησης, πάνω από το οποίο, υπάρχει χαμηλός κίνδυνος αθέτησης πληρωμών και χαμηλό κόστος άντλησης κεφαλαίων μέσω των τίτλων που εκδίδονται[361]. Ωστόσο, όπως συμπληρώνει, παρά την αποκλιμάκωση του κόστους δανεισμού των ελληνικών τραπεζών σε σχέση με τις

---

[358] Σημειώνεται ότι στη δημόσια διαβούλευση επισημάνθηκε ότι η *«[...] ύπαρξη του αναβαλλόμενου φόρου (deferred tax credits), [...] διαβρώνει την ποιότητα των τραπεζικών κεφαλαίων, και αυξάνει πλασματικά τα ίδια κεφάλαια των τραπεζών»*.

[359] Σε συνδυασμό με λοιπές πηγές χρηματοδότησης (όπως οι καταθέσεις, η διατραπεζική αγορά και τα ίδια κεφάλαια) τα Ελληνικά τραπεζικά ιδρύματα αποκτούν επιπρόσθετη ρευστότητα, η οποία έχει οδηγήσει τον δείκτη ρευστότητας άνω του 200% (LCR).

[360] Σύμφωνα με την εν λόγω τράπεζα η ανάκτηση της επενδυτικής βαθμίδας της Ελληνικής οικονομίας, αφενός επανατοποθετεί τη χώρα ως επενδυτικό προορισμό κεφαλαίων μακροπρόθεσμης απόδοσης και αφετέρου διαμορφώνει ευνοϊκές συνθήκες ρευστότητας για το Ελληνικό Δημόσιο, τις τράπεζες, τα ασφαλιστικά ταμεία και κυρίως τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις.

[361] Οι αξιολογήσεις πιστοληπτικής διαβάθμισης χρησιμοποιούνται επίσης για τον προσδιορισμό των περιθωρίων εξασφάλισης κινδύνου, των γνωστών σε όλους "spreads", και κατά συνέπεια του κόστους άντλησης κεφαλαίων μέσω των τίτλων που εκδίδονται.

τράπεζες του Ευρωπαϊκού νότου και την σημαντική μείωση του περιθωρίου κινδύνου των ελληνικών τραπεζών, παραμένει ακόμα σε σχετικά υψηλά επίπεδα.

272. Όπως επεξηγεί η ΣΤ 1 ένας σημαντικός πυλώνας της χρηματοδότησης ενός τραπεζικού ιδρύματος, πέραν της καταθετικής του βάσης και της βραχυπρόθεσμης διατραπεζικής αγοράς χρήματος, αποτελεί η έκδοση ομολόγων με άντληση κεφαλαίων μέσω των κεφαλαιαγορών. Μέσω του τελευταίου οι τράπεζες επιδιώκουν την απόκτηση μίας σταθερής χρηματοδοτικής βάσης, ελαχιστοποίηση του κινδύνου ρευστότητας, και αποτελεσματική διαχείριση του κόστους χρήματος. Παράλληλα, αποτελεί και συμμόρφωση με τις εποπτικές απαιτήσεις και συγκεκριμένα με το MREL[362], μέσω των οποίων προσδιορίζεται έμμεσα και το ύφος των ομολογιακών εκδόσεων που πρέπει να διατηρεί ένα τραπεζικό ίδρυμα. Η τήρηση της απαίτησης αυτή συνεπάγεται την άντληση ακριβότερων κεφαλαίων[363], ανεξαρτήτως ύψους επιτοκίων (μέσω πιστωτικών τίτλων – ομολογιών) σε σχέση με τις καταθέσεις πελατών.

273. Η αρμόδια αρχή εξυγίανσης (Ενιαία Αρχή Εξυγίανσης – Single Resolution Board), συμπληρώνει η ΣΤ 1 επιβάλλει στα πιστωτικά ιδρύματα συγκεκριμένες υποχρεώσεις για την έκδοση πιστωτικών τίτλων MREL, τις οποίες τα πιστωτικά ιδρύματα οφείλουν να εκπληρώσουν εντός προκαθορισμένης προθεσμίας. Τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα παρουσιάζουν διαχρονικά υψηλότερη κατανομή κεφαλαιακών απαιτήσεων (Risk Weight Density) έναντι των υπόλοιπων ευρωπαϊκών ιδρυμάτων (κυρίως λόγω της διάρθρωσης και χαρακτηριστικών του ενεργητικού τους και της μεθοδολογίας για τον υπολογισμό κεφαλαιακών απαιτήσεων)[364].

274. Ομοίως και η ΣΤ 2 , αναφέρει ότι βασικές πηγές χρηματοδότησης είναι, μεταξύ άλλων, οι καταθέσεις των πελατών, η διατραπεζική αγορά, ο δανεισμός από τις Κεντρικές Τράπεζες και η έκδοση χρεογράφων (ομολογιών). Το κόστος των ομολόγων εξαρτάται από τη διάρκεια τους, το προφίλ κινδύνου της χώρας, την πιστοληπτική ικανότητα της τράπεζας και τις συνθήκες της αγοράς (επιτόκια) τη στιγμή της έκδοσης.

---

[362] Όπως επεξηγεί η εν λόγω τράπεζα, η Ελάχιστη Απαίτηση Ιδίων Κεφαλαίων και Επιλέξιμων Υποχρεώσεων (MREL) κάθε τραπεζικού ιδρύματος εκφράζεται ως ποσοστό των συνολικών υποχρεώσεων και ιδίων κεφαλαίων του τραπεζικού ιδρύματος. Σκοπός της είναι να διασφαλίζεται η επάρκεια της απορρόφησης ζημιών από τους μετόχους και τους πιστωτές του τραπεζικού ιδρύματος, σε περίπτωση εφαρμογής μέτρων εξυγίανσης (Ν. 4335/2015, άρθρο 2 εσωτερικό άρθρο 37 και 43 επ.) και ειδικότερα αναδιάρθρωσης παθητικού (bail-in), χωρίς να τίθεται σε κίνδυνο η χρηματοπιστωτική σταθερότητα ή να απαιτείται η παροχή κρατικής ενίσχυσης και κυρίως, προκειμένου να προστατεύονται οι καταθέσεις, η απομείωση των οποίων σε περίπτωση εξυγίανσης έπεται κατά τις διατάξεις του άρθρου 145° του Ν. 4261/2014.

[363] Δηλαδή όπως επεξηγεί, οι κάτοχοι των ομολογιών αποδέχονται ότι οι απαιτήσεις τους εκ των ομολογιών θα μπορούν να απομειωθούν (μέχρι και μηδενισμού αυτών) σε περίπτωση εξυγίανσης, προκειμένου να προστατευτούν οι καταθέσεις, αναλαμβάνοντας έτσι μεγαλύτερο κίνδυνο, γεγονός που έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση του κόστους δανεισμού (επιτόκιο) των ομολογιών αυτών, που προφανώς επιβαρύνει το πιστωτικό ίδρυμα που εκδίδει τις ομολογίες.

[364] Κατά τις εκτιμήσεις της εν λόγω τράπεζας, σύμφωνα με δημοσιευμένα στοιχεία, για το έτος 2023 το μέσο σταθμικό περιθώριο έκδοσης ομολογιών υψηλής εξοφλητικής προτεραιότητας (Senior Preferred Notes) των ελληνικών τραπεζών κυμάνθηκε σημαντικά υψηλότερα από το αντίστοιχης διάρκειας επιτόκιο αναφοράς, ενώ το 2024 περιορίστηκε μεν, αλλά συνεχίζει να κυμαίνεται υψηλότερα από το αντίστοιχης διάρκειας επιτόκιο αναφοράς, και σημαντικά υψηλότερα από το αντίστοιχο των ξένων πιστωτικών ιδρυμάτων, αυξάνοντας σημαντικά το τελικό κόστος χρηματοδότησης, εάν αναλογιστεί κανείς το ύψος των εκδόσεων (αρκετά δις).

275. Στο ίδιο πλαίσιο με τα ανωτέρω η ΣΤ 3 αναφέρει και αυτή την εποπτικά υποχρεωτική έκδοση μεσοπρόθεσμων ομολόγων (MREL) τα οποία είναι υποδεέστερα των καταθέσεων αλλά μαζί με τα κεφάλαια της τράπεζας προσφέρουν προστασία στους καταθέτες. Αυτές οι δυο κατηγορίες (καταθέσεις και MREL) είναι εκ των βασικών πηγών άντλησης ρευστότητας και επηρεάζουν σε σημαντικό βαθμό το κόστος χρηματοδότησης μίας τράπεζας. Ειδικά ως προς τις ομολογιακές εκδόσεις συμπληρώνει ότι η πιστοληπτική διαβάθμιση των ελληνικών τραπεζών συγκριτικά με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, η σημαντική και απότομη άνοδος των επιτοκίων αναφοράς την περίοδο 2022-2024 και η συμμόρφωση στις εποπτικές απαιτήσεις ως προς τους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας και ρευστότητας είχαν ως αποτέλεσμα υψηλότερο κόστος χρήματος σε σχέση με το αντίστοιχο κόστος των ευρωπαϊκών τραπεζικών οργανισμών[365].

276. Αντιθέτως, συμπληρώνει, την περίοδο 2005-2008 οι ελληνικές τράπεζες είχαν υψηλότερη πιστοληπτική αξιολόγηση επενδυτικής βαθμίδας, χαμηλότερο κόστος περιθωρίου ομολογιακών εκδόσεων ενώ δεν υπήρχαν σημερινές εποπτικές και ρυθμιστικές υποχρεώσεις.

277. Οι ΜΣ 1 και ΜΣ2, επίσης αναφέρουν μεταξύ των βασικών πηγών χρηματοδότησης ενός πιστωτικού ιδρύματος την έκδοση ομολογιακών τίτλων, τις καταθέσεις των πελατών, τον διατραπεζικό δανεισμό και τη συμμετοχή στις πράξεις νομισματικής πολιτικής του ευρωσυστήματος, στοιχεία τα οποία επηρεάζονται κυρίως από τα επιτόκια της ΕΚΤ.[366] Η πρώτη εξ αυτών αναφέρεται και στη θέση ρευστότητας της τράπεζας, την κάλυψη της πιστωτικής επέκτασης και στις κατάταξη από τις εταιρίες αξιολόγησης.

278. Τέλος η ΜΣ 3 αναφέρει ότι η συμμόρφωση με τις απαιτήσεις κεφαλαιακής επάρκειας και τις κανονιστικές ρυθμίσεις (μεταξύ αυτών και οι απαιτήσεις MREL) αυξάνει το κόστος λειτουργίας των τραπεζών και ως αποτέλεσμα η διεύρυνση του περιθωρίου χρηματοδότησης αποτελεί στρατηγική κάλυψης αυτού του κόστους.

3.3.7.4 Ως προς τη δομή της εγχώριας καταθετικής βάσης

279. Αρκετές από τις τράπεζες που συμμετείχαν στην έρευνα της Υπηρεσίας αναγνώρισαν ως επιπλέον σημαντικό παράγοντα της περιορισμένης μετακύλισης των αυξήσεων των επιτοκίων της ΕΚΤ στα επιτόκια καταθέσεων των εγχώριων πιστωτικών ιδρυμάτων τη **δομή της καταθετικής βάσης**.

280. Ειδικότερα, η ΣΤ 4 αναφέρει ότι η διαφοροποίηση των ελληνικών επιτοκίων από άλλες ευρωπαϊκές χώρες αποδίδεται κυρίως στη σύνθεση της καταθετικής βάσης, βασιζόμενη στο γεγονός πως **η πλειοψηφία των καταθέσεων στην Ελλάδα είναι πολύ μικρού ύψους και προέρχεται από ιδιώτες**. Επιπλέον, κυριαρχούν οι λογαριασμοί ταμιευτηρίου και όψεως έναντι των προθεσμιακών, που δεν αποτελούν σημαντική πηγή ρευστότητας για τις τράπεζες και παραδοσιακά δεν προσφέρουν υψηλές αποδόσεις. Συναφώς, η Συστημική Τράπεζα 4 προσθέτει ότι, ιστορικά, η καταθετική βάση ήταν διαφορετική. Πριν από την

[365] Όπως περαιτέρω σημειώνει η εν λόγω τράπεζα, η αύξηση του κόστους των στοιχείων του παθητικού που προκύπτουν από λόγω συμμόρφωση στις εποπτικές υποχρεώσεις (MREL, LCR και NSFR) εμπεριέχεται έμμεσα στο επιτοκιακό έσοδο των χορηγήσεων.
[366] Η ΜΣ1 αναφέρει τα παρεμβατικά επιτόκια της ΕΚΤ ενώ η ΜΣ2 τα επιτόκια αναφοράς.

κρίση, οι προθεσμιακές καταθέσεις κυριαρχούσαν, αλλά η αβεβαιότητα της περιόδου 2012–2015 άλλαξε δραστικά τη σύνθεση των καταθέσεων. Σήμερα, η πλειοψηφία των καταθετικών υπολοίπων βρίσκεται σε λογαριασμούς άμεσης ζήτησης, οι οποίοι δεν φέρουν υψηλά επιτόκια.

281. Κατά την εκτίμηση της ΣΤ 2, η ελληνική τραπεζική αγορά παρουσιάζει σημαντικές διαφορές έναντι του ευρωπαϊκού μέσου όρου όσον αφορά στη μετακύλιση των επιτοκίων. Οι ελληνικές τράπεζες εξακολουθούν να βασίζονται κυρίως σε καταθέσεις νοικοκυριών και επιχειρήσεων, με σημαντική επικράτηση λογαριασμών άμεσα διαθέσιμων και χαμηλής απόδοσης. Αυτό το δομικό χαρακτηριστικό, σε συνδυασμό με το χαμηλό μέσο υπόλοιπο καταθέσεων και την κατακερματισμένη τους κατανομή, αντικατοπτρίζει τόσο τον περιορισμένο χρηματοοικονομικό πλούτο όσο και την αδύναμη σχέση πελάτη-τράπεζας, περιορίζοντας την τάση για υψηλότερες καταθετικές αποδόσεις. Σε αντίθεση με άλλες ευρωπαϊκές αγορές, όπου οι ευρύτερες και διαφοροποιημένες σχέσεις τραπεζών-πελατών επιτρέπουν την ενσωμάτωση πρόσθετων πηγών εσόδων, η ελληνική αγορά χαρακτηρίζεται από πιο βασικές τραπεζικές σχέσεις. Επιπλέον, η μικρότερη διάρκεια και οι πιο ευέλικτοι όροι ρευστοποίησης των προθεσμιακών καταθέσεων στην Ελλάδα συμβάλλουν περαιτέρω στη συγκρατημένη μετακύλιση των επιτοκίων.

282. Ομοίως, σύμφωνα με την ΣΤ 1, τα χαμηλότερα επιτόκια καταθέσεων στην Ελλάδα, σε σχέση με την υπόλοιπη Ευρώπη, οφείλονται κυρίως στη δομή της καταθετικής βάσης. Συγκεκριμένα, το 70% των καταθέσεων προέρχεται από ιδιώτες με μικρά υπόλοιπα, σε αντίθεση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο που είναι 60%. Αυτό σημαίνει ότι οι περισσότεροι καταθέτες προτιμούν λογαριασμούς όψεως και ταμιευτηρίου, οι οποίες κατηγορίες έχουν φυσιολογικά χαμηλότερες αποδόσεις.

283. Στο ίδιο πλαίσιο, η ΜΣ 1 επισημαίνει ότι ο περιορισμένος βαθμός μετακύλισης των αυξήσεων των επιτοκίων της ΕΚΤ στις καταθέσεις στην ελληνική αγορά αποδίδεται, σε μεγάλο βαθμό, στην ιδιαίτερη συμπεριφορά των ελληνικών νοικοκυριών, τα οποία τείνουν να διατηρούν μικρού ύψους καταθέσεις αποκλειστικά για τις καθημερινές τους συναλλαγές. Η προσέλκυση αυτών των κεφαλαίων δεν προϋποθέτει υψηλή προσφορά, ενώ η ευρεία πλεονάζουσα ρευστότητα που διαθέτουν τα ελληνικά τραπεζικά ιδρύματα ενισχύει τη διατήρηση των επιτοκίων καταθέσεων σε χαμηλά επίπεδα.

284. Σχετικά με το ζήτημα που θέτουν οι ερωτώμενες τράπεζες αναφορικά με τις πολλές και μικρές καταθέσεις που τηρούν οι Έλληνες καταθέτες στις ελληνικές τράπεζες, αυτό επιβεβαιώνεται από τα στοιχεία του ΤΕΚΕ[367] αλλά και της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (European Banking Authority – EBA)[368]. Κατ' αρχάς πρέπει να διευκρινιστεί ότι αμφότεροι

[367] Βλ. ενδεικτικά Απολογισμό 2023 και Απολογισμό 2024 του Ταμείου Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων, διαθέσιμοι στο: https://www.teke.gr/index.html#ABOUT@APOLOGISMOI_REPORTS και ειδικότερα Διάγραμμα 6 (σελίδα 34 στον Απολογισμό 2023 και σελίδα 32 στον Απολογισμό 2024) και ιδίως τη σχετική σημείωση που συνοδεύει το εν λόγω διάγραμμα.

[368] Βλ. «Report on Deposit Coverage in Response to European Commission's Call for Advice» (EBA/Rep/2023/39, December 2023), στο πλαίσιο έρευνας που ζήτησε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με ενδεχόμενη τροποποίηση του συστήματος εγγύησης καταθέσεων Τα στοιχεία αφορούν τα μέσα του 2023. Σημειώνεται επιπρόσθετα ότι από τα συστήματα εγγυήσεων εξαιρούνται, μεταξύ άλλων, οι

οι ανωτέρω οργανισμοί επεξηγούν επί των παρατιθέμενων στοιχείων ότι ως «καταθέτης» εννοείται επί της ουσίας το σύνολο των καταθέσεων που έχει ένα φυσικό (ή νομικό πρόσωπο) σε ένα πιστωτικό ίδρυμα. Ειδικότερα, όπως καταγράφεται στον Απολογισμό του ΤΕΚΕ, πρόκειται για μεσοσταθμικά στοιχεία (δηλαδή αναφέρεται στις καταθέσεις του κάθε καταθέτη σε κάθε μία τράπεζα ξεχωριστά και όχι για το σύνολο των καταθέσεων που μπορεί να έχει σε όλες τις τράπεζες) και δεδομένου ότι πολλοί καταθέτες έχουν λογαριασμούς σε διάφορες τράπεζες, ο αριθμός τους είναι πολλαπλάσιος του πληθυσμού της χώρας. Ομοίως η ΕΒΑ η οποία επεξηγεί[369] ότι η ανάλυσή της γίνεται στη βάση όχι προσώπων (φυσικών ή νομικών) αλλά καταθετών στην ίδια τράπεζα, καθώς ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο μπορεί να έχει καταθέσεις σε πολλά τραπεζικά ιδρύματα.

285. Όπως άλλωστε προκύπτει από την έρευνα αγοράς που διεξήχθη στο πλαίσιο της παρούσας, αφενός περί το 68% των ιδιωτών και το 59% των επιχειρήσεων διαθέτει λογαριασμό σε παραπάνω από μία τράπεζες και αφετέρου το 70% των ιδιωτών διαθέτει κοινούς λογαριασμούς μαζί με άλλους συνδικαιούχους.

286. Συνεπώς, με βάση τα ανωτέρω στοιχεία του ΤΕΚΕ, περί το 70% των καταθετών μίας τράπεζας έχουν σε κάποια τράπεζα καταθέσεις κάτω των 1.000 ευρώ και περί το 13% έχουν από 1.000 έως 5.000 ευρώ, ενώ περί το 16% καταθέσεις άνω των 5.000. Η διασπορά αυτή των καταθέσεων σε πολλές και μικρές καταθέσεις γίνεται πιο εμφανής από τα ίδια στοιχεία του ΤΕΚΕ[370] σύμφωνα με τα οποία το άθροισμα των καταθέσεων με ποσά κάτω των 1.000 ευρώ αντιστοιχούν στο περί το 1,3% των συνολικών καταθέσεων και λογαριασμοί με ποσά από 1.000 έως 5.000 ευρώ αντιστοιχούν στο περί το 5% των συνολικών καταθέσεων.

287. Στα ίδια συμπεράσματα, μεγάλης διασποράς των καταθέσεων, οδηγούν και τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (European Banking Authority – EBA). Ειδικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία που συνέλεξε η ΕΒΑ από τις αρμόδιες αρχές των κρατών-μελών, η μέση κατάθεση ανά τράπεζα στην Ελλάδα ανέρχεται περί τις 5.000 ευρώ για τις καταθέσεις ιδιωτών και περί τις 80.000 για τις καταθέσεις επιχειρήσεων[371] σημαντικά χαμηλότερα από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο[372], ο οποίος ανέρχεται σε περί τις 19.000 και 150.000 ευρώ για ιδιώτες και επιχειρήσεις αντίστοιχα.

καταθέσεις των δημοσίων αρχών (βάσει του άρθρου 5 της Οδηγίας 2014/49/ΕΕ (DGSD) περί των συστημάτων εγγύησης των καταθέσεων.

[369] Βλ. «Report on Deposit Coverage in Response to European Commission's Call for Advice» (EBA/Rep/2023/39, December 2023), παρ. 16, «*Also, the analysis is done on the basis, not of persons but depositors. A person (natural or legal) can be a depositor at several credit institutions at the same time*». Διαθέσιμο στο https://www.eba.europa.eu/sites/default/files/2023-12/cfe9c89f-23ec-42d0-88fd-fc873ff26c76/EBA%20Report%20on%20deposit%20coverage%20in%20response%20to%20EC%20CfA.pdf.

[370] Ό.π. Απολογισμοί ΤΕΚΕ για τα έτη 2023 και 2024, Διάγραμμα 6.

[371] Βλ. «Report on Deposit Coverage in Response to European Commission's Call for Advice» (EBA/Rep/2023/39, December 2023). σελ 11-12 Διαγράμματα 1 και 2 αντίστοιχα.

[372] Σημειώνεται ότι εν προκειμένω ο ευρωπαϊκός μέσος όρος αναφέρεται όχι στα κράτη-μέλη αλλά στα συστήματα εγγύησης καθώς σε κάποιες χώρες (και συγκεκριμένα στην Αυστρία, Γερμανία και Ιταλία) υφίστανται περισσότερα του ενός συστήματα (βλ. παρ. 16 του «Report on Deposit Coverage in Response to European Commission's Call for Advice» (EBA/Rep/2023/39, December 2023).

3.3.7.5 Ως προς το επιτοκιακό περιθώριο

288. Σημειώνεται ότι σε σχετικό ερώτημα της Υπηρεσίας προς τις ερωτηθείσες στο πλαίσιο της παρούσας τράπεζες σχετικά την αυξητική τάση που παρατηρείται στη διαφορά του μέσου επιτοκίου καταθέσεων και μέσου επιτοκίου χορηγήσεων οι εκτιμήσεις των τραπεζών ως προς τα αίτια αυτής της τάσης ποικίλουν.

289. Ειδικότερα, όπως επεξηγεί η ΣΤ 1 , το γεγονός ότι το ελληνικό τραπεζικό σύστημα είχε έρθει αντιμέτωπο με πολύ υψηλούς δείκτες μη εξυπηρετούμενων δανείων[373] είχε ως συνέπεια το πιστωτικό προφίλ κάποιον πιστούχων να καθυστερεί να αποκτήσει την υψηλή πιστοληπτική ικανότητα και τα ποιοτικότερα οικονομικά στοιχεία που παρουσιάζουν πιστούχοι άλλων ευρωπαϊκών κρατών και κατά συνέπεια το κόστος χρηματοδότησης για αυτούς να είναι αναλογικά υψηλότερο, λόγω του αυξημένου πιστωτικού τους κινδύνου. Περαιτέρω, τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα έχουν υψηλό κόστος δανεισμού μέσω των υποχρεωτικών ομολογιακών τους εκδόσεων προκειμένου να συμμορφώνονται με τις σχετικές εποπτικές απαιτήσεις (MREL), καθώς το πιστωτικό τους περιθώριο εξακολουθεί να είναι από τα υψηλότερα (αν όχι το υψηλότερο) στην Ευρώπη, παρά την σημαντική αποκλιμάκωση από περίπου το β εξάμηνο του 2024.

290. Ωστόσο σήμερα, όπως αναφέρει, ακόμα και σε ένα μικρό επιχειρηματικό δάνειο το επιτόκιο έχει συγκλίνει στον ευρωπαϊκό μέσο όρο, ενώ σύμφωνα με στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος[374] η αύξηση του περιθωρίου επιτοκίου άρχισε να αποκλιμακώνεται από τον Αύγουστο 2023 και πλέον κινείται σε επίπεδα χαμηλότερα του Δεκεμβρίου 2022[375].

291. Από την πλευρά της η ΣΤ 2, αποδίδει την παρατηρούμενη αυξητική πορεία του επιτοκιακού περιθωρίου στο ότι εν αντιθέσει με τα επιτόκια καταθέσεων η πλειονότητα των δανειακών προϊόντων[376] είναι συμβατικά συνδεδεμένη με κυμαινόμενους επιτοκιακούς δείκτες και έτσι επηρεάζονται άμεσα από τις αυξήσεις των επιτοκίων της ΕΚΤ. Επισημαίνει περαιτέρω ότι η διαφορά που παρατηρείται μεταξύ Ελλάδας και Ευρωζώνης σε ομοειδή τραπεζικά προϊόντα χορηγήσεων εμφάνισε σημαντική συρρίκνωση κατά το διάστημα από τα μέσα του 2023 έως τα τέλη του 2024 κυμαινόμενη σε πολυετή, προ κρίσης, χαμηλά επίπεδα τόσο για τα επιχειρηματικά όσο και για τα στεγαστικά δάνεια. Από το γεγονός αυτό, συμπληρώνει, μπορεί να συναχθεί η κλιμάκωση του τραπεζικού ανταγωνισμού αλλά τα οφέλη της βελτίωσης της επενδυτικής βαθμίδας των τραπεζών (και της ελληνικής οικονομίας) που οδηγούν σε ευνοϊκότερες συνθήκες άντλησης κεφαλαίων και ρευστότητας αλλά και σε πιο

---

[373] Περίπου 50% των συνολικών χορηγήσεων προς επιχειρήσεις και νοικοκυριά, ως αποτέλεσμα της Οικονομικής κρίσης που ξέσπασε το 2010

[374] Η τράπεζα παραπέμπει στα δημοσιευμένα στοιχεία από την Τράπεζα της Ελλάδος (https://www.bankofgreece.gr/statistika/nomismatikh-kai-trapezikh-statistiki/epitokia-katathesewn-kai-daneiwn και συγκεκριμένα «Αρχεία Πίνακας 1 και 1α» στο Tab «ΕΠΙΤΟΚΙΑ ΔΑΝΕΙΩΝ», Στήλη β).

[375] Σε κάθε περίπτωση ωστόσο, η εν λόγω τράπεζα υποστηρίζει ότι η πορεία του περιθωρίου επιτοκίου δεν πρέπει να παρακολουθείται μονοδιάστατα αλλά σε συνάρτηση και με την ευρύτερη πρόσβαση που έχουν τα νοικοκυριά και οι επιχειρήσεις, μέσω των τραπεζικών ιδρυμάτων, σε δράσεις στήριξης της στεγαστικής πίστης και σε προγράμματα επιχειρηματικών χρηματοδοτήσεων, τα οποία αποτελούν ακόμη φθηνότερες πηγές χρηματοδότησης.

[376] Η Ελλάδα, όπως επεξηγεί, εμφανίζει εκ των υψηλότερων ποσοστών δανείων με μεταβλητό επιτόκιο, τόσο για επιχειρήσεις όσο και για νοικοκυριά, γεγονός που οδηγεί σε ταχύτερη αναπροσαρμογή των επιτοκίων στα υφιστάμενα δάνεια βάσει των συμβατικών τους όρων.

ευμενή αξιολόγηση του πιστωτικού κινδύνου των δανειζομένων (ο οποίος συναρτάται, μεταξύ άλλων, και από το αξιόχρεο της χώρας). Ωστόσο, στην Ελλάδα οι τράπεζες αντιμετωπίζουν συγκριτικά με την ευρωζώνη υψηλότερο πιστωτικό και μακροοικονομικό κίνδυνο.

292. Σύμφωνα με την ΣΤ 3, το μέσο επιτόκιο δανείων τη περίοδο 2022-2024 είναι χαμηλότερο από την περίοδο 2005-2008. Επομένως, η παρατηρούμενη αύξηση του ονομαστικού επιτοκιακού περιθωρίου (υπολογιζόμενο ως διαφορά μέσου επιτοκίου δανείων – μέσο κόστος καταθέσεων) την περίοδο 2022-2024 προκύπτει βασικά από το χαμηλότερο κόστος των καταθέσεων, λόγω του χαμηλότερου ρυθμού μετακύλισης (pass-through) του επιτοκίου αναφοράς στο επιτόκια καταθέσεων την περίοδο 2022-2024 σε σχέση με την περίοδο 2005-2008. Αυτό, συμπληρώνει[377], σημαίνει ότι το κόστος της πλεονάζουσας καταθετικής ρευστότητας (λόγω του χαμηλού δείκτη L/D) και της συμμόρφωσης με τις εποπτικές υποχρεώσεις (ομολογιακές εκδόσεις για σκοπούς MREL και διατήρηση των εποπτικών δεικτών LCR/NSFR) «εμπεριέχονται» έμμεσα στο επιτοκιακό περιθώριο των δανείων.

293. Σύμφωνα με την ΣΤ 4, η οικονομική θεωρία αναδεικνύει ότι σε όλες τις οικονομίες, κατά την διάρκεια των ανοδικών επιτοκιακών κύκλων, το επιτοκιακό περιθώριο τείνει να αυξάνεται, ενώ αντίθετα, κατά τη διάρκεια πτωτικών κύκλων, τείνει να μειώνεται[378]. Ως εκ τούτου, κατά το διάστημα του ανοδικού κύκλου των επιτοκίων στην Ευρωζώνη (από το 2022 ως το 2024), το επιτοκιακό περιθώριο των τράπεζων αυξήθηκε, καθώς τα δάνεια (στοιχεία ενεργητικού) ανατιμολογήθηκαν άμεσα, ενώ, αντίθετα, οι καταθέσεις (παθητικό τράπεζας), ανατιμολογήθηκαν με χρονική υστέρηση, βάσει της μέσης ληκτότητάς τους. Στον καθοδικό κύκλο επιτοκίων που ξεκίνησε στα μέσα του 2024, λαμβάνει χώρα η αντίστροφη τάση της συρρίκνωσης του επιτοκιακού περιθωρίου, καθώς τα δάνεια ανατιμολογούνται άμεσα σε χαμηλότερα επιτόκια, σε αντίθεση με τις καταθέσεις που παραμένουν σε υψηλότερα επίπεδα και θα ανατιμολογηθούν με χρονική υστέρηση, στη λήξη τους.

294. Η ΜΣ1, από την πλευρά της αναφέρει ότι σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΒΑ το επιτοκιακό περιθώριο που διαμορφώθηκε στην Ελλάδα το γ' τρίμηνο του 2024 ήταν διπλάσιο σε σχέση με σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, ως αποτέλεσμα των χαμηλών επιτοκίων στις καταθέσεις και δη στις καταθέσεις προθεσμίας, σε αντίθεση με τα επιτόκια δανείων σε τομείς όπως η στεγαστική και η επιχειρηματική πίστη, που έχουν συγκλίνει σε σημαντικό βαθμό με τα αντίστοιχα ευρωπαϊκά. Όπως επεξηγεί, ο υψηλός βαθμός άντλησης ρευστότητας από τις καταθέσεις νοικοκυριών σε σχέση με τις καταθέσεις επιχειρήσεων[379] συγκριτικά με τα αντίστοιχα ποσοστά των ευρωπαϊκών τραπεζών σε συνδυασμό με τη

[377] Λαμβανομένων υπόψη και των λοιπών στοιχείων που αναφέρει και παραθέτονται στην υποενότητα 3.3.7.2 της παρούσας Έκθεσης.

[378] Οι κυριότεροι παράγοντες που επηρεάζουν το επιτοκιακό περιθώριο, αναφέρει πως είναι η νομισματική πολιτική, η σχέση δανείων προς καταθέσεις και οι γενικότερες οικονομικές συνθήκες (αύξηση ΑΕΠ συνεπάγεται αύξηση καταθέσεων λόγω αύξησης της αποταμίευσης, και αύξηση δανείων λόγω πιστωτικής επέκτασης).

[379] Όπως επισημαίνει η εν λόγω τράπεζα οι ελληνικές τράπεζες αντλούν ποσοστό άνω του 57% της ρευστότητάς τους από τις καταθέσεις των νοικοκυριών (έναντι 30,4% των ευρωπαϊκών τραπεζών), ενώ σε ποσοστό 20,5% έναντι 16,5% στην Ε.Ε. εξαρτώνται από τις καταθέσεις των επιχειρήσεων.

συγκράτηση των επιτοκίων κυρίως στις καταθέσεις των νοικοκυριών κατατάσσει τις ελληνικές τράπεζες στην πρώτη δεκάδα των χωρών με επιτοκιακό περιθώριο πάνω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο και δείχνει ότι εκτός από υψηλή ρευστότητα οι ελληνικές τράπεζες διαθέτουν και φθηνή ρευστότητα, την οποία αντλούν από τις χαμηλότοκες καταθέσεις.

295. Ωστόσο επισημαίνει ότι η επί σειρά ετών σύγκλιση των ονομαστικών επιτοκίων δανεισμού στην Ελλάδα προς τον ευρωπαϊκό μέσο όρο εξακολουθεί, με συνέπεια η μεταξύ τους διαφορά να έχει πλέον περιοριστεί σε λιγότερο από μία ποσοστιαία μονάδα και στους δύο τομείς (ΜΧΕ και νοικοκυριά). Το κόστος δανεισμού των ελληνικών επιχειρήσεων και των νοικοκυριών ακολουθεί καθοδική τάση σε όλες σχεδόν τις επιμέρους κατηγορίες τραπεζικών δανείων, σε συνέπεια με την μείωση των επιτοκίων πολιτικής του Ευρωσυστήματος (η οποία σε μεγάλο βαθμό ήταν αναμενόμενη), την υποχώρηση του κόστους χρηματοδότησης των τραπεζών από τις αγορές κεφαλαίων και τις ευνοϊκές συνθήκες ρευστότητας που αντιμετωπίζουν τα εγχώρια πιστωτικά ιδρύματα.

296. Η ΜΣ2 αναφέρει ότι το επιτοκιακό περιθώριο σημείωσε τη μέγιστη τιμή τον Αύγουστο του 2023 και αν και διατηρήθηκε άνω του 5% κατά το 2023-2024, ωστόσο βαίνει αποκλιμακούμενο, και ήδη από τον Οκτώβριο του 2024 βρέθηκε στο 4,88%. Επισημαίνει επίσης ότι αρκετά μεγάλη περίοδος όπου το επιτοκιακό περιθώριο κυμάνθηκε κοντά στο 5% παρατηρήθηκε και την τετραετία 2002-2006.

297. Τέλος η ΜΣ3 εκτιμά ότι το αυξημένο επιτοκιακό περιθώριο οφείλεται στο υψηλό απόθεμα μη εξυπηρετούμενων δανείων (ΜΕΔ), στην αύξηση του κόστους λόγω των εποπτικών απαιτήσεων (καθώς το διευρυμένο επιτοκιακό περιθώριο αποτελεί στρατηγική κάλυψης αυτού του κόστους) και στην αυξημένη εξάρτηση των ελληνικών τραπεζών από έσοδα τόκων (λόγω περιορισμένης διαφοροποίησης δραστηριοτήτων) με αποτέλεσμα να παρατηρούνται τάσεις διατήρησης υψηλών επιτοκιακών περιθωρίων.

4 ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΎ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ

4.1 Η ολιγοπωλιακή δομή της αγοράς τραπεζικών καταθέσεων στην Ελλάδα

4.1.1 Η έννοια του ολιγοπωλίου

299. Ως ολιγοπώλιο χαρακτηρίζεται μια αγορά στην οποία δραστηριοποιείται μικρός αριθμός πωλητών[380]. Στον πραγματικό κόσμο, όπου το θεωρητικό παράδειγμα του τέλειου ανταγωνισμού δεν τυγχάνει εφαρμογής, ενώ τα (φυσικά ή νομικά) μονοπώλια απαντώνται κατά κύριο λόγο σε περιορισμένο αριθμό αγορών, πολλές είναι οι αγορές που παρουσιάζουν ολιγοπωλιακό χαρακτήρα.

300. Τα μέλη του ολιγοπωλίου βρίσκονται σε καθεστώς στρατηγικής αλληλεξάρτησης μεταξύ τους, υπό την έννοια ότι η μεγιστοποίηση του κέρδους της μίας επιχείρησης εξαρτάται από τις εκτιμώμενες αντιδράσεις των ανταγωνιστών της. Αποτέλεσμα αυτής της στρατηγικής αλληλεξάρτησης είναι η διαμόρφωση των τιμών σε επίπεδα ανώτερα από αυτά που θα επικρατούσαν σε συνθήκες ανταγωνισμού, δεδομένου ότι κάθε μέλος του ολιγοπωλίου γνωρίζει ότι η οποιαδήποτε εκ μέρους του μείωση των τιμών θα πυροδοτούσε αντίστοιχες αντιδράσεις από τους ανταγωνιστές του, αντίθετα προς τα συμφέροντα όλων. Υπό ορισμένες, λοιπόν, προϋποθέσεις, οι επιπτώσεις ενός ολιγοπωλίου στην αγορά μπορεί να είναι ανάλογες αυτών ενός καρτέλ, χωρίς τα μέλη του να είναι αναγκασμένα να καταφύγουν σε ρητές συμφωνίες ή άλλες μορφές επικοινωνίας μεταξύ τους[381].

4.1.2 Μερίδια αγοράς

301. Ο εγχώριος κλάδος χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη ενός στενού ολιγοπωλίου, το οποίο αποτελείται από τις τέσσερεις ελληνικές συστημικές τράπεζες (Τράπεζα Πειραιώς, Εθνική Τράπεζα, Alpha Bank, Eurobank).

302. Ειδικότερα, ο τραπεζικός κλάδος στην Ελλάδα είναι ιδιαίτερα συγκεντρωμένος, με τις τέσσερεις συστημικές τράπεζες να αντιπροσωπεύουν άνω του 96% της αγοράς (CR4 2020: 96,77%, 2021: 96,46%, 2022: 96,28%, 2023: 95,21%, 2024: 94,63%) με HHI σημαντικά άνω των 2000 μονάδων (ενδεικτικά στις 2.286 και 2.265 μονάδες για το 2023 και 2024 αντίστοιχα)[382].

Πίνακας 6. Ύψος Ενεργητικού Ελληνικών Τραπεζών – Μερίδια Αγοράς

[380] Αντίστροφα, ο όρος «ολιγοψώνιο» αναφέρεται σε μια αγορά με μικρό αριθμό αγοραστών.

[381] Γ. Κατσουλάκος, «Οικονομική ανάλυση του ανταγωνισμού», σε Δ. Τζουγανάτου, *Δίκαιο του Ελεύθερου Ανταγωνισμού* (2η έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη 2020), παρ. 245, σελ. 110-111.

[382] Οι ανωτέρω υπολογισμοί, εφόσον ληφθούν υπόψη τα στοιχεία της ΤτΕ (ΣΔΟΣ) ως προς τα ετήσια σύνολα αγοράς, τα οποία δεν περιορίζονται στα εδώ παρατιθέμενα ιδρύματα, διαμορφώνονται έως το 2023 σε χαμηλότερα επίπεδα με ειδικότερα τον HHI να υπερβαίνει οριακά τις 2000 μονάδες, ενώ για το 2024 να ανέρχεται στις 2.203 μονάδες. Αντίστοιχα και το CR4 διαμορφώνεται σε χαμηλότερα επίπεδα (για το 2020 ανέρχεται σε 80,31% για το 2021 σε 90,52%, για το 2022 σε 91,19%, για το 2023 σε 90,49% και για το 2024 σε 93,64%.

Ενεργητικό (εκ. ευρώ) -Τράπεζα						
	2020	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**ΜΑ 2024**
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	72.010	78.520	75.816	72.069	72.092	24,13%
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	69.801	79.599	75.225	76.151	79.657	26,66%
ΑΛΦΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	65.021	67.398	72.146	64.970	67.614	22,63%
ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK	55.636	61.604	64.524	62.321	63.395	21,22%
ATTICA BANK	3.576	3.662	3.095	3.769	7.537	2,52%
ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ	2.134	2.718	2.681	3.449		
OPTIMA BANK	985	1.630	2.591	3.855	5.532	1,85%
AEGEAN BALTIC	605	1.000	1.140	1.076	1.152	0,39%
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΧΑΝΙΩΝ	708	669	674	688	724	0,24%
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	282	287	318	337	354	0,12%
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	160	186	208	244	275	0,09%
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	268	303	311	348	397	0,13%
VIVA BANK	53	79	102	82	70	0,02%
ΣΥΝΟΛΟ	271.238	297.654	298.830	289.359	298.800	

Πηγή: Ελληνική Ένωση Τραπεζών, Οικονομικές Καταστάσεις Τραπεζικών Ιδρυμάτων και Ένωση Συνεταιριστών Τραπεζών Ελλάδας

303. Αντίστοιχα, σύμφωνα με υπολογισμούς της ΓΔΑ, οι Τράπεζα Πειραιώς, Εθνική Τράπεζα, Alpha Bank και Eurobank συγκέντρωσαν από κοινού το 2022-2024 περί το 94%-95% του συνόλου των καταθέσεων (95,59%, 94,69% και 94,07%)[383] και των χορηγήσεων (95,92%, 94,31 και 93,76%)[384] στην ελληνική επικράτεια.

Πίνακας 7. Υπόλοιπα Καταθέσεων – Μερίδια Αγοράς

Καταθέσεις (εκ. ευρώ)						
	2020	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**ΜΑ (2024)**
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	**47.510**	**52.228**	**53.704**	**55.582**	**55.723**	**24,86%**
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	**50.351**	**55.651**	**58.573**	**59.824**	**63.047**	**28,13%**
ΑΛΦΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	**39.535**	**42.898**	**45.568**	**46.126**	**48.321**	**21,56%**
ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK	**34.448**	**37.221**	**40.256**	**40.740**	**43.742**	**19,52%**
ATTICA BANK	2.805	2.925	2.971	3.152	6.091	2,72%
ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ	1.414	1.696	1.580	2.607		
OPTIMA BANK	758	1.354	2.180	3.197	4.654	2,08%
AEGEAN BALTIC	447	842	1.012	918	975	0,43%
VIVA BANK	27	55	74	54	42	0,02%
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΧΑΝΙΩΝ	617	600	598	601	631	0,28%
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	247	248	279	297	314	0,14%
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	142	163	178	208	236	0,11%
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	237	266	275	309	348	0,16%
ΣΥΝΟΛΟ	**178.538**	**196.148**	**207.248**	**213.615**	**224.123**	

Πηγή: Ελληνική Ένωση Τραπεζών, Οικονομικές Καταστάσεις Τραπεζικών Ιδρυμάτων και Ένωση Συνεταιριστών Τραπεζών Ελλάδας

[383] Με τον HHI σημαντικά υψηλότερο των 2000 μονάδων (μεταξύ 2200 και 2300 μονάδων για τα έτη 2023-2024).

[384] Με τον HHI σημαντικά υψηλότερο των 2000 μονάδων (μεταξύ 2200 και 2300 μονάδων για τα έτη 2023-2024).

Πίνακας 8. Υπόλοιπα Χορηγήσεων – Μερίδια Αγοράς

Χορηγήσεις μετά από προβλέψεις (εκ. ευρώ)						
	2020	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**ΜΑ (2024)**
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	**25.444**	**28.886**	**33.782**	**32.219**	**33.354**	**21,66%**
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	**38.902**	**37.200**	**37.805**	**38.081**	**41.255**	**26,79%**
ΑΛΦΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	**35.281**	**33.413**	**35.005**	**34.625**	**37.106**	**24,09%**
ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK	**29.261**	**28.892**	**30.619**	**30.609**	**32.690**	**21,22%**
ATTICA BANK	1.601	1.326	1.276	2.268	4.423	2,87%
ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ	1.230	1.334	1.392	1.957		
OPTIMA BANK	386	1.004	1.657	2.416	3.597	2,34%
AEGEAN BALTIC	367	566	519	506	526	0,34%
VIVA BANK	2	2	4	9	16	0,01%
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΧΑΝΙΩΝ	390	387	381	409	435	0,28%
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	204	219	237	231	212	0,14%
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	77	108	121	131	148	0,10%
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	272	237	240	251	255	0,17%
ΣΥΝΟΛΟ	133.418	133.572	143.040	143.713	154.016	
Πηγή: Ελληνική Ένωση Τραπεζών, Οικονομικές Καταστάσεις Τραπεζικών Ιδρυμάτων και Ένωση Συνεταιριστών Τραπεζών Ελλάδας.						

Πηγή: Ελληνική Ένωση Τραπεζών, Οικονομικές Καταστάσεις Τραπεζικών Ιδρυμάτων και Ένωση Συνεταιριστών Τραπεζών Ελλάδας

304. Παρά ταύτα, κατά το τελευταίο χρονικό διάστημα παρατηρείται αξιοσημείωτη κινητικότητα στον τραπεζικό κλάδο, μέσω εταιρικών μετασχηματισμών, επενδύσεων σε υφιστάμενα πιστωτικά ιδρύματα και της εισόδου νέων παικτών. Ειδικότερα, τον Σεπτέμβριο του 2024 ολοκληρώθηκε η απορρόφηση της Παγκρήτιας Τράπεζας από την Attica Bank, με τη φιλοδοξία η συγχωνευθείσα οντότητα, υπό την επωνυμία «CrediaBank Ανώνυμη Τραπεζική Εταιρεία», να αποτελέσει τον πέμπτο πόλο του εγχώριου τραπεζικού συστήματος[385], ενισχυμένη μετά και την εξαγορά της HSBC Μάλτας[386]. Εντός του 2025, η Viva Bank ανακοίνωσε την είσοδό της στην αγορά καταθέσεων για επιχειρήσεις[387], ενώ σύμφωνα με δημοσιεύματα τρεις από τις τέσσερεις συνεταιριστικές τράπεζες (Συνεταιριστική Τράπεζα Ηπείρου, Συνεταιριστική Τράπεζα Χανίων και Συνεταιριστική Τράπεζα Θεσσαλίας) έχουν ήδη υποβάλει αίτημα για χορήγηση άδειας πανελλήνιας λειτουργίας[388].

4.1.3 Ανταγωνιστικές συνθήκες

4.1.3.1 Εμπόδια Εισόδου

305. Αναφορικά με τα πιθανά εμπόδια εισόδου στην αγορά των τραπεζικών καταθέσεων, σημειώνεται καταρχάς ότι, βάσει του άρθρου 9 παρ. 1 του ν. 4261/2014, απαγορεύεται σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα που δεν αποτελούν πιστωτικά ιδρύματα η κατ' επάγγελμα

385 https://www.capital.gr/epixeiriseis/3860158/oloklirothike-i-sugxoneusi-tis-attica-bank-me-tin-pagkritia-trapeza-dimiourgeitai-i-5i-megaluteri-trapeza-sti-xora/.
386 https://www.ot.gr/2025/09/17/epixeiriseis/credia-bank-allazei-i-pista-meta-tin-eksagora-tis-hsbc-maltas/.
387 https://www.imerisia.gr/oikonomia/trapezes/105158_viva-daneia-kai-logariasmoi-katatheseon-me-antagonistiko-epitokio-gia.
388 https://www.capital.gr/oikonomia/3920426/se-poies-mi-sustimikes-trapezes-eiserxontai-neoi-ependutes/.

αποδοχή καταθέσεων χρημάτων ή άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων από το κοινό[389]. Ως εκ τούτου, η δραστηριοποίηση στην αγορά καταθέσεων υπόκειται στους αυστηρούς νομικούς και ρυθμιστικούς περιορισμούς που εφαρμόζονται στα τραπεζικά ιδρύματα και καθορίζονται από την ΕΚΤ και την ΤτΕ.

306. Οι δε νομικοί και ρυθμιστικοί κανόνες για τη δραστηριοποίηση στην αγορά καταθέσεων διαφοροποιούνται ανάλογα με το καθεστώς υπό το οποίο ο εκάστοτε πάροχος δραστηριοποιείται στην ελληνική τραπεζική αγορά[390], ήτοι εάν πρόκειται για πιστωτικό ίδρυμα με έδρα στην Ελλάδα, ή για υποκατάστημα αλλοδαπού ιδρύματος[391]. Παράλληλα, δυνατότητα δραστηριοποίησης δίνεται μέσω της παροχής υπηρεσιών χωρίς εγκατάσταση[392], κατά την οποία το ενδιαφερόμενο ίδρυμα (εποπτευόμενο από το κράτος-μέλος της έδρας του) γνωστοποιεί στην ΤτΕ τη σχετική πρόθεσή του, ενώ και το κόστος εισόδου μπορεί να διαφοροποιηθεί σημαντικά[393], ιδιαίτερα όταν ο στόχος είναι η δημιουργία εταιρίας ισοδύναμης με σημαντικό βιώσιμο ανταγωνιστή.

307. Σε κάθε περίπτωση, βασική παράμετρο για την είσοδο και ανάπτυξη ενός πιστωτικού ιδρύματος στην εγχώρια αγορά αποτελεί η συμμόρφωση με το ισχύον κανονιστικό και εποπτικό πλαίσιο, μεταξύ πολλών άλλων και αναφορικά με ζητήματα αξιοπιστίας και επάρκειας μελών ΔΣ και στελεχών καίριων θέσεων, αλλά και με ζητήματα ψηφιακής ασφάλειας, αντιμετώπισης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή/και χρηματοδότησής τους (AML/CFT).

4.1.3.2 Ομοιογένεια προϊόντων

308. Ως επί το πλείστον, οι τράπεζες προσφέρουν (οι ίδιες ή μέσω θυγατρικών τους) μεγάλο εύρος τραπεζικών/ χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, ενώ, γενικότερα, υπάρχει ομοιογένεια μεταξύ τουλάχιστον των σημαντικότερων προσφερόμενων προϊόντων και υπηρεσιών ως προς τα βασικά χαρακτηριστικά τους. Παρατηρείται σχετικά ότι, σε αγορές με υψηλό βαθμό

[389] Κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 9 της Οδηγίας 2013/36/ΕΕ, τυχόν εθνική νομοθεσία βάσει της οποίας επιτρέπεται ρητά η αποδοχή καταθέσεων από μη πιστωτικά ιδρύματα πρέπει να κοινοποιείται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στην Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (ΕΑΤ – ΕΒΑ) (παρ.3 του άρθρου 9 της Οδηγίας 2013/36/ΕΕ).

[390] Βλ. άρθρα 33,34, και 38 του ν. 4261/2014

[391] Βλ. «Πίνακα Πιστωτικών Ιδρυμάτων σε λειτουργία» (https://www.bankofgreece.gr/kiries-leitourgies/epopteia/epopteyomena-idrymata). Βλ. και https://www.bankofgreece.gr/kiries-leitourgies/epopteia/pistwtika-idrymata/idrysh-kai-leitoyrgia.

[392] Βλ. «Πίνακα Πιστωτικών ιδρυμάτων, κατά χώρα προέλευσης (έδρα), που γνωστοποίησαν την πρόθεση για παροχή υπηρεσιών χωρίς εγκατάσταση» (https://www.bankofgreece.gr/kiries-leitourgies/epopteia/epopteyomena-idrymata).

[393] Σύμφωνα με το άρθρο 12 του ν. 4261/2014 (βλ και ΠΕΕ 201/1/1.3.2022) το ελάχιστο αρχικό κεφάλαιο για την αδειοδότηση ενός πιστωτικού ιδρύματος με την μορφή της ανώνυμης εταιρίας ανέρχεται σε 18 εκ € (βλ και ΠΕΕ 201/1/1.3.2022), για την ίδρυση υποκαταστήματος πιστωτικού ιδρύματος τρίτης χώρας σε 9 εκ. €, για την ίδρυση πιστωτικού συνεταιρισμού σε 10εκ€ έως 18εκ€ αναλόγως του τόπου εγκατάστασης (βλ. ΠΕΕ 201/1/1.3.2022), ενώ για υποκαταστήματα πιστωτικών ιδρυμάτων που έχουν λάβει άδεια λειτουργίας σε κράτος – μέλος, βάσει του άρθρου 17 της Οδηγίας 2013/36/ΕΕ, το κράτος υποδοχής δεν μπορεί να απαιτήσει άδεια λειτουργίας ή αρχικό κεφάλαιο.

συγκέντρωσης, η ομοιογένεια των προϊόντων μπορεί να ευνοήσει τον συντονισμό μεταξύ ανταγωνιστών[394].

309. Εν προκειμένω, ως προς τις καταθέσεις, οι τράπεζες επί της ουσίας προσφέρουν δύο βασικές κατηγορίες προϊόντων, τις καταθέσεις πρώτης ζήτησης και τις προθεσμιακές καταθέσεις με ίδια βασικά χαρακτηριστικά για κάθε μία από αυτές, ενώ οι εν λόγω αγορές δεν χαρακτηρίζονται από υψηλό βαθμό καινοτομίας.

310. Ωστόσο, για λόγους πληρότητας θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα τελευταία χρόνια ορισμένες τράπεζες έχουν προχωρήσει προς την κατεύθυνση της ένταξης λογαριασμών πρώτης ζήτησης σε πακέτα τραπεζικών προϊόντων και υπηρεσιών, συνήθως έναντι μηνιαίας συνδρομής, γεγονός το οποίο ενδέχεται να οδηγεί στη διαφοροποίηση του προϊόντος στην αντίληψη του καταναλωτή. Αντίστοιχα, οι διαθέσιμες προθεσμιακές καταθέσεις μπορεί να εμφανίζουν συγκεκριμένες διαφοροποιήσεις, π.χ. ως προς τη διάρκειά τους, τον χρόνο είσπραξης των τόκων (κάθε μήνα, στη λήξη της κατάθεσης κλπ.), τη δυνατότητα πρόωρης ανάληψης χωρίς κόστος, τη δυνατότητα σύνδεσης της προθεσμιακής με πρόγραμμα επιβράβευσης της τράπεζας, κ.ά., με σημαντικότερο στοιχείο το ύψος του επιτοκίου. Ως εκ τούτου, τα προϊόντα της κάθε κατηγορίας χαρακτηρίζονται από σχετική ομοιογένεια[395].

4.1.3.3 Διαφάνεια

311. Όπως έχει επισημάνει σε παλαιότερες αποφάσεις της η Ε.Α.[396], η αγορά των καταθέσεων χαρακτηρίζεται από μεγάλο βαθμό διαφάνειας ως προς την τιμολόγηση και τους όρους συναλλαγών κυρίως λόγω της ενημέρωσης των πελατών τους από τις ίδιες τις τράπεζες, κατ' εφαρμογή των σε ισχύ οδηγιών και νόμων. Οι πίνακες επιτοκίων, αναρτώνται στους τιμοκαταλόγους των πιστωτικών ιδρυμάτων, ενώ, ως προς τις καταθέσεις πρώτης ζήτησης ειδικότερα, η όποια μεταβολή τους δημοσιεύεται τουλάχιστον δύο μήνες πριν την εφαρμογή της. Μέχρι πρότινος, στην ιστοσελίδα της ΤτΕ[397] υπήρχε κατάλογος με γενική περιγραφή των επιτοκίων του κάθε πιστωτικού ιδρύματος, ενώ από τις αρχές του 2025 δημοσιεύεται πλήρης κατάλογος των επιτοκίων όλων των καταθετικών (και άλλων) προϊόντων[398]. Παράλληλα, λειτουργούν και ιστοσελίδες σύγκρισης επιτοκίων σύμφωνα με τα δεδομένα που εισάγει ο ενδιαφερόμενος καταθέτης (ύψος και κατηγορία κατάθεσης, χρονικό

---

[394] Βλ., π.χ., Κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων σύμφωνα με τον κανονισμό του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων [2004] ΕΕ C 31/3, παρ. 45.

[395] Μικρές διαφοροποιήσεις υφίστανται εντός της κάθε κατηγορίας, όπως επί παραδείγματι στη χρονική διάρκεια κάποιων προθεσμιακών καταθέσεων (κάποια τράπεζα μπορεί να προσφέρει, πέρα των συνήθων 3μηνης, 6μηνης και 12μηνης διάρκειας και προϊόντα με μικρότερη διάρκεια των 3 μηνών ή μεγαλύτερη των 12).

[396] Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις Ε.Α. 556/VI/2012 – Alpha Bank/Εμπορική Τράπεζα, 574/VII/2013 – Τράπεζα Πειραιώς/Κυπριακές Τράπεζες, 584/VII/2013 – Eurobank/Νέο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο και 592/2014 AlphaBank/Citibank.

[397] Ο εν λόγω κατάλογος excel «Πίνακας Επιτοκίων, Προμηθειών, Εξόδων, Ετήσιων Συνδρομών» και ονομασία αρχείου «deps-epitokia-sygkentrotika.xls», όχι πλέον διαθέσιμος, ήταν προσβάσιμος στην επιλογή Πληροφορίες για εσάς, Τράπεζες, Διαφάνεια τραπεζικών συναλλαγών.

[398] https://www.bankofgreece.gr/kiries-leitourgies/epopteia/pistwtika-idrymata/pinakes-sygkrishs-telwn-kai-epitokiwn-promhtheiwn

διάστημα κλπ)[399]. Η ύπαρξη διαφάνειας δίνει την δυνατότητα τους καταθέτες να προχωρήσουν σε τεκμηριωμένες αποφάσεις για το προϊόν και τον πάροχο στον οποίο θα καταλήξουν, υπό την προϋπόθεση ότι θα προβούν στην απαραίτητη έρευνα, παράλληλα ωστόσο καθιστά εμφανώς ορατή την τιμολόγηση μεταξύ ανταγωνιστών.

312. Υπό το πρίσμα των προαναφερθέντων, σημειώνεται ότι, κατά την εκπόνηση της παρούσας κλαδικής έρευνας, η Υπηρεσία αιτήθηκε και απέκτησε πρόσβαση στα πρακτικά των επιτροπών των εγχώριων πιστωτικών ιδρυμάτων οι οποίες είναι αρμόδιες για τη διαμόρφωση της επιτοκιακής πολιτικής των τραπεζών. Από την εξέταση των εν λόγω πρακτικών προέκυψε ότι, κατά τον καθορισμό των επιτοκίων καταθέσεων, οι τράπεζες (τόσο οι συστημικές, όσο και οι μη συστημικές και συνεταιριστικές) πολύ συχνά συμβουλεύονται τους δημοσιευμένους τιμοκαταλόγους των ανταγωνιστών τους προκειμένου να διαπιστώσουν το εύρος των επιτοκίων κατά τη δεδομένη χρονική περίοδο. Θα πρέπει, ωστόσο, να επισημανθεί ότι, για τους σκοπούς της εφαρμογής του δικαίου ανταγωνισμού, πληροφορίες που έχουν καταστεί «δημόσιες» για θεμιτούς λόγους και στις οποίες συνεπώς έχουν πλέον άμεση πρόσβαση όλοι οι ανταγωνιστές και πελάτες, δεν είναι συνήθως ευαίσθητες από εμπορική άποψη[400].

4.1.3.4 Αντισταθμιστική ισχύς καταθετών

313. Όπως επίσης έχει επισημάνει σε παλαιότερες αποφάσεις της η Ε.Α.[401], στην αγορά καταθέσεων, οι όροι παροχής υπηρεσιών και τιμολόγησης καθορίζονται σε μεγάλο βαθμό μεμονωμένα από τα τραπεζικά ιδρύματα, οι δε σχετικές συμβάσεις είναι εν γένει προδιατυπωμένες και δεν υπόκεινται σε εκτεταμένη διαπραγμάτευση μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων και των πελατών τους. Κατά κανόνα οι πελάτες λιανικής τραπεζικής, καθώς πρόκειται για μεμονωμένους πελάτες, δεν έχουν επαρκή διαπραγματευτική ισχύ προκειμένου να ασκήσουν πίεση για ευνοϊκότερη τιμολόγηση υπό τη μορφή υψηλότερων επιτοκίων καταθέσεων. Κάποια διαπραγματευτική ισχύ εκτιμάται πως έχουν καταθέτες σημαντικά υψηλότερων ποσών καθώς και οι επιχειρήσεις, σε συνάρτηση πάντα με την ευρύτερη συνεργασία που έχουν με την εκάστοτε τράπεζα. Σημασία επίσης έχει και το επίπεδο ρευστότητας της κάθε τράπεζας και η ανάγκη διακράτησης ή/και προσέλκυσης κεφαλαίων.

4.1.3.5 Κόστος μεταστροφής

314. Σε γενικές γραμμές η μετακίνηση ενός καταθέτη σε άλλη τράπεζα δεν ενέχει κάποια οικονομική επιβάρυνση. Τόσο το κλείσιμο ενός λογαριασμού όσο και το άνοιγμα ενός νέου δεν συνοδεύεται από κάποια χρέωση, αν και η διατραπεζική εκτέλεση εμβάσματος – μεταφοράς πίστωσης υπόκειται σε χρεώσεις, το ανώτατο όριο των οποίων προσδιορίστηκε

---

[399] Βλ. ενδεικτικά https://www.moneyonline.gr/cms/trapezika/katatheseis καθώς και https://www.insurancemarket.gr/money

[400] Βλ. σχετικά Ανακοίνωση της Ε.Επ. – Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 101 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις συμφωνίες οριζόντιας συνεργασίας [2023] ΕΕ C259/1, παρ. 388.

[401] Βλ ενδεικτικά αποφάσεις Ε.Α. 556/VII/2012 – Alpha Bank/Εμπορική Τράπεζα, 574/VII/2013 – Τράπεζα Πειραιώς/Κυπριακές Τράπεζες, 584/VII/2013 – Eurobank/Νέο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο και 592/2014 AlphaBank/Citibank.

με το άρθρο 48 του ν. 5167/2024 στα πενήντα λεπτά (0,50) του ευρώ για την αποστολή χρημάτων (εξερχόμενο έμβασμα) και τα πενήντα λεπτά (0,50) του ευρώ για τη λήψη χρημάτων (εισερχόμενο έμβασμα). Η δε διαδικασία είναι άμεση και εκτελείται αυθημερόν ή την επόμενη εργάσιμη ημέρα[402]. Προϋπόθεση για την ολοκλήρωση της διαδικασίας είναι ο καταναλωτής που επιθυμεί να μεταφέρει το σύνολο ή μέρος των καταθέσεων του σε άλλη τράπεζα να τηρεί σε αυτή κάποιον λογαριασμό πρώτης ζήτησης, ανεξαρτήτως του προϊόντος στο οποίο εντέλει θα καταλήξουν τα κεφάλαια (δεδομένου ότι και οι προθεσμιακές καταθέσεις είθισται να συνδέονται με λογαριασμό πρώτης ζήτησης για την κατάθεση των τόκων).

315. Εντούτοις, σε κάποια προϊόντα καταθέσεων, ο ενδιαφερόμενος ενδέχεται να επωμίζεται κάποιο κόστος κατά την μετακίνησή του σε άλλο πάροχο, όπως επί παραδείγματι στις προθεσμιακές καταθέσεις (υπό τη μορφή penalty ή απώλειας τόκων) ή ακόμα και στις καταθέσεις πρώτης ζήτησης, στην περίπτωση των οποίων τυχόν μετάβαση σε άλλο πάροχο συνεπάγεται, μεταξύ άλλων, ενημέρωση και επικαιροποίηση των πάγιων εξερχόμενων εντολών (πληρωμές οργανισμών, συνδρομές κ.α.), των εισερχόμενων εντολών (συντάξεις, μισθοδοσία, ενοίκια κ.α.).

4.1.3.6 Ασυμμετρία πληροφόρησης

316. Όπως επίσης έχει επισημάνει σε παλαιότερες αποφάσεις της η Ε.Α.[403], σε γενικές γραμμές δεν προκύπτει η ύπαρξη ασύμμετρης πληροφόρησης, καθώς η σχετική πληροφορία ως προς τους όρους και τα επιτόκια καταθετικών προϊόντων των τραπεζών είναι εύκολα διαθέσιμη είτε μέσω των ιστοσελίδων των τραπεζών και των δημοσιευμένων τιμοκαταλόγων τους είτε με επίσκεψη σε κάποιο υποκατάστημα τράπεζας.

317. Ωστόσο, σε περιπτώσεις συνδυαστικών προϊόντων, όπως επί παραδείγματι συνδυασμός προθεσμιακής κατάθεσης με επενδυτικό προϊόν ενδέχεται να υπάρχει ασάφεια ως προς τις ακριβείς συνθήκες διαμόρφωσης του τελικού επιτοκίου. Σχετική σύγχυση μπορεί ενδεχομένως να υπάρξει για τους καταθέτες ακόμα και σε απλές προθεσμιακές καταθέσεις – ως προς τη σύγκριση μεταξύ προϊόντων – με διαφοροποίηση στο χρόνο καταβολής των τόκων, ή ακόμα και σε έντοκες καταθέσεις πρώτης ζήτησης (όπως οι αποταμιευτικοί λογαριασμοί), ως προς τις προϋποθέσεις του ευνοϊκότερου επιτοκίου. Σε κάθε περίπτωση, η χρηματοοικονομική εκπαίδευση και η ενημέρωση των καταναλωτών είναι ιδιαιτέρως χρήσιμη και αναγκαία.

318. Σημειώνεται ότι η πιθανότητα οι επιχειρήσεις να «συγχέουν» στρατηγικά τους καταναλωτές τους ώστε να αυξήσουν τις τιμές σε επίπεδο κλάδου καλούμενη και «ασάφεια» (obfuscation) αναφέρεται σε στρατηγικές που καθιστούν δυσκολότερη για τους

[402] Βλ. ενδεικτικά απόφαση Ε.Α. 584/VII/2013 - Eurobank-Νέο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο και 592/2014 Alpha Bank/Citibank.
[403] Βλ ενδεικτικά αποφάσεις Ε.Α. 556/VII/2012 – Alpha Bank/Εμπορική Τράπεζα, 574/VII/2013 – Τράπεζα Πειραιώς/Κυπριακές Τράπεζες, 584/VII/2013 – Eurobank/Νέο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο και 592/2014 AlphaBank/Citibank.

καταναλωτές τη σύγκριση προϊόντων και την επιλογή της καλύτερης προσφοράς[404]. Η στρατηγική ασάφεια μπορεί να λάβει διάφορες μορφές[405], όπως η ομαδοποίηση (bundling) ασαφών χαρακτηριστικών προϊόντος με πιο γνωστά, ώστε να συγκαλυφθούν οι τιμές των επιμέρους στοιχείων, η έκδοση περίπλοκων περιγραφών προϊόντων ή απλώς η εισαγωγή υπερβολικού αριθμού μη βιώσιμων προϊόντων.

4.1.3.7 Πίστη στο σήμα

319. Όπως έχει διαπιστώσει σε παλιότερες αποφάσεις της η Ε.Α.[406], από τις πλέον σημαντικές παραμέτρους που επηρεάζουν τις προτιμήσεις των καταθετών προς κάποιον πάροχο είναι το επίπεδο εξυπηρέτησης και η ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών, η ποικιλία, τα ειδικά χαρακτηριστικά των προϊόντων και η τιμολόγηση, παράγοντες που διαμορφώνουν το κύρος, τη φήμη και την αξιοπιστία του πιστωτικού ιδρύματος και εν τέλει την αναγνωρισιμότητα ενός σήματος. Η παράμετρος της αναγνωρισιμότητας φαίνεται πως παραμένει ισχυρή, αν αναλογιστεί κανείς ότι άνω του 90% των καταθέσεων συγκεντρώνεται στις τέσσερεις συστημικές τράπεζες. Σε σχετική δε έρευνα που διεξήχθη στο πλαίσιο της παρούσας, το 89% των ερωτηθέντων ιδιωτών και επιχειρήσεων έχουν ως βασική τους τράπεζα (ή μοναδική)[407] μία από τις τέσσερεις συστημικές (ερώτηση 9 και 5 έρευνας ιδιωτών και επιχειρήσεων αντίστοιχα), ενώ μόνο το 27% των ιδιωτών (ερώτηση 12 και 13) και 26% των επιχειρήσεων (ερώτηση 8 και 9*) άνοιξαν λογαριασμό όψεως ή ταμιευτηρίου σε άλλη τράπεζα από αυτή που ήδη συνεργάζονταν, επιλέγοντας στην πλειονότητά τους κάποια από τις τέσσερις συστημικές. Ως προς τις προθεσμιακές καταθέσεις σημειώνεται ότι το 86% των ιδιωτών (ερώτηση 29) και το 73% των επιχειρήσεων (ερώτηση 22*) απάντησε ότι επέλεξε να ανοίξει την προθεσμιακή κατάθεση σε τράπεζα με την οποία ήδη είχε συνεργασία, υποδηλώνοντας υψηλό βαθμό πίστης στις υφιστάμενες σχέσεις.

4.1.3.1 Οι απόψεις των τραπεζών

320. Για τους σκοπούς της παρούσας κλαδικής έρευνας, η Υπηρεσία απευθύνθηκε στα πιστωτικά ιδρύματα που δραστηριοποιούνται στην ελληνική επικράτεια, ζητώντας της απόψεις τους περί των ενδεχόμενων ρυθμιστικών και πραγματικών εμποδίων εισόδου και επέκτασης στην εγχώρια αγορά των τραπεζικών καταθέσεων. Οι θέσεις των τραπεζών που συμμετείχαν στην έρευνα αποτυπώνονται αμέσως παρακάτω.

321. Όπως προκύπτει από την απάντηση της ΣΤ 4 η ανάλυση του εύρους των τραπεζικών ιδρυμάτων, τόσο των εγχώριων όσο και διεθνών, τα οποία προσφέρουν πρόσβαση σε

---

[404] Strategic confusopoly: evidence from the UK mobile market, Ambre Nicolle Christos Genakos Tobias Kretschmer (2021) CEPR Discussion Paper No.1810 November 2021 ISSN 2042-2695 διαθέσιμο https://cep.lse.ac.uk/pubs/download/dp1810.pdf

[405] Όπ.π. με παραπομπές σε *Gabaix, X., & Laibson, D. (2006).* Shrouded attributes, consumer myopia, and information suppression in competitive markets. The Quarterly Journal of Economics, 121(2), 505-540, *Ellison, G., & Ellison, S. F. (2009).* Search, obfuscation, and price elasticities on the internet. Econometrica, 77(2), 427-452, *Miravete, E. J. (2013).* Competition and the use of foggy pricing. American Economic Journal: Microeconomics, 5(1), 194-216.

[406] Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις Ε.Α. 574/VII/2013 - Τράπεζα Πειραιώς/Κυπριακές Τράπεζες και 584/VII/2013 - Eurobank/Νέο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο και 592/2014 AlphaBank/Citibank.

[407] Το 68% των ιδιωτών και το 59% των επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην έρευνα καταναλωτών της Υπηρεσίας δήλωσαν ότι διατηρούν λογαριασμό σε δύο ή περισσότερες τράπεζες.

ελληνικούς καταθέτες, είτε δια ζώσης είτε ηλεκτρονικά, οδηγεί στο συμπέρασμα ότι δεν υφίστανται σημαντικά ρυθμιστικά ή άλλα εμπόδια που να περιορίζουν την είσοδο νέων παικτών στην αγορά. Η Τράπεζα επισημαίνει ότι, με τη σημερινή ευκολία των ηλεκτρονικών συναλλαγών, η είσοδος στην ελληνική αγορά καταθετικών προϊόντων αποτελεί κυρίως θέμα εμπορικής στρατηγικής από πλευράς των παρόχων, οι οποίοι είναι αυτοί που επιλέγουν τη δραστηριοποίησή τους στην ελληνική αγορά.

322. Σύμφωνα με την ΣΤ 2 δεν υπάρχουν εμπόδια εισόδου στην αγορά καταθετικών προϊόντων, με την προϋπόθεση ότι οι πάροχοι συμμορφώνονται πλήρως με το υφιστάμενο ρυθμιστικό πλαίσιο αδειοδότησης, καθώς και τις αυστηρές απαιτήσεις κανονιστικής συμμόρφωσης στο πλαίσιο της εποπτείας της δραστηριότητας της αποδοχής καταθέσεων που αποτελεί τη βασική δραστηριότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων.

323. Η ΣΤ 3 από την πλευρά της δηλώνει ότι η παροχή καταθετικών υπηρεσιών απαιτεί την ιδιότητα του πιστωτικού ιδρύματος, η οποία συνεπάγεται τη λήψη σχετικής άδειας λειτουργίας ή τις απαραίτητες γνωστοποιήσεις ή και εγκρίσεις. Παράλληλα, τονίζει την αναγκαιότητα ύπαρξης των απαιτούμενων κεφαλαίων και λειτουργικών υποδομών, ώστε να διασφαλιστεί η συμμόρφωση με το ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο[408]. Συνεπώς, η Τράπεζα καταλήγει πως το ζήτημα άπτεται αποκλειστικά της εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας όσον αφορά τις προϋποθέσεις δραστηριοποίησης των πιστωτικών ιδρυμάτων.

324. Κατά την ΣΤ 1 δεν μπορεί να προσφερθεί ακριβής εκτίμηση των υφιστάμενων ρυθμιστικών και πραγματικών εμποδίων εισόδου ή επέκτασης στον τομέα των καταθετικών προϊόντων. Ωστόσο, παρέχει μια ανάλυση του γενικού πλαισίου της αγοράς. Όπως ειδικότερα αναφέρει, οι νομικοί και κανονιστικοί περιορισμοί διαμορφώνονται από την Τράπεζα της Ελλάδος και το εθνικό/ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο. Οι κύριοι τρόποι εισόδου νέων παικτών στην ελληνική τραπεζική αγορά περιλαμβάνουν την εξαγορά υπάρχοντος φορέα, την ίδρυση νέας τράπεζας ή τη δημιουργία υποκαταστημάτων αλλοδαπής τράπεζας. Για τη νόμιμη παροχή καταθετικών προϊόντων, απαιτείται η λήψη άδειας πιστωτικού ιδρύματος, σύμφωνα με τις διατάξεις του ελληνικού νόμου 4261/2014 και της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2013/36/ΕΕ, όπως αυτές έχουν εξειδικευτεί μέσω μίας σειράς εκτελεστικών πράξεων της ΤτΕ[409]. Τα πιστωτικά ιδρύματα υποχρεούνται να διατηρούν συνεχή συμμόρφωση με αυστηρές προϋποθέσεις, ιδιαίτερα όσον αφορά το ύψος των απαιτούμενων κεφαλαίων.

325. Ως προς τα πραγματικά εμπόδια εισόδου, η ΣΤ 1τονίζει ότι η δραστηριοποίηση στον κλάδο των καταθετικών προϊόντων απαιτούσε ιστορικά την ανάπτυξη εκτεταμένου δικτύου διανομής. Ωστόσο, η ραγδαία ανάπτυξη των ψηφιακών τραπεζικών υπηρεσιών, τόσο διαδικτυακής όσο και κινητής τραπεζικής έχει μειώσει δραματικά την ανάγκη για παραδοσιακά φυσικά δίκτυα. Η ως άνω εξέλιξη έχει οδηγήσει σε σημαντική μείωση των δαπανών εισόδου νέων παρόχων, όπως φαίνεται και από την επιτυχία διεθνών ψηφιακών τραπεζών (Revolut, N26 κ.ά.) στην ελληνική αγορά. Συμπερασματικά, ενώ η τράπεζα

[408] Η τράπεζα παραπέμπει στον Ν. 4261/2014 και στην ΤτΕ (https://www.bankofgreece.gr/kiries-leitourgies/epopteia/pistwtika-idrymata/idrysh-kai-leitoyrgia).

[409] Ειδικότερα αναφέρει την Πράξη Εκτελεστικής Επιτροπής (ΠΕΕ) 142/11.6.2018 (όπως τροποποιήθηκε με την ΠΕΕ 178/4/2.10.2020 και την ΠΕΕ 224/1/21.12.2023], την ΠΕΕ 224/1/21.12.2023 και με την Απόφαση της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων (ΕΤΠΘ)211/1/5.12.2005.

αναγνωρίζει την ύπαρξη ρυθμιστικών υποχρεώσεων, υποστηρίζει ότι δεν εντοπίζονται σημαντικά εμπόδια που να αποτρέπουν την είσοδο νέων φορέων στην αγορά καταθετικών προϊόντων στις αγορές λιανικής και επιχειρηματικής τραπεζικής.

326. Ομοίως και η ΜΣ 1 αναγνωρίζει την ύπαρξη τόσο πραγματικών όσο και ρυθμιστικών εμποδίων στην αγορά καταθετικών προϊόντων. Όσον αφορά στα ρυθμιστικά εμπόδια, η ίδια τράπεζα εστιάζει στις αυστηρές απαιτήσεις κατά του ξεπλύματος βρόμικου χρήματος και της φοροδιαφυγής, οι οποίες επιβάλλουν σημαντικά κόστη συμμόρφωσης. Επιπλέον, αναφέρει ότι η λειτουργία στον τομέα απαιτεί πολυάριθμες πιστοποιήσεις και άδεια, σημαντικό ελάχιστο κεφάλαιο και συμμόρφωση με αυστηρά πρωτόκολλα ψηφιακής ασφάλειας. Παράλληλα, επισημαίνει ότι οι πρόσφατες απαιτήσεις για αναδιάρθρωση και ψηφιακή μετάβαση έχουν αποσπάσει πόρους από την ανάπτυξη νέων καταθετικών προϊόντων, καθώς οι τράπεζες επικεντρώνονται στην εκπλήρωση των νέων ρυθμιστικών προτύπων.

327. Ως προς τα πραγματικά εμπόδια, η ΜΣ 1 υπογραμμίζει την έλλειψη ανταγωνισμού στον εγχώριο τραπεζικό τομέα, τις παγκόσμιες κρίσεις (όπως οι ένοπλες συγκρούσεις), καθώς και την ταχεία τεχνολογική εξέλιξη που μεταβάλλει τις εμπειρίες των πελατών. Επίσης, σημειώνει ότι η ανάπτυξη ψηφιακών πλατφορμών και η χαμηλή τάση των καταναλωτών για αλλαγή τράπεζας (low switching), που πραγματώνεται λόγω της αντιληπτής πολυπλοκότητας των διαδικασιών και της έλλειψης σημαντικών διαφορών μεταξύ προϊόντων, περιορίζουν την ενθάρρυνση της μεταστροφής. Στο ίδιο πλαίσιο, ενσωματώνεται και η ανεπαρκής χρηματοοικονομική παιδεία, που εμποδίζει την εύκολη σύγκριση των διαφορών των καταθετικών επιλογών από τους καταναλωτές.

328. Όσον αφορά την ΜΣ 2 η εκτίμηση των ρυθμιστικών και πραγματικών εμποδίων εισόδου και επέκτασης στην παροχή καταθετικών προϊόντων εξαρτάται από πολλούς παράγοντες που σχετίζονται με το νομικό, οικονομικό και επιχειρηματικό περιβάλλον. Η τράπεζα αναφέρει ότι μεταξύ των κύριων ρυθμιστικών εμποδίων συγκαταλέγονται οι διαδικασίες αδειοδότησης και εποπτείας, η συμμόρφωση με το κανονιστικό πλαίσιο, όπως οι κανόνες AML/CFT, καθώς και οι υποχρεώσεις απέναντι στο Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και άλλες ρυθμιστικές διατάξεις. Ως πραγματικά εμπόδια αναφέρονται το υψηλό κόστος εισόδου στην αγορά και ο έντονος ανταγωνισμός από τις ήδη καθιερωμένες τράπεζες.

329. Τέλος, κατά την εκτίμηση ΜΣ3 στα κύρια εμπόδια εισόδου και επέκτασης στην αγορά καταθετικών προϊόντων περιλαμβάνονται η χρονοβόρα και δαπανηρή διαδικασία χορήγησης άδειας λειτουργίας, η κανονιστική συμμόρφωση και συνεχής εποπτεία που απαιτούν σημαντικούς πόρους και εξειδικευμένο προσωπικό, η ανάγκη διαθεσιμότητας σημαντικού κεφαλαίου έναρξης, η δυσκολία εύρεσης κατάλληλου εξειδικευμένου προσωπικού. Τέλος, αναφέρεται ο υψηλός επιχειρηματικός κίνδυνος, ο οποίος σχετίζεται τόσο με την απόσπαση μεριδίου αγοράς από καθιερωμένους παίκτες όσο και με την ανάγκη οικοδόμησης εμπιστοσύνης των καταθετών.

4.2 Ο βαθμός κινητικότητας των καταναλωτών μεταξύ τραπεζών

4.2.1 Περιορισμένη τάση προς αλλαγή παρόχου

330. Μια από τις συνθήκες που ενισχύουν την παραμονή των επιτοκίων των προθεσμιακών ιδίως καταθέσεων σε χαμηλά επίπεδα, σύμφωνα με σχετικές μελέτες, είναι και η ίδια η συμπεριφορά των καταθετών και ειδικότερα η αδράνεια (*consumer inertia*)[410] που επιδεικνύουν σε ενδεχόμενη μετακίνησή τους σε άλλη τράπεζα.

331. Σε γενικές γραμμές[411], η δυνατότητα αλλά και η διάθεση των καταναλωτών να μετακινηθούν σε άλλον πάροχο είναι καίριας σημασίας για την ορθή και αποτελεσματική λειτουργία των αγορών. Χαμηλά επίπεδα μετακίνησης σημαίνουν όχι μόνο χαμηλή ζήτηση προϊόντων, καθώς οι καταθέτες δεν μετακινούνται σε ενδεχομένως πιο προσοδοφόρες επιλογές, αλλά επηρεάζουν αρνητικά και την προσφορά. Αφενός, διότι οι υφιστάμενοι πάροχοι δεν προσφέρουν τα ανάλογα προϊόντα (εφόσον δεν υπάρχει ζήτηση) και αφετέρου διότι ενδεχόμενοι νέοι πάροχοι μπορεί να εκτιμήσουν ότι δεν θα κατορθώσουν να κερδίσουν τμήμα της αγοράς και αυτό λειτουργήσει αποτρεπτικά για μία πιθανή είσοδό τους[412].

332. Στις αγορές των τραπεζικών καταθέσεων, αλλά και γενικότερα στις αγορές του χρηματοπιστωτικού κλάδου, έρευνες έχουν δείξει ότι οι καταθέτες δεν αλλάζουν εύκολα πάροχο, παρά τα ενδεχόμενα οφέλη από μία τέτοια ενέργεια, για πολλαπλούς λόγους[413]. Συγκεκριμένα, οι καταθέτες μπορεί να μην επιδιώκουν να στραφούν σε άλλη τράπεζα, ενδεικτικά, επειδή είναι ευχαριστημένοι με τον πάροχό τους και δεν έχουν λόγο να μετακινηθούν, επειδή δεν είναι σε θέση να αξιολογήσουν τα πιθανά οφέλη ή δεν θεωρούν ότι θα έχουν όφελος, επειδή δεν έχουν το χρόνο να κάνουν έρευνα αγοράς ή δεν αποτελεί προτεραιότητα για αυτούς. Επιπλέον λόγοι μπορεί να είναι η δυσκολία διεξαγωγής έρευνας στα διαθέσιμα προϊόντα, ιδιαίτερα όταν οι πληροφορίες που συλλέγονται είναι πολλές και δύσκολα συγκρίσιμες, με αποτέλεσμα να δημιουργείται ανασφάλεια για την ωφέλεια που θα αντλήσουν από την τελική επιλογή, ενώ ακόμα και στην περίπτωση που προχωρήσουν στην σχετική έρευνα και αξιολογήσουν θετικά και πιθανόν ως επικερδή μία ενδεχόμενη

---

[410] Όταν δηλαδή οι καταναλωτές δεν αντιδρούν στα μη ικανοποιητικά επιτόκια απευθυνόμενοι σε άλλο πάροχο (χαμηλή ελαστικότητα), υπό την προϋπόθεση ότι τα επιτόκια ποικίλουν.

[411] Βλ. «Study on switching of financial services and products – Final Report», November 2019 (https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/a11e1d38-2562-11eb-9d7e-01aa75ed71a1/language-en)

[412] Βλ. και «Competition and Stability in Banking. The role of regulation and competition policy», X. Vives, Princeton University Press, 2016, Chapter 4 σελ 74-75. «Switching costs may yield collusive outcomes once firms have established a customer base that remains captive. Nevertheless, switching costs also induce intense competition for customers to enlarge the base. Banks may have an incentive to offer an advantageous introductory pricing scheme, such as a high deposit rate, to attract new customers and then, once customers are locked in, to reduce it progressively».

[413] Βλ. «Applying behavioural insight to encourage consumer switching of financial products», Σεπτέμβριος 2020, σελ 5-6. (https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/f96b4696-255f-11eb-9d7e-01aa75ed71a1), καθώς και «The Great Account Migration: Lessons from Behavioural Economics», Central Bank of Ireland, October 2022 (https://www.centralbank.ie/docs/default-source/publications/financial-stability-notes/great-account-migration-lessons-behavioural-economics.pdf). Σημειώνεται σχετικά ότι διαφοροποιήσεις ως προς την ευκολία ή επιφυλακτικότητα αλλαγής παρόχου υφίστανται και μεταξύ ευρύτερων κατηγοριών καταθετών με κοινά εντός της εκάστοτε κατηγορίας χαρακτηριστικά, όπως ενδεικτικά καταθέτες που παραδοσιακά συνεργάζονται με μια τράπεζα εμφανίζουν μεγαλύτερη επιφυλακτικότητα σε σχέση με καταθέτες που συνεργάζονται με περισσότερες.

μετακίνηση σε άλλο πάροχο, και πάλι η μετακίνηση ενέχει κόστος από άποψη χρόνου και γραφειοκρατικών/διοικητικών διευθετήσεων, ενώ ενδεχομένως να ενέχει και χρηματικό κόστος σε περίπτωση κάποιων προϊόντων.

333. Ωστόσο πρέπει να σημειωθεί ότι υψηλά επίπεδα κινητικότητας δεν συνεπάγονται αυτόματα ότι μία αγορά είναι ανταγωνιστική[414], αλλά ούτε και χαμηλά επίπεδα κινητικότητας συνεπάγονται ότι μία αγορά δεν είναι ανταγωνιστική[415]. Όμως, χαμηλά επίπεδα κινητικότητας μπορεί να είναι ενδεικτικά της ύπαρξης κόστους μεταστροφής. Ως αποτέλεσμα του κόστους μεταστροφής η ζήτηση γίνεται ανελαστική και, χωρίς αλλαγή στις προτιμήσεις και τη συμπεριφορά των καταθετών, αυξάνει τα κέρδη του υφιστάμενου παρόχου. Οι τράπεζες με μεγάλη πελατειακή βάση δεν θα έχουν πλέον το κίνητρο να τιμολογήσουν έτσι ώστε να προσελκύσουν νέους πελάτες, αλλά περισσότερο για να αξιοποιήσουν την υφιστάμενη πελατεία τους[416].

334. Εν προκειμένω, ειδικά ως προς το κόστος μεταστροφής σε άλλο πάροχο σημειώνεται ότι τόσο το άνοιγμα όσο και το κλείσιμο ενός λογαριασμού δεν ενέχει κόστος, αλλά το έμβασμα/μεταφορά πίστωσης σε άλλη τράπεζα υπόκειται σε σχετικές προμήθειες. Περαιτέρω, ως προς τους λογαριασμούς πρώτης ζήτησης και ιδίως αυτούς που χρησιμοποιούνται για τις καθημερινές συναλλαγές των καταθετών (είτε πρόκειται για ιδιώτες είτε για επιχειρήσεις), η μετάβαση σε άλλο πάροχο σημαίνει, μεταξύ άλλων, ενημέρωση και επικαιροποίηση των πάγιων εξερχόμενων εντολών (πληρωμές οργανισμών, συνδρομές κ.α.), των εισερχόμενων εντολών (συντάξεις, μισθοδοσία, ενοίκια κ.α.) αλλά και αδυναμία διατήρησης του ιστορικού κινήσεων/συναλλαγών του λογαριασμού. Ως προς τις προθεσμιακές καταθέσεις, ενδεχομένως να υπάρχει κόστος (penalty ή απώλεια τόκων) σε περίπτωση πρόωρης αποχώρησης.

335. Ως προς τους λογαριασμούς πρώτης ζήτησης, σε ευρωπαϊκό επίπεδο τέθηκαν οι βάσεις για περιορισμό του ανωτέρω προβλήματος, με τις κατευθύνσεις που δόθηκαν για τη θέσπιση της διαδικασία «αλλαγής λογαριασμού» οι οποίες ενσωματώθηκαν στο εθνικό δίκαιο με τον ν. 4465/2017[417]. Με τα άρθρα 9 επ. του εν λόγω νόμου, θεσμοθετήθηκε η διαδικασία

---

[414] Σε περίπτωση που η τιμολόγηση δεν είναι διαφανής, τα προϊόντα περίπλοκα, οι τιμές παραμένουν υψηλές (ή χαμηλές εν προκειμένω ως προς τα επιτόκια καταθέσεων), οι διαφοροποιήσεις στις τιμές και η μεταστροφή σε άλλο πάροχο μπορεί να λάβουν χώρα σε μεγαλύτερο χρονικό ορίζοντα χωρίς η αγορά να έχει γίνει πιο ανταγωνιστική, ενώ η μεταστροφή μπορεί να οφείλεται σε παραπλάνηση του καταναλωτή/καταθέτη. Βλ. Study on switching of financial services and products – Final Report, November 2019, σελ 31. (https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/a11e1d38-2562-11eb-9d7e-01aa75ed71a1/language-en)

[415] Από την στιγμή που διαφοροποιήσεις στις τιμές έχουν εξαντληθεί από συνεχείς και εντατικές μετακινήσεις που έχουν προηγηθεί και οι τιμές έχουν προσεγγίσει το ανταγωνιστικό επίπεδο, πλέον μόνο περιορισμένες μετακινήσεις μπορούν να λάβουν χώρα. Σε μία τέτοια περίπτωση η αγορά είναι ήδη ανταγωνιστική, παρά την περιορισμένη πλέον κινητικότητα. Βλ. Study on switching of financial services and products – Final Report, November 2019, σελ 31. (https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/a11e1d38-2562-11eb-9d7e-01aa75ed71a1/language-en)

[416] Βλ. και «Competition and Stability in Banking. The role of regulation and competition policy», X. Vives, Princeton University Press, 2016, Chapter 4 σελ 74-75 «*The result is that switching costs make demand less elastic both now and in the future and, with no change in the tastes of consumers, increase the profits of banks. Larger institutions, with an extended base of customers, will have incentives to price less aggressively with a higher tendency to exploit locked-in customers*».

[417] Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας 2014/92 (Payment Accounts Directive – PAD).

«αλλαγής λογαριασμού», με την οποία διευκολύνεται η διαδικασία της διατραπεζικής κινητικότητας, της μεταφοράς δηλαδή του/των λογαριασμών πληρωμών[418] ενός ιδιώτη καταθέτη σε άλλη τράπεζα, συμπεριλαμβανομένων των εισερχόμενων και εξερχόμενων εντολών που συνδέονταν με τον προηγούμενο λογαριασμό[419]. Η δημιουργία ωστόσο αυτής της διαδικασίας σύμφωνα με την έρευνα της Υπηρεσίας, δεν φαίνεται να έχει αποδώσει τα αναμενόμενα, καθώς, σύμφωνα με τα στοιχεία που παρείχαν οι ίδιες οι τράπεζες, τα σχετικά αιτήματα από την εφαρμογή του νόμου, ήτοι από το 2017 έως τη σύνταξη της παρούσας, δεν υπερέβαιναν τα 15[420], ενώ από τα αιτήματα αυτά διεκπεραιώθηκαν μόνο τα δώδεκα είτε γιατί ο υπαναχώρησε ο πελάτης είτε γιατί δεν πληρούνταν οι προϋποθέσεις της νομοθεσίας. Η περιορισμένη χρήση αυτής της διαδικασίας θα μπορούσε να αποδοθεί στο ότι (ενδεχομένως και συνδυαστικά) δεν είναι γνωστή στο ευρύ κοινό, οι Έλληνες καταθέτες έχουν ήδη λογαριασμούς σε παραπάνω από μία τράπεζες και συνεπώς κατανέμουν τις υποχρεώσεις και απαιτήσεις τους μεταξύ αυτών ή, τέλος, δεν αξιολογούν την διαδικασία ως αποτελεσματικότερη ή λιγότερο χρονοβόρα[421] από το να κάνουν οι ίδιοι την διαδικασία.

336. Πάντως, ανεξαρτήτως του τύπου του λογαριασμού αλλά ιδίως ως προς τις προθεσμιακές καταθέσεις, όπως προαναφέρθηκε, ένας εκ των πλέον σημαντικών παραγόντων που οδηγούν σε χαμηλή κινητικότητα, σύμφωνα με πληθώρα σχετικών μελετών[422], είναι η αδράνεια των καταναλωτών στο να διερευνήσουν τις επιλογές που έχουν, να λάβουν τις σχετικές αποφάσεις και να προχωρήσουν στις απαιτούμενες ενέργειες.

337. Οι καταθέτες κάνοντας την σχετική έρευνα και μεταφέροντας (ή και απλά μόνο δείχνοντας την πρόθεση να μεταφέρουν) τις καταθέσεις τους σε άλλη τράπεζα στέλνουν σήμα στην προηγούμενη τράπεζα ότι τα επιτόκια που προσφέρουν δεν είναι ικανοποιητικά. Το εάν η προηγούμενη τράπεζα αυξήσει τα επιτόκια εξαρτάται από τον αριθμό των καταθετών και

---

[418] Ως λογαριασμός πληρωμών ορίζεται ο λογαριασμός που τηρείται στο όνομα ενός ή περισσότερων καταναλωτών και χρησιμοποιείται για την εκτέλεση πράξεων πληρωμής (άρθρο 2 στ. 3 του ν. 4465/2017). Πρόκειται δηλαδή για λογαριασμούς όψεως/τρεχούμενους και ταμιευτηρίου.

[419] Σύμφωνα με το άρ. 14 του ν. 4465/2017 κατόπιν εξουσιοδότησης του/των δικαιούχου/ων του λογαριασμού η τράπεζα στην οποία επιθυμεί να μετακινηθεί (τράπεζα-αποδέκτης) προχωράει σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες για (μεταξύ άλλων) την μεταφορά του υπολοίπου, των πάγιων εντολών προς οργανισμούς κ.α. και των εισερχόμενων εντολών.

[420] Συγκεκριμένα, από τις ερωτηθείσες τράπεζες, μόνο δύο παρείχαν αριθμό αιτημάτων που έλαβαν, μία δήλωσε ότι δεν τηρεί αρχείο και οι λοιπές δήλωσαν ότι δεν έλαβαν κάποιο σχετικό αίτημα. Σημειώνεται ωστόσο ότι από την έρευνα αγοράς που διεξήχθη στο πλαίσιο της παρούσας, δηλώνουν γνώση και χρήση της συγκεκριμένης υπηρεσίας αριθμός καταθετών που προσεγγίζει τον αριθμό που δηλώνουν οι ίδιοι οι πάροχοι, γεγονός μη ρεαλιστικό δεδομένου του δειγματοληπτικού χαρακτήρα της έρευνας. Η αναντιστοιχία αυτή υποδεικνύει ότι είτε η εν λόγω υπηρεσία μάλλον δεν είναι γνωστή και κυρίως κατανοητή στο ευρύ κοινό και την συγχέουν με την απλή προσέλευση σε νέα τράπεζα και την διενέργεια των απαιτούμενων ενεργειών από τους ίδιους τους καταθέτες, είτε ότι ενώ υπάρχει η πρόθεση και ο καταθέτης εκκινεί την διαδικασία ωστόσο αποφασίζει την προχωρήσει και ολοκληρώσει ο ίδιος χωρίς εν τέλει την συμμετοχή της τράπεζας αποδέκτη.

[421] Σύμφωνα με σχετική ενημερωτική έκδοση της ΕΕΤ η διαδικασία διαρκεί κατ' ελάχιστον δώδεκα (12) εργάσιμες ημέρες (βλ. «Οδηγός αλλαγής λογαριασμών πληρωμών», Σεπτέμβριος 2017 διαθέσιμο στο https://www.hba.gr/UplDocs/OdigosAllagisLogariasmonPliromonN.pdf

[422] Βλ. ενδεικτικά, «Study on switching of financial services and products – Final Report», November 2019, «Applying behavioural insight to encourage consumer switching of financial products», Σεπτέμβριος 2020, The Great Account Migration: Lessons from Behavioural Economics, Central Bank of Ireland, October 2022

του συνολικού ύψους των καταθέσεων που χάνει ή θεωρεί επίφοβο να χάσει, καθώς και των εσόδων από την λοιπή συνεργασία με τους συγκεκριμένους καταθέτες.

338. Σημειώνεται για λόγους πληρότητας, ότι στο πλαίσιο της προσπάθειας εξάλειψης ή μείωσης του κόστους μεταστροφής τουλάχιστον για τους λογαριασμούς πρώτης ζήτησης, έχει τεθεί και έχει απασχολήσει διεξοδικά τόσο την Ευρωπαϊκή Επιτροπή[423] όσο και άλλες εθνικές αρχές ανταγωνισμού[424], το ζήτημα της δυνατότητας φορητότητας του αριθμού λογαριασμού (ANP – Account Number Portability).

339. Κατά την εκτίμηση της Υπηρεσίας, τουλάχιστον ως προς τους ιδιώτες, η βαρύτητα που έχει δοθεί σε αυτή την ενδεχόμενη λύση πιθανολογείται πως σχετίζεται σε κάποιο βαθμό με την γενική εφαρμογή της σαφούς διάκρισης[425] των λειτουργιών που υπάρχει μεταξύ λογαριασμών ταμιευτηρίου (αποταμιευτικοί/savings) και όψεως/τρεχούμενων και την ενδεχόμενη μεταξύ τους σύνδεση που φαίνεται πως ισχύει σε άλλα κράτη-μέλη. Περαιτέρω, εκτιμάται ότι η ανάγκη συζήτησης σχετικά με αυτή την υπηρεσία ενισχύεται υπό συγκεκριμένες συνθήκες όπως, για παράδειγμα, γενικευμένη εφαρμογή της πρακτικής χρεώσεων τήρησης λογαριασμών (*maintenance fee* ή *service charge*), σε συνδυασμό με τη συνεργασία των καταθετών κατά κύριο λόγο με μία μόνο τράπεζα.

340. Οι ανωτέρω συνθήκες ωστόσο – τουλάχιστον έως τώρα – δεν φαίνεται να έχουν γενική εφαρμογή στην ελληνική αγορά. Υπενθυμίζεται η σε μεγάλο βαθμό ταύτιση των τρεχούμενων λογαριασμών και των λογαριασμών ταμιευτήριου και η περιορισμένη προσφορά αποταμιευτικών λογαριασμών[426], το μεγάλο ποσοστό των ιδιωτών καταθετών (αλλά και των επιχειρήσεων) που συνεργάζονται με τουλάχιστον δύο τράπεζες[427] ενώ ως προς την επιβολή χρέωσης για την τήρηση του λογαριασμού, αν και έχει ξεκινήσει από κάποιες τράπεζες η εφαρμογή αυτής δεν αποτελεί έως σήμερα γενικευμένη πρακτική.

341. Σύμφωνα με τις δραστηριοποιημένες στην αγορά τράπεζες, η φορητότητα του αριθμού λογαριασμού, είναι μία διαδικασία η οποία αν και «[...] *θα διευκόλυνε σε μεγάλο βαθμό την κίνηση κεφαλαίων τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο και θα βελτίωνε την ανταγωνισμό μεταξύ των τραπεζών»,* ωστόσο είναι ιδιαιτέρως σύνθετη και περίπλοκη και ως αποτέλεσμα και κοστοβόρα καθώς απαιτεί ανάμεσα σε άλλα «*ακρίβεια και συντονισμό ανάμεσα σε πλήθος από φορείς, οι οποίοι θα πρέπει να συντονίσουν και τη μετάβαση στο νέο πλαίσιο περίπου με τη μορφή που έγινε και η είσοδος στο Ευρώ*»[428]. Ειδικά ως προς την

---

[423] Βλ. ενδεικτικά «Study on switching of financial services and products – Final Report», November 2019 (European Commission, DG FISMA), «Applying behavioural insight to encourage consumer switching of financial products», Σεπτέμβριος 2020, (European Commission, DG FISMA), , «Study on tools designed to facilitate switching and cross-border opening of payment accounts on the EU payment accounts market», April 2021 (European Commission, DG FISMA).

[424] Βλ. Γνωμοδότηση Βελγικής Αρχής (ενδεικτικά παρ. 244), κλαδική έρευνα Ολλανδικής αρχής (ενδεικτικά σελ 34), «Retail banking market investigation-Final report», CMA, 2017 (ενδεικτικά σελ. 47, 51 επ).

[425] Βλ. αναλυτικά ενότητα 2.3.1.1 της παρούσας.

[426] Βλ. ενότητα 2.3.1.1 της παρούσας.

[427] Βλ. ανωτέρω παρ. 285 με αναφορά στην έρευνα αγοράς που διεξήχθη στο πλαίσιο της παρούσας.

[428] Ειδικά στην περίπτωση ενδεχόμενης φορητότητας του ίδιου του IBAN. Όπως αναφέρουν ερωτηθείσες τράπεζες αλλά αναφέρεται και στις ιστοσελίδες τραπεζών (ενδεικτικά: https://www.eurobank.gr/el/retail/proionta-upiresies/proionta/logariasmoi-prothesmiakes/trapezikoi-logariasmoi/suxnes-erotiseis-gia-iban-bic-kai-swift και https://www.piraeusbank.gr/el/support/iban)

μεταφορά του ιστορικού των συναλλαγών, αναφέρουν ότι μπορεί να αποδειχθεί ιδιαιτέρως σύνθετη λόγω των διαφορετικών συστημάτων αποτύπωσης των συναλλαγών, κάτι το οποίο αντιμετώπισαν οι ελληνικές τράπεζες στο πλαίσιο των εκτεταμένων συγχωνεύσεων που έλαβαν χώρα κατά την προηγούμενη δεκαετία.

342. Ωστόσο αξίζει να σημειωθεί ότι, αν και το ζήτημα της φορητότητας του αριθμού λογαριασμού έχει απασχολήσει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή εδώ και δύο δεκαετίες, πληθώρα εθνικών αρχών ανταγωνισμού, ενώσεων καταναλωτών και άλλων φορέων φαίνεται πως έχουν κατά το πρόσφατο παρελθόν εκφράσει προβληματισμό ως προς την αποτελεσματικότητα ενός τέτοιου μέτρου. Ενδεικτικά, σύμφωνα με σχετική έρευνα που διεξήχθη για λογαριασμό της Γενικής Διεύθυνσης Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, Χρηματοπιστωτικών Υπηρεσιών και Ένωσης Κεφαλαιαγορών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (DG FISMA) το 2019[429], αν και η Αρχή Ανταγωνισμού και το Υπουργείο Οικονομικών της Ολλανδίας συμπεραίνουν ότι η χαμηλή κινητικότητα των καταθετών[430] μεταξύ τραπεζών οφείλεται στην απουσία φορητότητας του αριθμού λογαριασμού, φορείς της αγοράς εκτιμούν ότι η εφαρμογή της φορητότητας είναι ιδιαιτέρως κοστοβόρα[431] και χαοτική. Η Ένωση Γερμανικών Τραπεζών εκτιμά ότι πρόκειται για θεωρητική συζήτηση, καθώς στην Γερμανία η διαδικασία αλλαγής παρόχου είναι αποτελεσματική με αυτόματη ειδοποίηση των δικαιούχων και πληρωτών, ενώ παράλληλα η πλειονότητα των καταθετών έχουν και δεύτερο λογαριασμό σε άλλη τράπεζα. Η Ένωση Ισπανικών Τραπεζών ομοίως υποστήριξε ότι εφαρμογή της φορητότητας θα ήταν χαοτική[432]. Η Financial Conduct Authority (FCA) του Ηνωμένου Βασιλείου το 2015 εξέτασε πέντε διαφορετικές μεθοδολογίες/επιλογές φορητότητας για τις οποίες κατέληξε ότι όσο πιο λειτουργική και εμπλουτισμένη είναι η μεθοδολογία τόσο υψηλότερη η πολυπλοκότητα, το κόστος και ο κίνδυνος[433], ενώ η όποια πιθανή λύση προκριθεί θα πρέπει να συμβαδίζει με τη διεθνή τυποποίηση. Τέλος, οι εθνικές

καθώς και σε σχετικό έντυπο της ΕΕΤ (https://www.hba.gr/UplFiles/enimerotika/HBA-leaflet-May01-A.pdf), σύμφωνα με το πρότυπο δημιουργίας του, ο IBAN έχει σταθερό πλήθος χαρακτήρων για κάθε χώρα με μέγιστο μήκος **34 αλφαριθμητικούς χαρακτήρες** και περιέχει τρία αναπόσπαστα μέρη: α) δύο αλφαβητικούς χαρακτήρες οι οποίοι καθορίζουν τη χώρα εγκατάστασης του πιστωτικού ιδρύματος στο οποίο τηρείται ο λογαριασμός. β) δύο επόμενους χαρακτήρες οι οποίοι είναι ψηφία ελέγχου και χρησιμεύουν για την επικύρωση των υπολοίπων χαρακτήρων που περιέχονται στον IBAN και γ) τον Αριθμός Βασικού Λογαριασμού (Basic Bank Account ή BBAN) και εμπεριέχει τον κωδικό της τράπεζας και του υποκαταστήματος καθώς και τον αριθμό του τραπεζικού λογαριασμού του πελάτη. Στην Ελλάδα, ο IBAN κάθε ελληνικού τραπεζικού λογαριασμού έχει σταθερό μήκος **27 αλφαριθμητικών χαρακτήρων**, όπου κατά το ανωτέρω πρότυπο: α) οι δύο πρώτοι αλφαβητικοί χαρακτήρες, καθορίζουν τη χώρα στην οποία τηρείται ο λογαριασμός, (GR) β) οι δύο επόμενοι είναι ψηφία ελέγχου που επικυρώνουν τους υπόλοιπους χαρακτήρων που περιέχονται στον IBAN και γ) το τελευταίο τμήμα του είναι ο BBAN που αποτελείται από : τρία (3) ψηφία για τον κωδικό της τράπεζας, τέσσερα ψηφία (4) για τον κωδικό του καταστήματος και δεκαέξι (16) ψηφία για τον αριθμό του λογαριασμού του πελάτη.

[429] Βλ. σχετικά «Study on switching of financial services and products» για λογαριασμό της Γενικής Διεύθυνσης Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, Χρηματοπιστωτικών Υπηρεσιών και Ένωσης Κεφαλαιαγορών (DG FISMA) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

[430] Μόλις 1%, ενώ υπάρχει από το 2004 αυτοματοποιημένο σύστημα αλλαγής παρόχου [βλ. σελ 145 (170 pdf) της ανωτέρω μελέτης].

[431] Σημειώνεται ότι σε έγγραφο εργασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής το 2013 το κόστος της φορητότητας εκτιμήθηκε από 15 έως 75 δις ευρώ, με το σύστημα SEPA να πρέπει να απενεργοποιηθεί και ένα νέο σύστημα να δημιουργηθεί. [βλ «Study on switching of financial services and products» σελ 146 (171 pdf)].

[432] Βλ «Study on switching of financial services and products» σελ 145-146 (170-171 pdf).

[433] Βλ «Study on switching of financial services and products» σελ 146 (171 pdf).

εποπτικές αρχές των κρατών μελών που συμμετείχαν στην προαναφερθείσα μελέτη της DG FISMA (με την εξαίρεση, όπως αναφέρεται, της Ολλανδίας) δεν θεωρούν ότι η φορητότητα του αριθμού λογαριασμού θα βελτίωνε την αλλαγή παρόχου λογαριασμού πληρωμών[434].

343. Σημειώνεται περαιτέρω ότι το 2020 δημοσιεύθηκε μελέτη της Ολλανδικής Κεντρικής Τράπεζας[435] σχετικά με την προοπτική χρήσης νέων ισχυρών εικονικών αριθμών (*aliases*), σε εθνικό επίπεδο, καταλήγοντας ότι το κόστος εφαρμογής ενός τέτοιου συστήματος υπερβαίνει τα πιθανά οφέλη[436]. Παράλληλα, ενδεχόμενη φορητότητα του IBAN θα απαιτούσε πολύ υψηλό κόστος τεχνικών και λειτουργικών τροποποιήσεων που υπερβαίνουν τα εθνικά σύνορα ενός κράτους-μέλους και θα ερχόταν σε αντίθεση με τον στόχο της δημιουργίας ενιαίων υποδομών και τυποποίησης των ηλεκτρονικών πληρωμών στην Ευρωπαϊκή Ένωση (SEPA). Η μελέτη της Ολλανδικής Κεντρικής Τράπεζας καταλήγει εν τέλει σε πρόταση βελτίωσης του συστήματος αλλαγής παρόχου που είναι ήδη σε εφαρμογή και σε πιο μακροπρόθεσμο ορίζοντα στη δημιουργία «εικονικών» αριθμών (*aliases*) σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Σημειώνεται σχετικά ότι η Ολλανδική Αρχή Ανταγωνισμού στην κλαδική έρευνά της το 2024, μολονότι εκφράζει την πεποίθησή της ότι τυχόν βελτιώσεις στις διαδικασίες αλλαγής παρόχου θα ενισχύσουν τον ανταγωνισμό στην αγορά καταθέσεων, ωστόσο εκτιμά ότι η φορητότητα του αριθμού λογαριασμού θα ήταν πιο αποτελεσματικό μέτρο[437] αν και η πρόταση αυτή απευθύνεται στην ομάδα των καταθετών που προτιμούν να διενεργούν όλες τις τραπεζικές συναλλαγές τους από μία μόνο τράπεζα[438].

344. Αξίζει επιπλέον να σημειωθεί ότι η Βελγική Αρχή Ανταγωνισμού σε γνωμοδότησή της σχετικά με τροποποίηση νόμου για την δημιουργία πραγματικού συστήματος φορητότητας μέσω του IBAN στο Βέλγιο και της δυνατότητας μεταφοράς του ιστορικού συναλλαγών[439] αναγνωρίζει τις δυσκολίες και το κόστος της φορητότητας του IBAN, εκτιμώντας ότι η επίδραση της φορητότητας θα ήταν πολύ περιορισμένη στην πράξη (ειδικά σε συγκεντρωμένες αγορές)[440], λόγω διαφόρων παραγόντων μεταξύ των οποίων η αδράνεια των καταθετών αλλά και η απουσία πραγματικής τραπεζικής ένωσης. Κατά την άποψη της Βελγικής Αρχής Ανταγωνισμού, η εφαρμογή ενός τέτοιου συστήματος σε εθνικό επίπεδο θα

---

[434] Βλ «Study on switching of financial services and products» σελ 146 (171 pdf).

[435] Βλ. «Lowering switching barriers in the Dutch payment system: no number portability, but use of aliases?», περίληψη στα Αγγλικά διαθέσιμη στο https://www.dnb.nl/en/general-news/news-2020/costs-of-introducing-payment-account-alias-would-exceed-benefits/ και το πλήρες κείμενο στα Ολλανδικά διαθέσιμο στο https://www.dnb.nl/media/o0hdow0d/aliasgebruik.pdf.

[436] Παρατίθενται τρεις λόγοι μη μετακίνησης σε άλλο παρόχο. Οι πελάτες είναι ευχαριστημένοι από τον πάροχο τους, δεν αξιολογούν ως σημαντικά τα οφέλη μία αλλαγής παρόχου και τέλος γιατί δεν μπορούν να πάρουν μαζί τον αριθμό λογαριασμού. Βλ. «Lowering switching barriers in the Dutch payment system: no number portability, but use of aliases?»,, περίληψη στα Αγγλικά.

[437] Βλ. σελ 82 (παρ. 31) της Κλαδικής Έρευνας της Ολλανδικής Αρχής Ανταγωνισμού. Σημειώνεται προς αποφυγή παρερμηνειών ότι η χρήση του όρου «φορητότητα IBAN» από την Ολλανδική Αρχή αναφέρεται στο σύνολο των πιθανών λύσεων φορητότητας και όχι αποκλειστικά στη φορητότητα του IBAN (βλ. ενδεικτικά υποσημ. 37 και 61 της ανωτέρω κλαδικής έρευνας).

[438] Βλ. σελ 85 (παρ. 48 και 50) της Κλαδικής Έρευνας της Ολλανδικής Αρχής Ανταγωνισμού.

[439] σε συνέχεια πρότασής της στην Γνωμοδότησή της το 2023 για την εκπόνηση σχετικών μελέτων.

[440] Βλ. σελ 4 παρ. 15 « Avis de l'Autorité belge de la concurrence sur la proposition de loi du 16 septembre 2024 modifiant le Code de droit économique, instaurant un réel système de portabilité des numéros IBAN des comptes bancaires» διαθέσιμο στο https://www.abc-bma.be/fr/propos-de-nous/publications/avis-sur-un-reel-systeme-de-portabilite-des-numeros-iban-des-comptes.

δημιουργούσε επιπλέον εμπόδια εισόδου σε αλλοδαπές τράπεζες, ενώ η περίοδος εφαρμογής θα καθυστερούσε τα όποια αποτελέσματα.

4.2.2 Έρευνα καταναλωτών

4.2.2.1 Ως προς τους λογαριασμούς πρώτης ζήτησης

345. Από την έρευνα καταναλωτών της Υπηρεσίας προέκυψε ότι η αποκλειστική συνεργασία των καταθετών με ένα και μόνο πιστωτικό ίδρυμα δεν αποτελεί ιδιαίτερα συνήθη πρακτική, καθώς σχεδόν επτά στους δέκα ιδιώτες (ποσοστό 68%) και έξι στις δέκα επιχειρήσεις (ποσοστό 59%) διατηρούν λογαριασμό όψεως/ τρεχούμενο ή/ και ταμιευτηρίου σε δύο ή περισσότερες τράπεζες. Ωστόσο, κυρίαρχη τάση ακόμα και μεταξύ των καταθετών που επιδίδονται σε *multi-homing* είναι η αντιμετώπιση μίας εκ των συνεργαζόμενων τραπεζών ως κύριας/ βασικής: μόλις το 8% του συνόλου των συμμετεχόντων (τόσο ιδιωτών, όσο και επιχειρήσεων) δήλωσε ότι δεν θεωρεί κάποια από τις τράπεζες με τις οποίες συνεργάζεται ως κύρια/ βασική. Παρατηρείται, μάλιστα, συχνά το φαινόμενο οι καταθέτες να διατηρούν περισσότερους από έναν καταθετικούς λογαριασμούς στο ίδιο πιστωτικό ίδρυμα, ανεξαρτήτως του εάν αυτό αποτελεί τη μοναδική ή την κύρια τράπεζά τους. Η διαπίστωση αυτή αφορά το 56% των ιδιωτών και το 37% των επιχειρήσεων.

346. Εξάλλου, διαπιστώνεται ότι η μεταστροφή των καταναλωτών προς νέες συνεργασίες με άλλα πιστωτικά ιδρύματα έχει υπάρξει σχετικά περιορισμένη κατά τα τελευταία χρόνια. Ειδικότερα, όπως προκύπτει από τη έρευνα της Υπηρεσίας, η τελευταία φόρα που το 66% των ιδιωτών και το 57% των επιχειρήσεων άνοιξε λογαριασμό όψεως/ τρεχούμενο ή/ και ταμιευτηρίου σε τράπεζα με την οποία δεν συνεργαζόταν προηγουμένως ήταν πάνω από 5 έτη πριν. Παράλληλα, κατά την τελευταία διετία, η συντριπτική πλειονότητα των ιδιωτών και των επιχειρήσεων (80% και 84%, αντίστοιχα) δήλωσε ότι δεν αναζήτησε πληροφορίες για πιθανή μεταφορά μέρους ή του συνόλου των χρημάτων της σε άλλη τράπεζα.

347. Το γεγονός αυτό υποδηλώνει χαμηλό βαθμό ενδιαφέροντος ή κίνητρο για αλλαγή τραπεζικής συνεργασίας, δεδομένου μάλιστα ότι, μεταξύ των ιδιωτών και των επιχειρήσεων που όντως προέβησαν στη συλλογή των σχετικών πληροφοριών, η αξιολόγηση της διαδικασίας σύγκρισης μεταξύ λογαριασμών και παρόχων ήταν γενικά μάλλον θετική, χωρίς να εντοπίζεται κάποιο σαφές πρόβλημα ευρείας κλίμακας. Εξάλλου, και η ίδια η διαδικασία ανοίγματος λογαριασμού σε νέα τράπεζα χαρακτηρίστηκε από την πλειονότητα των ιδιωτών και των επιχειρήσεων που προέβησαν σε σχετικές ενέργειες κατά την τελευταία πενταετία ως χρονοβόρα μεν αλλά όχι σε αποτρεπτικό βαθμό (ποσοστό 43% και για τις δύο κατηγορίες), ενώ σχεδόν ένας στους τρεις ιδιώτες (30%) και μία στις τρεις επιχειρήσεις (31%) την χαρακτήρισαν ως «σχετικά απλή και σύντομη».

348. Μεταξύ των λόγων για τους οποίους δεν έχει ανοιχθεί νέος λογαριασμός σε άλλη τράπεζα τα τελευταία πέντε έτη, πρώτος αναφέρεται, τόσο από τους ιδιώτες όσο και από τις επιχειρήσεις, η ικανοποίηση με την υφιστάμενη τράπεζα (36% και 34%, αντίστοιχα), ενώ ακολουθεί η στρατηγική επιλογή διατήρησης συνεργασίας με μία και μόνο τράπεζα (25% και 22%, αντίστοιχα). Σημαντικό μέρος των συμμετεχόντων (23% των ιδιωτών και 17% των επιχειρήσεων) δεν θεωρεί ότι οι τράπεζες διαφοροποιούνται μεταξύ τους καθ' οιονδήποτε τρόπο. Περαιτέρω, η απουσία επαρκούς οικονομικού πλεονεκτήματος από την ενδεχόμενη

μεταστροφή αναδεικνύεται από το 19% των ιδιωτών και το 17% των επιχειρήσεων, ενώ μικρότερα ποσοστά αποδίδονται στην πολυπλοκότητα ή χρονοβόρα φύση της διαδικασίας (10% των ιδιωτών και 16% των επιχειρήσεων), στη δυσκολία σύγκρισης μεταξύ τραπεζών (9% των ιδιωτών και 3% των επιχειρήσεων) και στην έλλειψη εμπιστοσύνης προς άλλες τράπεζες (5% των ιδιωτών και 3% των επιχειρήσεων).

349. Μεταξύ των ιδιωτών που όντως άνοιξαν νέο λογαριασμό την τελευταία πενταετία σε νέα τράπεζα, ως κυριότερο κίνητρο – χωρίς, ωστόσο, να υπάρχει μια κυρίαρχη τάση στις απαντήσεις – εμφανίζεται η δυνατότητα που προσέφερε η νέα τράπεζα να καλύψει όλες τις απαραίτητες υπηρεσίες που χρειάζονται οι καταθέτες (28%). Ακολουθούν το γεγονός ότι ήδη διατηρούσαν άλλα προϊόντα σε αυτήν την τράπεζα (21%), η προσδοκία καλύτερης εξυπηρέτησης (19%), ενώ 18% ανέφερε τη διαθεσιμότητα καλύτερης εφαρμογής mobile ή internet banking. Το καλύτερο επιτόκιο αναδείχθηκε μόλις από το 12% των ερωτηθέντων, γεγονός αναμενόμενο, ενόψει των, ούτως ή άλλως, χαμηλών επιτοκίων που προσφέρουν οι συγκεκριμένες κατηγορίες καταθέσεων[441]. Αντίστοιχα, μεταξύ όσων επιχειρήσεων δήλωσαν ότι άνοιξαν νέο λογαριασμό όψεως ή ταμιευτηρίου σε άλλη τράπεζα κατά την τελευταία πενταετία, οι σημαντικότεροι λόγοι για την επιλογή αυτής της κίνησης σχετίζονται πρωτίστως με την κάλυψη λειτουργικών αναγκών. Ειδικότερα, τέσσερις στις δέκα ανέφεραν ότι η συγκεκριμένη τράπεζα παρείχε όλες τις υπηρεσίες που απαιτούσε η επιχείρησή τους, ενώ περίπου 30% επικαλέστηκε την ύπαρξη καλύτερης εφαρμογής mobile/internet banking. Παράλληλα, το επιτόκιο φαίνεται να διαδραματίζει ρόλο για μία στις πέντε επιχειρήσεις, ενώ ποσοστά γύρω στο 14% καταγράφονται για λόγους που σχετίζονται με την ποιότητα εξυπηρέτησης, την ύπαρξη άλλων προϊόντων στην ίδια τράπεζα ή την επιθυμία διασποράς των κεφαλαίων αντίστοιχα.

350. Αναφορικά με τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες οι ιδιώτες που δεν έχουν προχωρήσει σε άνοιγμα νέου λογαριασμού σε άλλη τράπεζα κατά την τελευταία πενταετία θα εξέταζαν το ενδεχόμενο μιας τέτοιας ενέργειας, οι τρεις δημοφιλέστερες απαντήσεις ήταν ότι θα το έκαναν αν το επιτόκιο της υφιστάμενης τράπεζάς τους ήταν σημαντικά χαμηλότερο (43%), αν θεωρούσαν την άλλη τράπεζα πιο ασφαλή και σταθερή (38%) και αν δεν υπήρχε πλέον κοντά τους φυσικό υποκατάστημα της παρούσας τράπεζας (33%). Περαιτέρω, το 23% απάντησε ότι η αλλαγή θα ήταν πιθανή αν η τράπεζά τους δεχόταν αρνητική δημοσιότητα και αντίστοιχο ποσοστό αν η εφαρμογή mobile banking δεν ήταν φιλική στον χρήστη. Πιο περιορισμένα ήταν τα ποσοστά εκείνων που ανέφεραν την απλότητα της διαδικασίας ανοίγματος (14%) ή την ευκολότερη σύγκριση μεταξύ τραπεζών (8%) ως πιθανές συνθήκες μετακίνησης. Από την πλευρά των επιχειρήσεων, σχεδόν τέσσερις στις δέκα δηλώνουν ότι θα άνοιγαν νέο λογαριασμό σε άλλη τράπεζα εάν δεν είχαν πλέον κοντά τους το υποκατάστημα της υφιστάμενης τράπεζάς τους. Παρόμοιο ποσοστό θα εξέταζε το ενδεχόμενο εάν το επιτόκιο που προσφέρει η υφιστάμενη τράπεζα ήταν αισθητά χαμηλότερο από άλλες. Μία στις τρεις επιχειρήσεις θα προχωρούσε σε αλλαγή εάν θεωρούσε ότι μια άλλη τράπεζα είναι σαφώς πιο ασφαλής ή σταθερή, ενώ μία στις τέσσερεις δηλώνει ότι η ποιότητα της εφαρμογής mobile banking αποτελεί καθοριστικό παράγοντα. Αντίθετα, μικρό

[441] Βλ. σχετικά Ενότητα 3.2 ανωτέρω.

ποσοστό αναφέρει ως ανασταλτικό παράγοντα τη δυσκολία της διαδικασίας ανοίγματος (8%) ή της σύγκρισης μεταξύ τραπεζών (4%), ενώ μια μειοψηφία δηλώνει ότι καμία από τις ανωτέρω προϋποθέσεις δεν θα επαρκούσε για να τους οδηγήσει σε σχετική ενέργεια.

4.2.2.2 Ως προς τις προθεσμιακές καταθέσεις

351. Κατ' αρχάς σημειώνεται ότι από το σύνολο των ερωτηθέντων μόνο το 11% των ιδιωτών και το 8% των επιχειρήσεων διαθέτει κατά τον χρόνο της έρευνας προθεσμιακή κατάθεση, ενώ αντίστοιχα είναι τα ποσοστά και για την τελευταία πενταετία (11% και 6% αντίστοιχα). Βασικότερος λόγος για τους ιδιώτες αναδεικνύεται η ανεπάρκεια κεφαλαίων (42%) και η έλλειψη ενδιαφέροντος για τα συγκεκριμένα προϊόντα από τις επιχειρήσεις (42%). Σημαντική παράμετρος για το 21% των ιδιωτών και το 17% των επιχειρήσεων είναι και το μη ικανοποιητικό επιτόκιο ενώ περίπου ένας στους πέντε ιδιώτες δεν ενδιαφέρεται για προθεσμιακή κατάθεση. Αξιοσημείωτο είναι ότι περίπου ένας στους δέκα ιδιώτες και μία στις δέκα επιχειρήσεις δεν είχε κατά τον κρίσιμο χρόνο προθεσμιακή κατάθεση διότι δεν είχε προχωρήσει σε σχετική έρευνα.

352. Περαιτέρω, έξι στους δέκα ιδιώτες (59%) και πάνω από επτά στις δέκα επιχειρήσεις (74%) θεωρούν ένα ικανοποιητικό επιτόκιο ως εκ των βασικότερων χαρακτηριστικών μιας προθεσμιακής κατάθεσης. Χαμηλότερη σημασία αποδίδεται σε άλλους παράγοντες όπως τα χαρακτηριστικά των συγκεκριμένων προϊόντων, όπως χαμηλό ή μηδενικό penalty σε περίπτωση πρόωρης ανάληψης (32% των ιδιωτών και 25% των επιχειρήσεων) ή δυνατότητα μεταβολής του κεφαλαίου (17% των ιδιωτών και 34% των επιχειρήσεων, ενώ μεγαλύτερη σημασία στην κάλυψη από το εθνικό σύστημα κάλυψης εγγυήσεων (ΤΕΚΕ) δίνουν οι ιδιώτες σε σχέση με τις επιχειρήσεις (28% έναντι 10%). Σημασία στην καλή φήμη της τράπεζας και στην ύπαρξη φυσικού υποκαταστήματος κοντά τους δίνει το 14% των ιδιωτών, ενώ η δυνατότητα να ανοίξει ο λογαριασμός μέσω internet αναδεικνύεται από το 12% των ιδιωτών και μόλις το 4% των επιχειρήσεων. Χαμηλά αξιολογείται και η τήρηση της προθεσμιακής κατάθεσης σε συστημική τράπεζα με μόλις το 10% των ιδιωτών και το 5% των επιχειρήσεων να επιλέγουν τον συγκεκριμένο παράγοντα ως σημαντικό.

353. Μολονότι, όπως προαναφέρθηκε, έξι στους δέκα ιδιώτες θεωρούν ένα ικανοποιητικό επιτόκιο ως εκ των βασικότερων χαρακτηριστικών μιας προθεσμιακής κατάθεσης εντούτοις δεν φαίνονται διατεθειμένοι να αναζητήσουν καλύτερους όρους σε άλλα πιστωτικά ιδρύματα, πέραν αυτών στα οποία διατηρούν ήδη λογαριασμό: μόλις το 14% των ιδιωτών που είχαν προθεσμιακή κατάθεση την τελευταία πενταετία δήλωσε ότι άνοιξε προθεσμιακή κατάθεση σε τράπεζα στην οποία δεν είχε προηγουμένως λογαριασμό. Εξάλλου, η εξέταση της προέλευσης των κεφαλαίων των προθεσμιακών καταθέσεων καταδεικνύει ότι το 61% των ιδιωτών που άνοιξαν προθεσμιακή κατάθεση κατά το διάστημα 2019-2024 δεν μετέφερε χρήματα από άλλη τράπεζα, γεγονός που επιβεβαιώνει τον περιορισμένο βαθμό μεταστροφής μεταξύ πιστωτικών ιδρυμάτων. Αναφορικά με την έρευνα που έκαναν πριν από το άνοιγμα της προθεσμιακής κατάθεσης, δύο στους τρεις ιδιώτες δήλωσαν ότι προέβησαν σε αναζήτηση πληροφοριών για διαθέσιμα προθεσμιακά προϊόντα, είτε στην ίδια είτε σε άλλη τράπεζα, ενώ η σύγκριση μεταξύ λογαριασμών και παρόχων εκτιμήθηκε από σημαντικό ποσοστό αυτών ως μη δύσκολη.

354. Αναφορικά με τις επιχειρήσεις που συμμετείχαν στην έρευνα καταναλωτών (εν προκειμένω πρόκειται για ΜΧΕ), ενόψει της εξαιρετικά περιορισμένης αριθμητικής βάσης αυτών που προχώρησαν στο άνοιγμα προθεσμιακής κατάθεσης κατά την τελευταία πενταετία, οι απαντήσεις τους στα σχετικά ερωτήματα της Υπηρεσίας δεν μπορούν να αξιοποιηθούν για την εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων.

355. Όσον αφορά στους βασικούς λόγους για τη μη χρήση προθεσμιακών καταθέσεων από τις επιχειρήσεις κατά τον χρόνο της έρευνας, αναδεικνύεται μία σαφής προτεραιότητα στην ανάγκη ρευστότητας και ευελιξίας. Πιο συγκεκριμένα, δύο στις πέντε επιχειρήσεις δηλώνουν ότι δεν ενδιαφέρονται για το συγκεκριμένο προϊόν, ενώ μία στις τέσσερεις αναφέρει ότι χρειάζεται άμεσα διαθέσιμα κεφάλαια και δεν μπορεί να δεσμεύσει πόρους σε προθεσμιακή μορφή. Μία στις έξι εκτιμά ότι τα προσφερόμενα επιτόκια δεν είναι ικανοποιητικά, ενώ μία στις δέκα δηλώνει απλώς ότι δεν έχει ερευνήσει τη σχετική αγορά. Εξαιρετικά περιορισμένη είναι η αναφορά σε εναλλακτικές επενδυτικές λύσεις. Τα δεδομένα αυτά συγκλίνουν στην εικόνα **ενός επιχειρηματικού περιβάλλοντος που δεν στρέφεται, τουλάχιστον την παρούσα περίοδο, προς σταθερές και δεσμευτικές μορφές αποταμίευσης, όπως οι προθεσμιακές καταθέσ**εις.

4.3 Αιτίες της ασύμμετρης μετακύλισης των επιτοκίων

356. Η ασύμμετρη μετακύλιση των επιτοκίων των τραπεζικών καταθέσεων – δηλαδή το γεγονός ότι οι τράπεζες αυξάνουν τα επιτόκια των καταθέσεων πιο αργά όταν τα επιτόκια της αγοράς αυξάνονται, αλλά τα μειώνουν πιο γρήγορα όταν τα επιτόκια πέφτουν – προκύπτει από διάφορους καλά κατανοητούς οικονομικούς και διαρθρωτικούς παράγοντες:

- Δύναμη στην αγορά και κόστος αλλαγής

357. Οι τράπεζες διαθέτουν συνήθως ισχυρή ισχύ στην αγορά των καταθέσεων λιανικής. Οι πελάτες αντιμετωπίζουν υψηλό κόστος αλλαγής τραπεζικού ιδρύματος — διοικητικές δυσκολίες, έλλειψη χρηματοοικονομικών γνώσεων, αντίληψη ασφάλειας των υφιστάμενων τραπεζών —, οπότε οι τράπεζες δεν χρειάζεται να αυξήσουν πλήρως τα επιτόκια όταν αυξάνονται τα επιτόκια της αγοράς. Ωστόσο, όταν τα επιτόκια μειώνονται, οι τράπεζες γνωρίζουν ότι οι πελάτες είναι ακόμη λιγότερο πιθανό να αλλάξουν τραπεζικό ίδρυμα, οπότε οι μειώσεις των επιτοκίων μετακυλίονται ταχύτερα.

- Σύνθεση καταθέσεων (βασικές καταθέσεις έναντι καταθέσεων ευαίσθητων στα επιτόκια)

358. Πολλές καταθέσεις (π.χ. τρεχούμενοι λογαριασμοί, λογαριασμοί ταμιευτηρίου) είναι «βασικές καταθέσεις» με πολύ χαμηλή ευαισθησία στα επιτόκια. Επειδή οι πελάτες εκτιμούν τη ρευστότητα, την ευκολία και τις υπηρεσίες πληρωμών, οι τράπεζες μπορούν να προσφέρουν χαμηλά επιτόκια ακόμη και όταν τα επιτόκια της αγοράς αυξάνονται. Όταν τα επιτόκια πέφτουν, αυτές οι καταθέσεις μπορούν να ανατιμηθούν αμέσως προς τα κάτω, δημιουργώντας ασυμμετρία.

- Κόστος προσαρμογής και menu costs

359. Οι τράπεζες επιβαρύνονται με κόστος κατά την προσαρμογή των καταθετικών προϊόντων (ενημέρωση συστημάτων, μάρκετινγκ, λειτουργικές αλλαγές). Είναι πιο απρόθυμες να

αυξήσουν τα επιτόκια — επιβαρύνοντας με αυτό το κόστος — κατά τη διάρκεια των κύκλων σύσφιξης, αλλά αντιμετωπίζουν μικρή αντίσταση όταν μειώνουν τα επιτόκια.

- Σχέσεις τραπεζών και αδράνεια πελατών

360. Οι καταθέτες συχνά διατηρούν μακροχρόνιες σχέσεις με τις κύριες τράπεζες και δεν συμπεριφέρονται ως πλήρως ορθολογικοί επενδυτές που επιδιώκουν τη μεγιστοποίηση των επιτοκίων. Οι τράπεζες εκμεταλλεύονται αυτή την αδράνεια, αυξάνοντας τα επιτόκια μόνο επιλεκτικά ή αργά κατά τη διάρκεια περιόδων αύξησης των επιτοκίων πολιτικής.

- Επιλογές υποκατάστασης χρηματοδότησης για τις τράπεζες

361. Όταν τα επιτόκια αυξάνονται, οι τράπεζες μπορούν να υποκαταστήσουν τη χρηματοδότηση χονδρικής ή να εκδώσουν ομόλογα αντί να αυξήσουν τα επιτόκια καταθέσεων. Αλλά όταν τα επιτόκια πέφτουν, το βέλτιστο είναι να μειωθούν τα επιτόκια καταθέσεων για να μειωθούν τα συνολικά έξοδα χρηματοδότησης. Αυτό δημιουργεί ασύμμετρες αντιδράσεις.

- Δυναμική του ανταγωνισμού

362. Η ανταγωνιστική πίεση είναι συνήθως ισχυρότερη σε περιβάλλοντα πτώσης των επιτοκίων, καθώς οι τράπεζες προσπαθούν να προστατεύσουν τα καθαρά περιθώρια επιτοκίου. Όταν τα επιτόκια αυξάνονται, οι τράπεζες ενδέχεται να προβλέψουν ότι και άλλες τράπεζες θα καθυστερήσουν την αύξηση των επιτοκίων καταθέσεων, μειώνοντας το κίνητρο να κινηθούν πρώτες.

- Ανησυχίες σχετικά με τον ισολογισμό και την κερδοφορία

363. Η αύξηση των επιτοκίων καταθέσεων συμπιέζει τα καθαρά περιθώρια επιτοκίου πιο έντονα από ό,τι η πτώση των επιτοκίων τα αυξάνει. Ως εκ τούτου, οι τράπεζες διατηρούν τα κέρδη τους καθυστερώντας τη μετακύλιση όταν τα επιτόκια αυξάνονται, αλλά επαναπροσδιορίζοντας γρήγορα τα επιτόκια προς τα κάτω όταν τα επιτόκια μειώνονται.

- Ρυθμιστικές απαιτήσεις και απαιτήσεις ρευστότητας

364. Ορισμένοι κανονισμοί (π.χ. απαιτήσεις κάλυψης ρευστότητας) αυξάνουν την αξία της σταθερής, χαμηλού κόστους χρηματοδότησης λιανικής. Οι τράπεζες ενδέχεται να θεωρούν λιγότερο αναγκαίο να ανταγωνίζονται επιθετικά στα επιτόκια καταθέσεων κατά τη διάρκεια των κύκλων σύσφιξης, αλλά θα μειώσουν γρήγορα τα επιτόκια για να βελτιστοποιήσουν τους δείκτες ρευστότητας όταν τα επιτόκια πέφτουν.

5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ

5.1 Ενίσχυση του ανταγωνισμού μέσω νέας εισόδου/ επέκτασης

5.1.1 Η πρόταση της Υπηρεσίας

365. Η υψηλή συγκέντρωση του κλάδου (αλλά και η πλεονάζουσα ρευστότητα) έχει οδηγήσει σε περιορισμένη μετακύληση της αύξησης των επιτοκίων της ΕΚΤ και ειδικότερα του DFR στα επιτόκια καταθέσεων, τόσο στους αποταμιευτικούς λογαριασμούς, οι οποίοι έχουν περιορισμούς στις κινήσεις τους, αλλά κυρίως στις προθεσμιακές καταθέσεις, στις οποίες τα τοποθετημένα χρηματικά ποσά είναι στην διάθεση των τραπεζικών ιδρυμάτων καθ' όλη τη διάρκεια της σχετικής σύμβασης. Οι ελληνικές συστημικές τράπεζες εκτιμάται ότι δεν προχώρησαν σε ουσιώδη ενσωμάτωση των εν λόγω αυξήσεων στα προσφερόμενα επιτόκια ούτε των αποταμιευτικών (με περιορισμούς) αλλά ούτε και των προθεσμιακών καταθέσεων.

366. Η απραξία αυτή από πλευράς πιστωτικών ιδρυμάτων ενδέχεται να περιοριστεί με την εμφάνιση ικανού αριθμού ανταγωνιστών στην αγορά, οι οποίοι, προκειμένου να αντλήσουν από την καταθετική βάση ικανοποιητικό ύψος κεφαλαίων, θα προσφέρουν καλύτερα επιτόκια, ωθώντας και τις συστημικές τράπεζες σε αντίστοιχες ενέργειες, προκειμένου να διακρατήσουν καταθέσεις ώστε να μην επηρεαστεί αρνητικά η ρευστότητά τους. Παραδείγματα από πρόσφατη σχετική δραστηριότητα είναι η απορρόφηση της Παγκρήτιας Τράπεζας από την Attica Bank το Σεπτέμβριο του 2024, σχήμα το οποίο ενδεχομένως θα λειτουργήσει ουσιωδώς ανταγωνιστικά προς τις τέσσερεις συστημικές τράπεζες, αποτελώντας τον πέμπτο πόλο του ελληνικού τραπεζικού συστήματος[442], ειδικά μετά την ολοκλήρωση της εξαγοράς της HSBC Μάλτας από την Attica Bank (πλέον Credia Bank).

367. Παράλληλα, σύμφωνα με δημοσιεύματα, τρεις (από τις τέσσερεις) συνεταιριστικές τράπεζες επιδιώκουν την επέκταση των δραστηριοτήτων τους, έχοντας καταθέσει στην ΤτΕ αιτήσεις για χορήγηση άδειας πανελλήνιας λειτουργίας[443].

368. Επίσης, σύμφωνα με δημοσιεύματα, εντός του 2025, η Viva Bank ανακοίνωσε την είσοδό της στην αγορά καταθέσεων για επιχειρήσεις[444], λειτουργία στην οποία ήδη δραστηριοποιείται[445] με ανταγωνιστικό όπως η ίδια δηλώνει επιτόκιο. Ομοίως και η Aegean Baltic, επίσης σύμφωνα με δημοσιεύματα, σχεδιάζει να επεκταθεί στην επιχειρηματική πίστη[446].

369. Πέραν των ανωτέρω, αξίζει να αναφερθεί και η Revolut, η οποία δεν προσφέρει έντοκους καταθετικούς λογαριασμούς στην Ελλάδα, όπως άλλωστε και σε αρκετές άλλες χώρες, αλλά

---

[442] https://www.capital.gr/epixeiriseis/3860158/oloklirothike-i-sugxoneusi-tis-attica-bank-me-tin-pagkritia-trapeza-dimiourgeitai-i-5i-megaluteri-trapeza-sti-xora/.

[443] Βλ. https://www.capital.gr/oikonomia/3920426/se-poies-mi-sustimikes-trapezes-eiserxontai-neoi-ependutes/. Πρόκειται για τις: Συνεταιριστική Τράπεζα Ηπείρου, Συνεταιριστική Τράπεζα Χανίων και Συνεταιριστική Τράπεζα Θεσσαλίας.

[444] https://www.imerisia.gr/oikonomia/trapezes/105158_viva-daneia-kai-logariasmoi-katatheseon-me-antagonistiko-epitokio-gia.

[445] https://www.viva.com/el-gr/product/account/business-savings-account

[446] https://www.youtube.com/watch?v=VfIPWfB11rk.

αντιθέτως ευέλικτα κεφάλαια (*flexible cash funds*) τα οποία είναι επενδυτικά προϊόντα[447]. Ωστόσο σε κάποιες χώρες προσφέρει έντοκους αποταμιευτικούς λογαριασμούς όπως στη Μεγάλη Βρετανία[448], στην Ολλανδία, στην Γαλλία (με επιτόκια που κατά περίπτωση υπερβαίνουν το 2%) και σύμφωνα με κάποια δημοσιεύματα, εξετάζει την δημιουργία καταστήματος[449] στην Ελλάδα αλλά και, κυρίως, την εισαγωγή αποταμιευτικών προϊόντων[450].

370. Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ως προς την ελληνική neobank Snappi, η οποία προσφέρει επιτόκιο 3% για ποσά έως 1.000€ με στόχο, σύμφωνα με δημοσιεύματα, την προσέλκυση 100.000 πελατών έως τη λήξη του 2025, ότι αποτελεί θυγατρική του ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς (κατά ποσοστό ανώτερο του 60% σύμφωνα με τις οικονομικές καταστάσεις της εταιρίας για την χρήση 2024[451]) γεγονός που δεν την καθιστά νέο πάροχο από άποψη δικαίου του ανταγωνισμού , αλλά νέα δραστηριότητα της Τράπεζας Πειραιώς.

5.1.2 Οι απόψεις των συμμετεχόντων στη δημόσια διαβούλευση

371. Στο πλαίσιο της δημόσιας διαβούλευσης επί της Ενδιάμεσης Έκθεσης, η ΣΤ3 δήλωσε ότι βλέπει θετικά κάθε ενέργεια που συντελεί στην ενίσχυση του υγιούς ανταγωνισμού στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα και θεωρεί ότι η εμφάνιση νέων ανταγωνιστών όπως είναι οι νέες αμιγώς ψηφιακές και fintech τράπεζες, μπορεί να ενισχύσει την πίεση για την παροχή καλύτερων επιτοκίων και τη βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών προς τους καταθέτες.

372. Από την πλευρά της η ΣΤ1 αναφέρεται στις ανταγωνιστικές πιέσεις τις οποίες, σύμφωνα με την ίδια, ήδη δέχονται οι παραδοσιακές τράπεζες από τους νέους παίκτες (σημ. 24) φέρνοντας μάλιστα ως παράδειγμα τράπεζες, όπως η Credia και η Optima, συνεταιριστικές τράπεζες, neobanks/fintech, όπως η Snappi, αλλά και τα «Ευέλικτα Κεφάλαια» της Revolut, εκτιμώντας ότι η ενδιάμεση Έκθεση «*δεν λαμβάνει επαρκώς τις εξελίξεις αυτές στην αξιολόγησή της*». Ωστόσο, υπενθυμίζεται ότι:

α) στη σχετική αγορά των καταθέσεων (λιανική και επιχειρηματική) κατά την εξεταζόμενη περίοδο (2022-2024) οι τέσσερις συστημικές τράπεζες εκπροσωπούν αθροιστικά πάνω από το 94% της αγοράς με τις λοιπές δραστηριοποιούμενες (μεταξύ των οποίων η Credia, η Optima, οι τέσσερεις συνεταιριστικές κλπ) να συγκεντρώνουν το πολύ μόλις 6% της αγοράς[452], καθιστώντας τις υφιστάμενες πιέσεις, τουλάχιστον έως σήμερα, εξαιρετικά χαμηλές. Οι όποιες νέες εξελίξεις έπονται της δημοσίευσης της Ενδιάμεσης Έκθεσης δημιουργούν καταρχήν θετικές προοπτικές οι οποίες μένει να επιβεβαιωθούν και στην πορεία του χρόνου να αξιολογηθούν.

---

[447] Ως επενδυτικά προϊόντα ενέχουν κίνδυνο (όσο μικρός και να είναι αυτός) και δεν καλύπτονται από κάποιο ταμείο εγγύησης καταθέσεων. Βλ. https://www.revolut.com/el-GR/flexible-cash-funds/ . Βλ. και το site της Κύπρου, του Βελγίου,

[448] https://www.revolut.com/savings/ (UK), https://www.revolut.com/nl-NL/instant-access-savings/ (Ολλανδία), https://www.revolut.com/fr-FR/instant-access-savings/ (Γαλλία)

[449] https://www.epixeiro.gr/article/83465

[450] https://www.newmoney.gr/roh/palmos-oikonomias/trapezes/ignacio-zunzunegui-revolut-imaste-i-pempti-megaliteri-trapeza-tis-elladas/

[451] Και συγκεκριμένα 69,3% (βλ. σελ 76 Οικονομικών Καταστάσεων Snappi για τη χρήση 2024).

[452] Βλ. παρ. 295 Ενδιάμεσης και παρ. 303 του παρόντος.

β) απώτερος ελέγχων μέτοχος της Snappi είναι μία εκ των τεσσάρων συστημικών τραπεζών, συνεπώς η εν λόγω neobank δεν μπορεί να θεωρηθεί ως νέος ανταγωνιστής στην τραπεζική αγορά, αλλά ως νέα δραστηριότητα υφιστάμενης «παραδοσιακής» τράπεζας[453], και

γ) Ως προς τα «Ευέλικτα Κεφάλαια» της Revolut, όπως η ίδια η ΣΤ1 αναφέρει πρόκειται για επενδυτικό προϊόν βασισμένο σε αμοιβαία κεφάλαια χρηματαγοράς και όχι για παραδοσιακό τραπεζικό λογαριασμό καταθέσεων. Η ΕΑ καταρχήν στην διοικητική πρακτική της αναγνωρίζει τις ανταγωνιστικές πιέσεις που ενδέχεται να ασκούν προϊόντα και υπηρεσίες εκτός σχετικής αγοράς ("out of market" constraints). Ωστόσο, εν προκειμένω τέτοιου είδους επενδυτικά προϊόντα σύμφωνα με την ανάλυση της Έκθεσης ιδίως στην Ενότητα 1.2 και την πάγια πρακτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της ΕΑ, δεν δύναται καταρχάς να αξιολογηθούν ως ανταγωνιστικά-υποκατάστατα προϊόντα των καταθέσεων[454].

5.2 Δημιουργία κρατικών λογαριασμών

5.2.1 Η πρόταση της Υπηρεσίας

373. Μία άλλη εναλλακτική για την άσκηση πιέσεων για την αύξηση των επιτοκίων θα μπορούσε να είναι η δημιουργία λογαριασμών καταθέσεων στις ελληνικές τράπεζες στην λογική του γαλλικού *Livret A* και του *livret d'épargne populaire* (LEP) όπου το επιτόκιο καθορίζεται από το ίδιο το κράτος, κατόπιν πρότασης της Κεντρικής Τράπεζας προς το Υπουργείο Οικονομικών[455].

374. Οι λογαριασμοί αυτοί είναι ταμιευτηρίου/αποταμιευτικοί, αποσκοπούν στη χρηματοδότηση του κρατικού προϋπολογισμού, και δίνουν τη δυνατότητα ελεύθερης ανάληψης. Τα προσφερόμενα επιτόκια ανέρχονταν, έως και στις αρχές του 2025, περί το 3% και 4% και από τον Φεβρουάριο του 2025 ελαφρώς χαμηλότερα (2,4% και 3,5% αντίστοιχα)[456], έναντι του 0,05%-0,07% των καταθέσεων πρώτης ζήτησης, με την επιφύλαξη βεβαίως ότι στα αντίστοιχα παραδείγματα του εξωτερικού οι λογαριασμοί αυτοί έχουν περιορισμό στο ύψος της κατάθεσης (περί τις 20.000€) και δεν μπορούν να τηρηθούν σε πάνω από μία τράπεζα.

375. Εν προκειμένω, η δημιουργία τέτοιων λογαριασμών, ακόμα και υπό την μορφή προθεσμιακών καταθέσεων ή/και οποιασδήποτε άλλης παραμετροποίησης (επί παραδείγματι ως προς μέγιστο ύψος κατάθεσης ή την δυνατότητα τήρησης σε περισσότερες από μία τράπεζες), θα μπορούσε να ενδεχομένως λειτουργήσει ακόμα και συμπληρωματικά με άλλα εργαλεία χρηματοδότησης του κρατικού προϋπολογισμού (όπως τα έντοκα γραμμάτια ελληνικού δημοσίου, ή/και τα κρατικά ομόλογα). Μάλιστα, λαμβάνοντας υπόψη

---

[453] Βλ. παρ. 362 Ενδιάμεσης και παρ 370 του παρόντος.

[454] Βλ. ενδεικτικά ΕΑ 855/2024, σκ. 52 (με τις εκεί παραπομπές).

[455] https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F2365?lang=en και https://www.service-public.fr/particuliers/actualites/A18000?lang=en. Σημειώνεται ότι κάτι παρεμφερές υφίσταται και στην Μεγ. Βρετανία (Individual Savings Accounts – ISA), ωστόσο φαίνεται πως εκτείνεται και σε άλλα προϊόντα πέραν των αποταμιευτικών καταθέσεων όπως επενδυτικά, ασφαλιστικά κ.α). (βλ. σχετικά https://www.gov.uk/individual-savings-accounts/how-isas-work).

[456] Βλ. https://www.banque-france.fr/en/statistics/savings/interest-rates-deposits-2025-04. Σημειώνεται ωστόσο ότι έως το 2020 ήταν κάτω του 1%, συμπαρασύροντας το μέσο επιτόκιο καταθέσεων στο 0,50% (βλ. https://www.banque-france.fr/en/statistics/savings/interest-rates-deposits-2020mar).

ότι πρόκειται για καταθετικούς λογαριασμούς, εκτιμάται ότι δεν θα υπάγονται στις διαδικασίες που απαιτούνται[457], για παράδειγμα, για την αγορά εντόκων γραμματίων, οι οποίες μπορεί και να λειτουργούν αποτρεπτικά για τους ενδιαφερόμενους, ενώ η μικρότερη χρονική διάρκεια τους σε σχέση με τα κρατικά ομόλογα περιορίζει την αβεβαιότητα ενδεχόμενων μελλοντικών αρνητικών εξελίξεων. Επιπλέον, το επιτόκιο αυτού του τύπου καταθέσεων είναι γνωστό εκ των προτέρων και δεν υπόκειται στα αποτελέσματα δημοπρασίας, σε αντίθεση με τα επιτόκια των εντόκων γραμματίων.

376. Οι δημοσιονομικές και πρακτικές δυνατότητες εφαρμογής ενός τέτοιου εγχειρήματος, καθώς και η αποτελεσματικότητά του, θα πρέπει αρμοδίως να αξιολογηθούν.

5.2.2 Οι απόψεις των συμμετεχόντων στη δημόσια διαβούλευση

377. Με υπόμνημα που υπέβαλε κατά τη δημόσια διαβούλευση επί της Ενδιάμεσης Έκθεσης, η ΣΤ3 δηλώνει ότι συμφωνεί επί της αρχής με την πρόταση και τα επιχειρήματα της Υπηρεσίας. Σημειώνει, ωστόσο, ότι η σχετική πρωτοβουλία θα απαιτούσε την ανάληψη συντονισμένων ενεργειών από την Πολιτεία προς τις ακόλουθες κατευθύνσεις: (α) μεταρρυθμίσεις στο θεσμικό πλαίσιο, ώστε να δύναται ένας κρατικός φορέας να ορίζει το επιτόκιο ανεξάρτητα από την εμπορική πολιτική των τραπεζών· (β) παροχή φορολογικών κινήτρων και ειδικότερα απαλλαγή από τον φόρο επί των τόκων (ο οποίος ανέρχεται σήμερα στο 15%), ώστε η καθαρή απόδοση να είναι ελκυστική· (γ) ορισμό ενός Φορέα Διαχείρισης, αντίστοιχου με τη γαλλική Caisse des Dépôts, που θα διαχειρίζεται τα κεφάλαια για δημόσιους σκοπούς. Τέλος, η ΣΤ3 προτείνει να εξεταστεί το ενδεχόμενο δημιουργίας τραπεζικού λογαριασμού με φοροαπαλλαγή επί των τόκων μέχρι ενός ποσού κατάθεσης, στα πρότυπα του Individual Savings Account (ISA) του Ηνωμένου Βασιλείου.

378. Η ΣΤ1 από τη δική της πλευρά, όπως αναφέρει στο υπόμνημα που υπέβαλε, θέτει προβληματισμούς ως προς τις επιπτώσεις ενός τέτοιου προϊόντος στους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων αλλά των ενδεχόμενων συνεπειών στην παραγωγή στεγαστικών δανείων και γενικότερα δανείων προς τα νοικοκυριά, λόγω της συνεπακόλουθης μείωσης της καταθετικής τους βάσης και του κόστους άντλησης κεφαλαίων από αυτήν. Σημειώνει δε ότι το ελληνικό τραπεζικό σύστημα ήδη αντιμετωπίζει υψηλότερο κόστος χρηματοδότησης σε σχέση με τα ευρωπαϊκά ιδρύματα. Κατά την ΣΤ1 οποιαδήποτε πρόταση για τη δημιουργία κρατικών λογαριασμών θα πρέπει να συνοδεύεται από ολοκληρωμένη ανάλυση επιπτώσεων στην ρευστότητα και κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών, στο κόστος χρηματοδότησης και κατ' επέκταση στα επιτόκια δανεισμού καθώς και στον ενδεχόμενο αντίκτυπο στην παραγωγή στεγαστικών και άλλων δανείων προς τα νοικοκυριά. Παράλληλα θα πρέπει, συνεχίζει, να συνεκτιμηθούν και άλλοι παράγοντες που απαιτούνται από μία ενδεχόμενη υιοθέτηση ενός αντίστοιχου προϊόντος στην Ελλάδα, όπως ενδεικτικά η παροχή αποζημίωσης στις τράπεζες που συμβάλλουν στην υλοποίησή του, για την κάλυψη του διαχειριστικού κόστους.

[457] Ενδεικτικά απαιτείται η δημιουργία ή ενεργοποίηση κωδικού στο Σύστημα Άυλων Τίτλων (ΣΑΤ) στο χρηματιστήριο, η δημιουργία ατομικού επενδυτικού χαρτοφυλακίου στην εκάστοτε τράπεζα και η δημιουργία ατομικού λογαριασμού (ή κοινού, κατά περίπτωση).

379. Από την πλευρά του, ο καταναλωτής που συμμετείχε στη δημόσια διαβούλευση φαίνεται να συμφωνεί με την πρόταση εισαγωγής καταθετικού λογαριασμού στα πρότυπα του γαλλικού Livret A, τον οποίο βλέπει ως μέσο προστασίας των καταθετών.

380. Σε κάθε περίπτωση, όπως επισημαίνεται στην παράγραφο 376 της παρούσας Έκθεσης, οι δημοσιονομικές και πρακτικές δυνατότητες εφαρμογής ενός τέτοιου εγχειρήματος, καθώς και η αποτελεσματικότητά του, θα πρέπει να αξιολογηθούν αρμοδίως από την Πολιτεία.

5.3 Προσφορά καταθετικών προϊόντων με γνήσια αποταμιευτικά χαρακτηριστικά

5.3.1 Η πρόταση της Υπηρεσίας

381. Άλλη μία εναλλακτική πρόταση σχετίζεται με μία άλλη μορφή «ρυθμιζόμενου» λογαριασμού ταμιευτηρίου, η οποία εφαρμόζεται για παράδειγμα στο Βέλγιο. Πρόκειται για τους λογαριασμούς με fidelity premium. Σε αυτού του τύπου τους λογαριασμούς εφαρμόζονται δύο επιτόκια: ένα επιτόκιο βάσης και ένα προνομιακό επιτόκιο «πίστης». Το επιτόκιο βάσης εφαρμόζεται στο σύνολο του ποσού της κατάθεσης και για ποσά που παραμένουν στον λογαριασμό για ένα έτος, εφαρμόζεται προνομιακό επιτόκιο[458]. Λογαριασμοί αυτής της μορφής δίνουν κίνητρο στους καταθέτες να διατηρούν υψηλότερα υπόλοιπα στους τραπεζικούς τους λογαριασμούς, το οποίο λειτουργεί και προς όφελος του τραπεζικού ιδρύματος συνεισφέροντας στην ρευστότητά τους. Ωστόσο, χάριν πληρότητας, πρέπει να σημειωθούν δύο προβληματισμοί. Οι ανωτέρω λογαριασμοί, ως ισχύουν στο Βέλγιο, καθώς είναι αποταμιευτικοί, ενδέχεται – αναλόγως του πιστωτικού ιδρύματος – να πρέπει να συνδέονται με κάποιον τρεχούμενο λογαριασμό προκειμένου οι καταθέτες να μπορούν να διενεργούν τις συναλλαγές τους. Ένα τέτοιο χαρακτηριστικό ενδέχεται υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις να λειτουργεί αποτρεπτικά για την μετακίνηση των καταθετών σε άλλον πάροχο[459].

382. Προβληματισμοί δημιουργούνται επίσης και για την αποτελεσματικότητα ενός αντίστοιχου προϊόντος στην ελληνική αγορά, ως προς το ύψος των επιτοκίων. Στην ελληνική αγορά σήμερα υπάρχουν αποταμιευτικοί λογαριασμοί με σαφείς περιορισμούς στις συναλλαγές που μπορούν να διενεργήσουν οι καταθέτες, αλλά χωρίς ιδιαιτέρως αποδοτικά επιτόκια. Η εναλλακτική της δημιουργίας ενός τέτοιας μορφής αποταμιευτικού λογαριασμού θα πρέπει να δίνει ένα επιτόκιο που να αντισταθμίζει τους οποίους περιορισμούς Ωστόσο, εάν οι συστημικές τράπεζες εν προκειμένω ενδιαφέρονταν αφενός να προσελκύσουν κεφάλαια και αφετέρου να διασφαλίζουν την παραμονή χρηματικών ποσών σε αυτές, θα είχαν τουλάχιστον προσεγγίσει μια πιο ανταγωνιστική επιτοκιακή πολιτική στις προθεσμιακές καταθέσεις.

383. Παρά ταύτα, αποδεχόμενοι ενδεχόμενο ενδοιασμό τουλάχιστον των τεσσάρων συστημικών τραπεζών να δεσμευθούν για μεγάλο χρονικό διάστημα (άνω των τριών μηνών) σε υψηλά

---

[458] Βλ. ενδεικτικά: https://www.ing.be/en/individuals/saving/savings-accounts-and-interest-rates-explained και https://www.ing.be/en/individuals/saving/compare-savings-accounts

[459] Βλ. ενδεικτικά Βελγική Αρχή Ανταγωνισμού, Avis de l'Autorité belge de la Concurrence relatif aux services bancaires de detail, Ενότητα VII.6 και Ολλανδική Αρχή Ανταγωνισμού, Competition on the Dutch savings market, Ενότητα 4.3.1, σελ. 34.

επιτόκια προθεσμιακών εν μέσω αβεβαιότητας για την μελλοντική πορεία των επιτοκίων της ΕΚΤ (υπενθυμίζεται ότι από τον Ιούλιο του 2022 η ΕΚΤ δεν εκδίδει πλέον το forward guidance), μία ενδεχόμενη λύση θα ήταν η δημιουργία και προώθηση προϊόντων καθαρά αποταμιευτικού χαρακτήρα[460] με προνομιακό επιτόκιο επιβράβευσης των καταθετών που τηρούν ένα προκαθορισμένο ελάχιστο χρηματικό ποσό κατάθεσης και με την μέγιστη δυνατή τυποποίηση[461]. Άλλωστε σύμφωνα με σχετικά δημοσιεύματα[462] φαίνεται πως υπάρχει ενδιαφέρον από τις τράπεζες για αποταμιευτικά προϊόντα σταδιακής αποταμίευσης που στοχεύουν σε δεξαμενή καταθέσεων πρώτης ζήτησης.

384. Με τον τρόπο αυτό, το ελληνικό τραπεζικό σύστημα θα μπορούσε, έστω και έμμεσα, να καταστήσει διαθέσιμα στο καταναλωτικό κοινό καταθετικά προϊόντα με γνήσια αποταμιευτικά χαρακτηριστικά, τα οποία, αφενός μεν, θα προσφέρουν στους καταθέτες υψηλότερα επιτόκια για το διακρατούμενο (αποταμιευόμενο) υπόλοιπό τους, αφετέρου δε, θα παρέχουν μεγαλύτερη ευελιξία στον δικαιούχο του λογαριασμού ως προς τη δυνατότητα χρήσης των κεφαλαίων του σε σχέση με τις προθεσμιακές καταθέσεις, οι οποίες επιβάλλουν τη δέσμευση του ποσού για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.

5.3.2 Οι απόψεις των συμμετεχόντων στη δημόσια διαβούλευση

385. Η ΣΤ3 συμφωνεί με τη σκοπιμότητα της ανάπτυξης γνήσιων αποταμιευτικών προϊόντων, σημειώνοντας ότι η ίδια κατά το παρελθόν παρείχε λογαριασμούς με προνομιακό επιτόκιο προς επιβράβευση της διακράτησης των κεφαλαίων και της συνέπειας στην αποταμίευση. Ωστόσο, στην πορεία του χρόνου, στράφηκε σε πιο απλά αποταμιευτικά προϊόντα λαμβάνοντας υπόψη τις τάσεις της αγοράς και τις επιθυμίες των πελατών, και σήμερα προσφέρει ένα μόνο αμιγώς αποταμιευτικό προϊόν.

386. Η ΣΤ1 αντιμετωπίζει θετικά αυτή την πρόταση καθώς όπως αναφέρει η προώθηση της αποταμιευτικής συμπεριφοράς αποτελεί κεντρικό στόχο της στρατηγικής της και μάλιστα, εφαρμόζει ήδη αντίστοιχες πρακτικές προσφέροντας σειρά σχετικών προϊόντων, ενώ επισημαίνει ότι η πρόταση της ΕΑ θα πρέπει να εξεταστεί σε συνάρτηση με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της καταθετικής βάσης στην Ελλάδα και της ελκυστικότητας που θα είχαν τέτοιου είδους προϊόντα στο ελληνικό κοινό. Ωστόσο πρέπει στο σημείο αυτό να σημειωθεί ότι, από τα προϊόντα τα οποία ενδεικτικά αναφέρει ότι προσφέρει, μόνο ένα αφορά αμιγώς αποταμιευτικό προϊόν απευθυνόμενο στο ευρύ κοινό και όχι σε ειδική κατηγορία (ανήλικοι).

---

[460] Και συγκεκριμένα, προϊόντων ανεξάρτητων από τυχόν ασφαλιστικά, επενδυτικά, συνταξιοδοτικά ή άλλα προγράμματα.

[461] Επί παραδείγματι, στο Βέλγιο το 2023 κατόπιν συμφωνίας μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων και του Βελγικού Κράτους τα είδη των εν λόγω λογαριασμών περιορίστηκαν σε 4 με 3 κατηγορίες με συναφείς υποκατηγορίες εκτοκισμού. (βλ. αναλυτικά https://www.fsma.be/en/news/regulated-savings-accounts-offer-simplified)

[462] https://www.ot.gr/2025/08/31/epixeiriseis/trapezes/trapezes-fernoun-mparaz-neon-apotamieytikon-lyseon-ton-septemvrio/ «*Ενδιαφέρουν παρουσιάζουν και τα προϊόντα που δίνουν τη δυνατότητα αποταμίευσης κάθε μήνα ή τρίμηνο ακόμη και από 20 ευρώ. Με τις συγκεκριμένες λύσεις οι τράπεζες θέλουν να προσελκύσουν κατά βάση μικροαποταμιευτές, η πλειονότητα των οποίων έχει την ευχέρεια να βάζει στην άκρη ένα χαμηλό ποσό. Όπως λένε πηγές από τον κλάδο, η δεξαμενή των καταθέσεων ύψους 115 δισ. ευρώ περίπου σε προϊόντα πρώτης ζήτησης, επιτρέπει την ενίσχυση και των σχετικών πωλήσεων*».

5.4 Ενίσχυση της κινητικότητας των καταθετών μεταξύ τραπεζών

5.4.1 Η πρόταση της Υπηρεσίας

387. Η απραξία των τραπεζών ως προς την προσφορά υψηλότερων επιτοκίων συνδέεται με την έλλειψη κινητικότητας των καταθετών. Ο χρόνος που απαιτείται για την διερεύνηση προτάσεων άλλων παρόχων, η πληθώρα της πληροφόρησης που ενδεχομένως δημιουργεί ανασφάλεια ως προς τη δυνατότητα τεκμηριωμένης αξιολόγησης και επιλογής σε συνδυασμό με διάφορες γραφειοκρατικές και διοικητικές διευθετήσεις, δύνανται να λειτουργούν αποτρεπτικά για την επιλογή άλλου παρόχου.

388. Η δημοσίευση στην ιστοσελίδα της ΤτΕ των επιτοκίων των προσφερόμενων καταθετικών (και άλλων) προϊόντων από τον Ιανουάριο του 2025[463] έχει τη δυνατότητα να λειτουργήσει προς όφελος της ενημέρωσης των καταθετών και εν τέλει της κινητικότητας, στο βαθμό βέβαια που οι καταθέτες έχουν υπόψη τους ότι τα εν λόγω στοιχεία δημοσιοποιούνται. Αντίστοιχη μπορεί να είναι και η συνεισφορά των ιστοσελίδων σύγκρισης επιτοκίων που δραστηριοποιούνται στην ελληνική αγορά[464].

389. Μία ενδεχόμενη λύση για τη μείωση του κόστους αναζήτησης των καταναλωτών για την επιλογή του πιο συμφέροντος καταθετικού επιτοκίου θα ήταν η επιβολή στις τράπεζες της υποχρέωσης να παρέχουν στους καταναλωτές μέσω των ιστοσελίδων τους τη δυνατότητα πρόσβασης αφενός στις συγκεκριμένες πληροφορίες από την ΤτΕ και αφετέρου σε κάποια ιστοσελίδα σύγκρισης επιτοκίων. Με τον τρόπο αυτό, ο καταναλωτής θα έχει την ευχέρεια να συγκρίνει άμεσα το κατά περίπτωση προσφερόμενο επιτόκιο για το καταθετικό προϊόν της επιλογής του με το σύνολο των αντίστοιχων διαθέσιμων προϊόντων της αγοράς.

390. Σημαντικό ρόλο θα μπορούσαν να διαδραματίσουν επίσης οι ενώσεις καταναλωτών, ενημερώνοντας το καταναλωτικό κοινό, νοικοκυριά και επιχειρήσεις, μέσω διαφόρων διαύλων, διευκολύνοντας την πρόσβαση τόσο στα στοιχεία των επιτοκίων των προσφερόμενων καταθετικών προϊόντων που δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα της ΤτΕ κατά τα ανωτέρω αναφερόμενα, όσο και στις ιστοσελίδες σύγκρισης επιτοκίων. Με τον τρόπο αυτό, θα μπορούσε να διασφαλιστεί η ευρύτερη δυνατή διάχυση της συγκεκριμένης πληροφόρησης σε καταθέτες με διαφορετικά δημογραφικά χαρακτηριστικά με τρόπο εύληπτο και σαφή.

391. Ως προς το διαδικαστικό «κόστος» που έχει η μεταφορά ενός λογαριασμού πληρωμών σε άλλο πάροχο (είτε πρόκειται για τον μοναδικό λογαριασμό που διαθέτει ο καταθέτης είτε για έναν από πολλούς), ήτοι μεταξύ άλλων την μεταφορά των εισερχόμενων και εξερχόμενων εντολών κλπ στον νέο λογαριασμό, υπενθυμίζεται ότι **η διαδικασία της «υπηρεσίας αλλαγής παρόχου» προς τους ιδιώτες προβλέπεται στα άρθρα 9 επ. του ν. 4465/2017**, με τα οποία θεσμοθετήθηκε η διαδικασία «αλλαγής λογαριασμού» και διευκολύνεται η διατραπεζική κινητικότητα, η οποία ωστόσο, δεν φαίνεται να έχει αποδώσει τα αναμενόμενα, καθώς τα σχετικά αιτήματα είναι ελάχιστα. Η εν λόγω διαδικασία φαίνεται

[463] https://www.bankofgreece.gr/kiries-leitourgies/epopteia/pistwtika-idrymata/pinakes-sygkrishs-telwn-kai-epitokiwn-promhtheiwn.
[464] Βλ. ενδεικτικά https://www.moneyonline.gr/ και https://www.insurancemarket.gr/ (επιλογή «χρήμα»).

εκ πρώτης όψεως να μην είναι σε θέση να επηρεάσει άμεσα τα επιτόκια των τραπεζών (τα οποία[465], εφαρμόζονται επί καταθέσεων).

392. Μία λύση ως προς την ενδεχόμενη έλλειψη γνώσης για αυτήν την θεσμοθετημένη υπηρεσία θα ήταν η ενημέρωση των καταθετών για την ύπαρξή της και των ενεργειών που περιλαμβάνει μέσω των ιστοσελίδων των τραπεζών, όπως και ενώσεων καταναλωτών, ενώ παράλληλα η επιτάχυνση των χρόνων που απαιτούνται για την ολοκλήρωσή της μόνο θετικά θα λειτουργούσε[466]. Επιπροσθέτως, όπως προαναφέρθηκε η εν λόγω διαδικασία αφορά ιδιώτες. Επέκτασή της και σε επιχειρηματικούς λογαριασμούς (με την συνακόλουθη κατά τα ανωτέρω δημοσιοποίηση) εκτιμάται ότι θα λειτουργήσει ενισχυτικά για την κινητικότητα και των επιχειρήσεων.

393. Τέλος, ως προς την φορητότητα του αριθμού λογαριασμού πρόκειται για μία διαδικασία που θα μπορούσε δυνητικά να είναι αποτελεσματική και να ενισχύσει τον ανταγωνισμό εφόσον δεν περιορίζεται σε εθνικά σύνορα.

394. Κατά την εκτίμηση της Υπηρεσίας, στο βαθμό που η υπηρεσία αλλαγής λογαριασμού, κατά τα προεκτεθέντα, δεν καλύπτει τις ανάγκες των καταθετών θα μπορούσε να εξεταστεί κατά πόσο **η δημιουργία και εφαρμογή ενός συστήματος φορητότητας του αριθμού λογαριασμού, σε ευρωπαϊκό πάντα επίπεδο, θα μπορούσε να καλύψει τις ανάγκες σημαντικού αριθμού καταναλωτών ιδίως όταν αυτοί δεν έχουν την δυνατότητα άλλων εναλλακτικών ενεργειών**.

395. Στο πλαίσιο αυτό, ενδεχομένως η δημιουργία ενός αριθμού-ομπρέλα[467], σε ευρωπαϊκό επίπεδο, κάτω από τον οποίο ο καταθέτης θα μπορεί να εναλλάσσει όποτε θέλει ή χρειάζεται τον αριθμό του καταθετικού του λογαριασμού, διατηρώντας παράλληλα το ιστορικό των συναλλαγών του, θα κάλυπτε το όποιο κενό ενδεχομένως υπάρχει στις συναλλαγές ιδιωτών και επιχειρήσεων σε εθνικό και διασυνοριακό επίπεδο, με την επιφύλαξη βεβαίως ότι μία τέτοια λύση ενδεχομένως περιορίζεται στην επιλογή ενός μόνο τραπεζικού λογαριασμού.

5.4.2 Οι απόψεις των συμμετεχόντων στη δημόσια διαβούλευση

396. Αναφορικά με την πρόταση της Υπηρεσίας περί επιβολής στις τράπεζες της υποχρέωσης να παρέχουν στους πελάτες τη δυνατότητα ενημέρωσης και σύγκρισης των διαθέσιμων επιτοκίων για το σύνολο των υφιστάμενων καταθετικών προϊόντων της αγοράς, η ΣΤ3 συμφωνεί, αλλά διατυπώνει την άποψη ότι η σχετική παρέμβαση θα πρέπει να περιοριστεί στην παροχή από τον ιστότοπο κάθε τράπεζας ενός υπερσυνδέσμου μέσω του οποίου οι καταναλωτές θα ανακατευθύνονται στην ιστοσελίδα της ΤτΕ και όχι προς ιδιωτικές ιστοσελίδες σύγκρισης επιτοκίων, καθώς στην τελευταία περίπτωση, θα υπήρχε ο κίνδυνος «*της μη πλήρους ή μη ορθής πρόσβασης του καταναλωτή στην σχετική πληροφορία είτε λόγω*

[465] Βλ. ενότητα 1.2.

[466] Βλ. ενότητα 4.2.1 και ιδίως παρ. 335 επ. Η διαδικασία μπορεί να διαρκέσει κατ' ελάχιστον 12 ημέρες. Ως προς την απαραίτητη προϋπόθεση έγγραφης εξουσιοδότησης από όλους τους τυχόν συνδικαιούχους, αυτό αποτελεί απαραίτητο στοιχείο ασφάλειας για το λογαριασμό και όλους τους συνδικαιούχους.

[467] Στα πρότυπα του νεοσύστατου προσωπικού αριθμού κάτω από τον οποίο «κρέμονται» όλα τα υπόλοιπα στοιχεία ταυτοποίησης του πολίτη – ακόμα και αυτά που αλλάζουν όπως ο αριθμός ταυτότητας, ή στα πρότυπα υφιστάμενων υπηρεσιών πληρωμών στις οποίες ο χρήστης εισάγει αριθμό λογαριασμού ή κάρτας, έχοντας βεβαίως σε κάθε περίπτωση διασφαλιστεί όλα τα απαραίτητα εχέγγυα ασφάλειας.

τροποποίησης ή δυσλειτουργίας ή διακοπής της λειτουργίας της ιστοσελίδας του παρόχου στην οποία είναι ανηρτημένη η πληροφορία ή μη επικαιροποίησης της περιεχόμενης πληροφορίας».

397. Περαιτέρω, η ΣΤ3 αναγνωρίζει ότι η υπηρεσία αλλαγής παρόχου που προβλέπεται στα άρθρα 9 επ. του ν. 4465/2017 δεν έχει αποδώσει τα αναμενόμενα αποτελέσματα, ενώ βλέπει θετικά την εμπλοκή ενώσεων καταναλωτών στην ενημέρωση του κοινού σχετικά με τη συγκεκριμένη δυνατότητα, ενώ σημειώνει ότι η ίδια έχει διαθέσιμη στην ιστοσελίδα της όλη τη σχετική πληροφόρηση.

398. Τέλος, ενώ η ΣΤ3 είναι γενικά σύμφωνη με το ενδεχόμενο ενός συστήματος φορητότητας του αριθμού λογαριασμού σε ευρωπαϊκό επίπεδο, εντούτοις σημειώνει ότι, επί του παρόντος, δεν υπάρχει ενιαίο ευρωπαϊκό σύστημα που επιτρέπει την αυτόματη μεταφορά των δεδομένων ενός λογαριασμού από μεταξύ τραπεζών, με αποτέλεσμα η φορητότητα να μην είναι ακόμα τεχνικά εφικτή. Όπως παρατηρεί η ΣΤ3, το μεγαλύτερο εμπόδιο στην προσπάθεια αυτή είναι το γεγονός ότι ο καταθέτης δεν δύναται να διατηρήσει τον ίδιο αριθμό IBAN όταν μεταφέρει τον λογαριασμό του σε τράπεζα άλλης χώρας, δεδομένου ότι ο αριθμός IBAN είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με το αναγνωριστικό πρόθεμα της χώρας ή τον αναγνωριστικό αριθμό της τράπεζας.

399. Από την πλευρά της η ΣΤ1 στο υπόμνημα του υπέβαλε, φαίνεται πως θεωρεί επαρκή την ύπαρξη ιστοσελίδων με εργαλεία σύγκρισης επιτοκίων, ιδίως δε την πληροφόρηση που παρέχεται από την ίδια την ΤτΕ και θεωρεί ότι η ύπαρξη αυτών των ιστοσελίδων ενισχύει τη διαφάνεια και τον ανταγωνισμό.

400. Ως προς τη υπηρεσία αλλαγής παρόχου, η ΣΤ1 αναφέρει ότι ο περιορισμένος αριθμός αιτημάτων που έλαβε υποδεικνύει πως το ενδιαφέρον που καταγράφεται από πλευράς πελατών είναι ιδιαίτερα χαμηλό με *«[...] αποτέλεσμα να τίθεται θέμα γενικότερα ως προς την προσφορότητα του [...]*». Αναφέρει επιπλέον στο υπόμνημά της ότι η σχετική πληροφόρηση παρέχεται μέσω της ιστοσελίδας της.

401. Τέλος ως προς την φορητότητα του αριθμού λογαριασμού επισημαίνει, όπως και η ΣΤ3, την τεχνική αδυναμία διατήρησης του ίδιου αριθμού, δίνοντας έμφαση στο γεγονός ότι η πρακτική υλοποίησής της εμπεριέχει σοβαρές τεχνικές, κανονιστικές και οικονομικές προκλήσεις ενώ εκτιμά παράλληλα ότι το ουσιαστικό όφελος για τους καταναλωτές είναι περιορισμένο.

402. Ως προς τα ανωτέρω εκτεθέντα, σημειώνεται ότι:

(α) ως προς την αναφορά από τις ΣΤ1 και ΣΤ3 ότι μέσω των ιστοσελίδων παρέχεται στους καταθέτες η πληροφόρηση σχετικά με την υπηρεσία αλλαγής λογαριασμού του ν. 4465/2017, σημειώνεται ότι αυτή η πληροφόρηση, για την μία εκ των δύο, δεν εντοπίζεται (τουλάχιστον όχι σε εμφανές σημείο). Σε κάθε περίπτωση, επιπρόσθετα των λοιπών συστάσεών της, η Υπηρεσία προτείνει η ενημέρωση αυτή να είναι διαθέσιμη σε εμφανές και προσβάσιμο από όλους σημείο στην αρχική οθόνη της ιστοσελίδας.

(β) ως προς τις τεχνικές δυσκολίες που έχουν εντοπιστεί για την υλοποίηση της φορητότητας του αριθμού λογαριασμού, η σχετική συλλογιστική έχει ήδη εκτεθεί

στη σχετική ενότητα 4.2.1 του παρόντος (παρ. 330 επ.), ενώ παράλληλα έχει καταγραφεί και ο προβληματισμός της Βελγικής Αρχής ότι μία τέτοια λειτουργία σε εθνικό επίπεδο θα λειτουργούσε ως εμπόδιο εισόδου για αλλοδαπά πιστωτικά ιδρύματα. Γι' αυτό τον λόγο άλλωστε διατυπώνεται στην παρούσα η πρόταση ότι, εάν η υπηρεσία αλλαγής λογαριασμού δεν καλύπτει τις ανάγκες των καταθετών, τότε θα μπορούσε να εξεταστεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο το ζήτημα τις φορητότητας εφόσον θα κάλυπτε τις ανάγκες σημαντικού αριθμού καταθετών χωρίς άλλη εναλλακτική.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 – Η Διαμόρφωση των Επιτοκίων Πολιτικής της ΕΚΤ

ECB Policy Rates[468]			
Date (with effect from)	**Deposit Facility Rate**	**Main Refinancing Operations - Fixed rate**	**Marginal Lending Facility**
08/10/2008	2,75%	-	4,75%
09/10/2008	3,25%	-	4,25%
15/10/2008	3,25%	3,75%	4,25%
12/11/2008	2,75%	3,25%	3,75%
10/12/2008	2,00%	2,50%	3,00%
21/01/2009	1,00%	2,00%	3,00%
11/03/2009	0,50%	1,50%	2,50%
08/04/2009	0,25%	1,25%	2,25%
13/05/2009	0,25%	1,00%	1,75%
13/04/2011	0,50%	1,25%	2,00%
13/07/2011	0,75%	1,50%	2,25%
09/11/2011	0,50%	1,25%	2,00%
14/12/2011	0,25%	1,00%	1,75%
11/07/2012	0,00%	0,75%	1,50%
08/05/2013	0,00%	0,50%	1,00%
13/11/2013	0,00%	0,25%	0,75%
11/06/2014	-0,10%	0,15%	0,40%
10/09/2014	-0,20%	0,05%	0,30%
09/12/2015	-0,30%	0,05%	0,30%
16/03/2016	-0,40%	0,00%	0,25%
18/09/2019	-0,50%	0,00%	0,25%
27/07/2022	0,00%	0,50%	0,75%
14/09/2022	0,75%	1,25%	1,50%
02/11/2022	1,50%	2,00%	2,25%
21/12/2022	2,00%	2,50%	2,75%
08/02/2023	2,50%	3,00%	3,25%
22/03/2023	3,00%	3,50%	3,75%
10/05/2023	3,25%	3,75%	4,00%
21/06/2023	3,50%	4,00%	4,25%
02/08/2023	3,75%	4,25%	4,50%
20/09/2023	4,00%	4,50%	4,75%
12/06/2024	3,75%	4,25%	4,50%
18/09/2024	3,50%	3,65%	3,90%
23/10/2024	3,25%	3,40%	3,65%

[468] Βλ.www.ecb.europa.eu/stats/policy_and_exchange_rates/key_ecb_interest_rates/html/index.en.html.

18/12/2024	3,00%	3,15%	3,40%
05/02/2025	2,75%	2,90%	3,15%
12/03/2025	2,50%	2,65%	2,90%
23/04/2025	2,25%	2,40%	2,65%
11/06/2025	2,00%	2,15%	2,40%

Από τις 9 Οκτωβρίου 2008, η ΕΚΤ μείωσε το εύρος διακύμανσης των επιτοκίων των πάγιων διευκολύνσεων, από 200 μονάδες βάσης σε 100 μονάδες βάσης γύρω από το επιτόκιο της πράξης κύριας αναχρηματοδότησης.
(https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2008/html/pr081008_2.el.html)

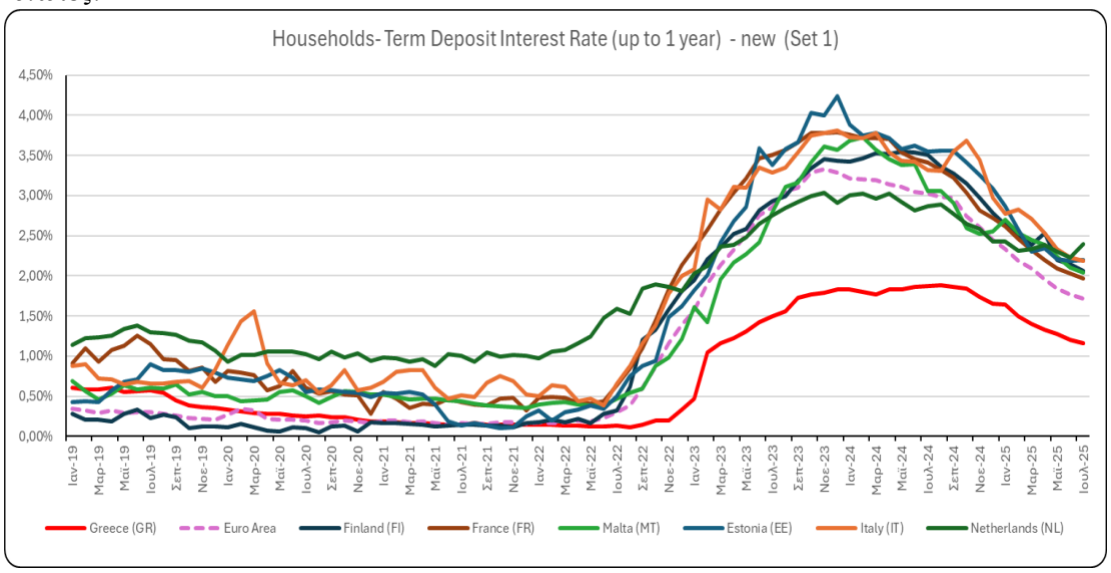
Στις 8 Οκτωβρίου 2008 η ΕΚΤ ανακοίνωση ότι από την πράξη που πρόκειται να διακανονιστεί στις 15 Οκτωβρίου και στο εξής, οι εβδομαδιαίες πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης θα πραγματοποιούνται μέσω δημοπρασιών σταθερού επιτοκίου με κατανομή ολόκληρου του ποσού στο επιτόκιο της πράξης κύριας αναχρηματοδότησης (σήμερα στο 3,75%).
(https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2008/html/pr081008_2.el.html)

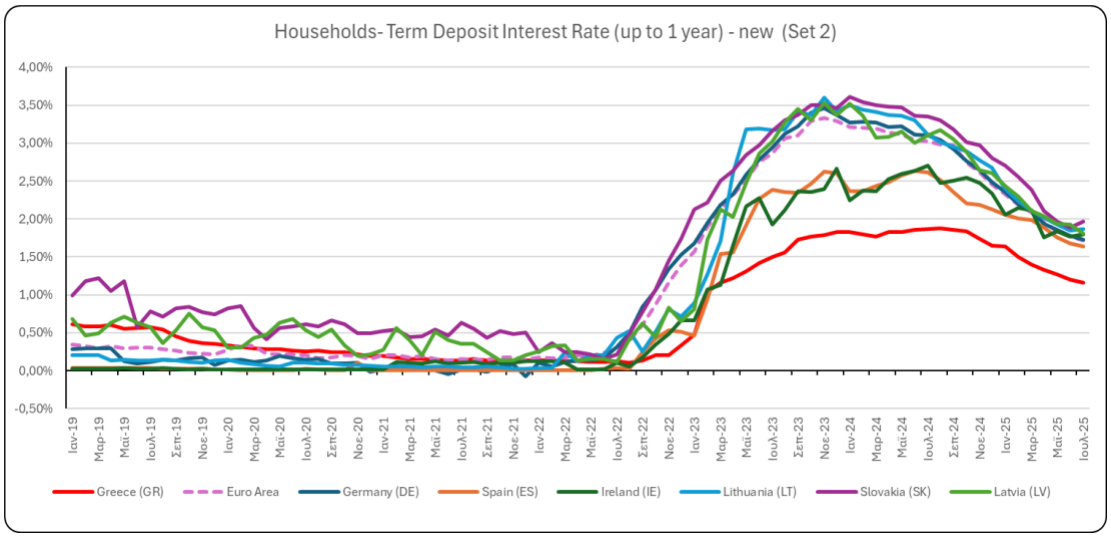
Στις 13 Μαρτίου 2024, η ΕΚΤ άλλαξε το λειτουργικό πλαίσιο για την εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής. Από τις 18 Σεπτεμβρίου 2024 η διαφορά του επιτοκίου των πράξεων κύριας αναχρηματοδότησης (MRO/ΠΚΑ) και του επιτοκίου διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων (DFR) μειώθηκε σε 15 μονάδες βάσης. Το επιτόκιο της οριακής αναχρηματοδόσης επίσης αναπροσαρμόστηκε έτσι ώστε η διαφορά μεταξύ του επιτοκίου οριακής χρηματοδότησης και πράξεων κύριας αναχρηματοδότησης να παραμείνει αμετάβλητο στις 25 μονάδες βάσης. Οι πράξεις κύριας χρηματοδότησης συνεχίζουν να διενεργούνται μέσω δημοπρασιών σταθερού επιτοκίου με πλήρη κατανομή ποσού έναντι ευρέος πλαισίου εξασφαλίσεων.
(https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2024/html/ecb.pr240313_1~a3a50a9add.el.html) και (https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2024/html/ecb.pr240313~807e240020.el.html)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 – Επιτόκια Καταθέσεων Ευρωζώνης

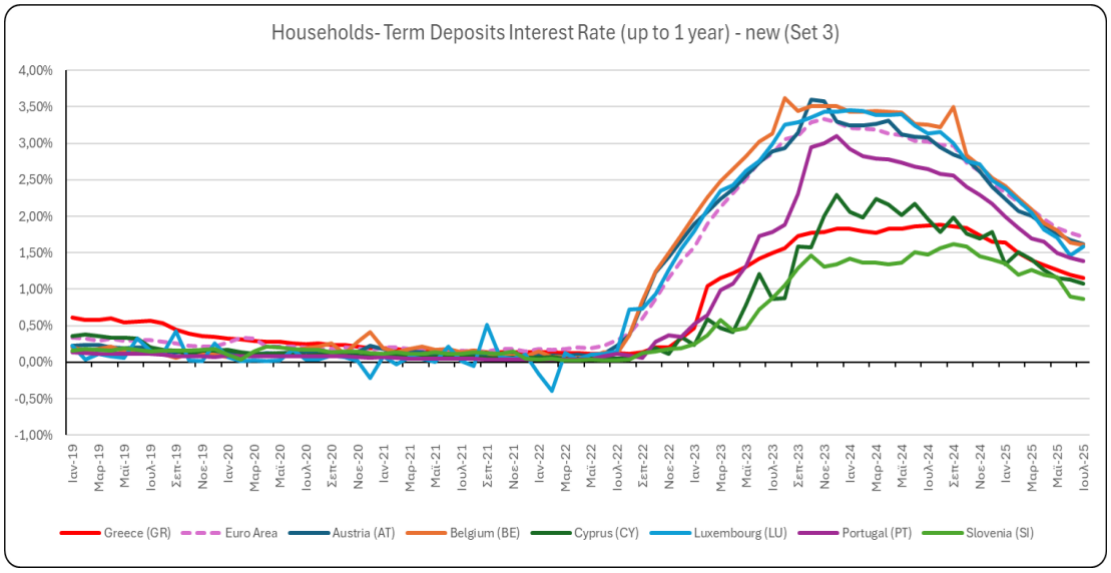
Ακολούθως παρατίθενται συγκριτικά στοιχεία του μέσου επιτοκίου προθεσμιακών καταθέσεων (διάρκειας έως 1 έτος) μεταξύ των κρατών μελών της ευρωζώνης (συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας) και του μέσου όρου αυτής για ιδιώτες και επιχειρήσεις[469]. Για λόγους ευκρίνειας των στοιχείων, η παράθεση γίνεται σε τρεις διαφορετικούς συνδυασμούς για εκάστη κατηγορία με κοινά σημεία το μέσο επιτόκιο Ελλάδας και ευρωζώνης.

Ιδιώτες:

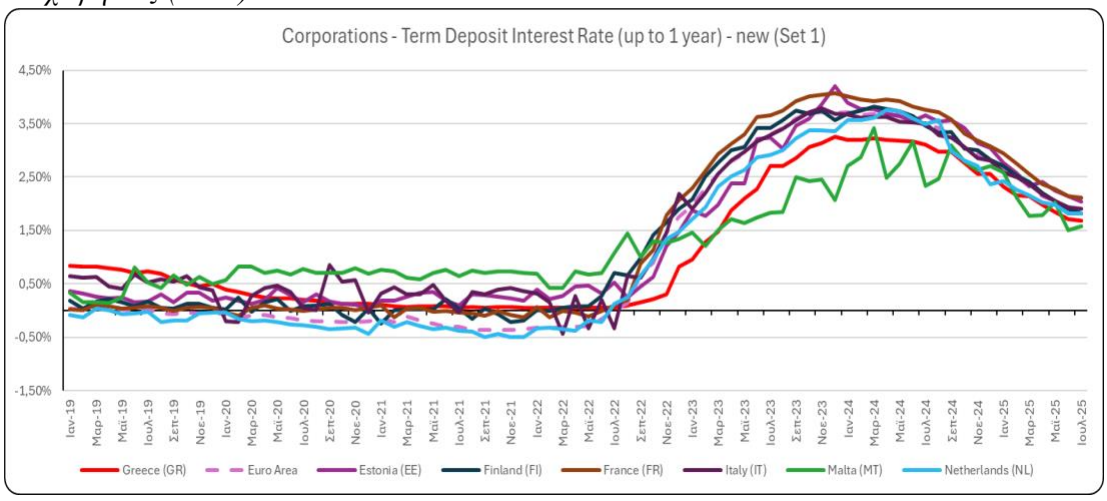

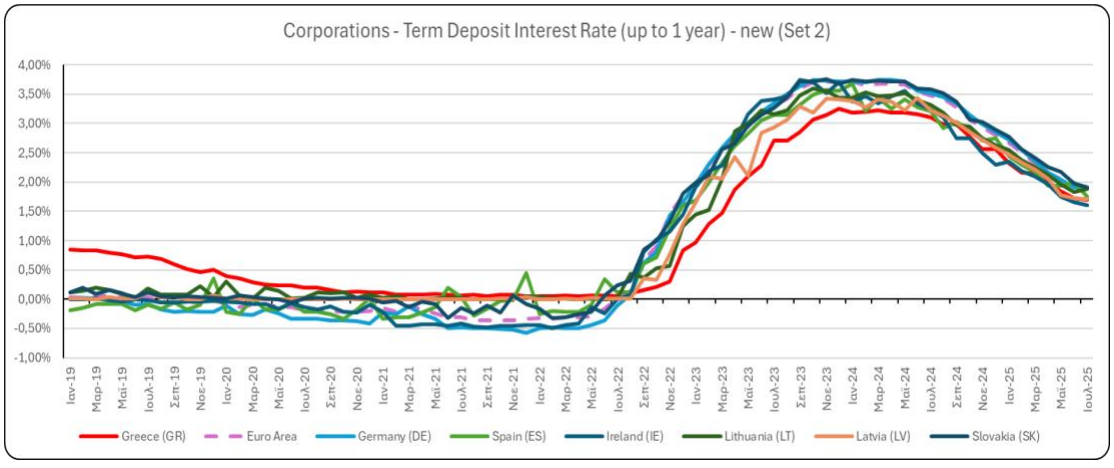

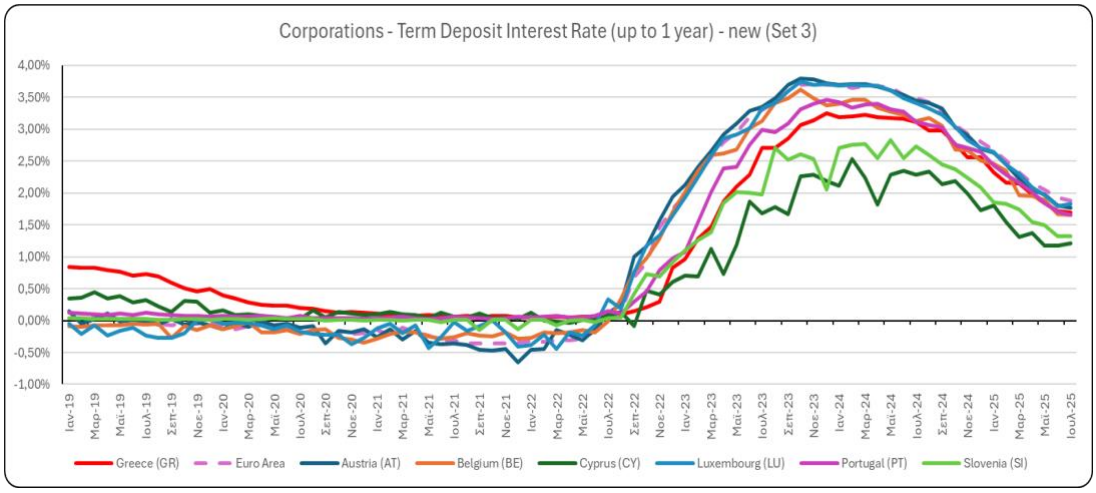
[469] Βλ. Σχετικά https://data.ecb.europa.eu/data/data-categories/financial-markets-and-interest-rates/bank-interest-rates/interest-rates/deposits «Bank interest rates - deposits from households with an agreed maturity of up to one year (new business)» και «Bank interest rates - deposits from corporations with an agreed maturity of up to one year (new business)».

Επιχειρήσεις (ΜΧΕ):

Corporations - Term Deposit Interest Rate (up to 1 year) - new (Set 3)
4,00%
3,50%
3,00%
2,50%
2,00%
1,50%
1,00%
0,50%
0,00%
-0,50%
-1,00%
Ιαν-19
Μαρ-19
Μαϊ-19
Ιουλ-19
Σεπ-19
Νοε-19
Ιαν-20
Μαρ-20
Μαϊ-20
Ιουλ-20
Σεπ-20
Νοε-20
Ιαν-21
Μαρ-21
Μαϊ-21
Ιουλ-21
Σεπ-21
Νοε-21
Ιαν-22
Μαρ-22
Μαϊ-22
Ιουλ-22
Σεπ-22
Νοε-22
Ιαν-23
Μαρ-23
Μαϊ-23
Ιουλ-23
Σεπ-23
Νοε-23
Ιαν-24
Μαρ-24
Μαϊ-24
Ιουλ-24
Σεπ-24
Νοε-24
Ιαν-25
Μαρ-25
Μαϊ-25
Ιουλ-25
Greece (GR)
Euro Area
Austria (AT)
Belgium (BE)
Cyprus (CY)
Luxembourg (LU)
Portugal (PT)
Slovenia (SI)